

Junta de Museus de Catalunya
Comissió Executiva

Junta de Museus de Catalunya

Informe anual 2018
sobre l'estat dels museus del país i
de l'actuació del conjunt
d'administracions de Catalunya
al respecte

Juliol 2021

Girona, juliol 2021

Sumari

Introducció	1
1. Resum executiu	2
2. Els museus de Catalunya. Perspectiva general	11
2.1. Distribució territorial dels museus registrats	12
2.2. Any d'inauguració dels museus	16
2.3. Titularitat	19
3. Els recursos dels museus	20
3.1. Temàtica de les col·leccions	20
3.2. Superfícies	22
3.3. Els recursos humans	28
3.3.1. Consideracions metodològiques	28
3.3.2. Nombre de treballadors	28
3.3.3. Distribució territorial dels treballadors dels museus	29
3.3.4. Personal segons titularitat del museu	31
3.3.5. Gènere del personal	33
3.3.6. Jornada del personal	35
3.3.7. Titulacions del personal	36
3.3.8. Funcions del personal	37
3.3.9. Vaga dels treballadors d'empreses subcontractades	37
3.4. Els recursos econòmics	38
3.4.1. Nota metodològica	38
3.4.2. Ingressos	38
3.4.3. Distribució territorial dels ingressos	40
3.4.4. Ingressos segons titularitat	42
3.4.5. Fonts de finançament	44
3.4.6. Fonts de finançament i territori	46
3.4.7. Fonts de finançament i titularitat	47
3.4.8. Ingressos per visitant	49
3.4.9. Ingressos per visitant segons titularitat dels museus	50
4. Les activitats dels museus	56
4.1. L'activitat de recerca	56
4.2. La gestió i documentació de col·leccions	57
4.3. L'acció de cooperació	59
4.3.1. Préstecs, cessions i donacions d'objectes	59
4.3.2. Préstecs, cessions i donacions d'objectes: alguns casos destacats	60
4.3.3. Xarxes territorials de museus	63

4.3.4. Xarxes temàtiques de museus	69
4.4. Les exposicions temporals.....	74
4.5. La difusió	77
4.6. L'acció educativa	79
4.7. L'acció cultural	81
4.8. Associacions d'Amics dels Museus.....	83
5. Mercat, consum i acció social dels museus a Catalunya	84
5.1. El mercat: les dades de l'EPCC-2018.....	84
5.1.1. Els hàbits en relació al patrimoni cultural i als museus	84
5.1.2. Públic i no públic	90
5.1.3. Els visitants de museus	98
5.2. Els visitants als museus de Catalunya	107
5.2.1. Els visitants dels museus registrats	109
5.2.2. Persones al voltant del patrimoni.....	114
5.2.3. Visitants diaris	115
5.2.4. Visitants escolars.....	116
5.2.5. Taxa de visitants escolars	117
5.2.6. Taxa de gratuïtat	119
5.2.7. Usos totals	122
5.2.8. Taxa de visitants virtuals	123
5.3. La projecció social del museu al propi municipi i al territori	124
6. Els museus i el territori	128
6.1. Acció territorial dels museus.....	128
6.1.1. L'actuació de l'Institut de Cultura de Barcelona i dels Museus de Barcelona	128
6.1.2. Actuacions a la resta del territori català.....	130
6.2. Projecció internacional dels museus catalans	131
6.2.1. Museu Nacional d'Art de Catalunya	131
6.2.2. Museu d'Arqueologia de Catalunya	131
6.2.3. Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya	132
6.2.4. Museu d'Art Contemporani de Barcelona.....	132
6.2.5. Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.....	133
6.2.6. Servei d'Arqueologia de l'Institut de Cultura de Barcelona	133
6.2.7. Museu Etnològic i de Cultures del Món de Barcelona	134
7. Els museus nacionals i de gestió directa.....	135
7.1. Visitants, visites i usos	135
7.2. Els recursos humans	137
7.3. Els recursos econòmics	138
7.4. Els projectes dels museus nacionals.....	140

7.4.1. Museu Nacional d'Art de Catalunya	140
7.4.2. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya	141
7.4.3. Museu d'Art Contemporani de Barcelona.....	143
7.4.4. Museu d'Arqueologia de Catalunya	144
8. L'actuació de les administracions públiques	147
8.1. L'actuació del Govern	147
8.1.1. Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya	147
8.1.2. Altres actuacions del Govern	147
8.1.3. Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.....	150
8.2. L'actuació econòmica de les Administracions	152
8.2.1. Despesa total en museus de les Administracions a Catalunya.....	152
8.2.2. L'actuació econòmica del Govern.....	154
8.2.3. Diputacions Provincials	155
8.2.4. Consells Comarcals	156
8.2.5. Ajuntaments	157
8.2.6. Govern de l'Estat espanyol	158
9. Annex.....	160
10. Fonts consultades.....	162
11. Crèdits.....	164

Introducció

L'objectiu d'aquest informe és presentar la situació dels museus registrats a Catalunya al llarg de 2018. Per a la seva elaboració s'han utilitzat dades dels museus a Catalunya de l'any 2018 relatives a la seva estructura, gestió, funcionament, activitats i visitants.

Les fonts que s'han utilitzat agrupades segons l'organisme que les ha generat són les següents:

- Servei de Museus: dades del Registre de Museus a partir del qüestionari anual que complimenten tots els museus registrats. Aquest organisme, però, també ha facilitat altres dades per al seu tractament, com ara actes de juntes, documents interns de treball, informes d'inspeccions. Així mateix ha facilitat les memòries relatives a les xarxes de museus
- Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya: tant com institució titular –museus nacionals o museus amb participació de la Generalitat– com per la tasca legislativa i de suport de la cultura a tot el país, el Departament de Cultura disposa d'informació específica per aquesta categoria com, per exemple, les memòries del Departament i diversos informes estadístics relatius a la despesa en museus tant del Govern com de l'Estat espanyol i al consum cultural de la població de Catalunya, elaborats pel Gabinet Tècnic.
- Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona ha facilitat el Resum d'activitats 2018 de la Xarxa de Museus Locals.
- Institut de Cultura de Barcelona (ICUB): tant per l'entitat dels seus museus com per la dimensió del propi organisme, es disposa d'informació específica dels museus que són titularitat de l'ajuntament de Barcelona, integrada en la memòria 2018 de l'ICUB, que aporta dades qualitatives i de projectes.
- Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya: dades relatives a visitants i públics als museus de Catalunya i dades relatives a la participació i les pràctiques dels ciutadans en relació als museus.
- Memòries i reculls d'activitats i projectes de diverses institucions com museus, xarxes territorials o temàtiques de museus, etc.

1. Resum executiu

Museus: perspectiva general, distribució territorial i titularitat

- El 2018 Catalunya compta amb 115 museus registrats. Dels 115 museus, 54 tenen extensions, és a dir, altres espais a banda de la seva seu principal. Així, el 2018 els museus registrats estan conformats per un total de 236 equipaments, dels quals 115 són seus principals i 121 extensions (corresponents a 54 seus principals).
- Els museus registrats el 2018 es localitzen de manera preeminent a les comarques del Servei Territorial de Barcelona (49,6%) i a les del Servei Territorial de Girona (20,0%). És a dir, aquests dos territoris engloben 7 de cada 10 museus de Catalunya.
- El Servei Territorial amb una major taxa de museus per habitant és l'Alt Pirineu i Aran amb 6,96 museus per cada 100.000 habitants. Aquesta circumstància es deu fonamentalment a la baixa densitat de població de les comarques que integren aquest àmbit territorial. Per la raó inversa, el territori de Barcelona presenta la menor taxa de museus per habitant, amb 1,12 museus per cada 100.000 habitants
- El 86,1% dels museus són públics. L'organisme titular majoritari és l'administració local, amb 71 museus (un 61,7% del total), seguit dels consorcis (11,3% del total).
- L'any 2018 els museus registrats tenen un fons total de 6.837.345 objectes, 280.536 més que al 2017 (un augment del 4,3%). El 27,9% dels objectes de les col·leccions són d'art, el 20,3% d'arqueologia, el 13,5% d'etnologia, el 12,8% d'arts decoratives i el 10,8% de ciència i tècnica
- El 48,0% de les col·leccions dels museus privats són d'art, mentre que aquesta categoria només suposa el 24,7% en els museus públics. També és notable la diferència en la temàtica "Biogràfic", que suposa el 10,3% de les col·leccions privades, però només un 1,2% de les públiques..

Superfícies

- La superfície total dels museus registrats el 2018 és de 996.477 m², distribuïts entre 115 seus principals (484.149 m²) i 121 extensions (512.328 m²).
- Les seus principals tenen una superfície d'espais funcionals de 292.481 m². Pel que fa a la dimensió dels espais funcionals de les seus principals, disposen d'una mitjana de 2.543,3 m² per museu. La superfície majoritària es destina als espais públics relacionats amb la col·lecció: exposició permanent i exposicions temporals (61,0%). Pel que fa a l'exposició permanent, la superfície total dels museus registrats el 2018 és de 139.722 m², que suposa una mitjana de 1.215,0 m² per aquest tipus d'espai funcional (47,8% de la superfície total).

- 54 museus tenen, a més de la seu principal, una o més extensions. Les extensions tenen una superfície d'espais funcionals de 202.013 m². Les extensions acullen, principalment, espais d'exposicions permanents i temporals (un 75,5% de l'espai total).

Els recursos humans

- Les dades del Registre de Museus contemplen les persones contractades pel propi museu (Capítol I) i no es comptabilitza el personal que hi treballa i depèn d'una empresa de serveis contractada per una tasca específica (Capítol II). Això exclou no només les tasques de seguretat i neteja, sinó també, en molts casos, els monitors, personal d'atenció al públic, etc.
- L'any 2018 treballen als museus registrats 1.280 persones, 11,1 persones de mitjana per museu. Tot i així, el gairebé el 70% dels museus del país tenen un equip que té com a màxim 8 treballadors.
- El 66,4% dels treballadors de museus a Catalunya desenvolupen la seva feina a l'àrea dels Serveis Territorials de Barcelona, tot i que aquesta demarcació acull la meitat dels museus (és l'única demarcació que presenta un percentatge més elevat de treballadors que de museus). El segueixen els Serveis Territorials de Girona on hi treballa el 17,6% dels treballadors dels museus registrats a Catalunya. Al Servei Territorial de l'Alt Pirineu i l'Aran només hi treballa l'1,3% dels treballadors dels Museus registrats, tot i acollir el 4,3% dels museus de Catalunya; al Servei Territorial de Lleida només hi treballa el 2,7% dels treballadors tot i acollir el 5,2% dels museus.
- El Servei Territorial de Barcelona és l'únic que presenta una mitjana de treballadors per museu (14,9) superior a la mitjana global (11,1).
- Tots els museus amb equips superiors als 20 treballadors –amb l'excepció del Teatre-Museu Dalí a Figueres i del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona– es troben a l'àrea de Barcelona, així com 15 museus dels 23 amb equips entre els 9 i els 20 treballadors.
- El 61,7% dels museus són de titularitat de l'administració local, però només hi treballa el 34,8% del personal dels museus de Catalunya. El 7,8% són fundacions públiques on hi treballa el 6,3% del personal. El 6,1% són de titularitat eclesiàstica on hi treballa un 2,5% de tot el personal. Inversament, només el 3,5% dels museus són de titularitat de la Generalitat, on hi treballa el 9,5% dels treballadors totals; l'11,3% dels museus són consorcis on hi treballa el 26,5% de tot el personal i el 17,8% dels museus són fundacions privades o associacions on hi treballa el 17,8% de tot el personal.
- Els museus de la Generalitat (30,5), els Consorcis (26,1), les Fundacions privades i Associacions (25,3) i els museus de l'Estat (16,5) se situen per sobre de la mitjana de treballadors dels museus de Catalunya (11,1).

- Els museus privats tenen una mitjana de 16,3 treballadors, mentre que la dels públics és de 10,3.
- Pel que fa al gènere, les dones (63,8%) són més nombroses que els homes (36,2%) en el sector dels museus, una tendència que es va consolidant amb els anys.
- Els equips menys paritaris són els més petits i els més grans: en els equips que tenen d'1 a 3 treballadors i en els que en tenen més de 20 les dones representen el 66,7% i el 66,8% respectivament de la plantilla.
- En la direcció dels museus la proporció d'homes i dones s'equilibra. Els museus més petits, aquells amb equips de 8 treballadors o menys tenen majoritàriament directors del gènere femení. Els museus més grans, aquells amb 9 treballadors o més, tenen majoritàriament directors del gènere masculí: el 63,2% dels museus que tenen equips de 9 a 20 membres tenen un director masculí; el 54,5% dels equips amb més de 20 membres tenen director masculí.
- Pel que fa al tipus de jornada, gairebé el 80% del personal treballa a temps complet, mentre que la resta ho fa a temps parcial.
- En relació a les titulacions, el 20,2% dels treballadors dels museus no té titulació, el 9,4% té estudis de diplomatura, el 51,6% una llicenciatura o grau i el 18,8% tenen estudis superiors a la llicenciatura: postgrau, màster o doctorat.
- Pel que fa a les funcions del personal propi, les més comunes són la difusió / atenció al públic, l'administració i la recepció / consergeria / botiga / guarda-roba.

Els recursos econòmics

- Els ingressos dels 111 museus registrats dels que es disposen dades per a 2018 van ascendir a 182.939.658,36 €, el que significa una mitjana de 1.648.105,03 € per museu. S'observa que entre 2015 i 2018 la mitjana ha augmentat un 24,4%, creixent progressivament d'1.324.504,50 € per museu el 2015 a 1.648.105,03 € el 2018.
- Tanmateix, la realitat dels museus a Catalunya és molt diversa i la mitjana emmascara una distribució molt desigual dels recursos. Així, el 44,1% dels museus treballen amb pressupostos inferiors als 300.001 €, i el 27,0% amb un pressupost anual inferior als 200.001 €. Només el 21,6% tenen un pressupost superior al milió d'euros.
- La distribució dels museus segons els seus ingressos és força desigual en el territori català. El 92,6% dels ingressos totals dels museus de Catalunya es concentren a les àrees dels Serveis Territorials de Barcelona i Girona, tot i que només representen el 68,5% dels museus. D'una banda, la capitalitat de Barcelona, així com el pes econòmic de les dues corones metropolitanes i,

d'altra banda, el turisme, segurament expliquen el marcat desequilibri territorial en l'economia dels museus a Catalunya.

- La mitjana del pressupost d'un museu de l'àrea de Barcelona és de 2,68 milions d'euros, l'única que se situa per sobre de la mitjana global dels museus de Catalunya (1,65 milions d'euros). Per sota d'aquesta mitjana global trobem els museus dels Serveis Territorials de Girona (1,04 milions d'euros). A molta distància es situen la resta de Serveis Territorials, amb mitjanes d'ingressos per sota dels 500.000 €.
- La titularitat dels museus diferencia els museus segons el seu volum econòmic. Els museus privats suposen el 36,6% dels ingressos totals dels museus a Catalunya, tot i que només representen el 12,6% dels museus. Per contra, els museus públics suposen el 63,4% dels ingressos totals dels museus a Catalunya, tot i que representen el 87,4% dels museus.
- Desagregant els museus en 7 categories de titularitat, s'observa que les Fundacions Privades i Associacions suposen el 34,5% dels ingressos totals dels museus a Catalunya, tot i que només representen el 7,2% dels museus. Els Consorcis representen el 28,3% dels ingressos tot i que només són l'11,7% dels museus. Els museus de la Generalitat representen el 4,4% dels ingressos tot i que només són el 2,7% dels museus. Les Fundacions Públiques i els museus estatals mantenen un equilibri: els primers representen aproximadament el 7,5% dels ingressos i del nombre de museus i els segons aproximadament l'1,5%. Inversament, els museus de l'Administració Local representen el 22,6% dels ingressos tot i ser el 63,1% dels museus. Els museus eclesiàstics representen el 2,1% dels ingressos tot i ser el 5,4% dels museus.
- Si considerem el conjunt dels museus de Catalunya, el 51,6% dels ingressos provenen de les aportacions dels titulars i subvencions (recordar que el 86,1% dels museus són de titularitat pública o compartida), mentre que la capacitat d'autofinançament suposa el 46,0% del total. El patrocini, un 1,9%, representa una part reduïda del finançament dels museus a Catalunya. Dins el capítol d'ingressos propis, la taquilla, amb més de 67 milions d'euros d'ingressos, suposa el 80,7% dels ingressos propis.
- L'evolució de les principals fonts de finançament indica que les aportacions dels titulars i les subvencions han augmentat un 32,7% entre 2015 i 2018, mentre que els ingressos propis ho han fet en un 26,6%. El 2016 va ser el moment en que les dues fonts de finançament van augmentar més respecte l'any anterior, un 17% aproximadament.
- El percentatge d'ingressos segons fonts d'ingrés varia sensiblement entre àmbits territorials. Així, l'àrea dels Serveis Territorials de Girona és la que té un major percentatge d'ingressos propis (taquillatge, lloguers, activitats, vendes i drets de préstec), amb un 79,4% del total dels seus ingressos, seguida per la dels Serveis Territorials de Barcelona, amb un 43,5%.

- En canvi, els museus de les Terres de l'Ebre només generen un 0,6% del total del seu pressupost en ingressos propis, i se sustenten en un 96,7% en els ingressos procedents de les institucions titulars i les subvencions i en un 2,7% d'altres ingressos. Uns percentatges similars als dels museus de les Terres de Lleida, amb un 3,1% d'ingressos propis i un 96,4% d'ingressos procedents de les administracions públiques.
- La proporció de les fonts d'ingressos varia molt segons la titularitat dels museus. Els ingressos propis (taquillatge, lloguers, activitats, vendes i drets de préstec) tenen un pes relatiu molt destacat en els museus privats (91,8%), mentre que les aportacions dels titulars i les subvencions suposen la majoria dels ingressos als museus públics (77,9%).
- Desagregant els museus en 7 categories de titularitat, s'observa que els ingressos propis tenen un pes relatiu molt destacat en les fundacions privades i associacions (93,6%), en les fundacions públiques (78,0%) i en els museus de titularitat eclesiàstica (62,5%). Per contra, als museus estatals, de l'administració local, als de la Generalitat i als Consorcis els ingressos propis només suposant entre el 8 i el 15% dels seus totals d'ingressos.
- Inversament, les aportacions dels titulars i les subvencions suposen la majoria dels ingressos als museus estatals, als de l'administració local, als de la Generalitat i als consorcis, suposant entre el 80 i el 91% dels seus ingressos totals. Els museus de fundacions privades i associacions, fundacions públiques i de titularitat eclesiàstica són els que menys ingressos obtenen de les aportacions dels titulars i subvencions, suposant respectivament el 4,2%, el 19,7% i el 33,8% dels seus ingressos totals.
- El 2018 els museus presenten una ràtio de 17,75 € per visitant a Catalunya, dels quals 9,04 € (50,9%) els han aportat els titulars o procedeixen de subvencions i 8,27 € procedeixen d'ingressos propis. De 2015 a 2018 els ingressos per visitant provinents de les aportacions dels titulars i subvencions han augmentat un 26,9%. Els ingressos propis per visitant ho han fet un 20,2%.

Recerca, gestió i documentació de les col·leccions, cooperació, exposicions temporals i publicacions

- 55 museus han dut a terme 140 projectes de recerca durant el 2018, és a dir, el 48,2% dels museus declara haver realitzat com a mínim un projecte de recerca aquest any. Els projectes més comuns estan vinculats amb l'arqueologia i les excavacions, seguits pels relacionats amb exposicions, catàlegs, difusió i digitalització.
- Dels 6.837.345 objectes que custodien els museus registrats, 2.191.768 disposen de fitxa d'inventari, el que suposa gairebé el 32,1% dels fons.
- Durant el 2018, 73 museus registrats van cedir objectes, sumant un total de 5.403 peces. Els 39 restants no en van cedir cap.

- L'any 2018, 101 museus han presentat exposicions temporals. Aquests museus han presentat 679 exposicions temporals, el 51,7% de les quals de producció pròpia, el 26,8% aliena i el 21,5% coproduïda.
- Un 23,8% dels museus ha presentat entre 1 i 3 exposicions, un 34,7% entre 4 i 6, un 29,7% entre 7 i 12 i un 11,9% més de 12.
- El 34,9% de les exposicions temporals s'han presentat a museus de la resta de la Regió Metropolitana. La mitjana d'exposicions temporals per museu assenyalen Barcelona ciutat (7,9), la resta de la Regió Metropolitana (7,6) i Girona (7,3) com els territoris on hi ha un major nombre d'exposicions temporals anuals per museu.
- Durant el 2018 s'han generat un total de 1.299 publicacions. El 84,8% dels museus han editat alguna publicació.
- En relació a la tipologia de publicacions, la majoria correspon a materials efímers i d'edició senzilla com els fullets i tríptics (41,3%). Seguidament se situen els catàlegs (9,2%), les publicacions especialitzades (6,9%) i les revistes i butlletins (4,4%).

Acció educativa, cultural i associacions d'amics

- 105 museus van oferir activitats per a públic escolar. Es van produir 836.808 usos d'aquestes activitats escolars. Els usos d'activitats escolars fan referència als tallers o altres activitats que el públic escolar realitza en els equipaments. No hi són comptades les visites a les exposicions.
- La mitjana d'activitats escolars per equipament va ser de 7.969,6, un 1,9% menys que al 2017.
- El servei a les escoles és la taxa que mesura el pes dels usos d'activitats escolars respecte als usos totals d'activitats pròpies dels equipaments. Com més elevada és, major pes relatiu tenen les activitats escolars respecte del total d'activitats. Un 56,9% dels usos d'activitats són escolars als museus de Catalunya.
- Pel que fa a les activitats pròpies, el 2018 un total de 98 museus van acollir activitats per a públic general, generant 469.972 usos; 89 museus van acollir activitats per a públic familiar, generant 102.410 usos i 66 museus van acollir activitats per a públic especialitzat, generant 65.719 usos.
- Pel que fa als serveis museístics (arxiu, biblioteca, fons, assessorament presencial, etc.), 99 museus n'han ofert, generant 74.464 usos.
- El 2018 hi ha 42 museus amb associacions d'amics, un 13,5% més que l'any anterior. Com que alguns museus en tenen més d'una, el nombre total de d'associacions d'amics de museus ascendeix fins a 48. Aquestes associacions sumen 7.080 membres, un 23,8% més que l'any anterior.

Els visitants als museus

- El 2018 els museus de Catalunya van rebre 10.248.837 visitants, un 2,9% menys que el 2017 (301.431 visitants menys). La mitjana de visitants va ser de 89.902,1, un 4,6% menys que l'any anterior. La mediana va ser de 20.981,5, un 13,0% més que al 2017.
- 6 de cada 10 d'aquests visitants van accedir a museus de la ciutat de Barcelona i gairebé 1 de cada 4 ho van fer a les comarques de Girona.
- El 57,9% dels museus ha tingut menys de 25.000 visitants durant el 2018. En canvi, 9 museus, el 7,9%, n'han tingut més de 250 mil.
- El 46,1% dels visitants han anat a museus d'art. Un 22,8% ho ha fet a museus monogràfics.
- El 59,5% dels visitants han acudit a museus públics, tot i representar el 84,2% del total de museus. La mediana de visitants dels museus privats és superior en més de 2.000 visitants a la dels museus públics.
- El 2018 els museus de Catalunya van rebre una mitjana de 314,1 visitants diaris, un 3,1% menys que al 2017.
- Els museus van rebre 933.723 visitants escolars durant el 2018, un 7,5% menys que el 2017 (75.865 escolars menys). La mitjana de visitants escolars va ser de 8.336,8, un 9,2% menys que l'any anterior. La mediana va ser de 3.986,0, un 1,5% més que al 2017.
- El 9,1% dels visitants dels museus de Catalunya durant el 2018 han sigut escolars, 0,5 punts menys que el 2017.
 - Aquesta taxa arriba fins al 33,0% a la Regió Metropolitana. Els dos territoris que estan per sota de la mitjana global són Barcelona ciutat (6,1%) i les comarques de Girona (7,2%), segurament per causes fortament vinculades al turisme.
 - S'observa que els museus que presenten taxes de visitants escolars més elevades són els que tenen menys volum de visitants. A mesura que augmenta el volum de visitants anuals la proporció d'escolars cau progressivament.
 - Per temàtica, els museus amb una taxa de visitants escolars més elevada són els pluridisciplinaris locals (27,9%) i els de ciències i tècniques (23,9%). A la cua se situen els monogràfics (4,3%) i els d'art (5,5%).
 - Els museus públics presenten una taxa de visitants escolars 3,3 vegades superior a la dels museus privats.
- La taxa de gratuïtat als museus de Catalunya durant el 2018 ha sigut del 35,0%, 2,6 punts més que al 2017.
 - A la resta de la Regió Metropolitana aquesta taxa arriba fins al 63,0%, fet que possiblement té relació amb l'elevada taxa de visitants escolars d'aquest territori (veure apartat anterior). També destaquen les taxes del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre (47,9%) i de les Terres de

- Lleida i Aran (45,1%). El territori que presenta una taxa més baixa és les comarques de Girona (22,6%).
- A major volum de visitants anuals menor és la taxa de gratuïtat dels museus de Catalunya.
 - Els museus que presenten les taxes més elevades de gratuïtat són els de ciències i tècniques (58,7%), els pluridisciplinaris locals (52,4%) i els de d'etnografia, antropologia i societat (50,2%). Les dues categories amb taxes de gratuïtat per sota de la mitjana global són els d'art (34,2%) i els monogràfics (18,2%).
 - Els museus públics presenten una taxa de gratuïtat 5,6 vegades superior a la dels museus privats.
- Els usos són cadascuna de les utilitzacions dutes a terme pels visitants durant la seva estada a l'equipament, ja siguin visites a les exposicions o usos a les activitats culturals o als serveis museístics. Els 10.248.837 de visitants que van rebre els museus de Catalunya el 2018 van generar 14.368.626 usos (-12,7% respecte 2017), el que suposa 1,40 usos per visitant.
 - La mitjana d'usos va ser de 120.040,6, un 14,2% menys que l'any anterior.
 - La taxa de visitants virtuals mostra la quantitat de visitants a la web respecte dels visitants físics dels equipaments. Com més elevada és, més visitants web rep un equipament per cada visitant físic. El global dels museus de Catalunya és del 134,1%, igual que l'any anterior.

L'actuació econòmica de les administracions

- Es contempen les següents administracions: Ajuntaments, Consells Comarcals, Diputacions, Generalitat de Catalunya i Estat espanyol. La despesa total en museus de les Administracions de Catalunya al 2017¹ va ser de 151.160.300 €, un 22,5% més que al 2016. Respecte 2011, la despesa en museus ha disminuït un 12,5%.
- L'única administració que en els últims anys ha igualat o superat la despesa en museus del 2011 ha estat el Govern de la Generalitat.
- Al 2017, els ajuntaments van aportar el 57,7% de la despesa total en museus a Catalunya. El Govern de la Generalitat en va aportar el 28,7%, les Diputacions provincials el 10,7%, l'Estat espanyol el 2,4% i els Consells Comarcals el 0,5%.
- En el període 2011-2017 destaca l'augment del pes relatiu del Govern de la Generalitat en la despesa en museus a Catalunya, passant de representar el 22,6% al 2011 a representar el 28,7% al 2017. La resta d'administracions han mantingut o han disminuït el seu pes relatiu en la despesa en museus.
- Generalitat de Catalunya. Entre 2011 i 2017 la despesa en museus ha augmentat un 10,8%. A partir de 2015 es recupera la despesa en museus del

¹ Aquest és l'últim any del que es tenen dades completes disponibles.

Departament de Cultura de 2011, fins a arribar al màxim de la sèrie al 2017, amb una despesa de 43.352.300 € (un 6,5% més que al 2016). És la única administració que ha tornat a igualar o superar els nivells de despesa absoluts de l'any 2011. A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 12 programes que contempla el Departament de Cultura) suposa al voltant del 15,5% de la despesa total del Departament de Cultura.

- Diputacions provincials. Entre 2011 i 2018 la despesa en museus ha disminuït un 16,7%. La despesa del 2018 respecte el 2017 va disminuir un 5,7%. A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 7 programes que contemplen les Diputacions en matèria de cultura) suposa gairebé el 14% de la despesa total en cultura de les Diputacions.
- Consells Comarcals. Entre 2011 i 2018 la despesa en museus ha disminuït un 16,3%. La despesa del 2018 respecte el 2017 va augmentar un 8,0. A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 7 programes que contemplen els Consells Comarcals en matèria de cultura) suposa al voltant del 13% de la despesa total en cultura dels Consells Comarcals.
- Ajuntaments. Entre 2011 i 2018 la despesa en museus ha disminuït un 9,4%. La despesa del 2018 respecte el 2017 va augmentar un 8,8%. Els municipis on més va augmentar la despesa en museus dels Ajuntaments van ser els de 50.000 a 100.000 habitants (+27,1%) i els de menys de 20.000 habitants (+21,1%). A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 7 programes que contemplen els Ajuntaments en matèria de cultura) suposa al voltant del 14,5% de la despesa total en cultura dels Ajuntaments.
- Estat espanyol. Entre 2011 i 2017 la despesa en museus ha disminuït un 61,8%. La despesa del 2017 respecte el 2016 no ha variat. A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 9 programes que contempla l'Estat espanyol en matèria de cultura) suposa al voltant del 20,5% de la despesa total en cultura de l'Estat espanyol.

2. Els museus de Catalunya. Perspectiva general

El Registre de Museus compta amb 115² museus l'any 2018³. En relació a 2017, s'ha incorporat al Registre el Museu de Sant Cugat.

Dels 115 museus registrats, 54 tenen extensions, és a dir, altres espais a banda de la seva seu principal. Així, els museus registrats el 2018 estan conformats per un total de 236 equipaments, dels quals 115 són seus principals i 121 extensions (corresponents a 54 seus principals). D'aquestes 121 extensions n'hi ha 77 que estan obertes al públic, corresponents a 37 seus principals; la resta es dediquen a tasques de magatzem, logística o altres activitats no relacionades amb els públics.

	Nombre	%
Museus (seus principals)	115	48,7%
Museus amb extensions	54	22,9%
Museus sense extensions	61	25,8%
Extensions	121	51,3%
Extensions obertes al públic	77	32,6%
Extensions no obertes al públic	44	18,6%
Total	236	100,0%

Font: Registre de Museus 2018.

Dels 115 museus registrats n'hi ha 3 dels que no es disposa dades de 2018 i, per tant, s'utilitzen les últimes dades disponibles: de 2014 en un cas i de 2015 en els altres dos casos. Tanmateix, en algunes variables no es disposa de la resposta de tots els equipaments. Per altra banda, un museu va estar tancat al públic durant 2018. Per aquests motius en diversos apartats els museus analitzats sumen totals que poden variar. Pel mateix motiu el nombre total d'extensions analitzades també pot variar. En altres apartats el total de museus també pot variar en funció del nivell de resposta a determinades preguntes concretes.

Pels temes relacionats amb els visitants s'ha utilitzat com a font principal l'informe "Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018" de l'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya. En aquests casos el nombre d'equipaments analitzats és de 114. La diferència amb la xifra oficial del cens (115) correspon a les següents situacions:

- El *Museu Romàntic Can Llopis* va romandre tancat al públic durant el 2018.
- El Museu de l'*Institut Botànic de Barcelona* va enviar les dades agregades amb el *Museu de Ciències Naturals de Barcelona*.
- El *Museu de l'Art de la Pell de Vic*, extensió del *Museu Episcopal de Vic*, s'ha tractat de forma independent.

² En aquesta xifra s'inclou el Museu Nacional Arqueològic de Tarragona.

³ Podeu consultar el llistat a l'annex.

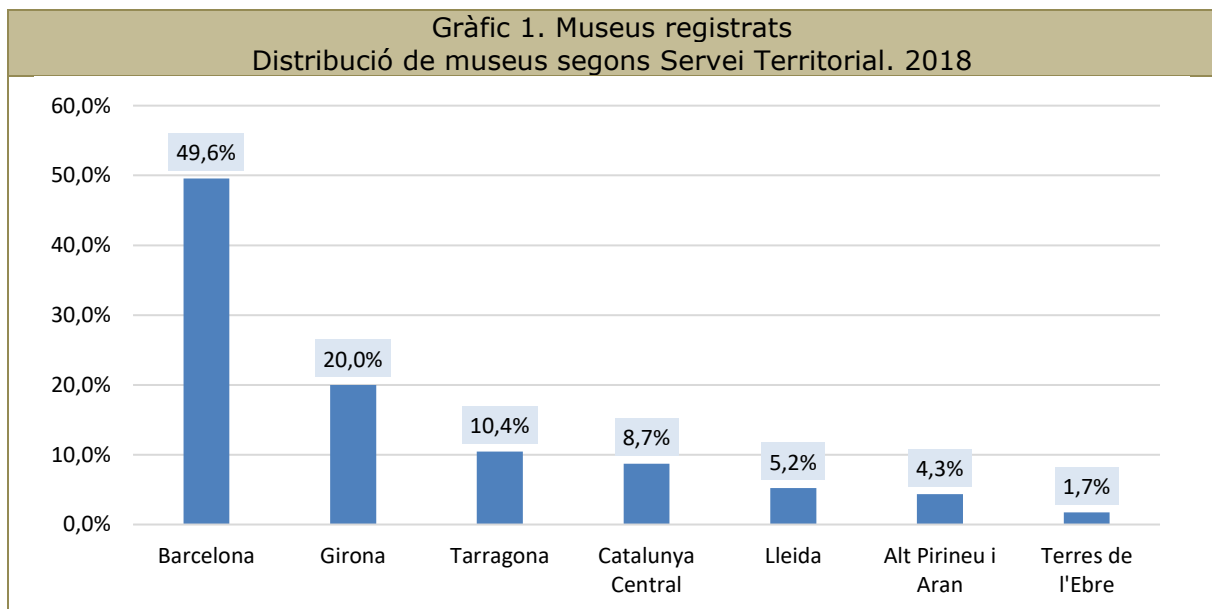

2.1. Distribució territorial dels museus registrats

S'han agrupat els museus en funció dels "Serveis Territorials" que s'especifiquen a l'article 10 del Decret 59/2012, de 29 de maig, de modificació del Decret 3014/2011, de reestructuració del Departament de Cultura. La distribució de les comarques segons els Serveis Territorials és la següent:

- Barcelona: Alt Penedès, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf, Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental.
- Comarques de Girona: Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa, Gironès, Pla de l'Estany, Ripollès, Selva.
- Terres de Lleida: Garrigues, Noguera, Pla d'Urgell, Segarra, Segrià, Urgell.
- Tarragona: Alt Camp, Baix Camp, Baix Penedès, Conca de Barberà, Priorat, Tarragonès.
- Terres de l'Ebre: Baix Ebre, Montsià, Terra Alta, Ribera d'Ebre.
- Catalunya Central: Anoia, Bages, Berguedà, Moianès, Osona, Solsonès.
- Alt Pirineu i Aran: Aran, Alta Ribagorça, Alt Urgell, Cerdanya, Pallars Jussà, Pallars Sobirà.

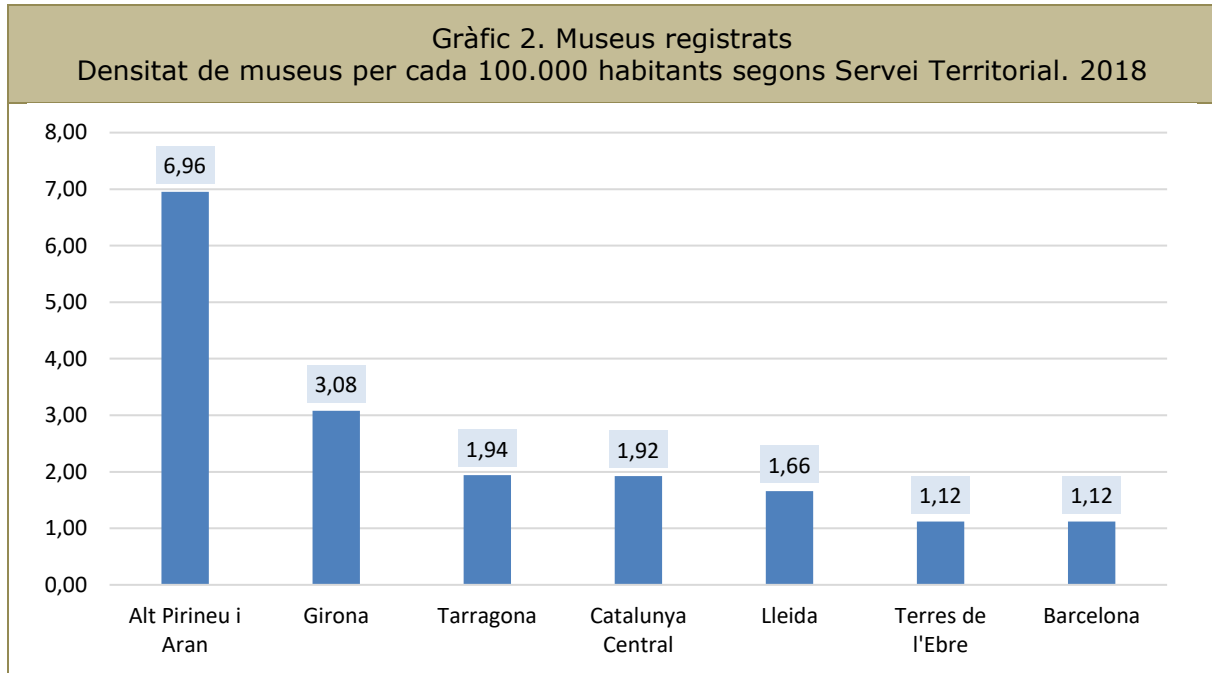
Els museus registrats el 2018 es localitzen de manera preeminent a les comarques del Servei Territorial de Barcelona (49,6%) i a les del Servei Territorial de Girona (20,0%). És a dir, aquests dos territoris engloben 7 de cada 10 museus de Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018.

El Servei Territorial amb una major taxa de museus per habitant és l'Alt Pirineu i Aran amb 6,96 museus per cada 100.000 habitants. Aquesta circumstància es deu fonamentalment a la baixa densitat de població de les comarques que integren aquest àmbit territorial.

Per la raó inversa, el territori de Barcelona presenta la menor taxa de museus per habitant, amb 1,12 museus per cada 100.000 habitants. Cal tenir en compte que les Terres de l'Ebre, tot i tenir una escassa densitat de població, obté un paràmetre de densitat de museus per habitant de la mateixa magnitud que Barcelona.

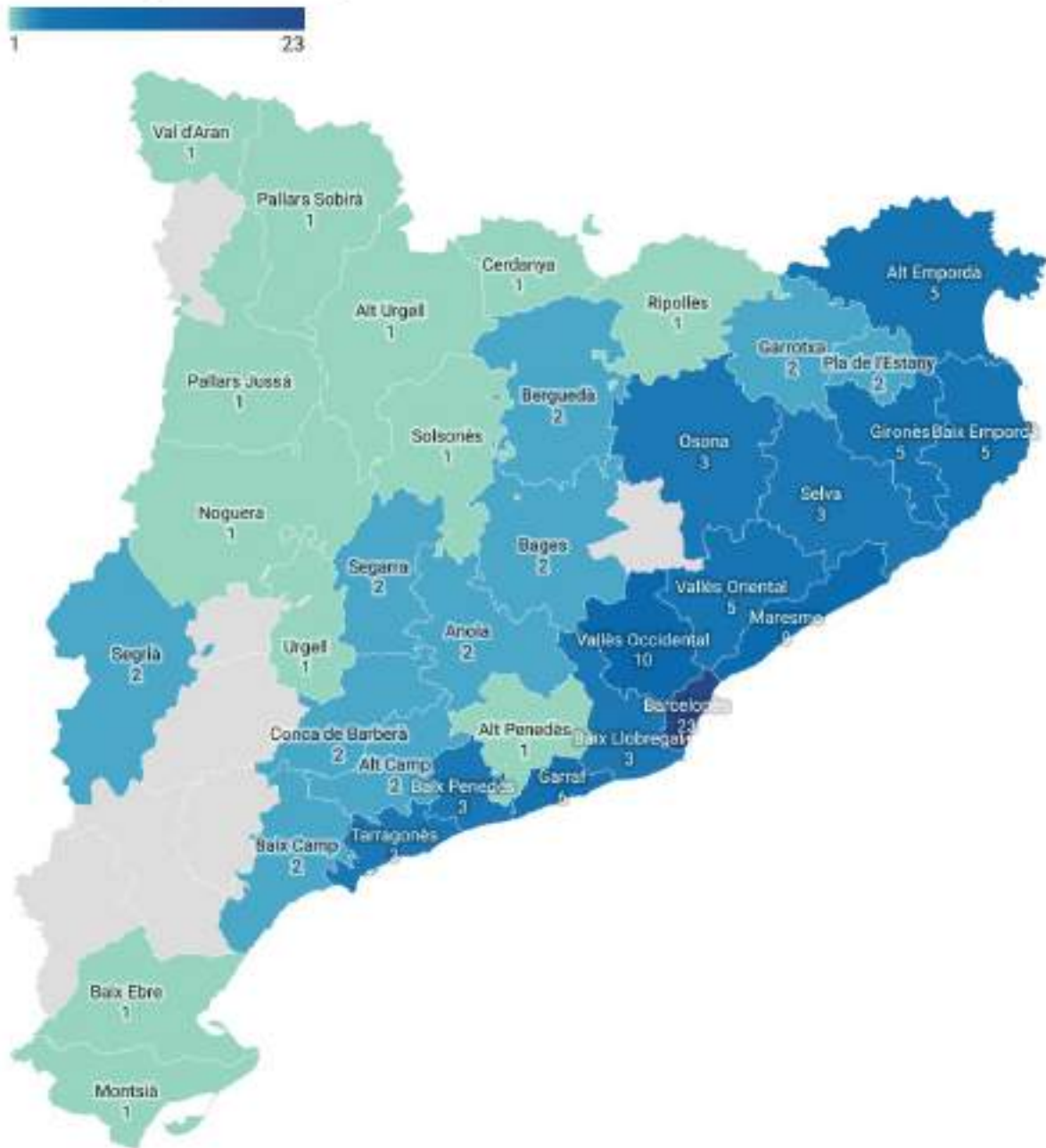

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018 i dades de població IDESCAT 2018. Base: 115 museus.

La distribució dels museus catalans registrats per comarques posa encara més en evidència la concentració de museus a la comarca del Barcelonès, amb 23 museus. També és constata que hi ha 7 comarques catalanes que no tenen cap museu registrat: l'Alta Ribagorça, Les Garrigues, el Moianès, el Pla d'Urgell, el Priorat, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta, que concentren l'1,52% de la població catalana (115.460 habitants⁴).

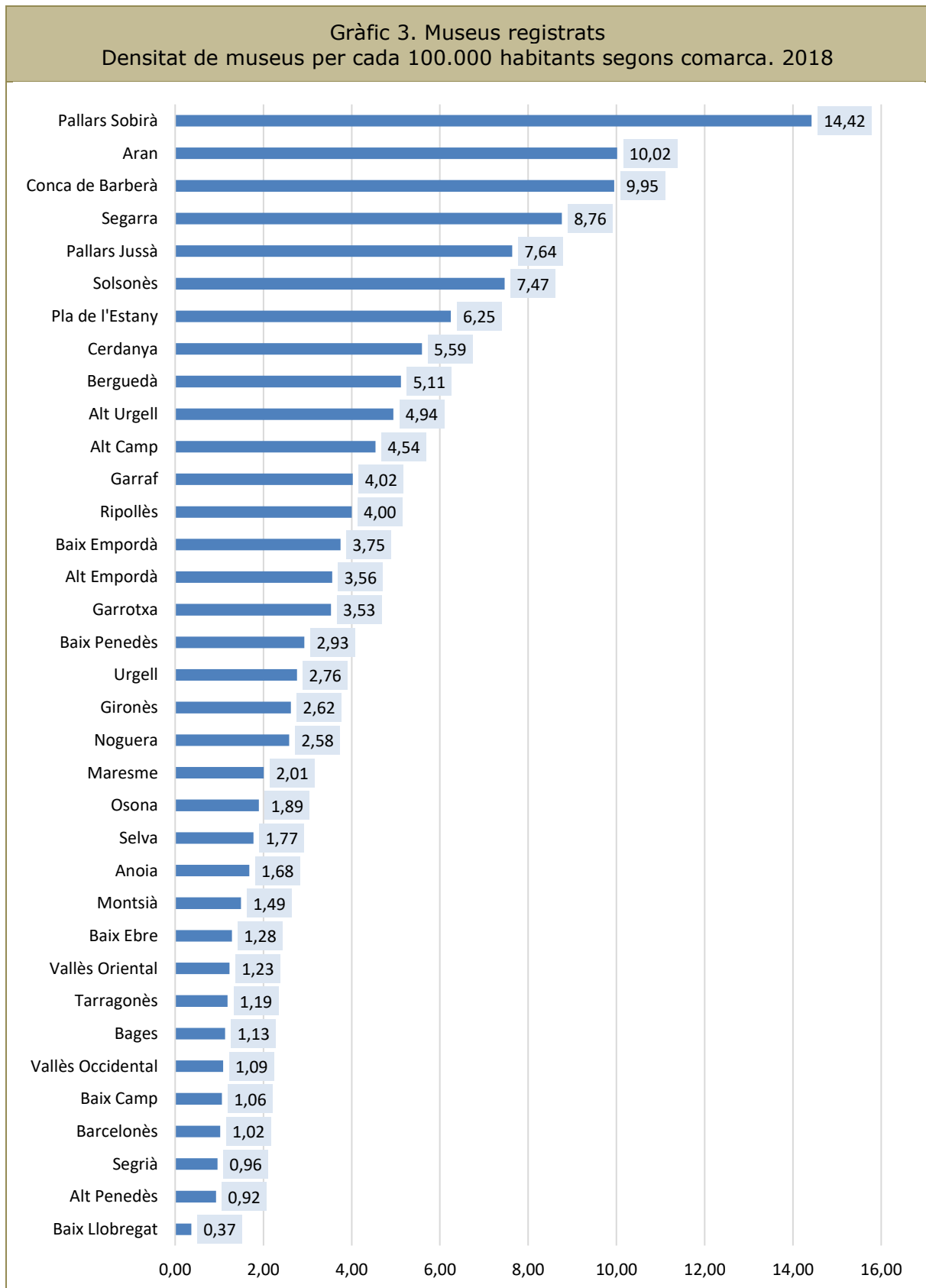
⁴ IDESCAT, Dades de població, 2018.

Museus per comarques

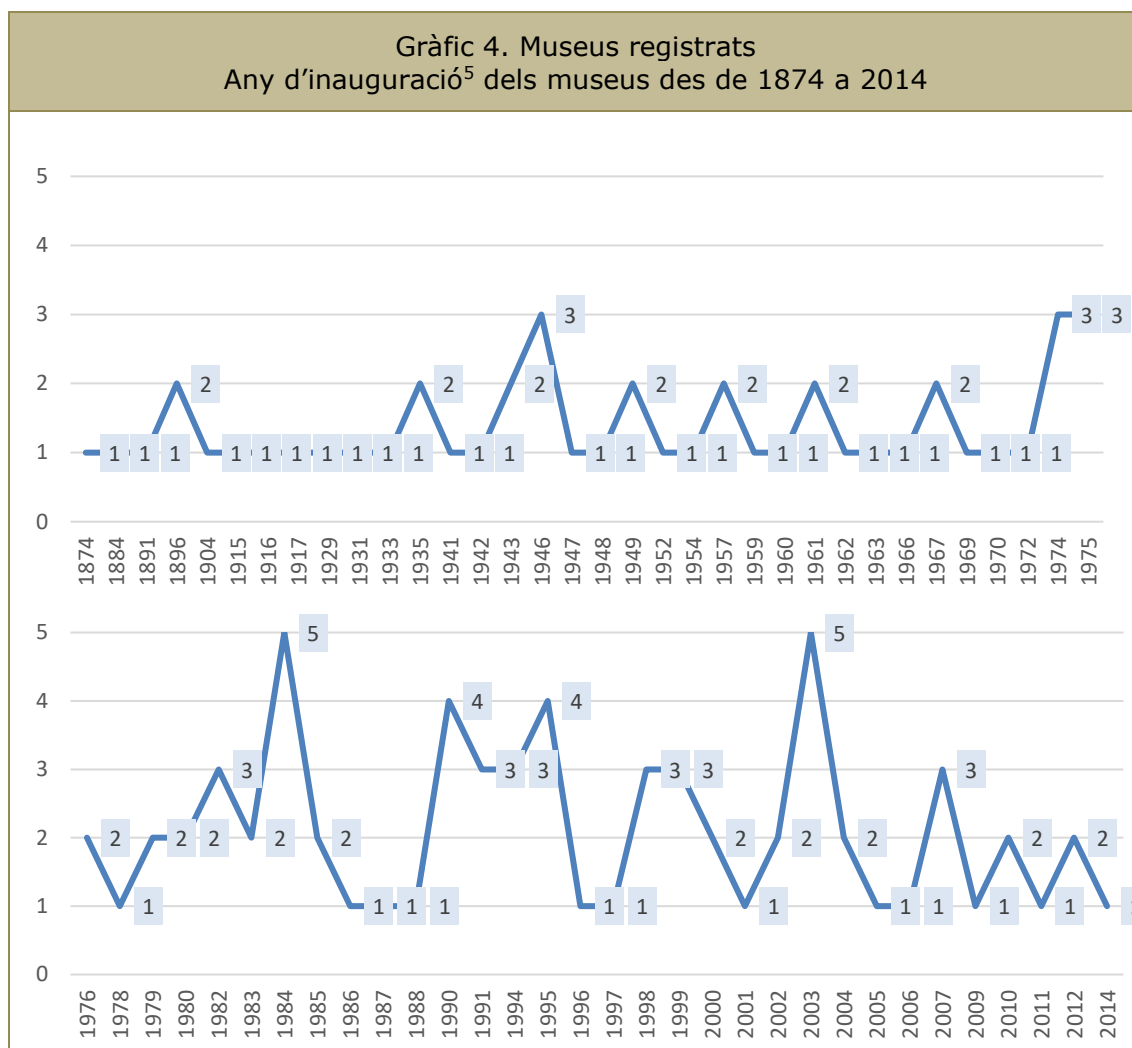
Mapa: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya *
Font: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya * Creat amb Datawrapper

Per comarques, dues comarques pirinenques són les que presenten una taxa superior de museus per cada 100.000 habitants, el Pallars Sobirà i l'Aran, i a molt poca distància se situa la Conca de Barberà. De fet, el Pallars Sobirà és la comarca catalana amb la densitat de població més baixa (5,0 habitants per km²) i l'Aran ocupa el setè lloc començant pel final (15,8 habitants per km²).

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

2.2. Any d'inauguració dels museus

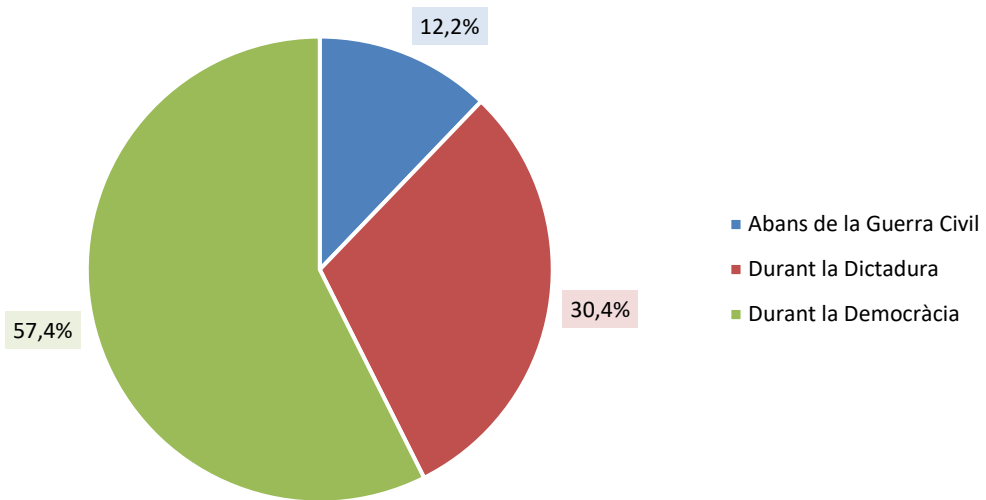
Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. 115 casos.

El museu més antic de Catalunya és el Museu Geològic del Seminari de Barcelona, constituït i inaugurat el 1874. Els museus d'inauguració més recent són el Museu Municipal de Llívia i el Museu de Tortosa, inaugurats el 2012 (aquest últim va ser donat d'alta al Registre de Museus l'any 2014), i el Museu del Disseny de Barcelona, inaugurat el 2014.

⁵ L'any d'inauguració és diferent de l'any de la fundació dels museus.

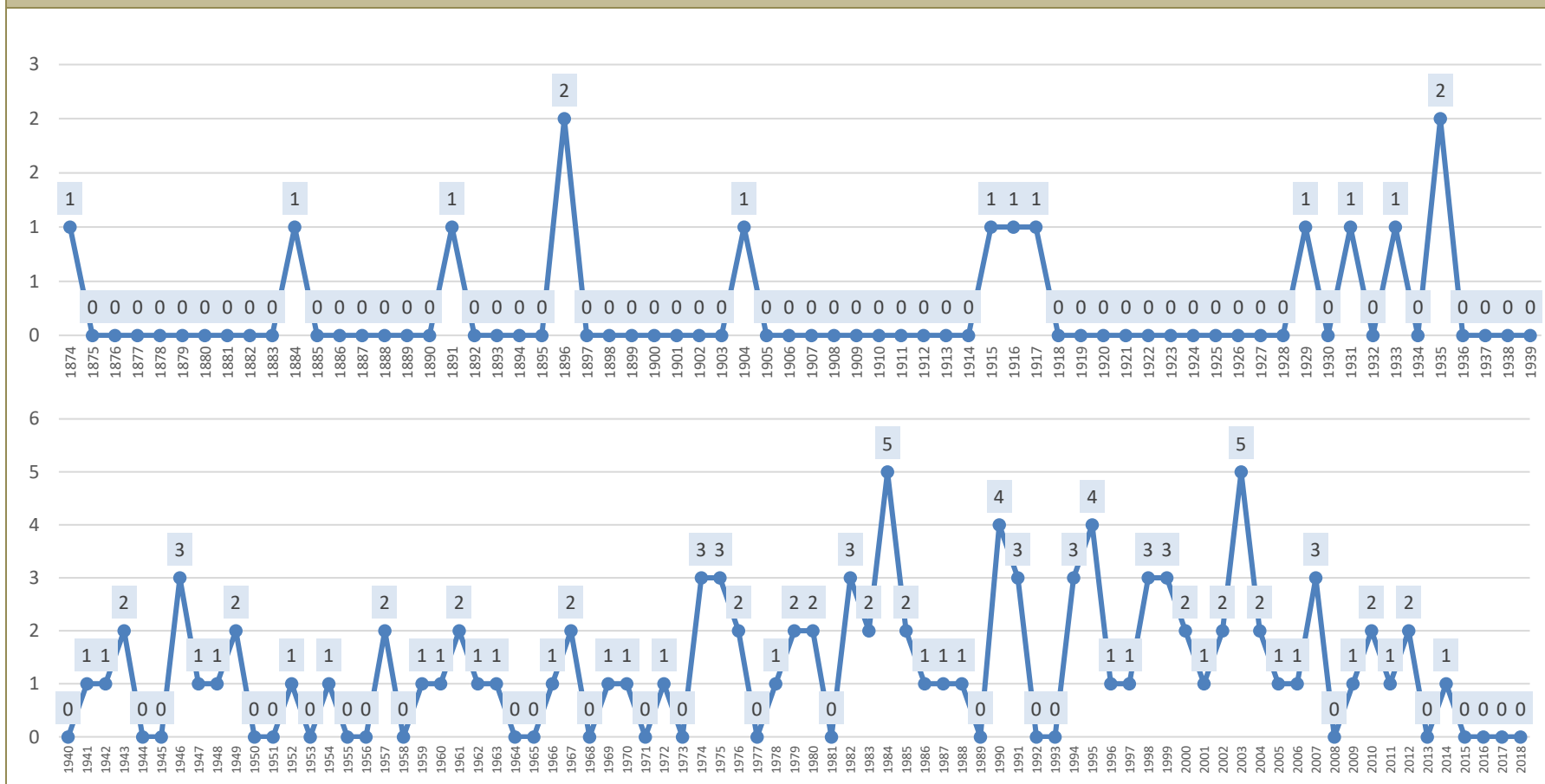
Gràfic 5. Museus registrats
Època d'inauguració dels museus. 2018

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

Gràfic 4. Museus registrats
Any d'inauguració⁶ dels museus des de 1874 a 2014

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. 115 casos.

⁶ L'any d'inauguració és diferent de l'any de la fundació dels museus.

2.3. Titularitat

Algunes dades de titularitat del Registre de Museus s'han reclassificat seguint els següents criteris:

- Els consorcis i les fundacions s'han desagregat de les categories Generalitat i Administració local.
- Per salvaguardar el secret estadístic s'han unificat les categories Fundacions privades i Associacions.

La taula resultant és la següent⁷:

Taula 2. Museus registrats Titularitat 2018		
	Museus	%
Pública o compartida	99	86,1%
Generalitat	4	3,5%
Administració local	71	61,7%
Consorti	13	11,3%
Fundació pública	9	7,8%
Estatat	2	1,7%
Privada	16	13,9%
Ens eclesiàstics	7	6,1%
Fundacions privades i Associacions	9	7,8%
Total	115	100,0%

Font: Registre de Museus 2018.

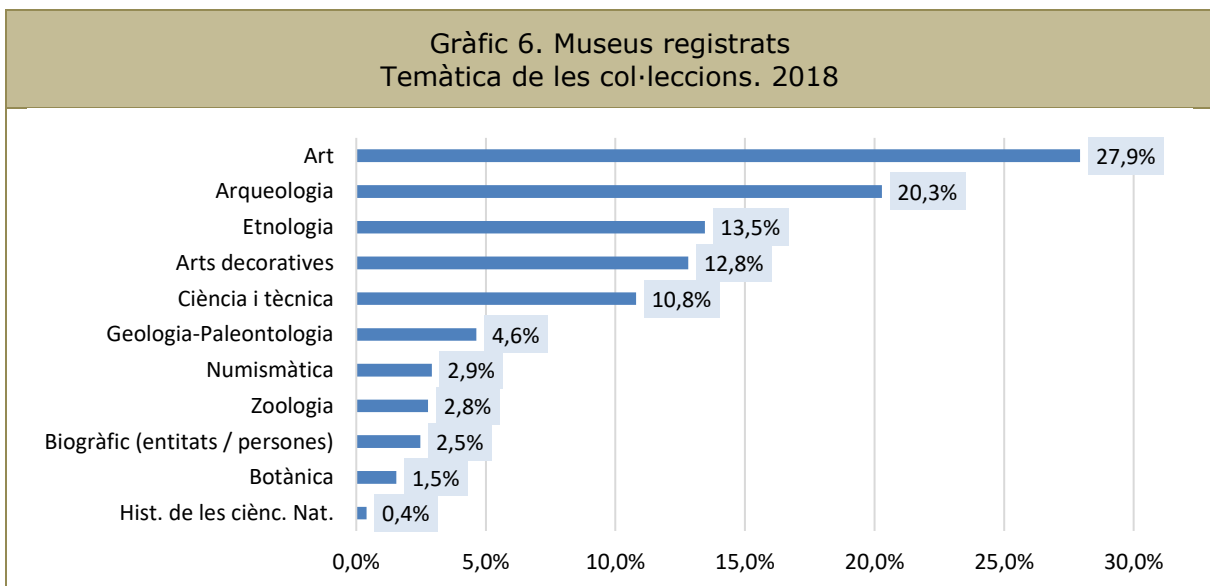
El 86,1% dels museus són públics. L'organisme titular majoritari és l'administració local, amb 71 museus –un 61,7% del total–, seguit dels consorcis –11,3% del total–.

⁷ Vegeu el llistat de museus segons titularitat a l'annex.

3. Els recursos dels museus

3.1. Temàtica de les col·leccions

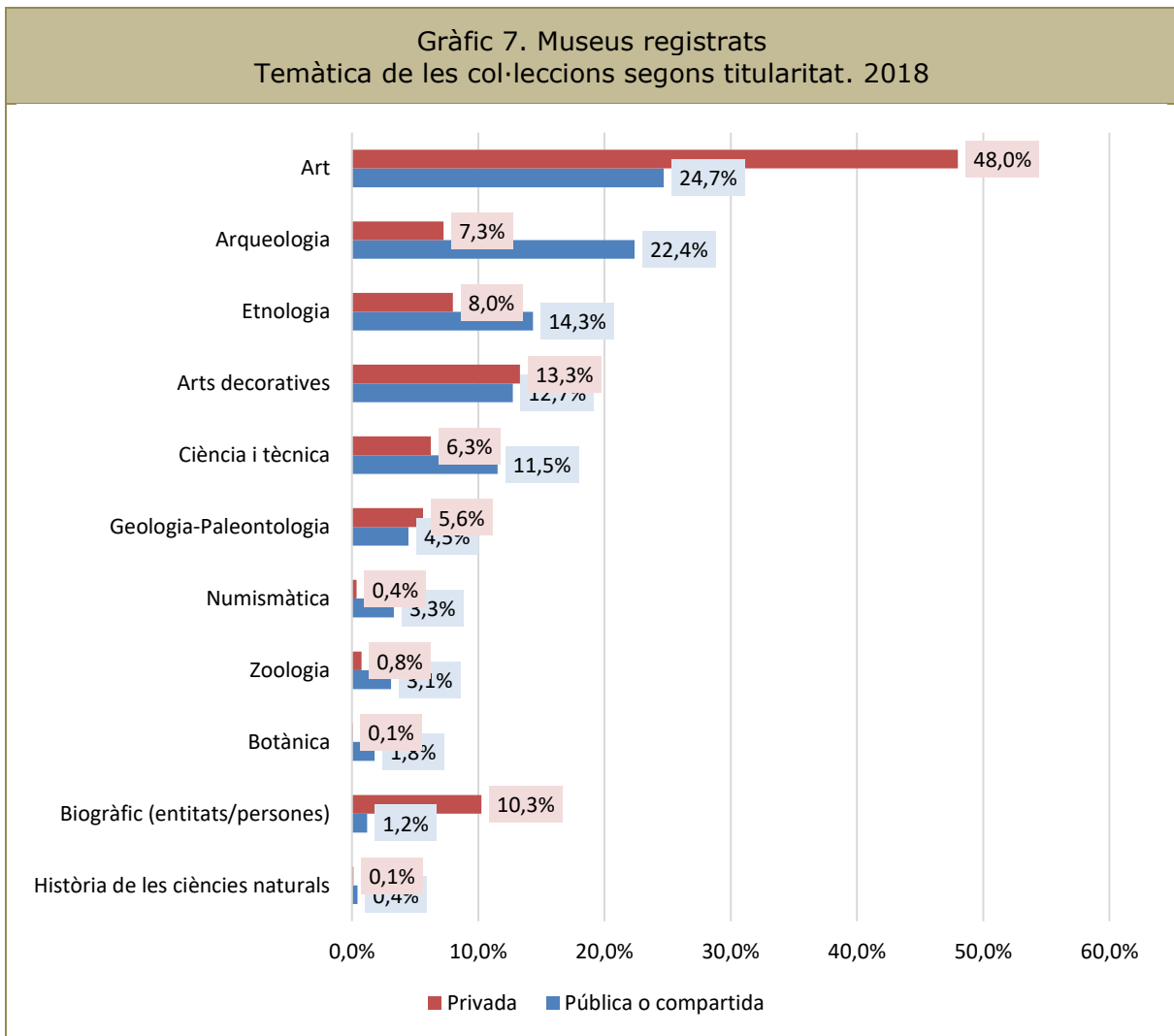
L'any 2018 els museus registrats tenen un fons total de 6.837.345 objectes, 280.536 més que al 2017 (un augment del 4,3%). El qüestionari del Registre de Museus demana que s'informi del percentatge d'objectes de les col·leccions de cada museu segons diverses temàtiques. Les categories possibles són: arqueologia, art, biogràfic (entitats / persones), ciències i tècnica, etnologia, història de les ciències naturals, numismàtica, botànica, geologia i paleontologia, zoologia. El 27,9% dels objectes de les col·leccions són d'art, el 20,3% d'arqueologia, el 13,5% d'etnologia, el 12,8% d'arts decoratives i el 10,8% de ciència i tècnica.

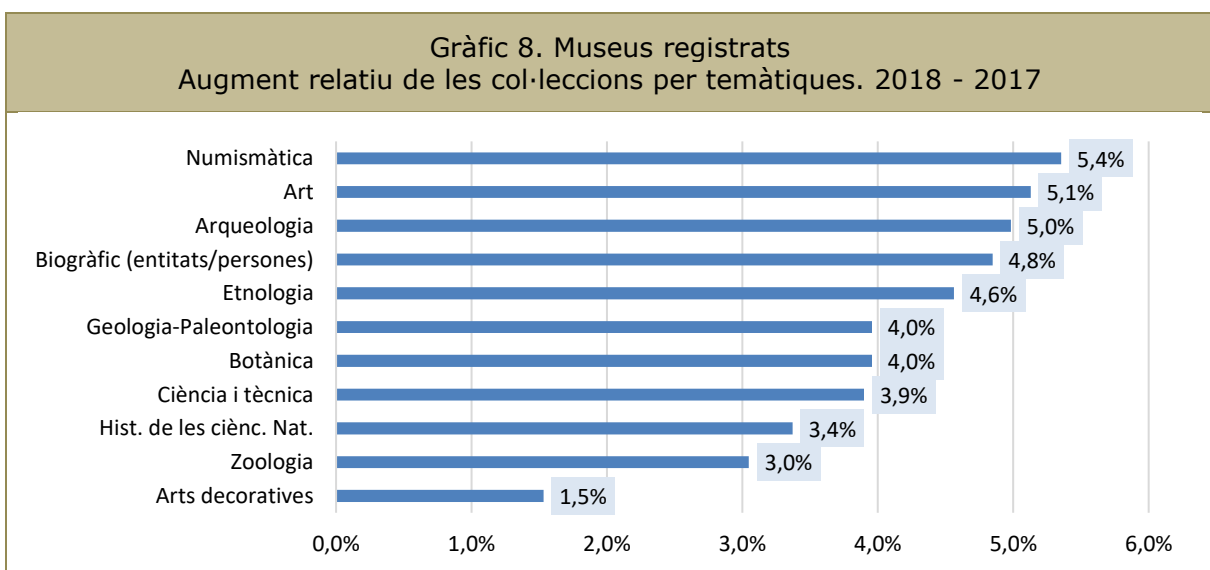
Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

El 48,0% de les col·leccions dels museus privats són d'art, mentre que aquesta categoria només suposa el 24,7% en els museus públics. També és notable la diferència en la temàtica "Biogràfic", que suposa el 10,3% de les col·leccions privades, però només un 1,2% de les públiques.

Per altra banda, el 22,4% de les col·leccions dels museus públics són d'arqueologia, mentre que aquesta categoria només és del 7,3% en els museus privats.

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

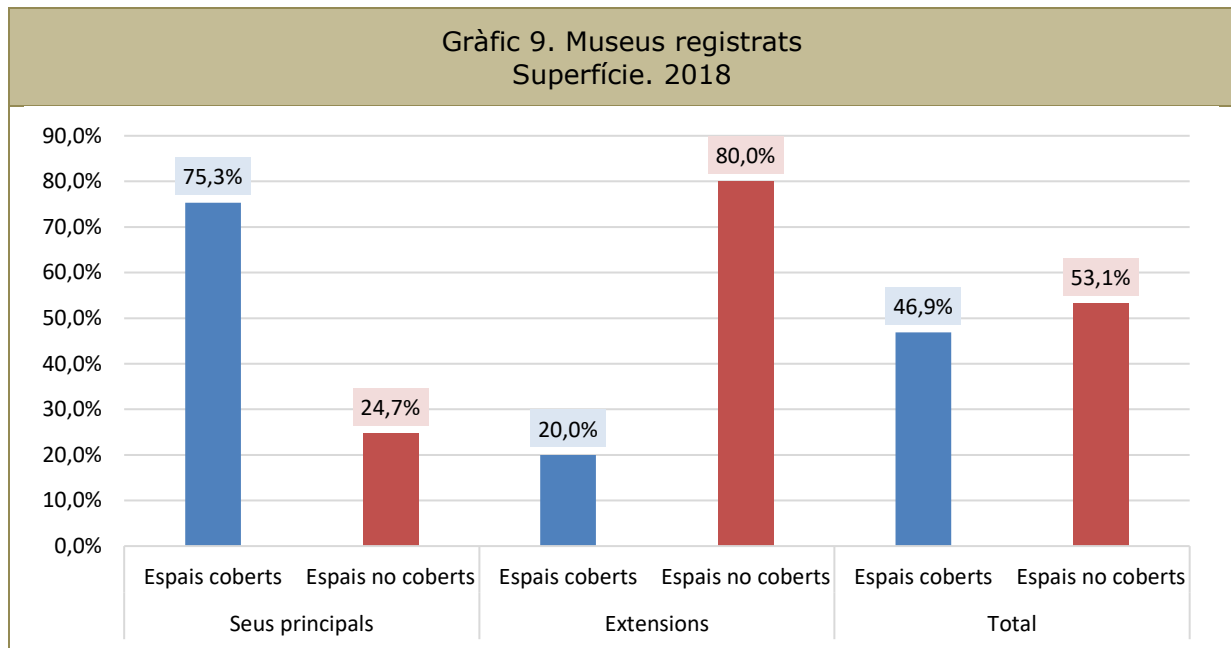

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

3.2. Superfícies

La superfície total dels museus registrats el 2018 és de 996.477 m², distribuïts entre 115 seus principals (484.149 m²) i 121 extensions (512.328 m²).

L'any 2018 els museus registrats tenen una superfície coberta de 466.932 m², que es divideixen entre 364.595 m² de les seus principals i 102.337 m² corresponents a les extensions. Pel que fa a altres espais no coberts, aquests ocupen un total de 529.545 m², dividits entre 119.554 m² de les seus principals i 409.991 m² de les extensions⁸.

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 115 seus principals i 121 extensions.

Els diferents espais que integren equipaments i serveis dels museus, s'agrupen en 4 blocs segons les categories funcionals dels espais⁹:

1. Espais no públics relacionats amb la col·lecció

- Reserves de col·leccions
- Reserves de documentació
- Taller de restauració
- Laboratori fotogràfic

2. Espais públics relacionats amb la col·lecció

- Espais expositius: permanent i temporals

⁸ Moltes de les extensions són jaciments arqueològics a l'aire lliure, a més d'alguns parcs i jardins. Aquest fet provoca que hi hagi un nombre tant elevat de metres quadrats no coberts a les extensions.

⁹ No es tenen en compte els espais exteriors, els perduts, en obres i altres i el pàrquing públic.

3. Espais públics no relacionats amb la col·lecció

- Recepció
- Guarda-roba
- Biblioteca–arxiu
- Sala d'actes
- Taller pedagògic
- Botiga–Llibreria
- Restaurant–cafeteria
- WC públics

4. Espais no públics no relacionats amb la col·lecció

- Despatxos
- Sala de reunions
- Magatzems d'infraestructura

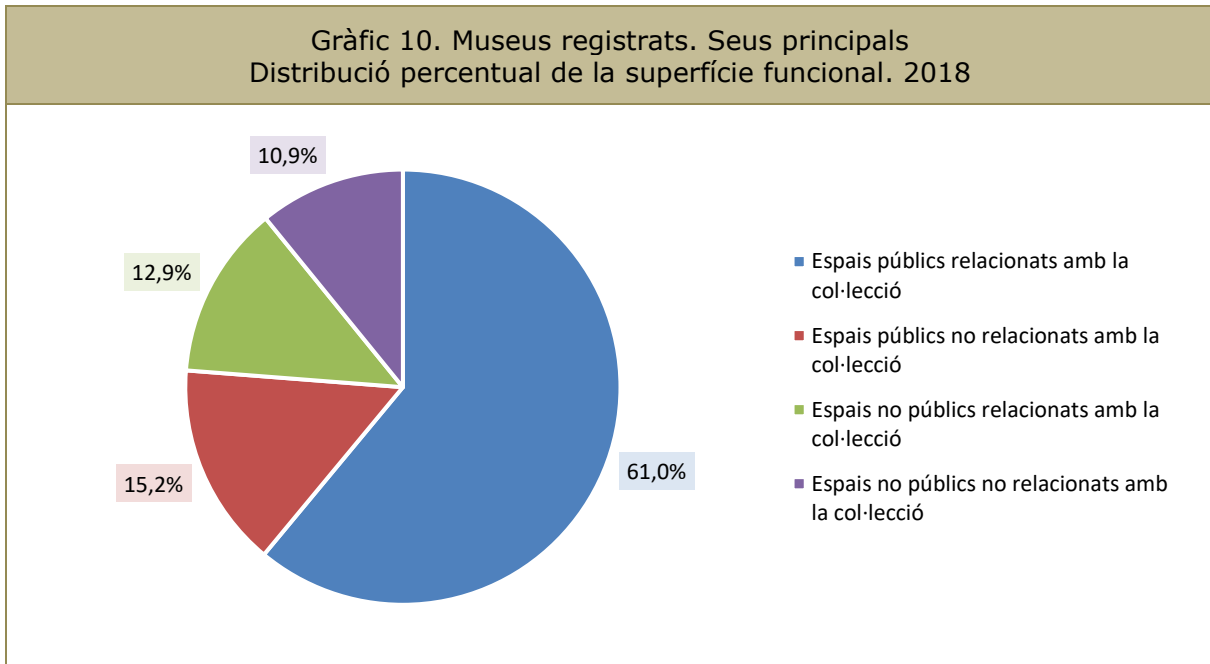
Les seus principals tenen una superfície d'espais funcionals¹⁰ de 292.481 m².

Taula 3. Museus registrats – seus principals Superfície coberta segons espais funcionals 2018						
Categories funcionals	Nombre espais funcionals	% de seus principals que en disposen	Superfície m ²	% de la superfície total	Mitjana per espai funcional m ²	Mitjana per seu principal m ²
Espais no públics relacionats amb la col·lecció	216		37.633	12,9%	174,23	327,2
Laboratori fotogràfic	15	13,0%	727	0,2%	48,47	6,3
Taller restauració	54	47,0%	5.046	1,7%	93,44	43,9
Reserves col·leccions	87	75,7%	27.818	9,5%	319,75	241,9
Reserves documentació	60	52,2%	4.042	1,4%	67,37	35,1
Espais públics relacionats amb la col·lecció	214		178.437	61,0%	833,82	1.551,6
Exposició permanent	115	100,0%	139.722	47,8%	1.214,97	1.215,0
Exposició temporal	99	86,1%	38.715	13,2%	391,06	336,7
Espais no públics no relacionats amb la col·lecció	257		31.929	10,9%	124,24	277,6
Despatxos	102	88,7%	18.211	6,2%	178,54	158,4
Sala de reunions	67	58,3%	2.487	0,9%	37,12	21,6
Magatzems	88	76,5%	11.231	3,8%	127,63	97,7
Espais públics no relacionats amb la col·lecció	541		44.482	15,2%	82,22	386,8
Taller pedagògic	64	55,7%	5.976	2,0%	93,38	52,0
Sala d'actes	61	53,0%	8.472	2,9%	138,89	73,7
Biblioteca / arxiu	73	63,5%	8.207	2,8%	112,42	71,4
Botiga / llibreria	68	59,1%	3.359	1,1%	49,40	29,2
Recepció	109	94,8%	9.243	3,2%	84,80	80,4
Guarda-roba	38	33,0%	681	0,2%	17,92	5,9
Restaurant / cafeteria	22	19,1%	4.455	1,5%	202,50	38,7
WC públics	106	92,2%	4.089	1,4%	38,58	35,6
Total espais	1.228		292.481	100,0%	238,18	
Total seus principals	115		292.481	100,0%		2.543,3

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 115 seus principals

¹⁰ No es tenen en compte els espais a l'aire lliure, el pàrquing públic i els espais perduts.

Pel que fa a la dimensió dels espais funcionals de les seus principals, disposen d'una mitjana de 2.543,3 m² per museu. La superfície majoritària es destina als espais públics relacionats amb la col·lecció: exposició permanent i exposicions temporals (61,0%). Pel que fa a l'exposició permanent, la superfície total dels museus registrats el 2018 és de 139.722 m², que suposa una mitjana de 1.215,0 m² per aquest tipus d'espai funcional (47,8% de la superfície total).

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 115 museus.

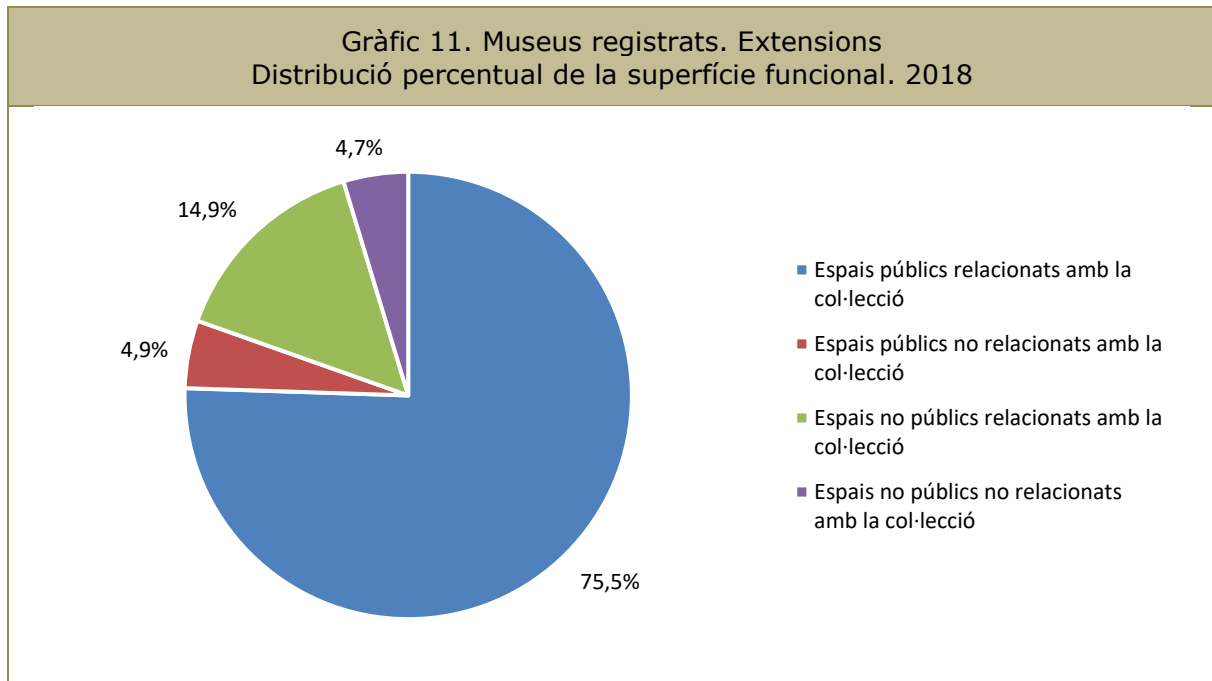
54 museus tenen, a més de la seu principal, una o més extensions. Les extensions tenen una superfície d'espais funcionals¹¹ de 202.013 m².

Taula 4. Museus registrats – extensions Superfície coberta segons espais funcionals 2018						
Categories funcionals	Nombre espais funcionals	% d'extensions que en disposen	Superfície m ²	% de la superfície total	Mitjana per espai funcional m ²	Mitjana per extensió m ²
Espais no públics relacionats amb la col·lecció	92		30.089	14,9%	327,05	250,7
Laboratori fotogràfic	1	0,8%	6	0,0%	6,00	0,1
Taller restauració	18	15,0%	1.051	0,5%	58,39	8,8
Reserves col·leccions	52	43,3%	25.630	12,7%	492,88	213,6
Reserves documentació	21	17,5%	3.402	1,7%	162,00	28,4
Espais públics relacionats amb la col·lecció	95		152.539	75,5%	1.605,67	1.271,2
Exposició permanent	69	57,5%	146.731	72,6%	2.126,54	1.222,8
Exposició temporal	26	21,7%	5.808	2,9%	223,38	48,4
Espais no públics no relacionats amb la col·lecció	111		9.485	4,7%	85,45	79,0
Despatxos	46	38,3%	3.611	1,8%	78,50	30,1
Sala de reunions	13	10,8%	756	0,4%	58,15	6,3
Magatzems	52	43,3%	5.118	2,5%	98,42	42,7
Espais públics no relacionats amb la col·lecció	210		9.900	4,9%	47,14	82,5
Taller pedagògic	21	17,5%	2.303	1,1%	109,67	19,2
Sala d'actes	19	15,8%	1.699	0,8%	89,42	14,2
Biblioteca / arxiu	17	14,2%	1.190	0,6%	70,00	9,9
Botiga / llibreria	18	15,0%	783	0,4%	43,50	6,5
Recepció	56	46,7%	2.254	1,1%	40,25	18,8
Guarda-roba	12	10,0%	131	0,1%	10,92	1,1
Restaurant / cafet.	2	1,7%	42	0,0%	21,00	0,4
WC públics	65	54,2%	1.498	0,7%	23,05	12,5
Total espais	508		202.013	100,0%	397,66	
Total extensions	120		202.013	100,0%		1.683,4

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 120 extensions

¹¹ No es tenen en compte els espais a l'aire lliure, el pàrquing públic i els espais perduts.

Les extensions acullen, principalment, espais d'exposicions permanents i temporals (un 75,5% de l'espai total).

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 120 extensions.

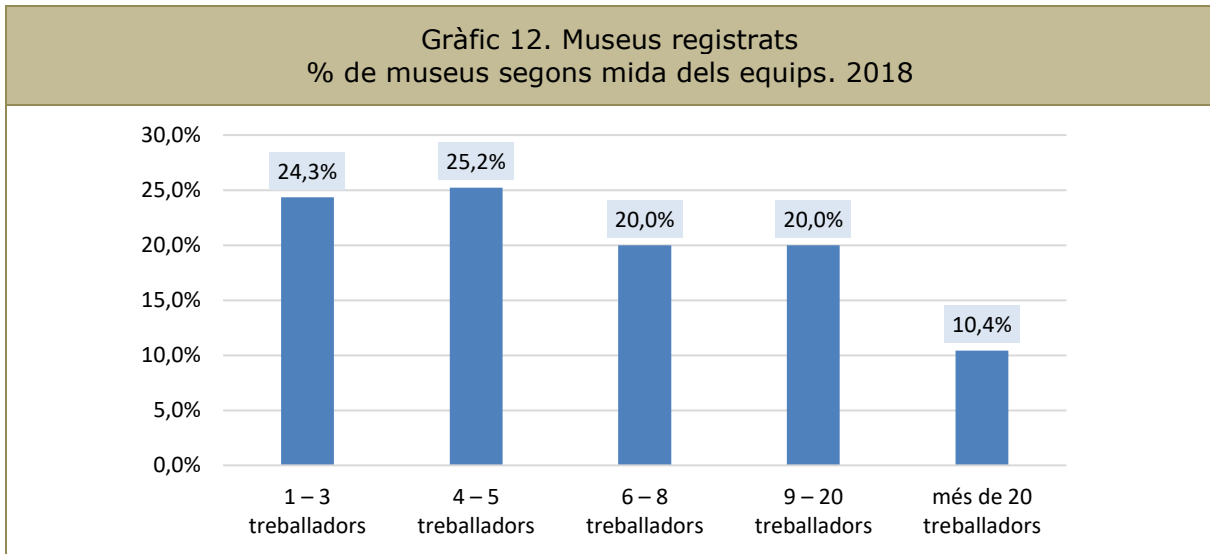
3.3. Els recursos humans

3.3.1. Consideracions metodològiques

Des de l'informe de 2013 es planteja la següent consideració: el qüestionari que el Registre de Museus envia als equipaments només demana la xifra del personal contractat indefinit o funcionari. Per tant, les dades de les que disposa el Registre només contemplen les persones contractades pel propi museu (Capítol I) i no es comptabilitza el personal que hi treballa i depèn de les empreses de serveis contractades per una tasca específica (Capítol II). Això exclou no només les tasques de seguretat i neteja, sinó també, en molts casos, els monitors, personal d'atenció al públic, etc. En alguns casos, els museus també externalitzen les tasques de restauració.

3.3.2. Nombre de treballadors

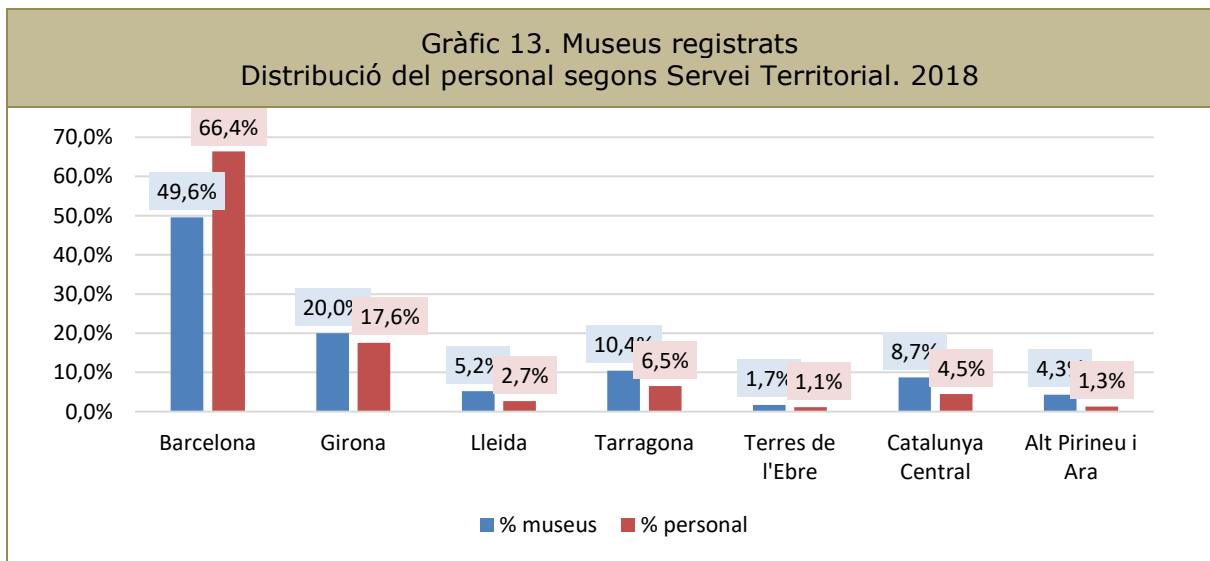
L'any 2018 el personal indefinit o funcionari als museus registrats és de 1.280 persones, 11,1 persones de mitjana per museu. Tot i així, el 69,6% dels museus del país disposa d'un equip que té com a màxim 8 treballadors.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

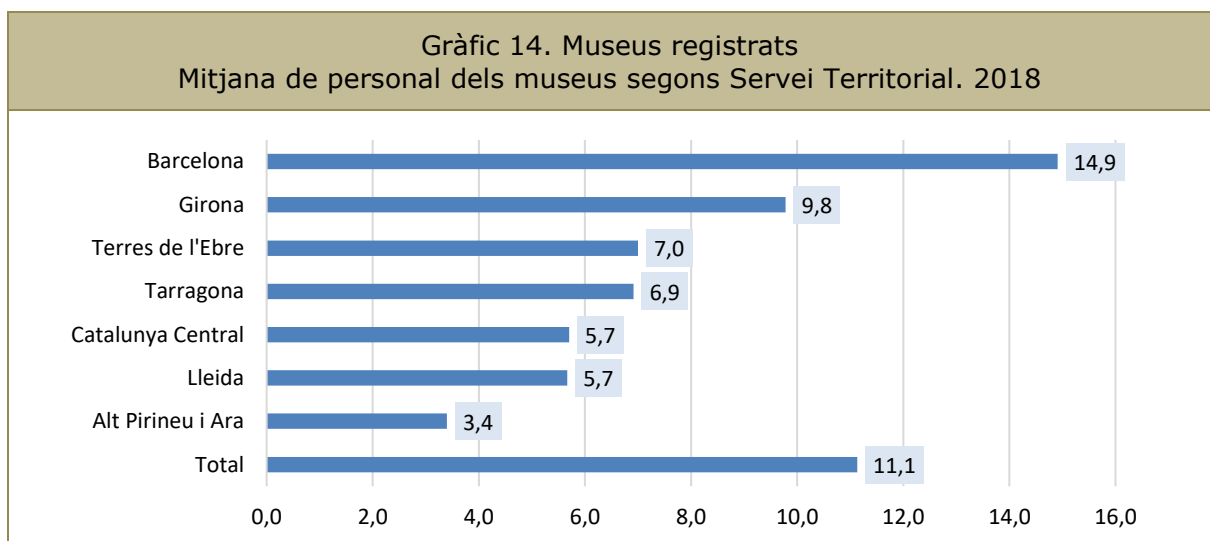
3.3.3. Distribució territorial dels treballadors dels museus

El 66,4% dels treballadors de museus a Catalunya desenvolupen la seva feina a l'àrea dels Serveis Territorials de Barcelona, tot i que aquesta demarcació acull el 49,6% dels museus (és l'única demarcació que presenta un percentatge més elevat de treballadors que de museus). El segueixen els Serveis Territorials de Girona on hi treballa el 17,6% treballadors dels museus registrats a Catalunya. Al Servei Territorial de l'Alt Pirineu i l'Aran només hi treballa l'1,3% dels treballadors dels Museus registrats, tot i acollir el 4,3% dels museus de Catalunya; al Servei Territorial de Lleida només hi treballa el 2,7% dels treballadors tot i acollir el 5,2% dels museus.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

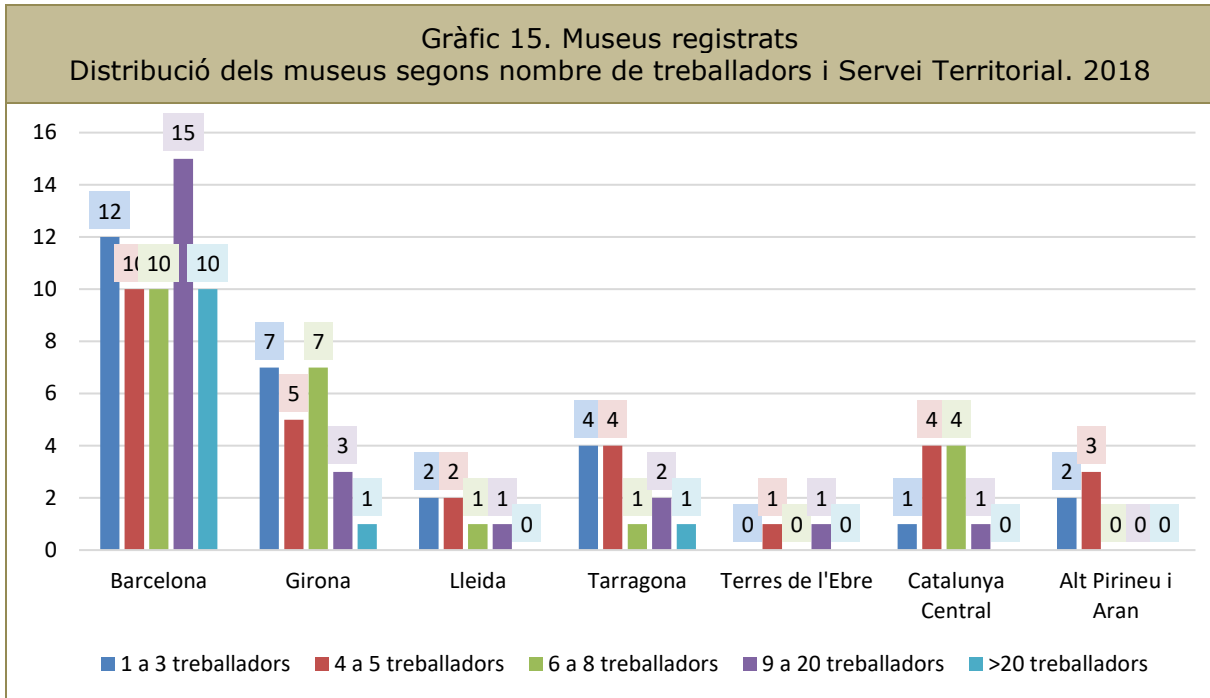
El Servei Territorial de Barcelona (14,9) és l'únic que presenta una mitjana de treballadors per museu superior a la mitjana global (11,1).

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

Al següent gràfic es mostra la distribució dels museus en el territori segons la dimensió de les seves plantilles. Tots els museus amb equips superiors als 20 treballadors –amb l'excepció del Teatre-Museu Dalí a Figueres i del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona– es troben a l'àrea de Barcelona, així com 15 museus dels 23 amb equips entre els 9 i els 20 treballadors.

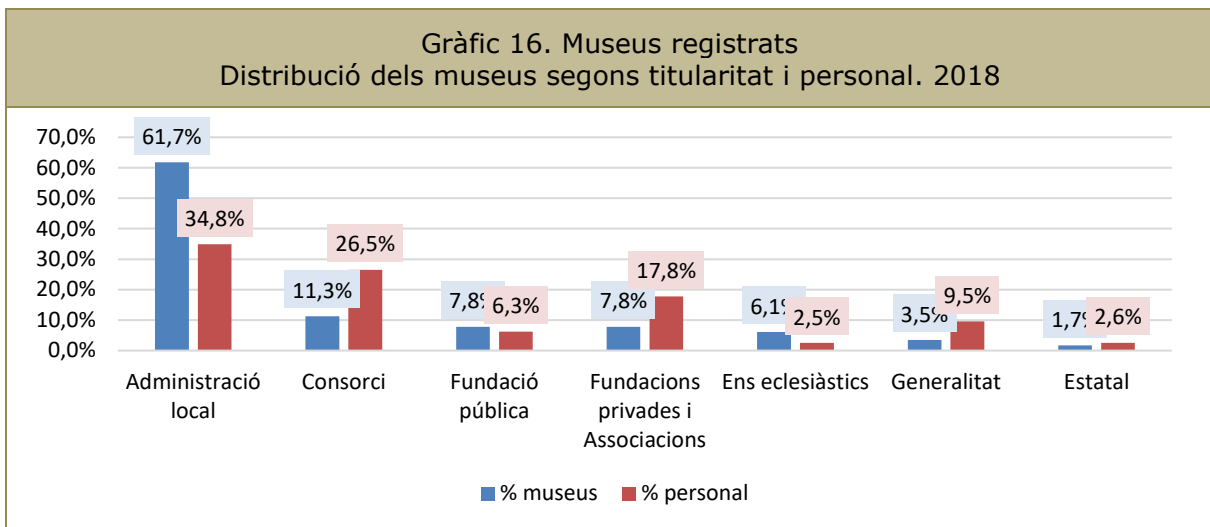

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

3.3.4. Personal segons titularitat del museu

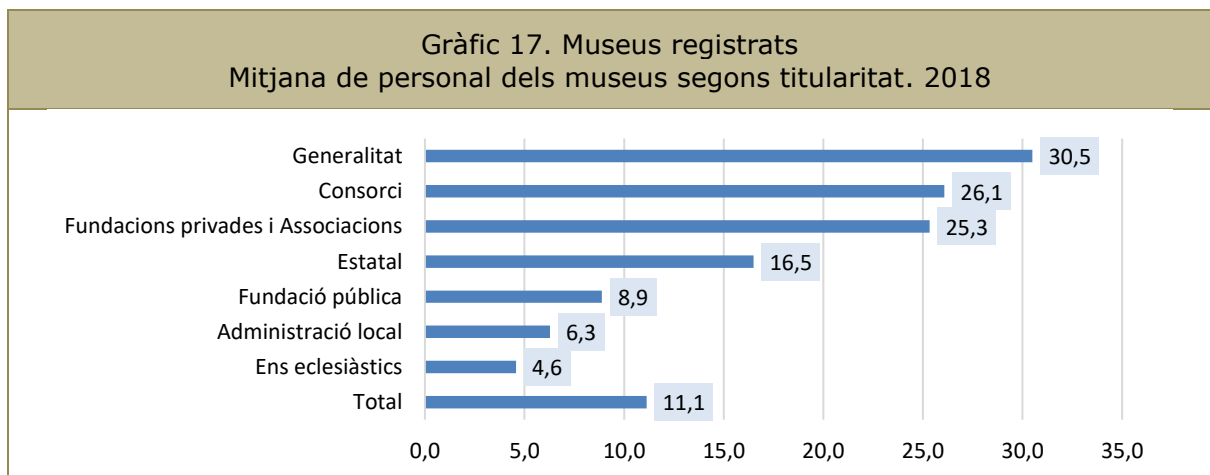
El 61,7% dels museus són de titularitat de l'administració local, però només hi treballa el 34,8% del personal dels museus de Catalunya. El 7,8% són fundacions públiques on hi treballa el 6,3% del personal. El 6,1% són de titularitat eclesiàstica on hi treballa un 2,5% de tot el personal.

Inversament, només el 3,5% dels museus són de titularitat de la Generalitat, on hi treballa el 9,5% dels treballadors totals; l'11,3% dels museus són consorcis on hi treballa el 26,5% de tot el personal i el 7,8% dels museus són fundacions privades o associacions on hi treballa el 17,8% de tot el personal.

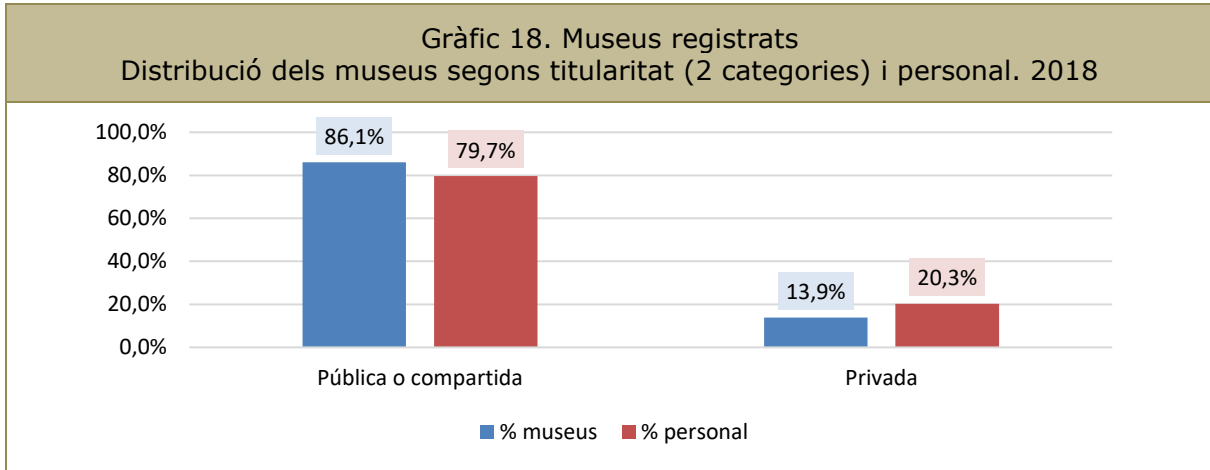
Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

Els museus de la Generalitat (30,5), els Consorcis (26,1), les Fundacions privades i Associacions (25,3) i els museus de l'Estat (16,5) se situen per sobre de la mitjana de treballadors dels museus de Catalunya (11,1).

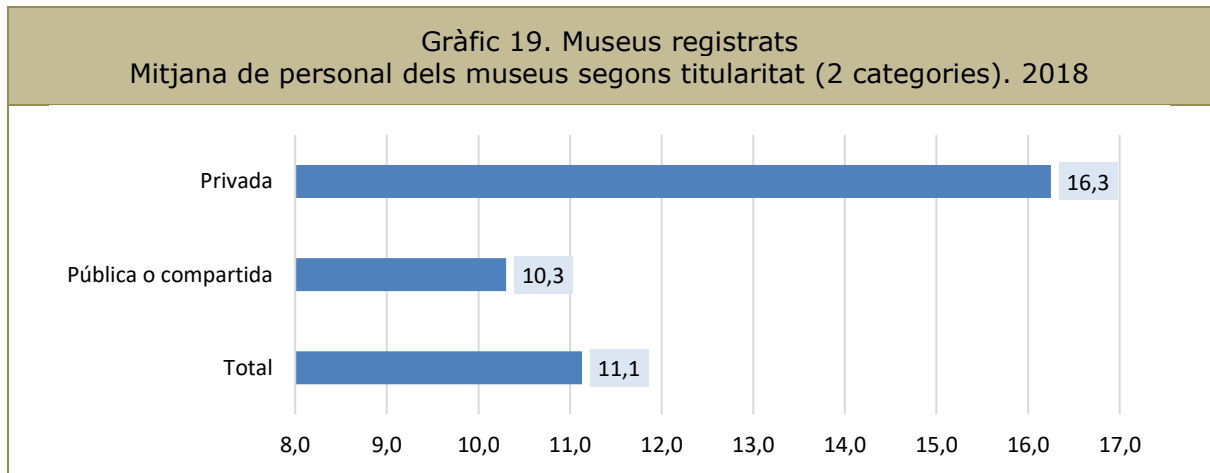
Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

El 86,1% dels museus són de titularitat pública, però només hi treballa el 79,7% del personal dels museus de Catalunya. Per contra, els museus privats són el 13,9% del total, però hi treballa el 20,3% dels treballadors del sector.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

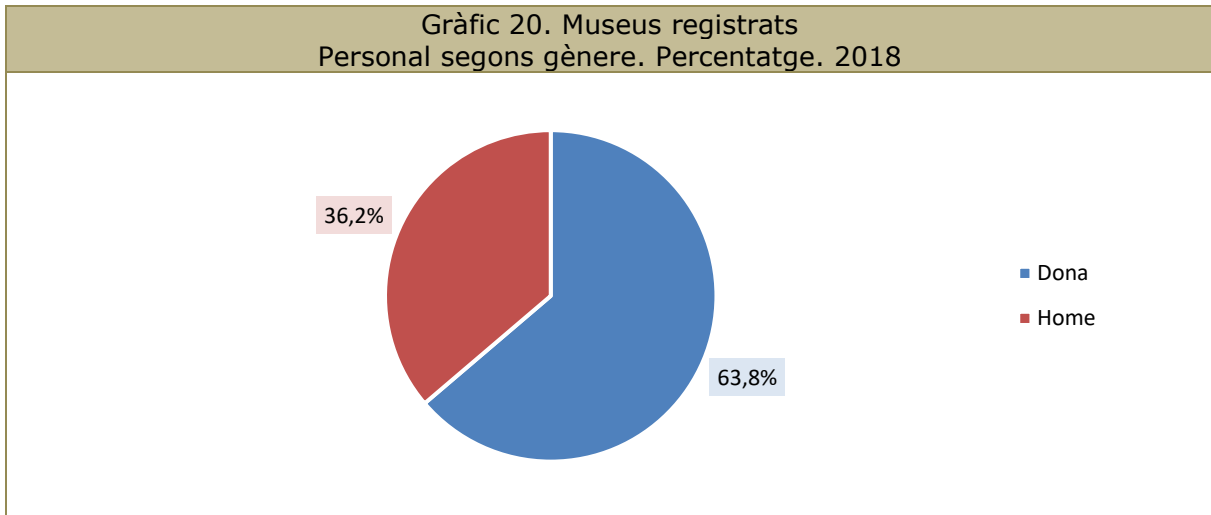
Els museus privats tenen una mitjana de 16,3 treballadors, mentre que la dels públics és de 10,3.

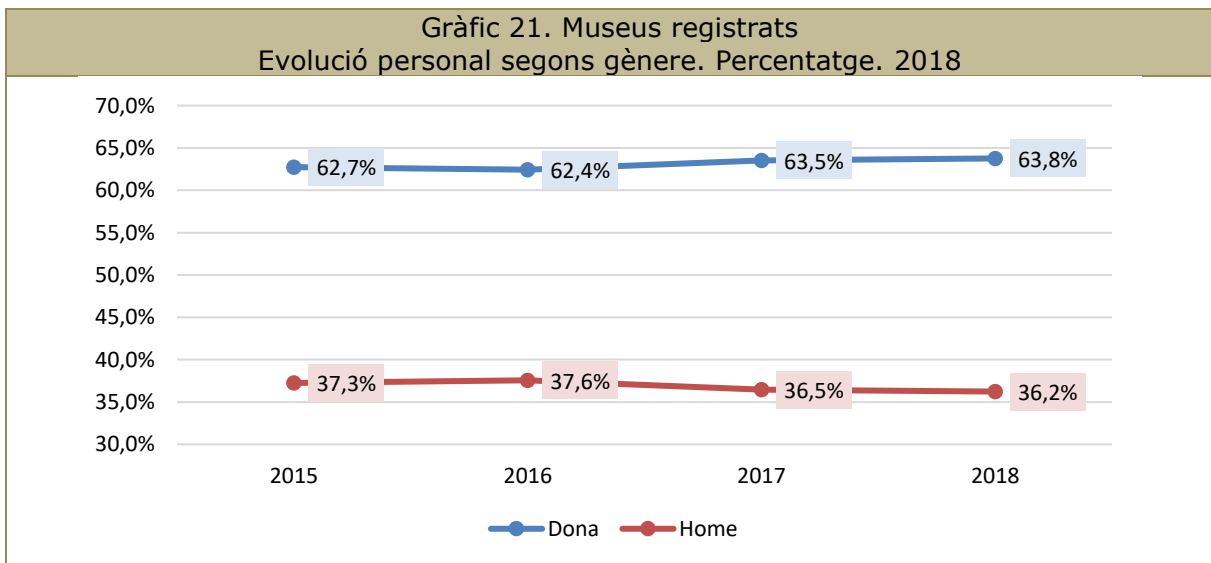
Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

3.3.5. Gènere del personal

Pel que fa al gènere, les dones (63,8%) són més nombroses que els homes (36,2%) en el sector dels museus, una tendència que es va consolidant amb els anys.

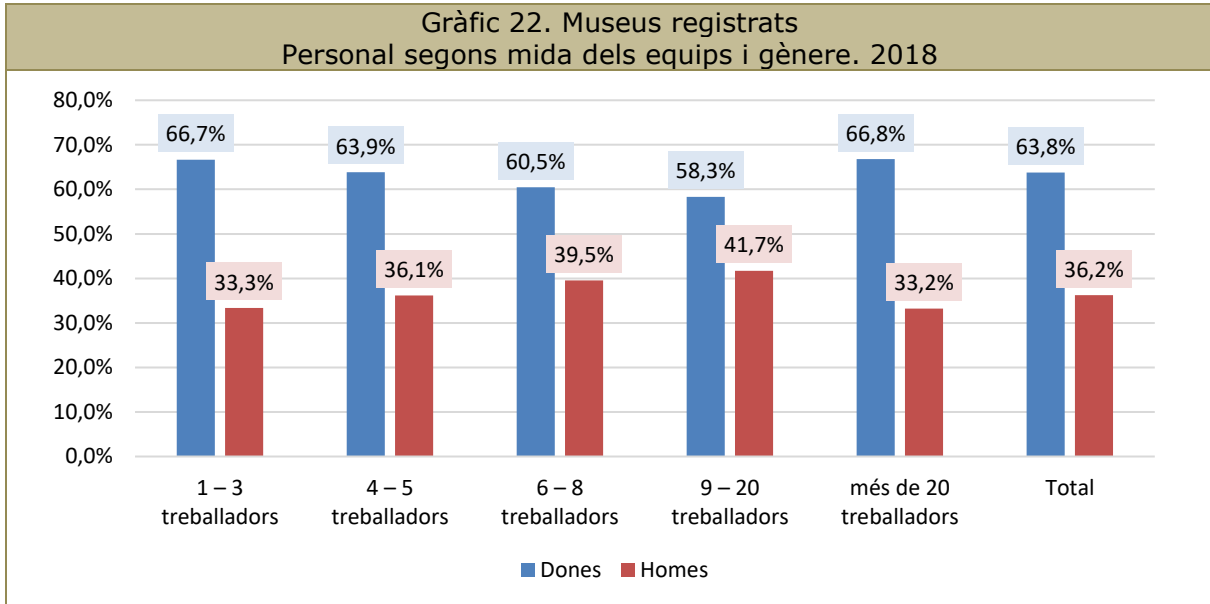

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

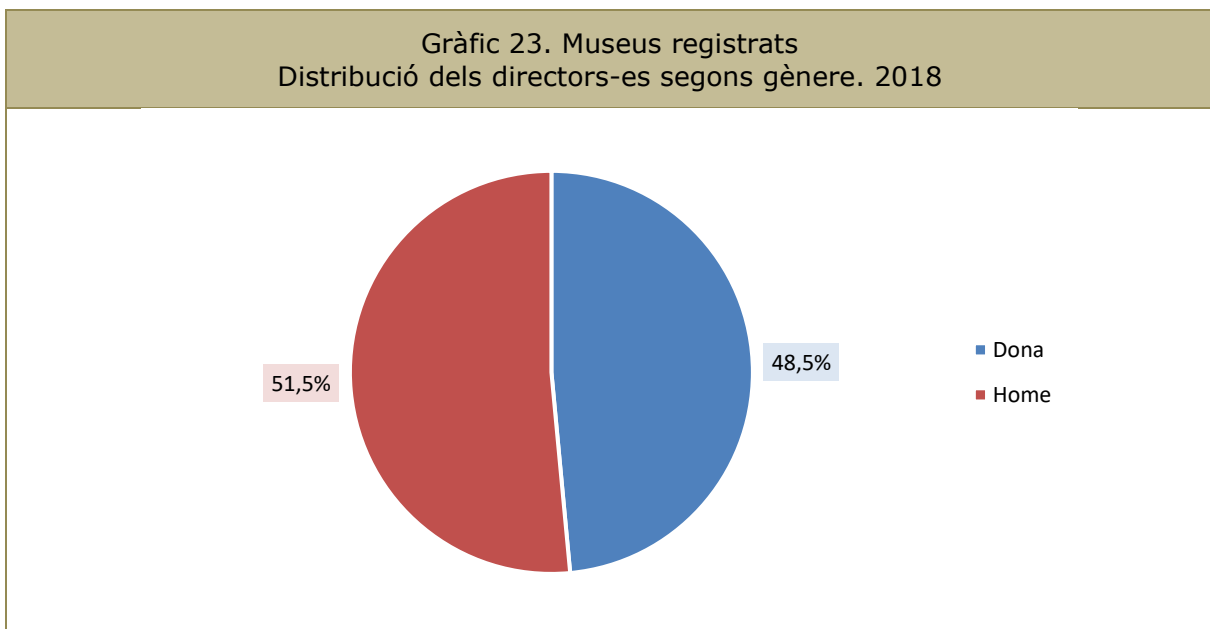
Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

Els equips menys paritaris són els més petits i els més grans: en els equips que tenen d'1 a 3 treballadors i en els que en tenen més de 20 les dones representen el 66,7% i el 66,8% respectivament de la plantilla.

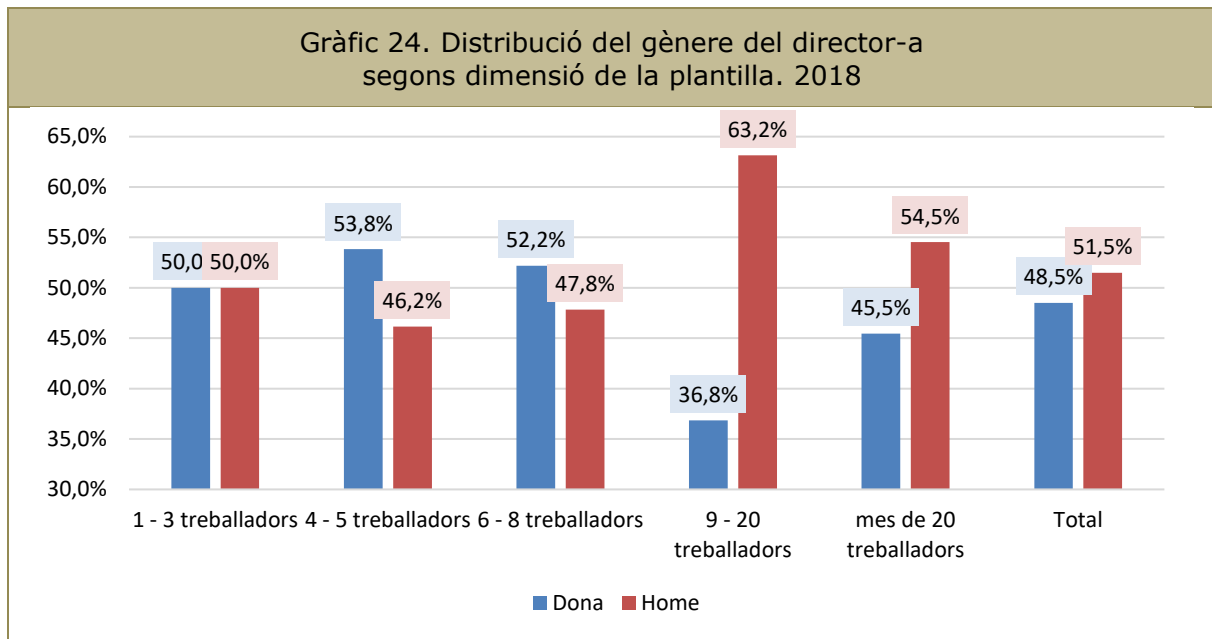
Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

En la direcció dels museus la proporció d'homes i dones s'equilibra.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 101 museus.

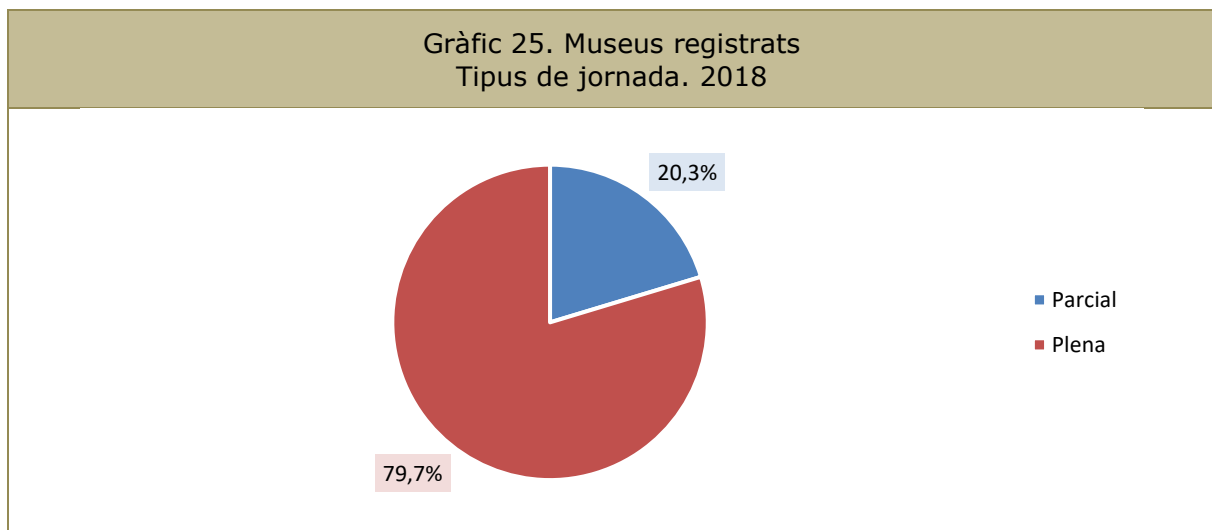
Els museus més petits, aquells amb equips de 8 treballadors o menys tenen majoritàriament directors del gènere femení. Els museus més grans, aquells amb 9 treballadors o més, tenen majoritàriament directors del gènere masculí: el 63,2% dels museus que tenen equips de 9 a 20 membres tenen un director masculí; el 54,5% dels equips amb més de 20 membres tenen director masculí.

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 101 museus.

3.3.6. Jornada del personal

Pel que fa al tipus de jornada, gairebé el 80% del personal treballa a temps complet, mentre que la resta ho fa a temps parcial.

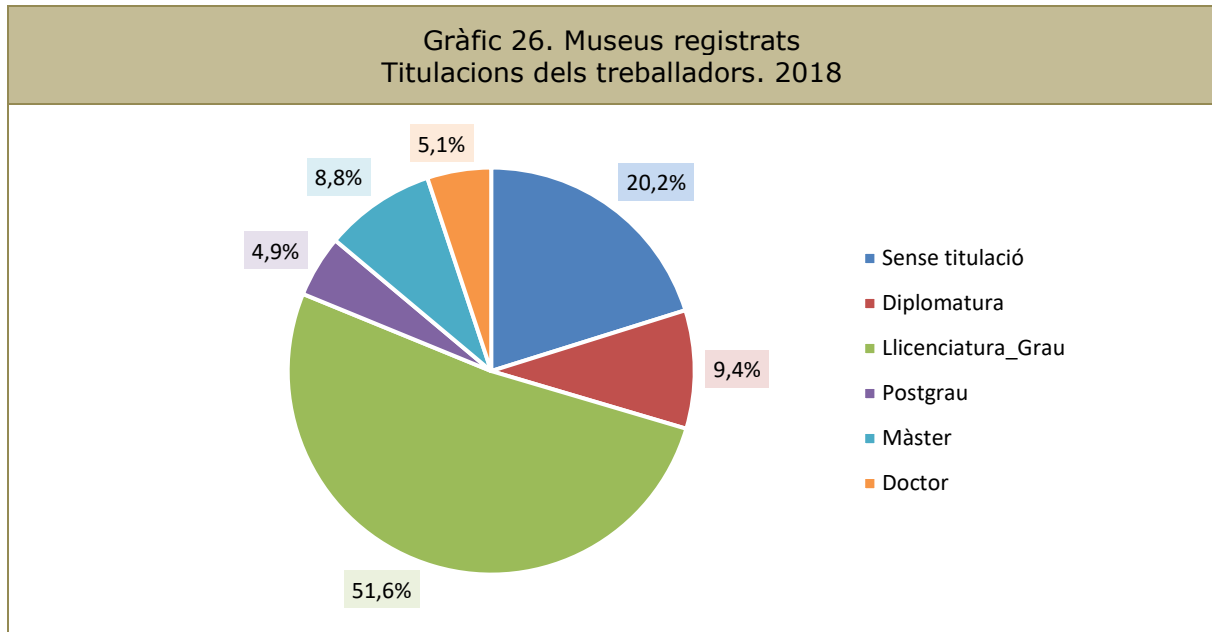

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 1.259 treballadors que han declarat el seu tipus de jornada.

3.3.7. Titulacions del personal

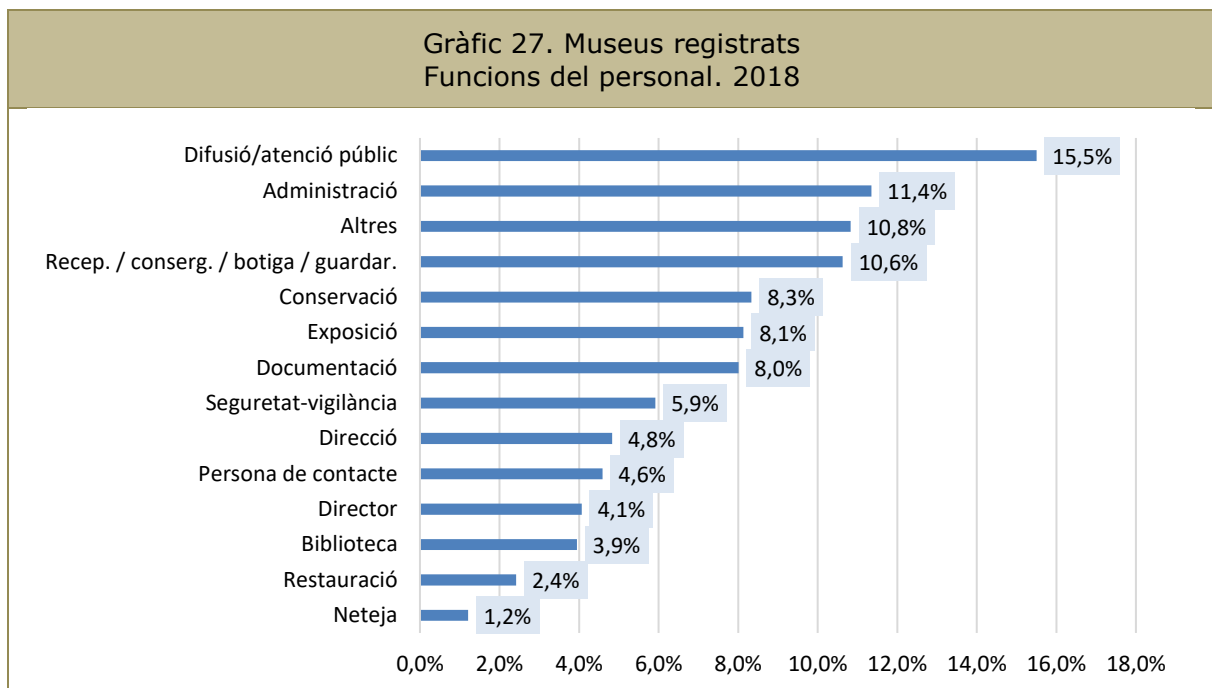
Pel que fa a les titulacions, el 20,2% dels treballadors dels museus no té titulació, el 9,4% té estudis de diplomatura, el 51,6% una llicenciatura o grau i el 18,8% tenen estudis superiors a la llicenciatura: postgrau, màster o doctorat.

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 1.180 treballadors que han declarat la seva titulació.

3.3.8. Funcions del personal

Pel que fa a les funcions¹² del personal propi, les més comunes són la difusió / atenció al públic, l'administració i la recepció / consergeria / botiga / guarda-roba. La funció amb una proporció més reduïda –neteja– correspon a un servei majoritàriament contractat de manera externa.

Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 2.456 funcions dels treballadors (cada treballador pot tenir més d'una funció).
Multirresposta

3.3.9. Vaga dels treballadors d'empreses subcontractades

Durant 2018 es van produir vagues del personal d'empreses subcontractades que presten serveis d'atenció al públic i monitoratge. El Museu Picasso, el MACBA, el CCCB, la Sala Ciutat, el Museu del Disseny, l'Arxiu Històric de Barcelona, la Fundació Tàpies, el Museu de la Música, la Fundació Miró, el MUHBA, el MNAC i el recinte de la Fabra i Coats de Sant Andreu van patir aquestes vagues dels treballadors. Seguint les protestes de l'any anterior, els treballadors denunciaven la subcontractació de serveis en centres culturals que porten a la precarietat laboral de treballadors.

A causa de les vagues, la Fundació Miró, el Museu del Disseny i el Museu de la Música van haver d'obrir de manera parcial. Per altra banda, la Fundació Tàpies va haver de tancar les seves sales.

¹² El Registre no proposa un glossari als museus per facilitar la resposta a aquesta pregunta del qüestionari.

3.4. Els recursos econòmics

3.4.1. Nota metodològica

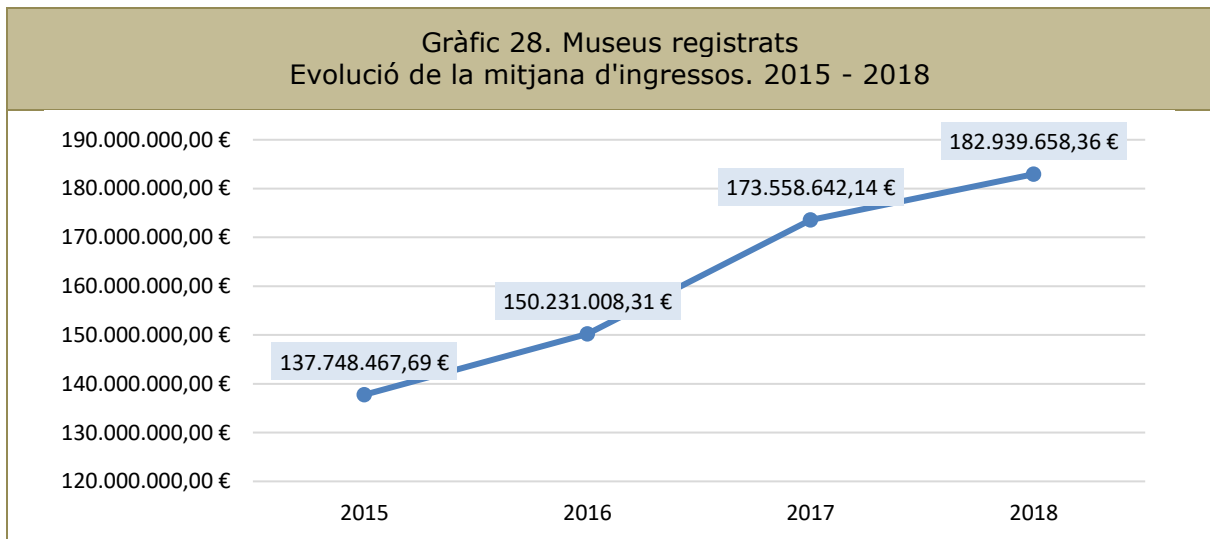
En el Registre de Museus s'observa una gran diferència entre els ingressos i les despeses dels museus de Catalunya.

Atesa la certesa que els museus, excepte un selecte grup molt reduït, són deficitaris, s'ha preferit treballar amb les dades pressupostàries relatives als ingressos, doncs segurament reflecteixen millor la dimensió econòmica del sector.

La partida de personal és la més elevada en els pressupostos de despeses dels museus registrats.

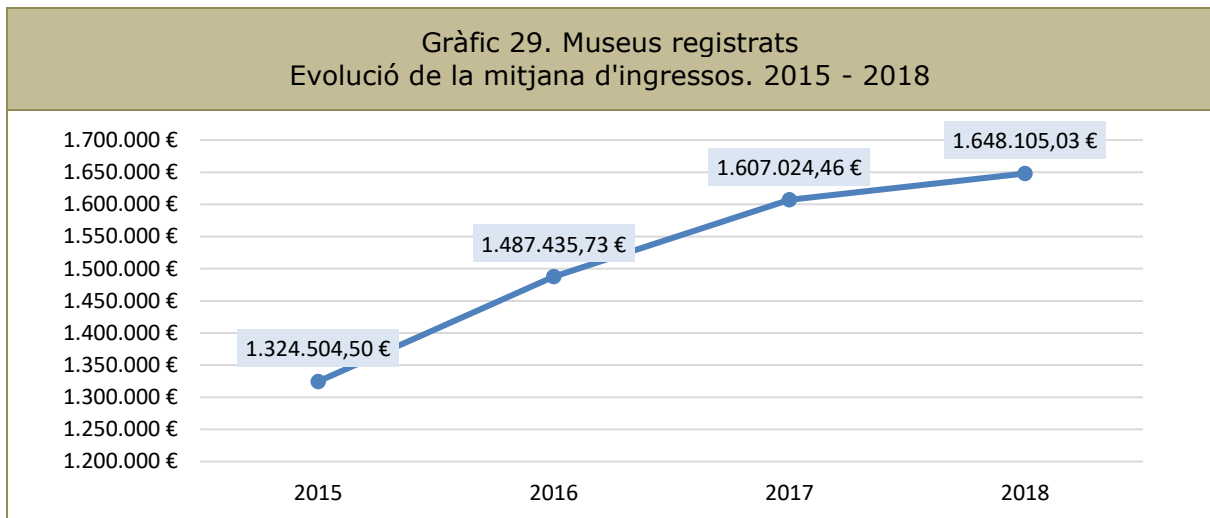
3.4.2. Ingressos

Els ingressos dels 111 museus registrats dels que es disposen dades per a 2018 van ascendir a 182.939.658,36 €, el que significa una mitjana de 1.648.105,03 € per museu. El fet que al llarg dels anys hagi respost un nombre diferent de museus dificulta en gran mesura la lectura de l'evolució de les dades totals.

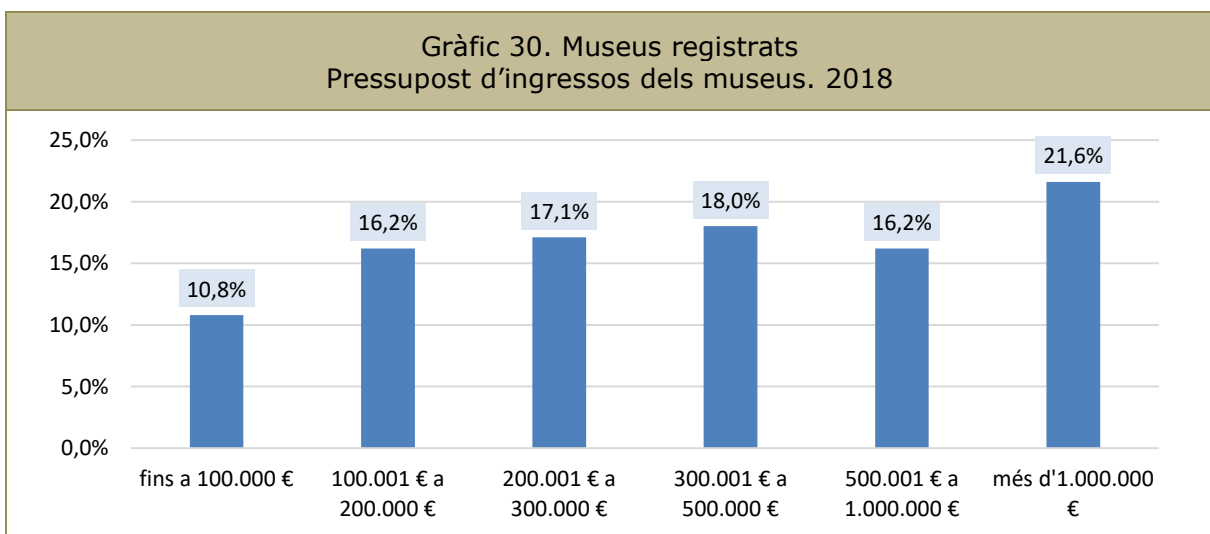
Font: Registre de Museus 2015 - 2018. 2015: 104 museus; 2016: 101 museus; 2017: 108 museus; 2018: 111 museus.

En aquest cas, la mitjana d'ingressos és un millor indicador per entendre l'evolució dels ingressos. S'observa que entre 2015 i 2018 ha augmentat un 24,4%, creixent progressivament d'1.324.504,50 € per museu el 2015 a 1.648.105,03 € el 2018.

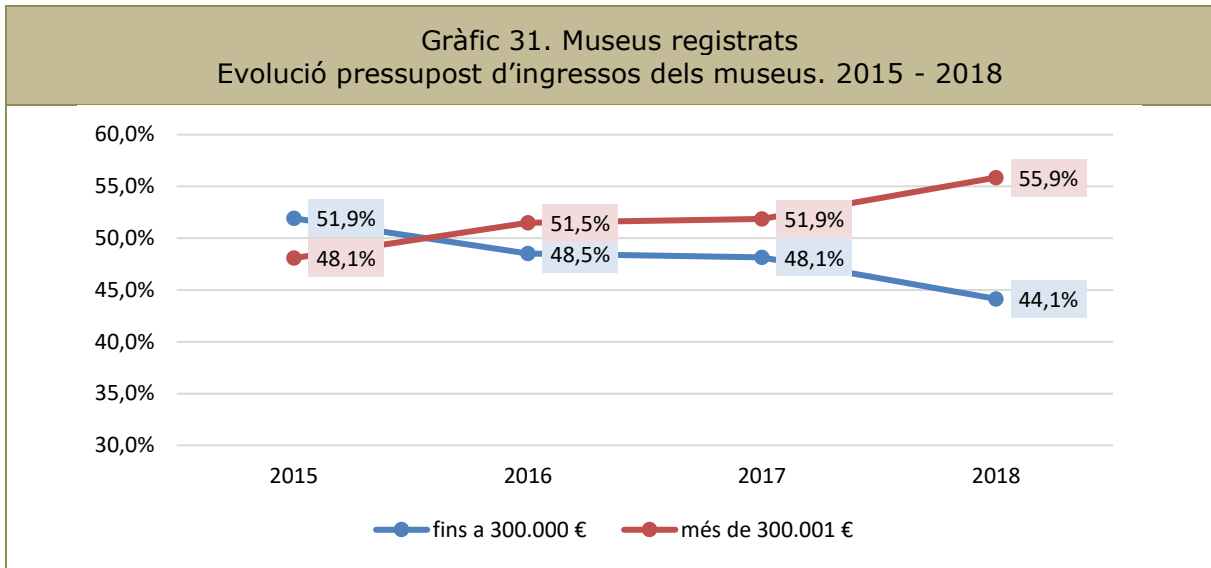
Font: Registre de Museus 2015 - 2018. 2015: 104 museus; 2016: 101 museus; 2017: 108 museus; 2018: 111 museus.

Tanmateix, la realitat dels museus a Catalunya és molt diversa i la mitjana emmascara una distribució molt desigual dels recursos. Un 44,1% dels museus treballen amb pressupostos inferiors als 300.001 €, i el 27,0% amb un pressupost anual inferior als 200.001 €. Només el 21,6% tenen un pressupost superior al milió d'euros.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

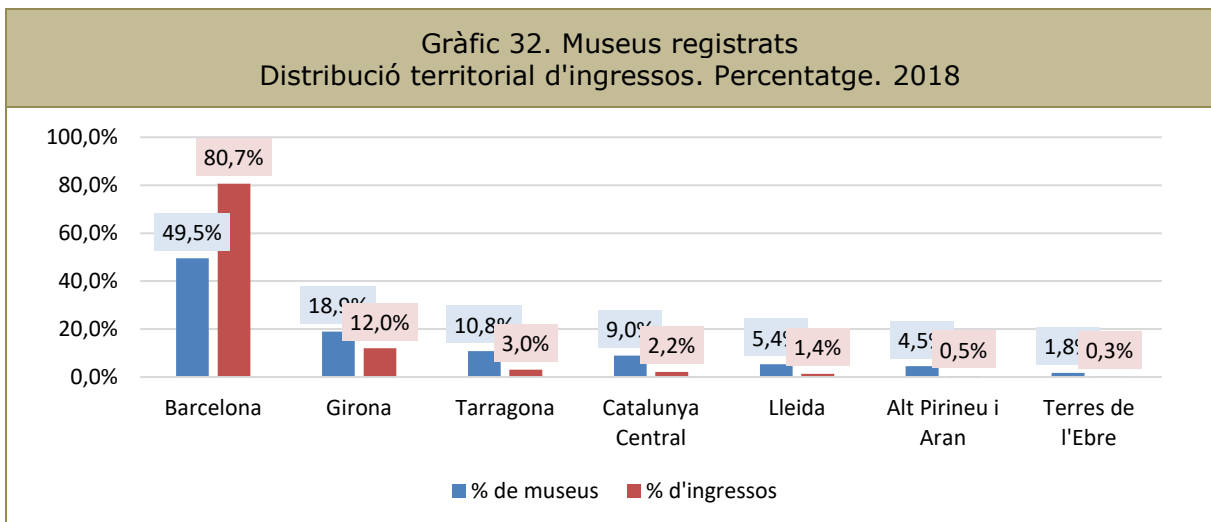
Si dividim els museus en 2 grups que tinguin aproximadament el mateix pes relatiu, s'observa que els museus amb un pressupost superior als 300.001 € han augmentat el seu pes relatiu: al 2015 representaven 48,1% del total, xifra que augmenta paulatinament fins arribar al 55,9% al 2018. Per contra, els museus amb un pressupost de 300.000 € o inferior eren el 51,9% del total al 2015, una xifra que disminueix progressivament fins al 44,1% el 2018.

Font: Registre de Museus 2015 - 2018.

3.4.3. Distribució territorial dels ingressos

La distribució dels museus segons els seus ingressos és força desigual en el territori català. Tal com mostren les dades, el 92,6% dels ingressos totals dels museus de Catalunya es concentren a les àrees dels Serveis Territorials de Barcelona i Girona, tot i que només representen el 68,5% dels museus. D'una banda, la capitalitat de Barcelona, així com el pes econòmic de les dues corones metropolitanes i, d'altra banda, el turisme, segurament expliquen el marcat desequilibri territorial en l'economia dels museus a Catalunya.

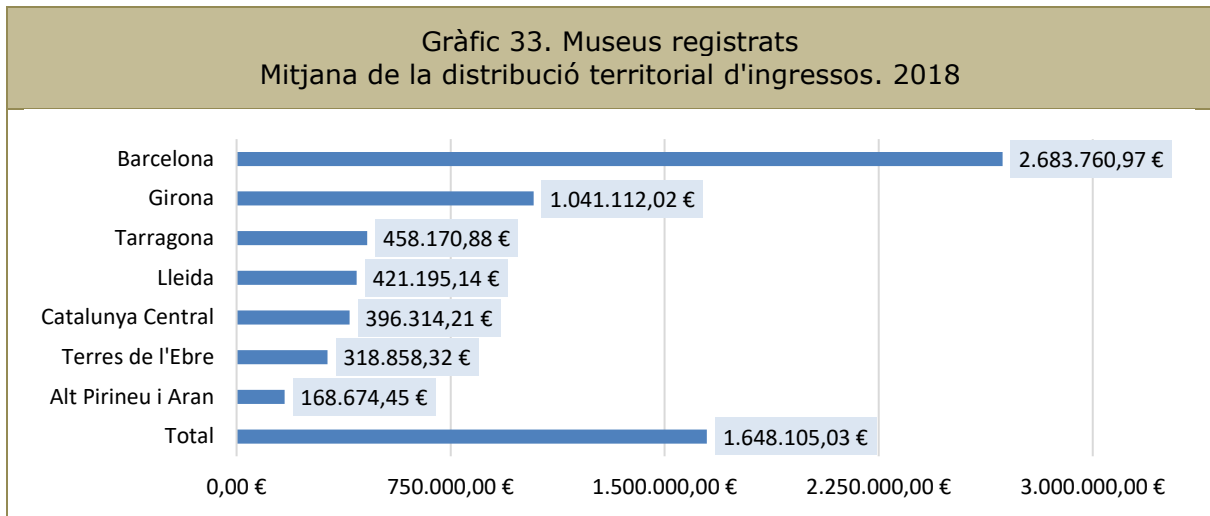

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

La mitjana del pressupost d'un museu de l'àrea de Barcelona és de 2,68 milions d'euros, l'única que se situa per sobre de la mitjana global dels museus de Catalunya (1,65 milions d'euros). Per sota d'aquesta mitjana global trobem els museus dels Serveis Territorials de Girona (1,04 milions d'euros). A molta distància

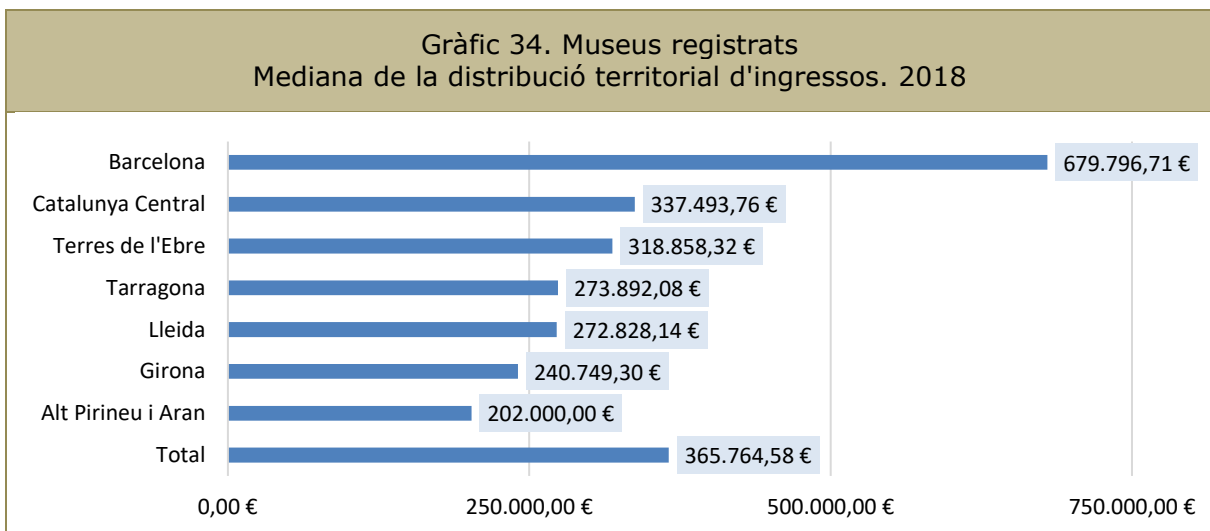

es situen la resta de Serveis Territorials, amb mitjanes d'ingressos per sota dels 500.000 €.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

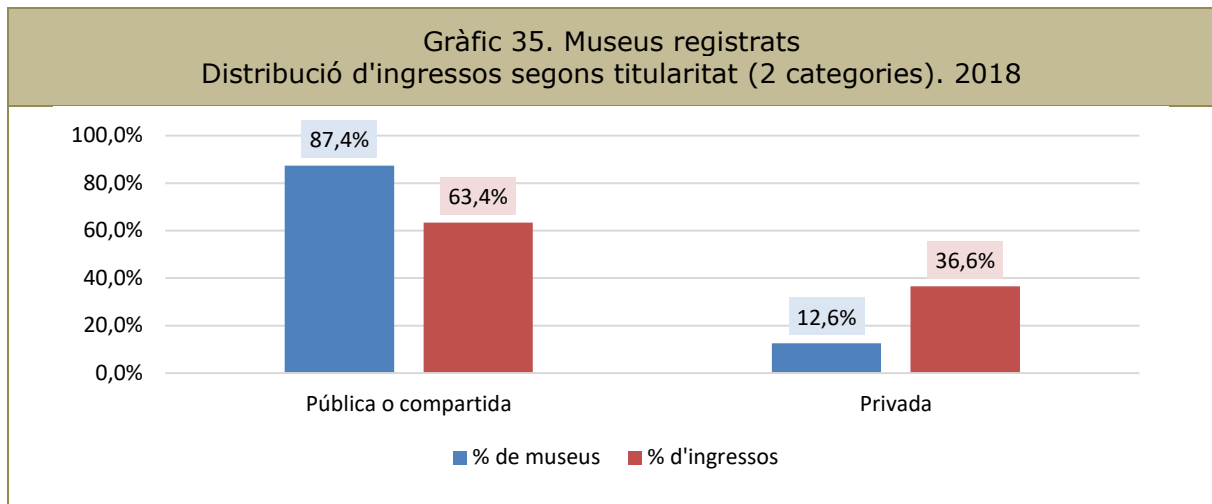
Si ens fixem en la mediana, destaca, en primer lloc, el valor dels museus de l'àrea de Barcelona que es redueix gairebé 4 vegades respecte la mitjana, degut al pes dels museus amb major pressupost en el càlcul de la mitjana. I, en segon lloc, el Servei Territorial de Girona que passa de la segona a la sisena posició. L'explicació d'aquest fet és l'enorme pes del Teatre-Museu Dalí en el càlcul de la mitjana d'aquesta demarcació.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

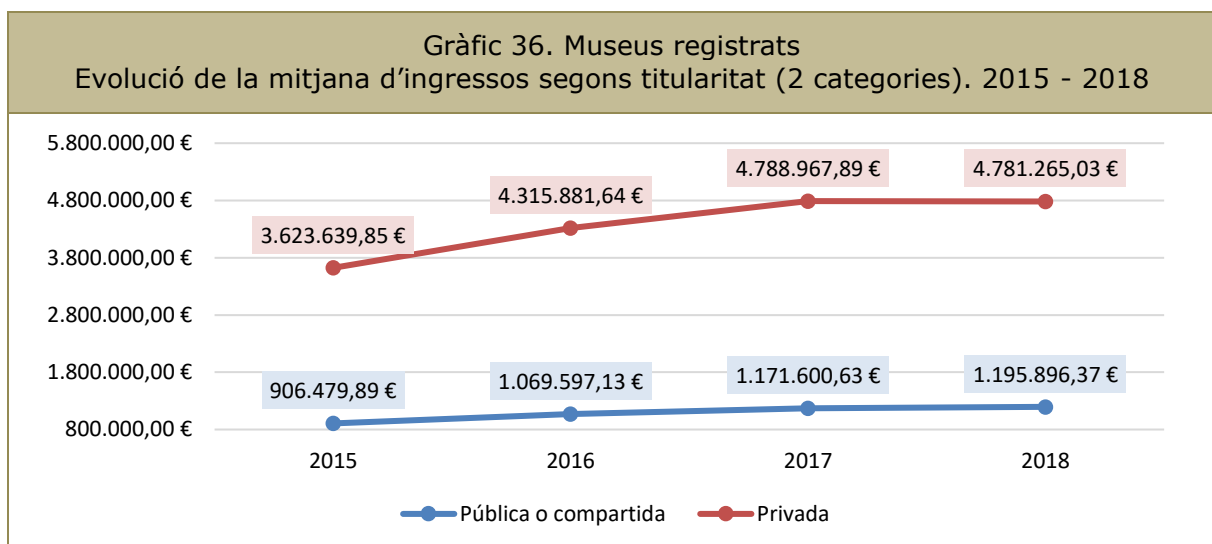
3.4.4. Ingressos segons titularitat

La titularitat dels museus diferencia els museus segons el seu volum econòmic. Els museus privats suposen el 36,6% dels ingressos totals dels museus a Catalunya, tot i que només representen el 12,6% dels museus. Per contra, els museus públics suposen el 63,4% dels ingressos totals dels museus a Catalunya, tot i que representen el 87,4% dels museus.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

L'evolució de la mitjana d'ingressos mostra que entre 2015 i 2018 els museus privats i els museus públics ha augmentat exactament en el mateix percentatge: 31,9%.

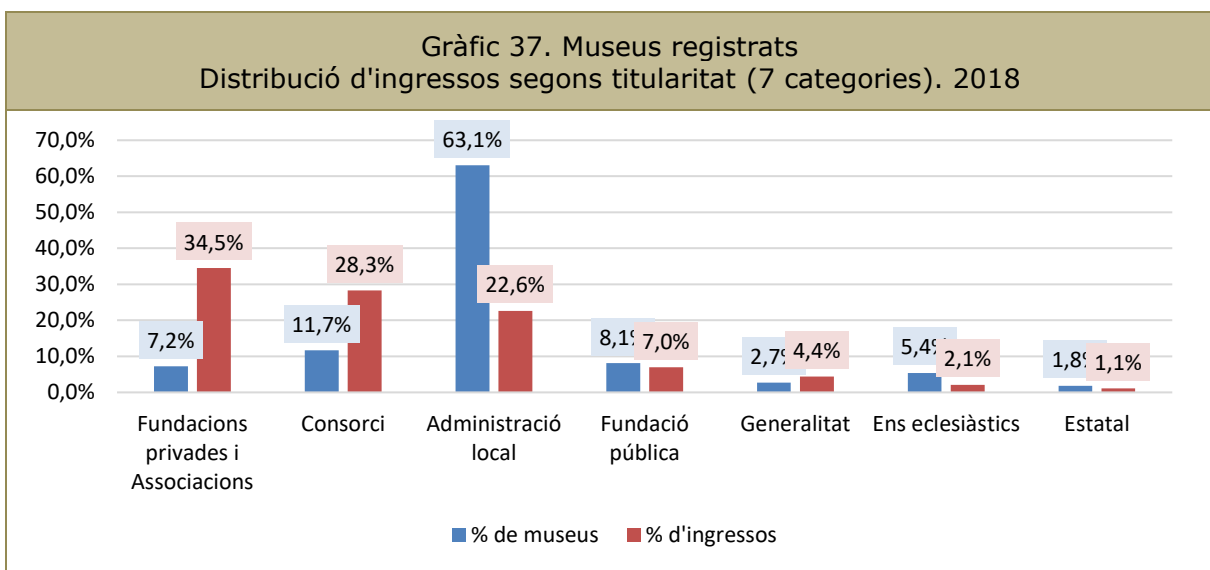

Font: Registre de Museus 2015 - 2018. 2015: 104 museus; 2016: 101 museus; 2017: 108 museus; 2018: 111 museus.

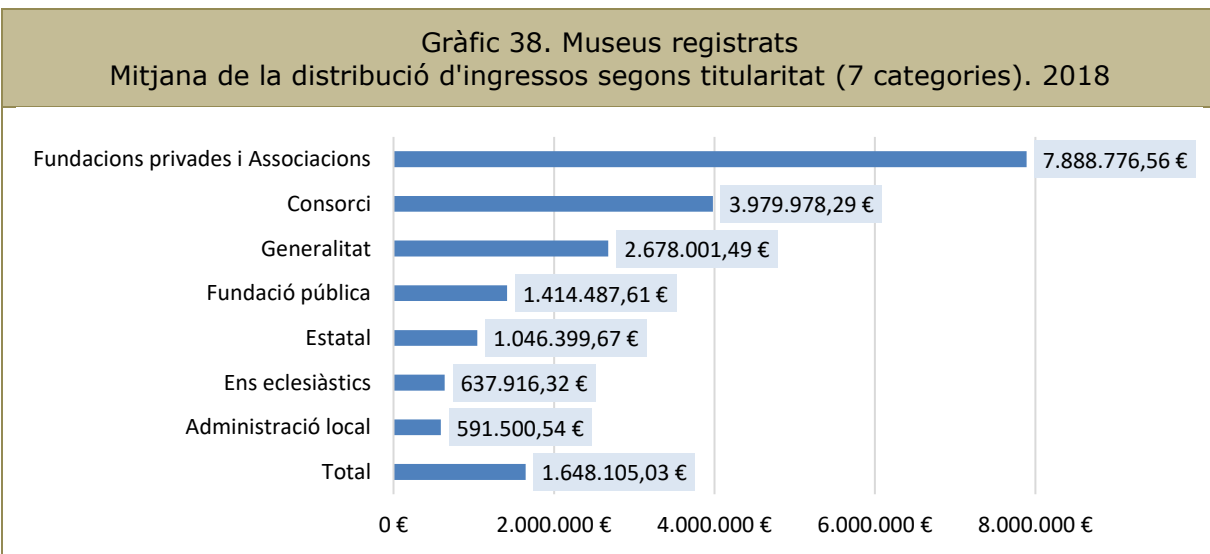

Desagregant els museus en 7 categories de titularitat, s'observa que les Fundacions Privades i Associacions suposen el 34,5% dels ingressos totals dels museus a Catalunya, tot i que només representen el 7,2% dels museus. Els Consorci representen el 28,3% dels ingressos tot i que només són l'11,7% dels museus. Els museus de la Generalitat representen el 4,4% dels ingressos tot i que només són el 2,7% dels museus. Les Fundacions Públiques i els museus estatals mantenen un equilibri: els primers representen aproximadament el 7,5% dels ingressos i del nombre de museus i els segons aproximadament l'1,5%.

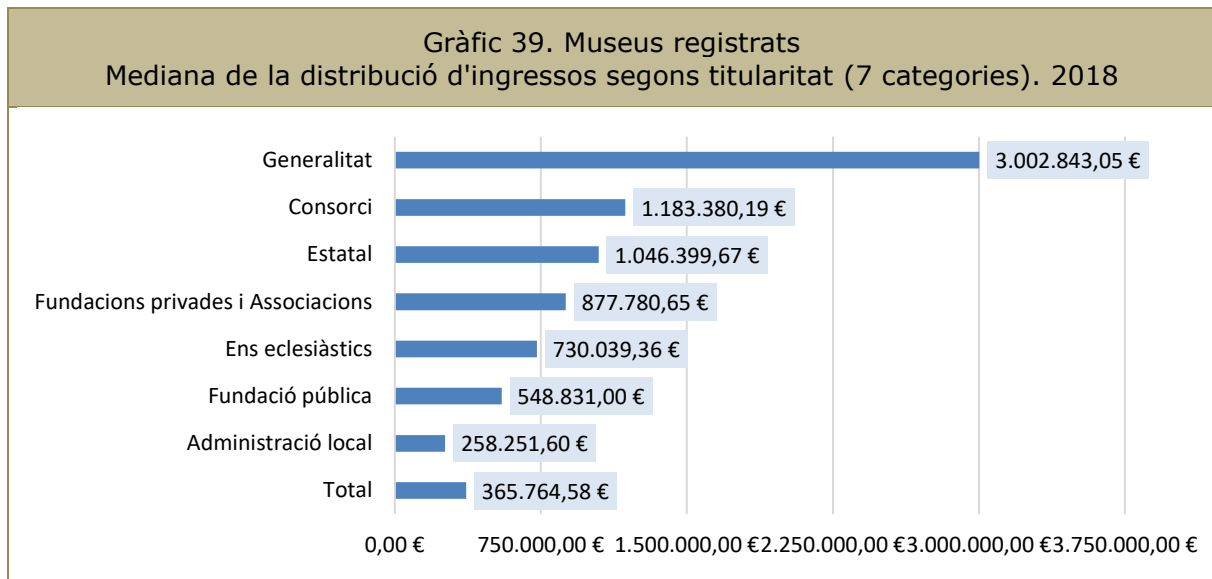
Inversament, els museus de l'Administració Local representen el 22,6% dels ingressos tot i ser el 63,1% dels museus. Els museus eclesiàstics representen el 2,1% dels ingressos tot i ser el 5,4% dels museus.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

3.4.5. Fonts de finançament

S'han agrupat els diversos conceptes d'ingressos en 4 grups¹³:

- Ingressos propis: taquillatge, activitats, vendes, drets de préstec¹⁴ i lloguers i cànon.
- Aportacions de les institucions titulars i subvencions.
- Patrocini.
- Altres.

Així doncs, si considerem el conjunt dels museus de Catalunya, el 51,6% dels ingressos provenen de les aportacions dels titulars i subvencions (recordar que el 86,1% dels museus són de titularitat pública o compartida), mentre que la capacitat d'autofinançament suposa el 46,0% del total. El patrocini, un 1,9%, representa una part reduïda del finançament dels museus a Catalunya. Dins el capítol d'ingressos propis, la venda de drets d'entrada, amb més de 67 milions d'euros d'ingressos, suposa el 80,7% dels ingressos propis.

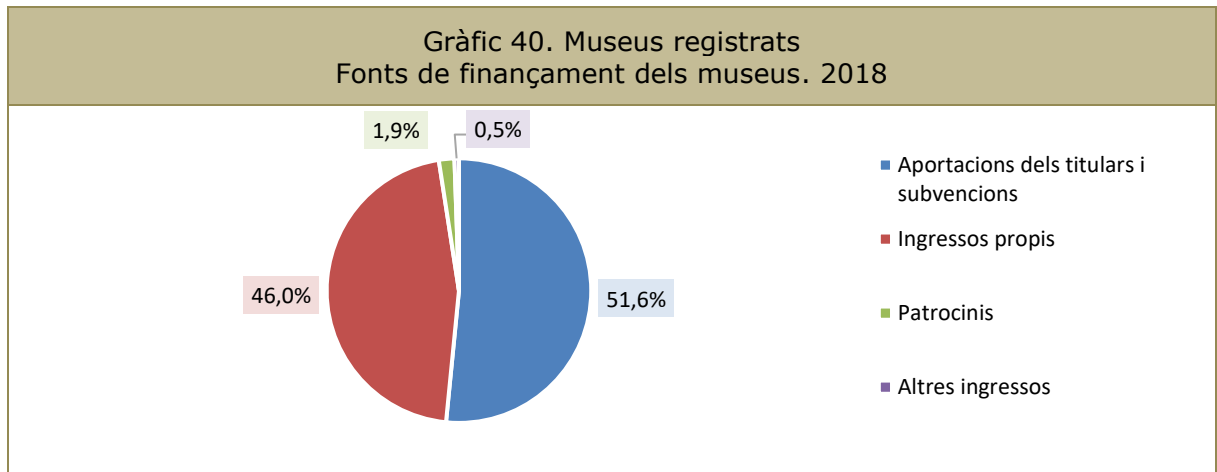
¹³ Cal indicar que en aquest apartat el Registre de Museus no proposa un glossari i, per tant, els museus tenen criteris diversos i no sempre coincidents a l'hora d'assignar a cada categoria la procedència dels seus ingressos.

¹⁴ S'ha creat el concepte "drets de préstec" per incloure el préstec d'obres i exposicions. També inclou drets d'imatge.

Taula 5. Museus registrats Ingressos segons fonts de finançament dels museus 2018		
Font	Ingressos	%
Ingressos propis	84.144.810,11 €	46,0%
<i>Taquilla</i>	67.913.413,47 €	37,1%
<i>Activitats</i>	2.339.736,90 €	1,3%
<i>Vendes</i>	5.891.919,63 €	3,2%
<i>Lloguer i cànons</i>	5.477.829,28 €	3,0%
<i>Drets de préstec</i>	2.521.910,83 €	1,4%
Aportacions dels titulars i subvencions	94.324.314,73 €	51,6%
<i>Aportacions titulars</i>	89.975.264,96 €	49,2%
<i>Subvencions</i>	4.349.049,77 €	2,4%
Patrocinis	3.471.850,74 €	1,9%
Altres ingressos	998.682,78 €	0,5%
Total	182.939.658,36 €	100,0%

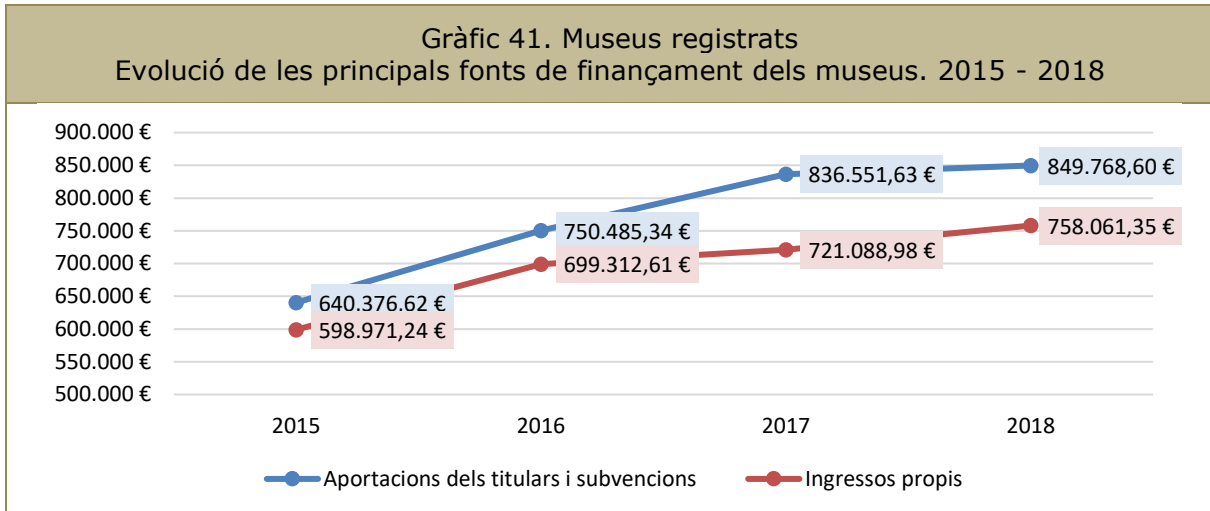
Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

L'evolució de les principals fonts de finançament indica que les aportacions dels titulars i les subvencions han augmentat un 32,7% entre 2015 i 2018, mentre que els ingressos propis ho han fet en un 26,6%. El 2016 va ser el moment en que les dues fonts de finançament van augmentar més respecte l'any anterior, un 17% aproximadament.

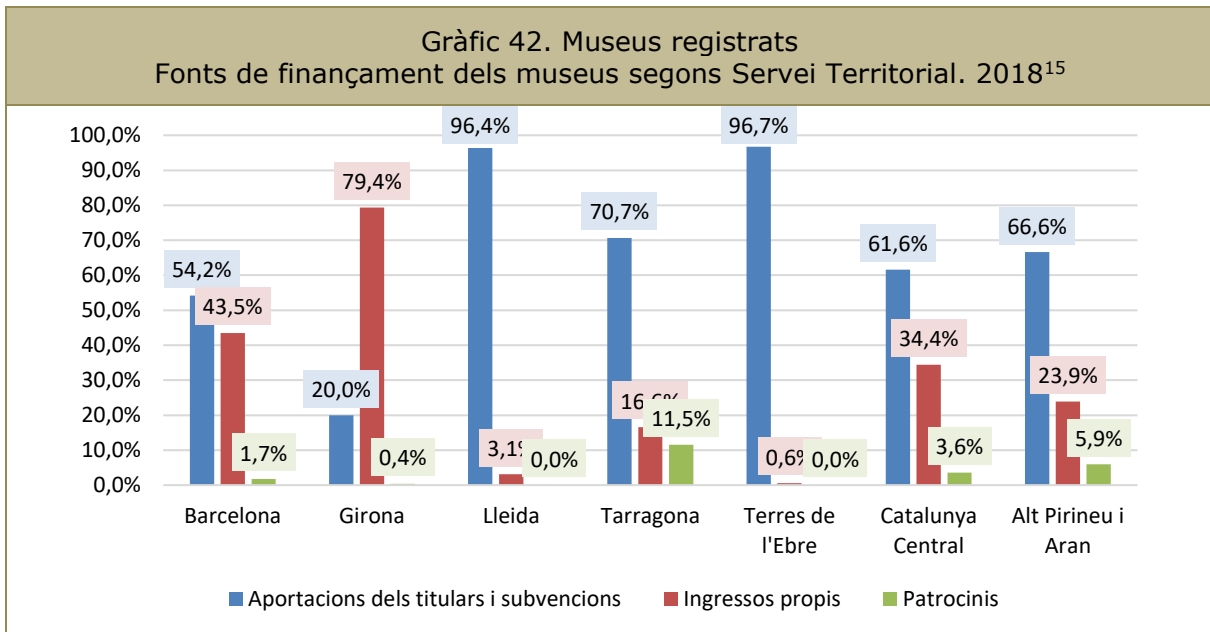
Font: Registre de Museus 2015 a 2018. 2015: 104 museus; 2016: 101 museus; 2017: 108 museus; 2018: 111 museus.

3.4.6. Fonts de finançament i territori

El percentatge d'ingressos segons fonts d'ingrés varia sensiblement entre àmbits territorials. Així, l'àrea dels Serveis Territorials de Girona és la que té un major percentatge d'ingressos propis (taquillatge, lloguers, activitats, vendes i drets de préstec), amb un 79,4% del total dels seus ingressos, seguida per la dels Serveis Territorials de Barcelona, amb un 43,5%.

En canvi, els museus de les Terres de l'Ebre només generen un 0,6% del total del seu pressupost en ingressos propis, i se sustenten en un 96,7% en els ingressos procedents de les institucions titulars i les subvencions i en un 2,7 d'altres ingressos. Uns percentatges similars als dels museus de Lleida, amb un 3,1% d'ingressos propis i un 96,4% d'ingressos procedents de les administracions públiques.

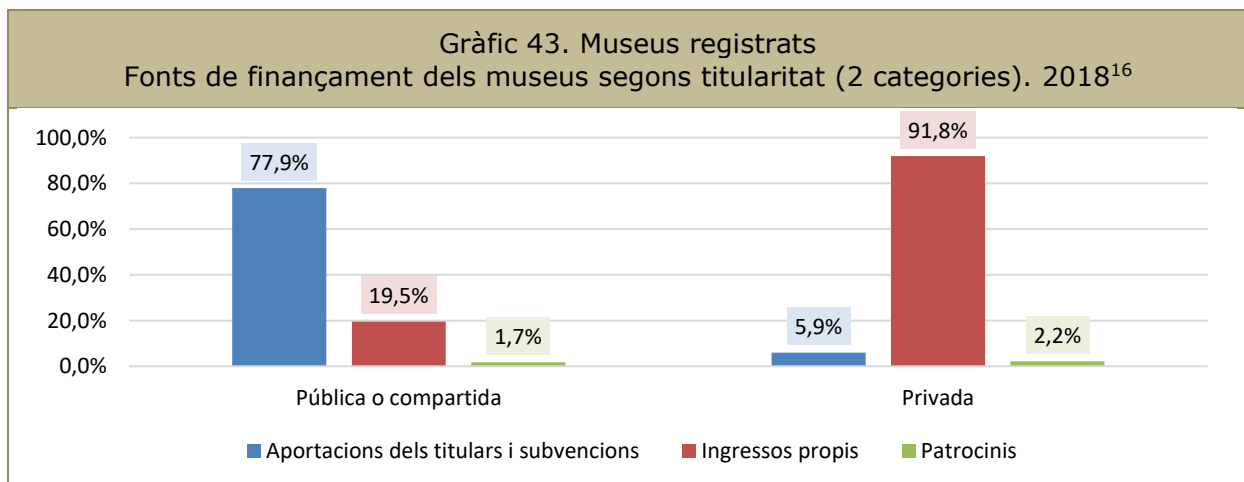
El percentatge total dels ingressos per patrocini és de l'1,9%, essent superada a Tarragona (11,5% del seu total d'ingressos), Alt Pirineu i Aran (5,9% del seu total d'ingressos) i Catalunya Central (3,6% del seu total d'ingressos).

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. Base: 111 museus.

3.4.7. Fonts de finançament i titularitat

El percentatge d'ingressos segons fonts d'ingrés varia molt segons la titularitat dels museus. Els ingressos propis (taquillatge, lloguers, activitats, vendes i drets de préstec) tenen un pes relatiu molt destacat en els museus privats (91,8%), mentre que les aportacions dels titulars i les subvencions suposen la majoria dels ingressos als museus públics (77,9%).

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. Base 111 museus.

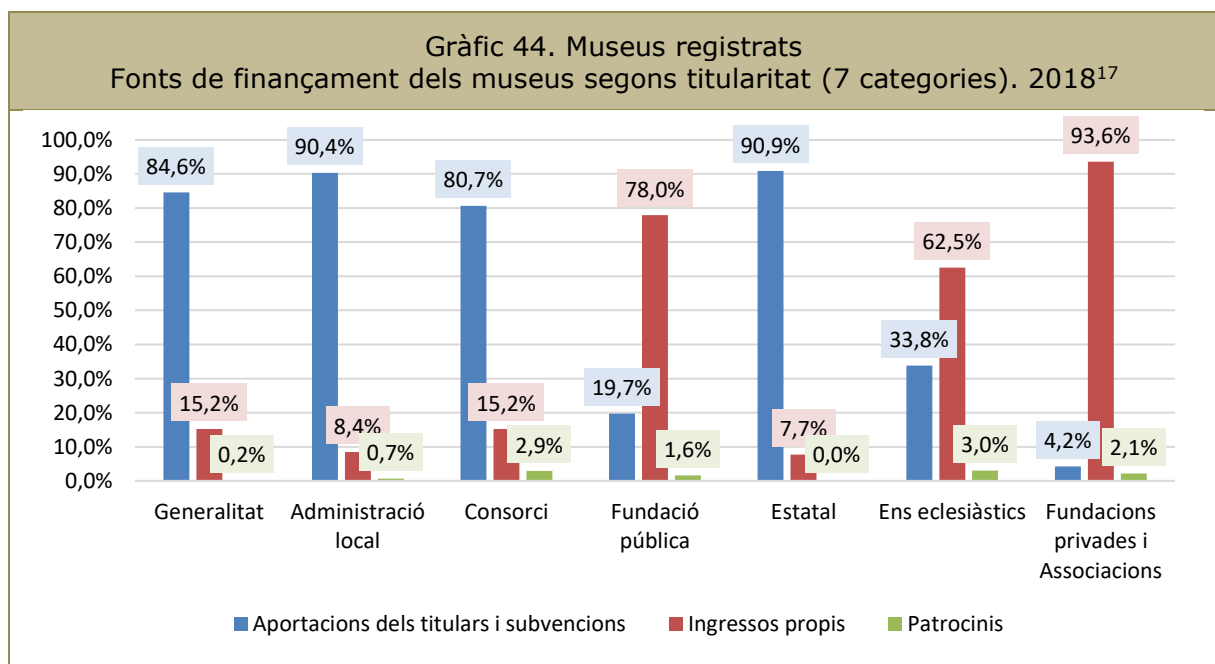
¹⁵ El gràfic no mostra la categoria "Altres".

¹⁶ El gràfic no mostra la categoria "Altres".

Desagregant els museus en 7 categories de titularitat, s'observa que els ingressos propis (taquillatge, lloguers, activitats, vendes i drets de préstec) tenen un pes relatiu molt destacat en les fundacions privades i associacions (93,6%), en les fundacions públiques (78,0%) i en els museus de titularitat eclesiàstica (62,5%). Per contra, als museus estatals, de l'administració local, als de la Generalitat i als Consorcis els ingressos propis només suposen respectivament un 7,7%, un 8,4%, un 15,2% i un 15,2% dels seus totals d'ingressos.

Inversament, les aportacions dels titulars i les subvencions suposen la majoria dels ingressos als museus estatals, als de l'administració local, als de la Generalitat i als consorcis, suposant respectivament el 90,9%, el 90,4%, el 84,6% i el 80,7% dels seus ingressos totals. Els museus de fundacions privades i associacions, fundacions públiques i de titularitat eclesiàstica són els que menys ingressos tenen de les aportacions dels titulars i subvencions, suposant respectivament el 4,2%, el 19,7% i el 33,8% dels seus ingressos totals.

El percentatge total dels ingressos per patrocini és de l'1,9%, essent superada només pels museus eclesiàstics, els consorcis i les fundacions privades i associacions, amb un 3,0%, 2,9% i un 2,1% dels seus ingressos totals, respectivament.

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. Base 111 museus.

¹⁷ El gràfic no mostra la categoria "Altres".

3.4.8. Ingressos per visitant

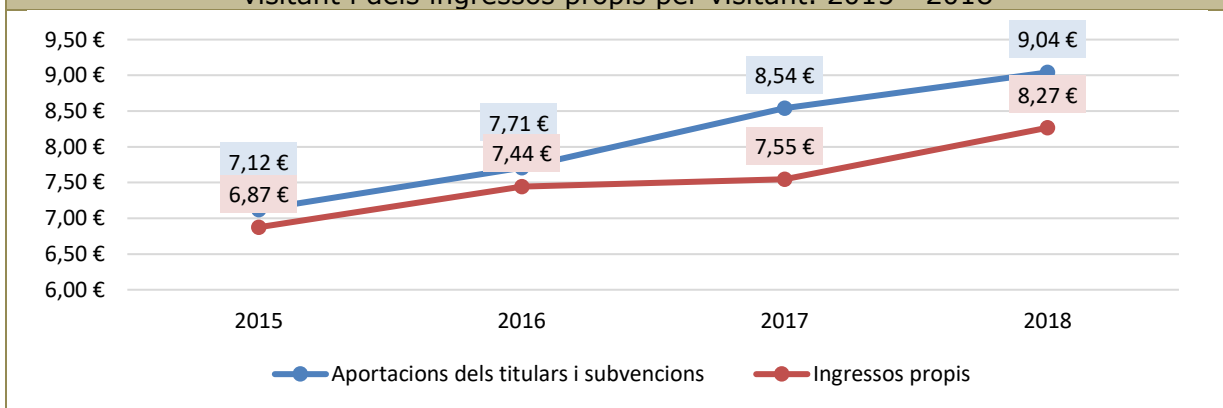
Com ja s'ha indicat, els ingressos dels 109 museus registrats dels que es disposa de dades per a 2018 van ascendir a 180.417.662,09 €. Segons l'informe "Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018"¹⁸, el nombre de visitants totals als 114 museus que han conformat l'univers de l'estudi va ser de 10.248.837. Tanmateix, per posar en relació els visitants i els ingressos és imprescindible relacionar els mateixos museus per a cada variable. Així doncs, per calcular la mitjana d'ingressos per visitant s'han tingut en compte els museus que presenten dades tant d'ingressos com de visitants. Els 109 museus pels quals es disposa de dades presenten una ràtio de 17,75 € per visitant a Catalunya el 2018, dels quals 9,04 € (50,9%) els han aportat els titulars o procedeixen de subvencions i 8,27 € són d'ingressos propis per visitant.

Taula 6. Museus registrats Ingressos per visitant 2018		
	Ingressos	Ingrés / Visitants
Aportacions dels titulars i subvencions	91.913.519,84 €	9,04 €
Ingressos propis	84.044.576,26 €	8,27 €
Patrocinis	3.471.850,74 €	0,34 €
Altres ingressos	987.715,25 €	0,10 €
Total	180.417.662,09 €	17,75 €
10.167.027 visitants		

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 109 museus.

De 2015 a 2018 els ingressos per visitant provinents de les aportacions dels titulars i subvencions han augmentat un 26,9%. Els ingressos propis per visitant ho han fet un 20,2%.

Gràfic 45. Evolució dels ingressos de les aportacions dels titulars i subvencions per visitant i dels ingressos propis per visitant. 2015 - 2018

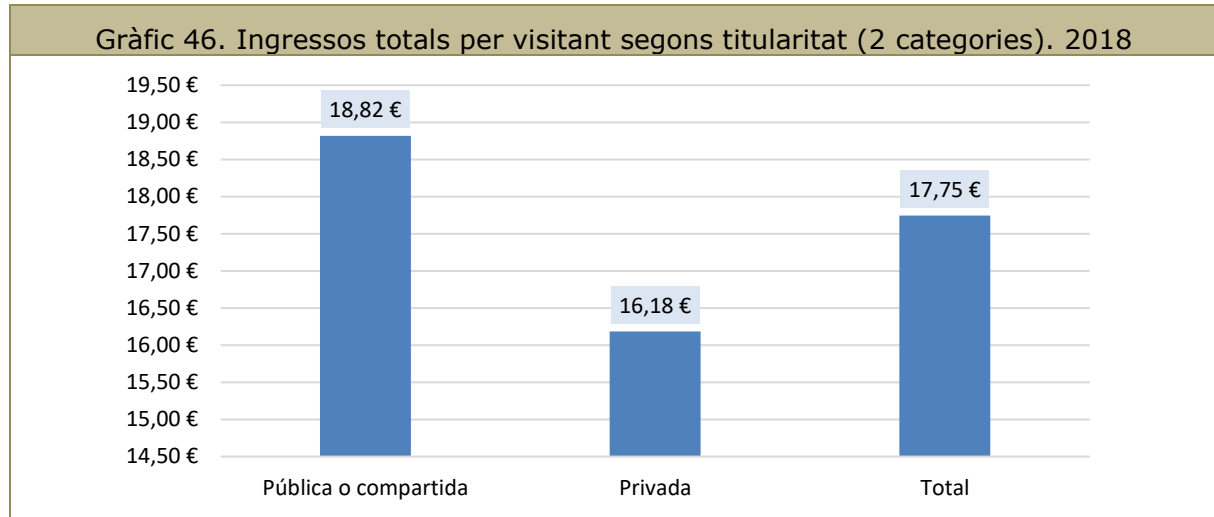

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2015 - 2018.

¹⁸ Laporte, Antoni; Bobes González, Joaquina; Ulled Bertran, Xavier. *Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018* [en línia]. Girona: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya, 2019. <<http://hdl.handle.net/20.500.12368/19635>>. [Consulta: 22 juliol 2021].

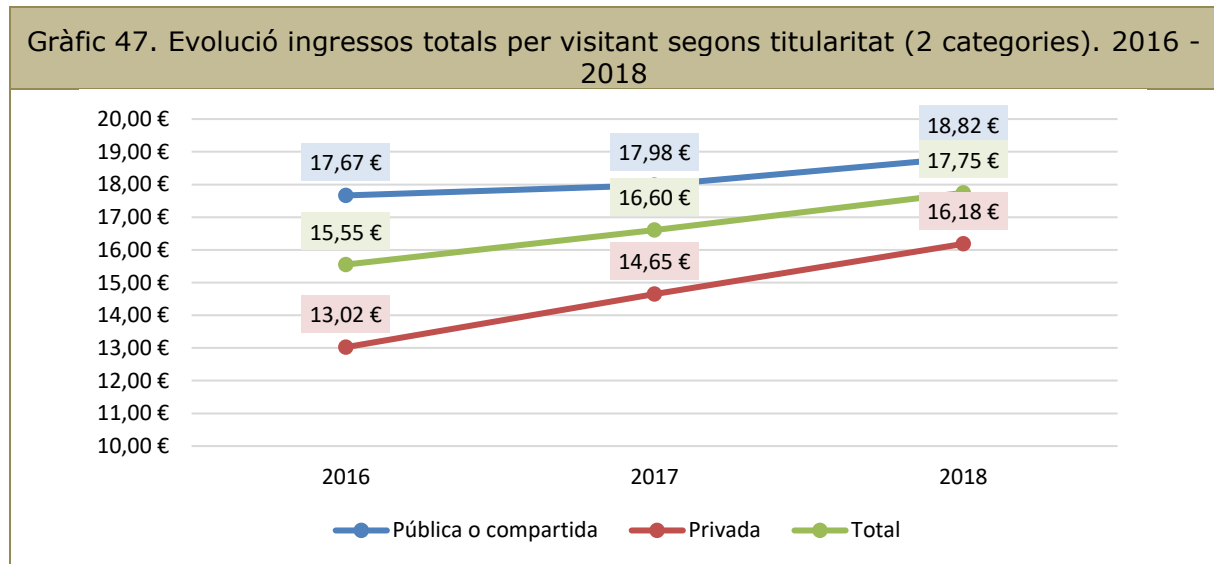
3.4.9. Ingressos per visitant segons titularitat dels museus

Els museus amb uns ingressos totals per visitant superiors són els públics, amb 18,82 €. Els privats presenten una xifra de 16,18 € ingressats per visitant.

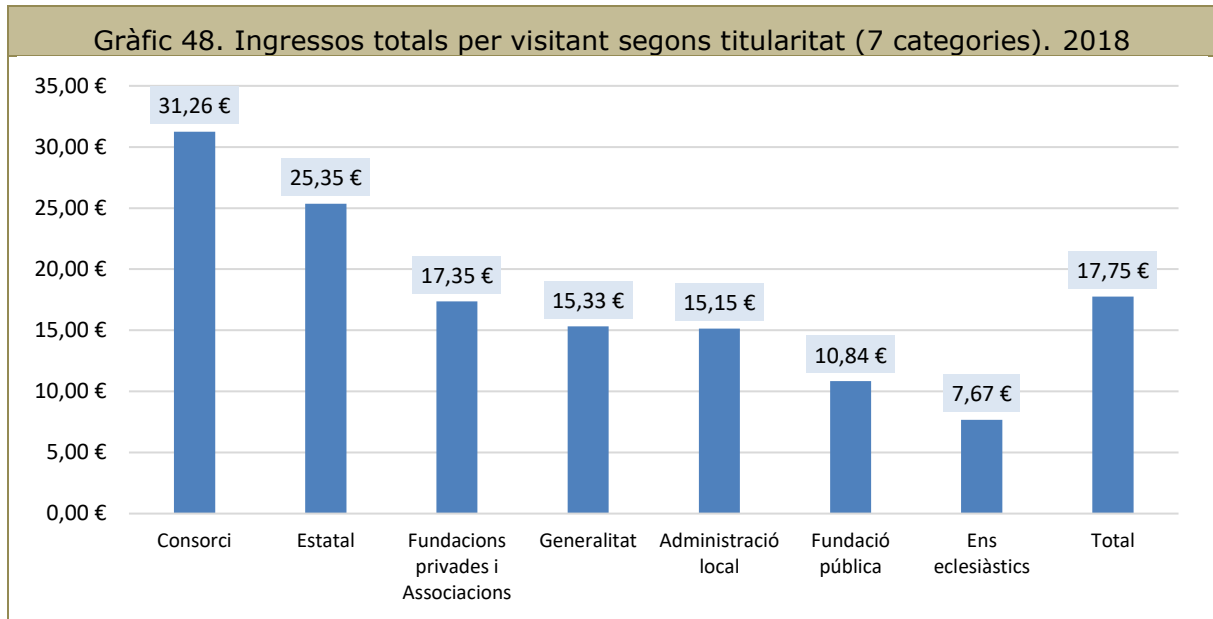
Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 109 museus.

De 2016 a 2018 els ingressos totals per visitant han augmentat un 14,1%. Als museus privats aquesta xifra ha augmentat un 24,3%, mentre que als públics ho ha fet un 6,5%.

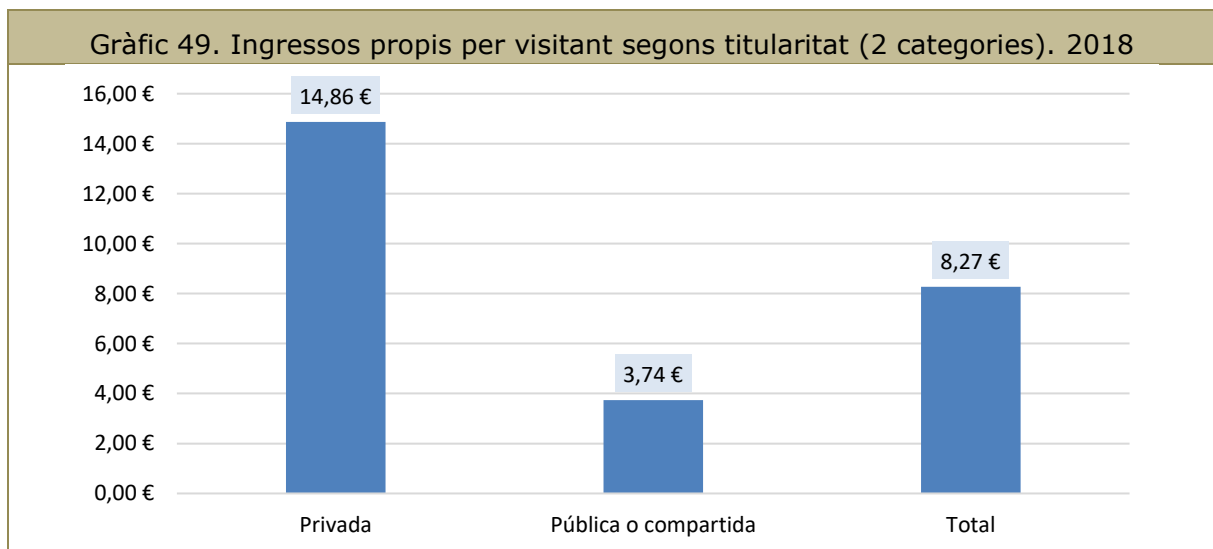
Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2016 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2016 - 2018. 2016: 98 museus; 2017: 106 museus; 2018: 109 museus.

Els museus amb uns ingressos totals per visitant superiors són els consorcis (31,26 €) i els estatals (25,35 €). Els que en presenten menys són els eclesiàstics (7,67 €) i els de les fundacions públiques (10,84 €).

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 109 museus.

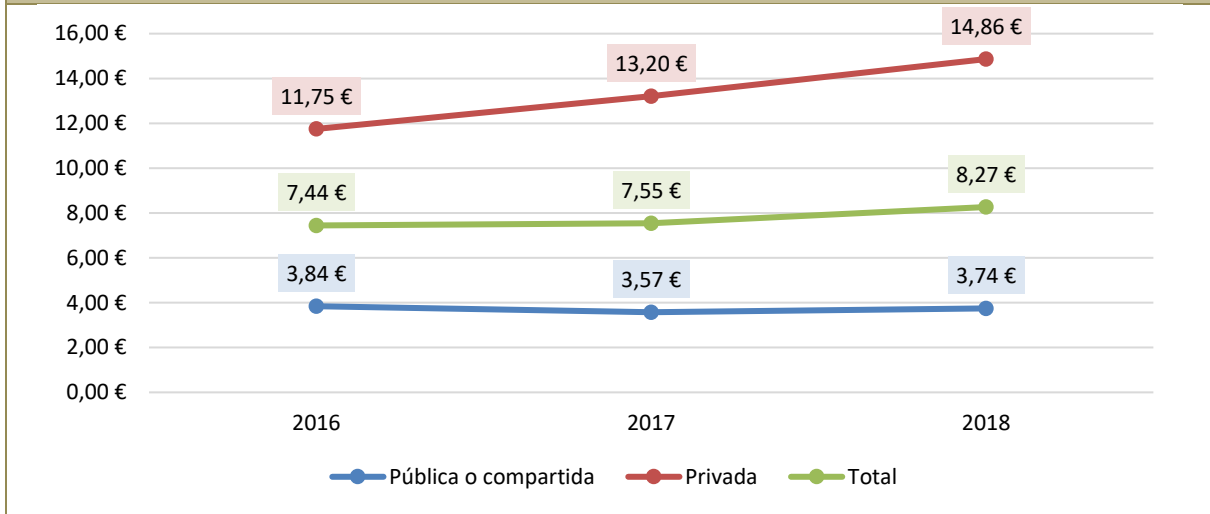
Els museus amb uns ingressos propis per visitant superiors són els privats: 14,86 € per visitant. Els públics presenten una xifra de 3,74 € per visitant.

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 109 museus.

De 2016 a 2018 els ingressos propis per visitant han augmentat un 11,0%. Als museus privats aquesta xifra ha augmentat un 26,5%, mentre que als públics s'ha reduït un 2,6%.

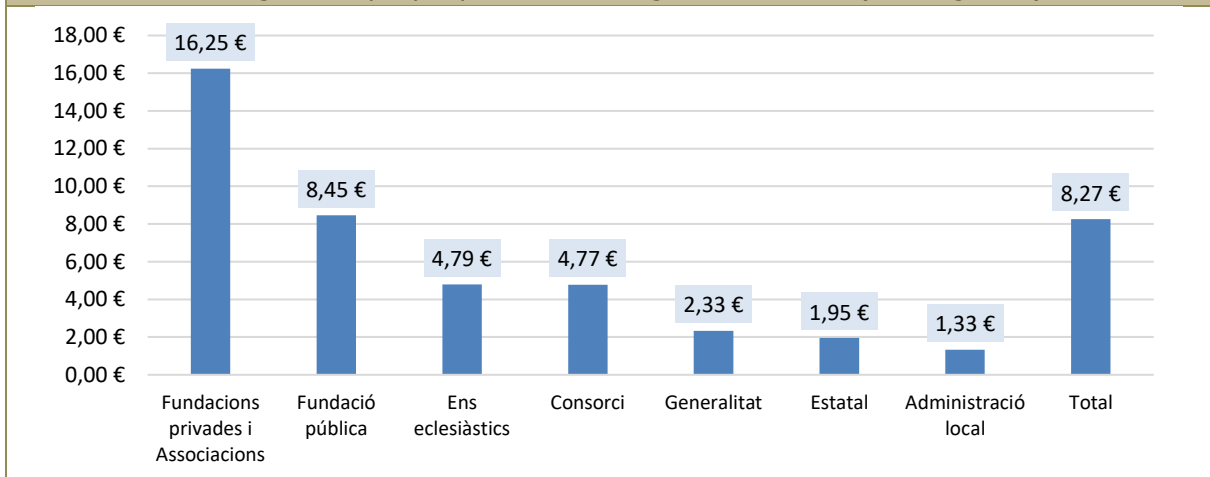
Gràfic 50. Evolució ingressos propis per visitant segons titularitat (2 categories). 2016 - 2018

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2016 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2016 - 2018. 2016: 98 museus; 2017: 106 museus; 2018: 109 museus.

Els museus amb uns ingressos propis per visitant superiors són fundacions privades i assoc. (16,25 €) i les fundacions públiques (8,45 €). Els que en presenten menys són els de l'administració local (1,33 €) i els estatals (1,95 €).

Gràfic 51. Ingressos propis per visitant segons titularitat (7 categories). 2018

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 109 museus.

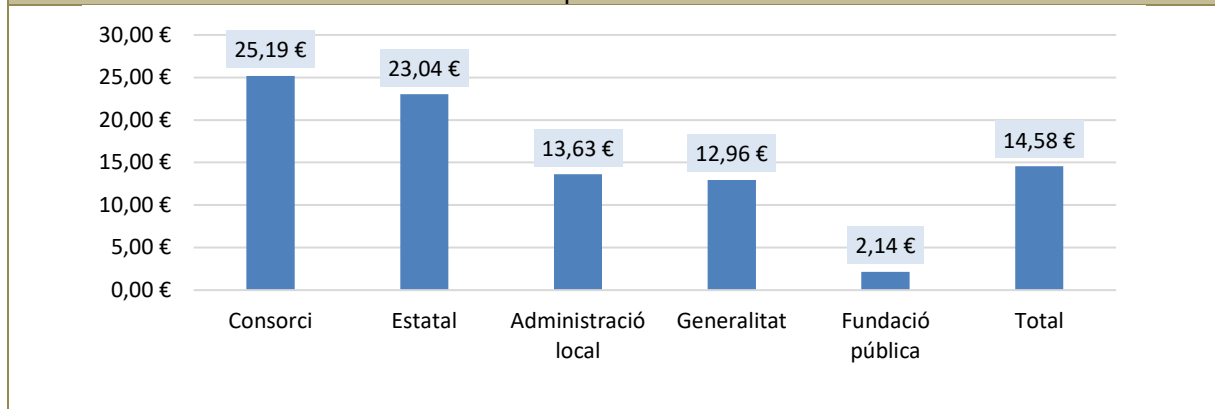
Per posar en relació les aportacions dels titulars dels museus de titularitat pública o compartida i els visitants s'han seleccionat els 95 museus que presenten dades tant d'ingressos com de visitants i que són de titularitat pública o compartida.

S'observa que els consorcis són els que absorbeixen major finançament públic per visitant. És a dir, per a cada visitant d'un museu gestionat per un consorci les administracions titulars hi aporten 25,19 €.

En altres categories de museus de gestió pública també s'observen aportacions públiques significatives. Els visitants dels museus estatals, els de l'administració local i els de la Generalitat suposen unes aportacions de l'erari públic de 23,04 €, 13,63 € i de 12,96 €, respectivament, per visitant.

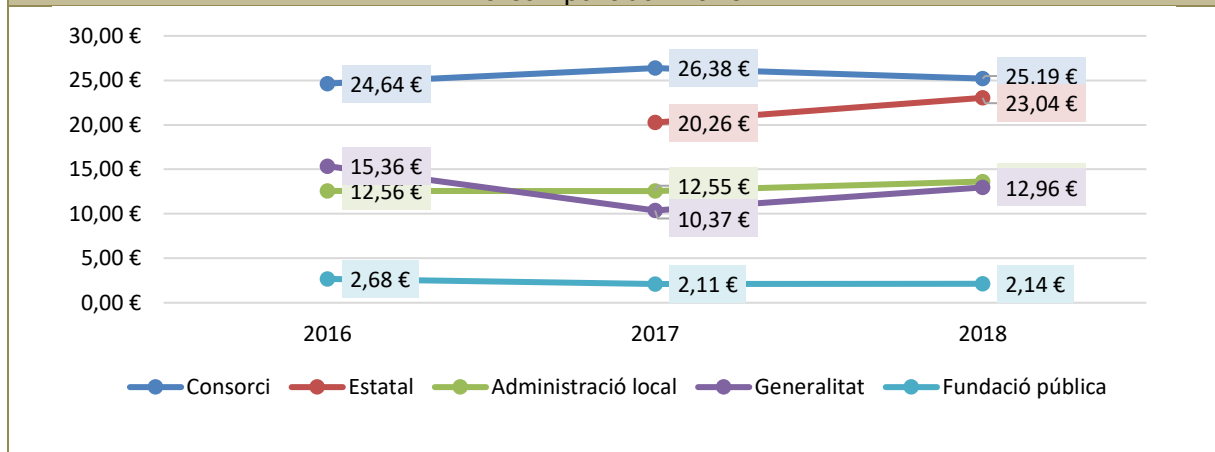
Els museus dependents de fundacions públiques reben aportacions dels titulars de 2,14 € per visitant.

Gràfic 52. Ingressos per visitant aportats pels titulars als museus de titularitat pública o compartida. 2018

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 95 museus.

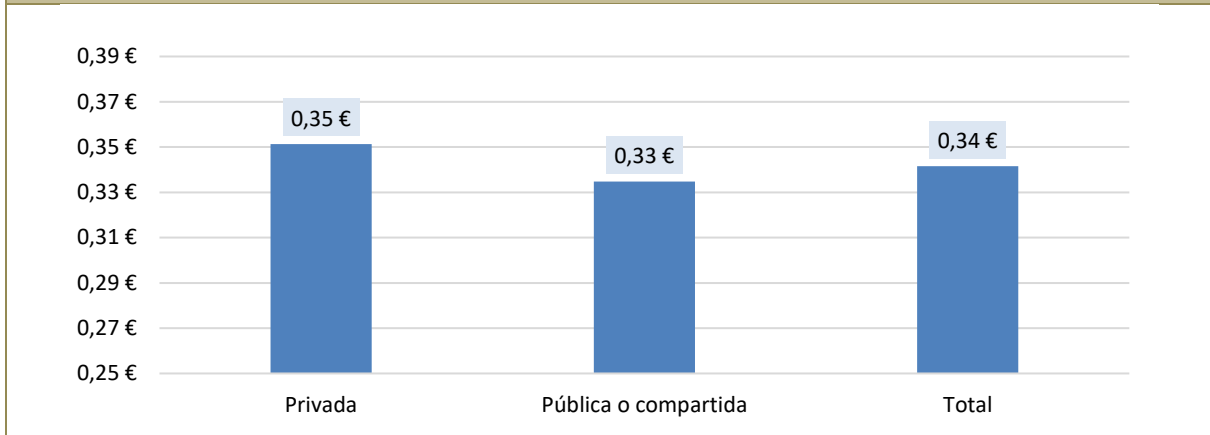
Gràfic 53. Ingressos per visitant aportats pels titulars als museus de titularitat pública o compartida. 2018

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 95 museus.

Els ingressos de patrocinis per visitant suposen 0,35 € als museus privats i 0,33 € als públics.

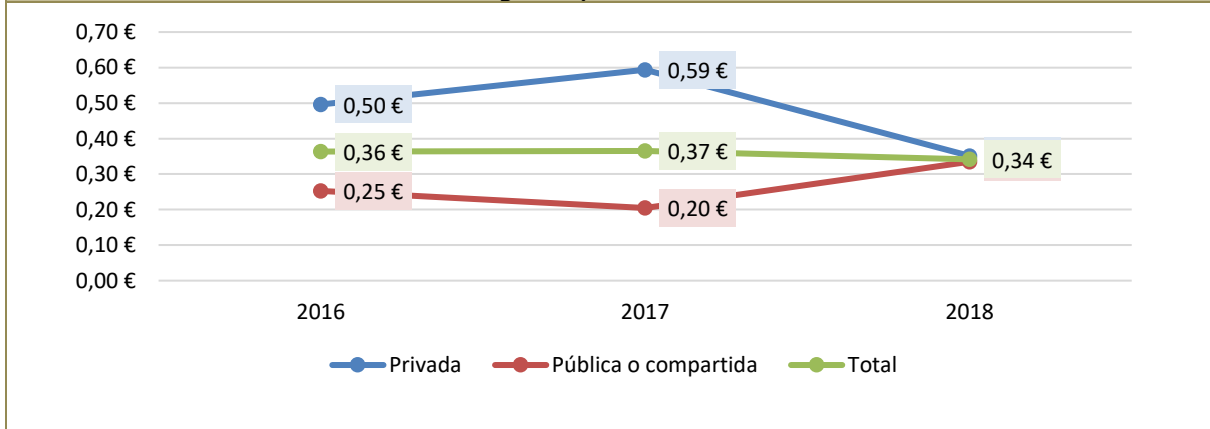
Gràfic 54. Ingressos per patrocinis per visitant segons titularitat (2 categories). 2018

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 109 museus.

De 2016 a 2018 els ingressos de patrocinis per visitant s'han reduït un 6,1%. Als museus públics aquesta xifra ha augmentat un 32,6%, mentre que als privats ha disminuït un 29,2%.

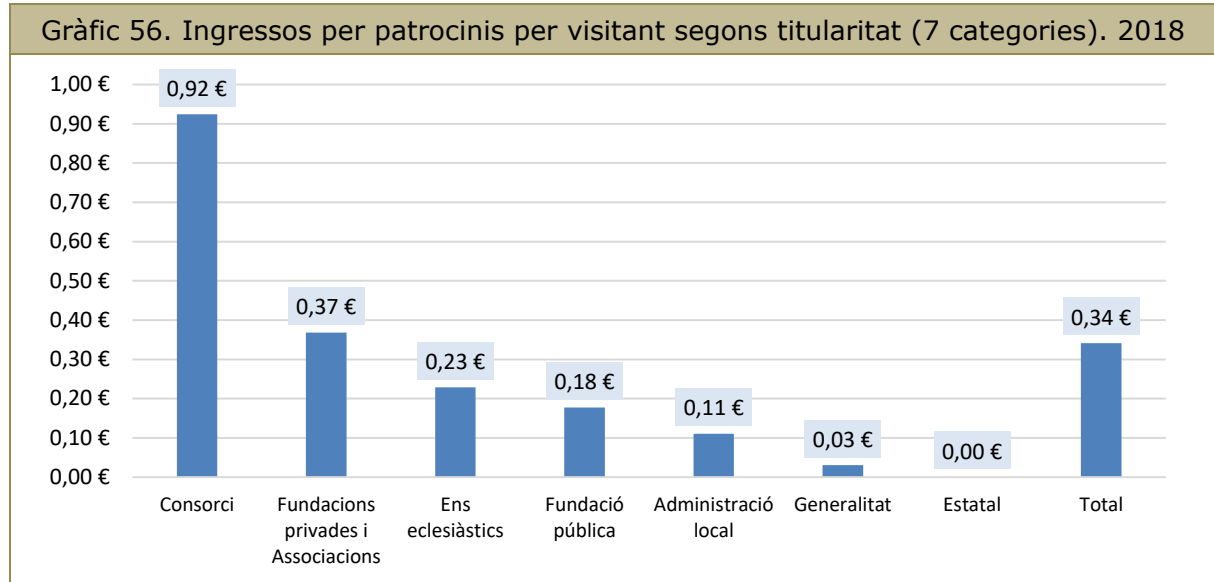
Gràfic 55. Evolució ingressos per patrocinis per visitant segons titularitat (2 categories). 2016 - 2018

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2016 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2016 - 2018. 2016: 98 museus; 2017: 106 museus; 2018: 109 museus.

El gràfic següent mostra que els ingressos de patrocinis per visitant en totes les categories de titularitat van ser molt reduïts. En cap cas s'aconsegueixen un patrocini que arribi a 1 € per visitant.

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i Registre de Museus 2018. Base: 109 museus.

4. Les activitats dels museus

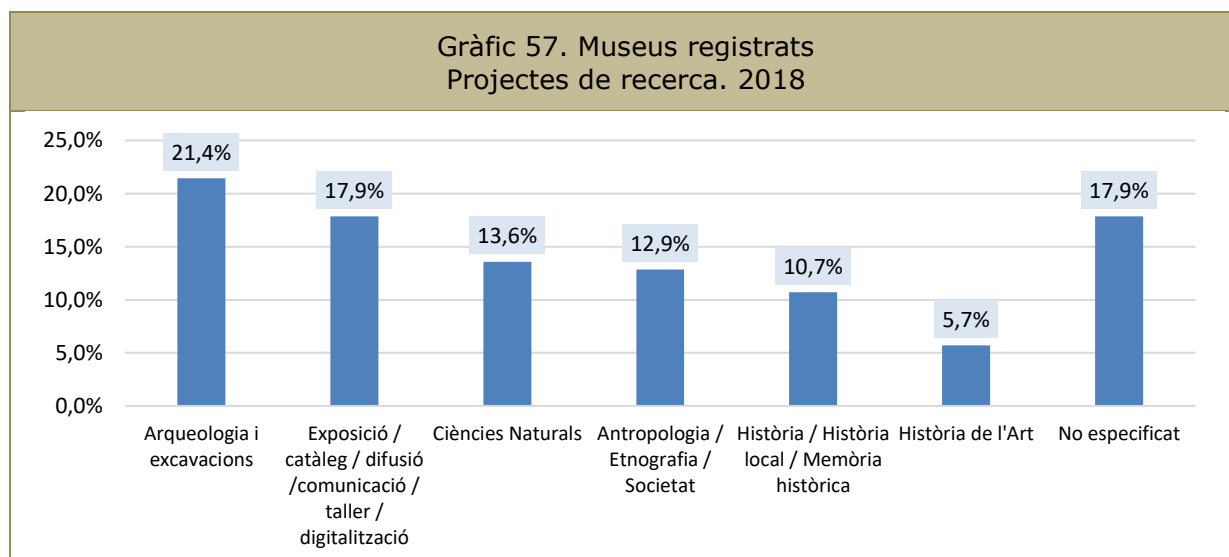
4.1. L'activitat de recerca

Segons les dades del Registre de Museus, 55 museus han dut a terme 140 projectes de recerca durant el 2018, és a dir, el 48,2% dels museus declara haver realitzat com a mínim un projecte de recerca durant el 2018.

Respecte a la distribució del nombre de projectes de recerca segons museus, 33 museus han realitzat un o dos projectes de recerca, mentre 22 museus n'han realitzat 3 o més. Els projectes més comuns estan vinculats amb l'arqueologia i les excavacions, seguits pels relacionats amb exposicions, catàlegs, difusió i digitalització. Cal destacar que amb les dades disponibles no es pot concretar la temàtica de 25 projectes de recerca¹⁹.

Taula 7. Museus registrats
Nombre de projectes de recerca i nombre de museus que els han executat 2018

Nombre de projectes de recerca	Nombre de museus	%
1	19	34,5%
2	14	25,5%
3	8	14,5%
4	9	16,4%
6	3	5,5%
7	1	1,8%
8	1	1,8%
Total museus	55	100,0%

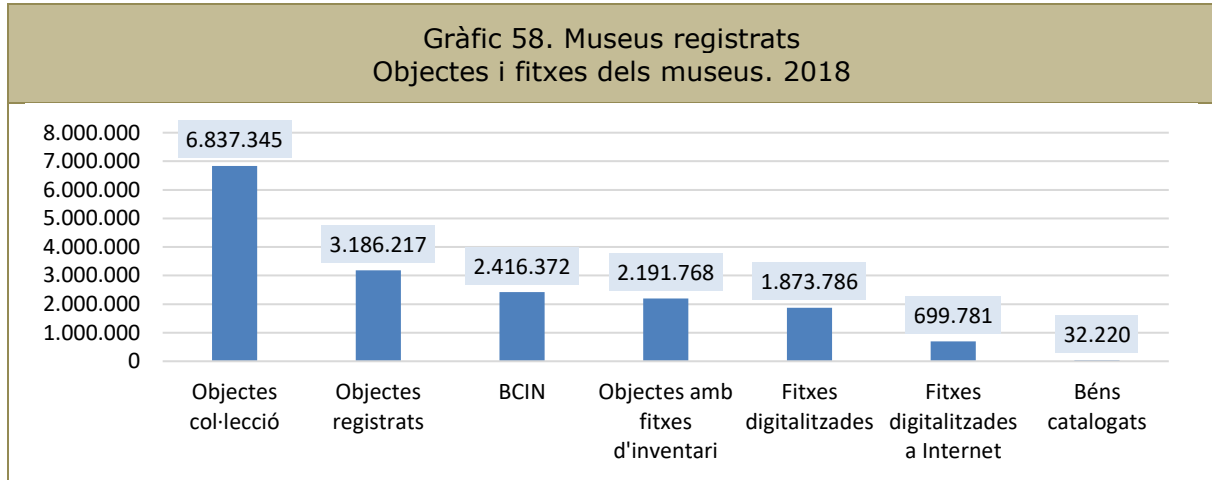

Font: elaboració pròpia a partir del Registre de Museus 2018. Base 55 museus.

¹⁹ El Registre no proposa un glossari als museus per facilitar la resposta a aquesta pregunta del qüestionari.

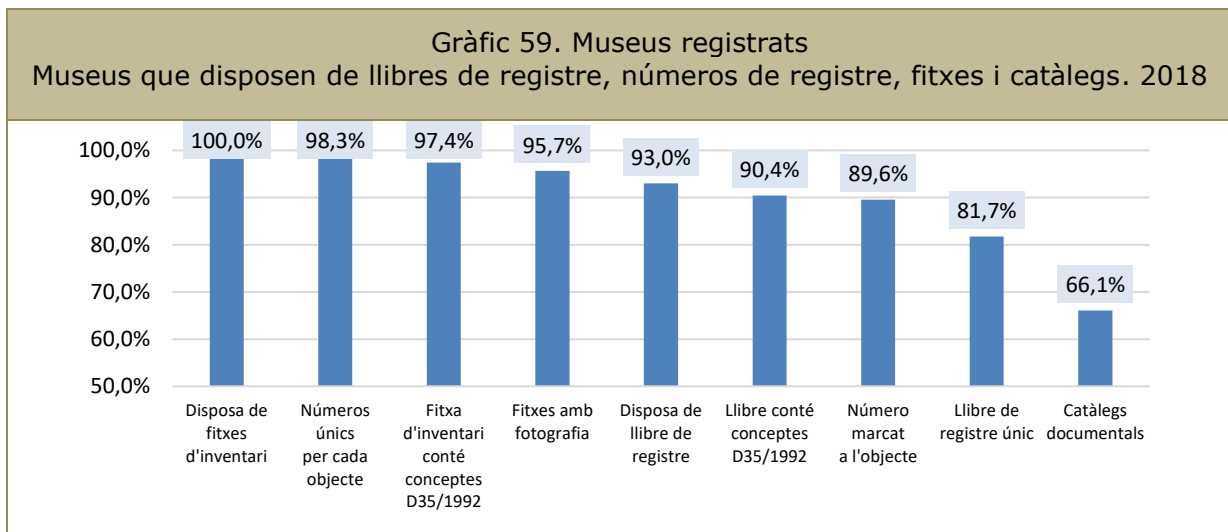
4.2. La gestió i documentació de col·leccions

L'any 2018 els museus registrats tenen un fons total de 6.837.345 objectes. Pel que fa a les fitxes d'inventari, aquestes suposen un total de 2.191.768.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

Tots els museus disposen de fitxes d'inventari, però només el 66,1% disposa de catàlegs documentals.

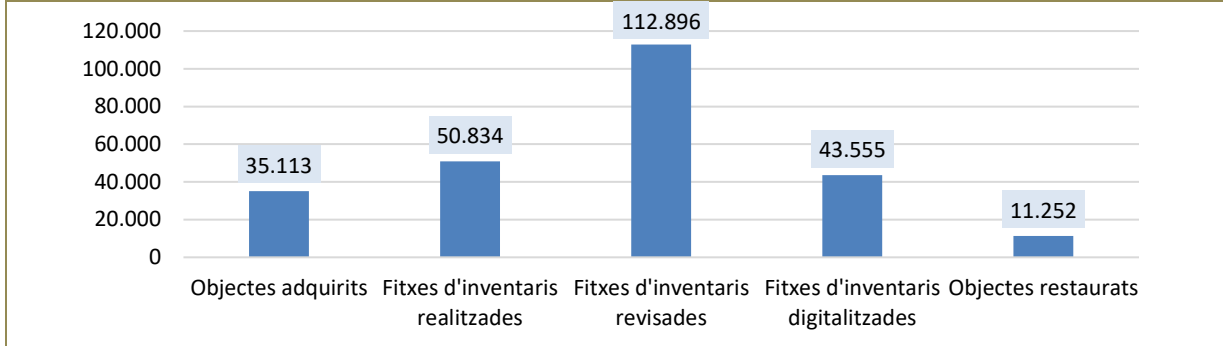

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

Durant el 2018 es van adquirir 35.113 objectes, es van realitzar 50.834 fitxes d'inventari, es van revisar 112.896 fitxes d'inventari, es van digitalitzar 43.555 fitxes i es van restaurar 11.252 objectes.

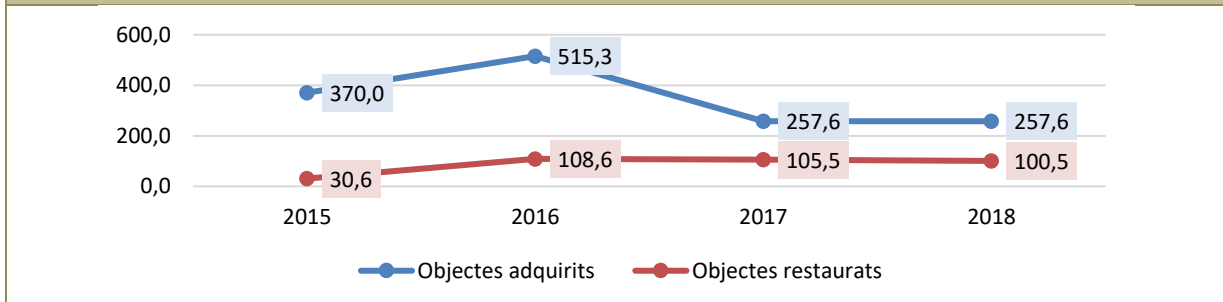
Gràfic 60. Museus registrats
Objectes adquirits i restaurats; fitxes realitzades, revisades i digitalitzades als museus.
2018

Font: Registre de Museus 2018. Base: 115 museus.

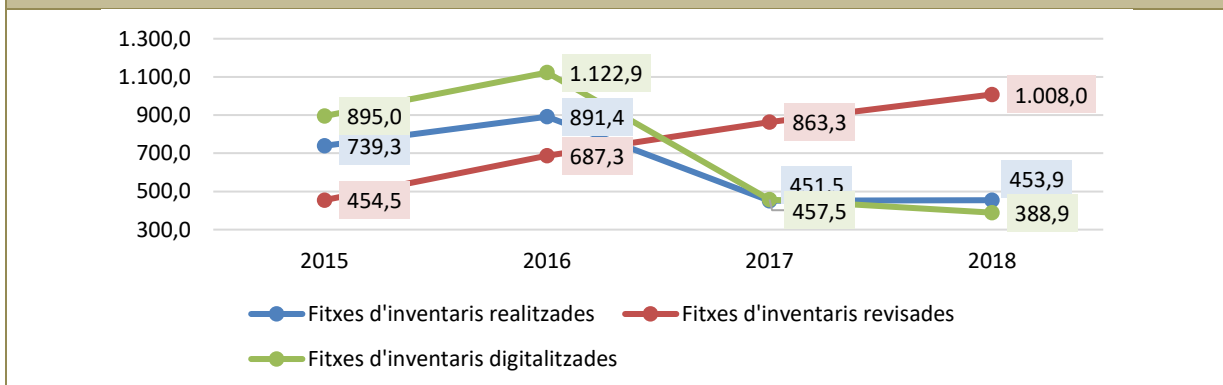
L'evolució mostra que al 2017 i 2018 s'ha donat més importància a la revisió de fitxes que a la realització de noves fitxes o la seva digitalització. També s'observa que han sigut els anys en que s'han adquirit menys objectes de mitjana.

Gràfic 61. Museus registrats
Evolució de la mitjana d'objectes adquirits i restaurats anualment als museus. 2015 - 2018

Font: Registre de Museus 2015 - 2018.

Gràfic 62. Museus registrats
Evolució de la mitjana de fitxes realitzades, revisades i digitalitzades anualment als museus. 2015 - 2018

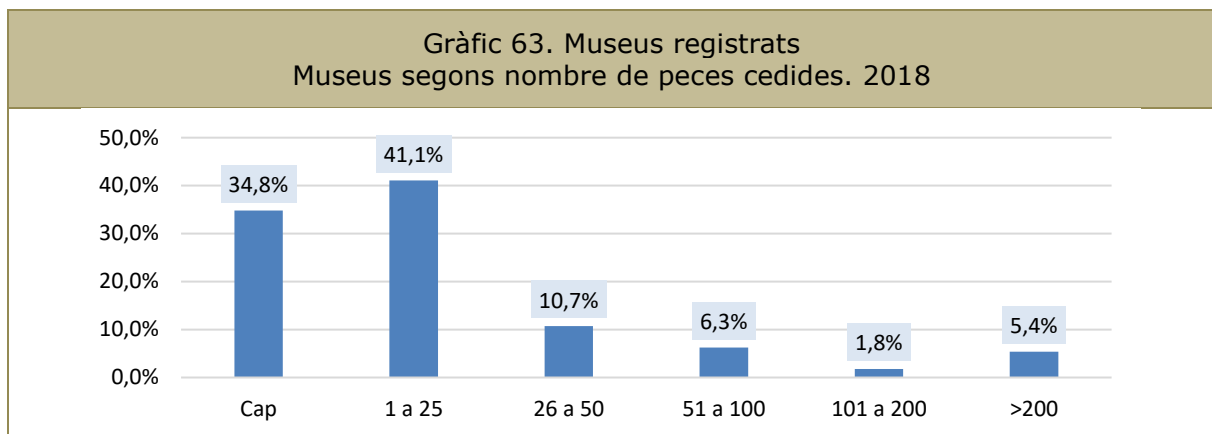
Font: Registre de Museus 2015 - 2018.

4.3. L'acció de cooperació

L'acció de cooperació dels museus es pot valorar en termes dels moviments d'objectes, d'una banda, i de la seva participació en xarxes, de l'altra.

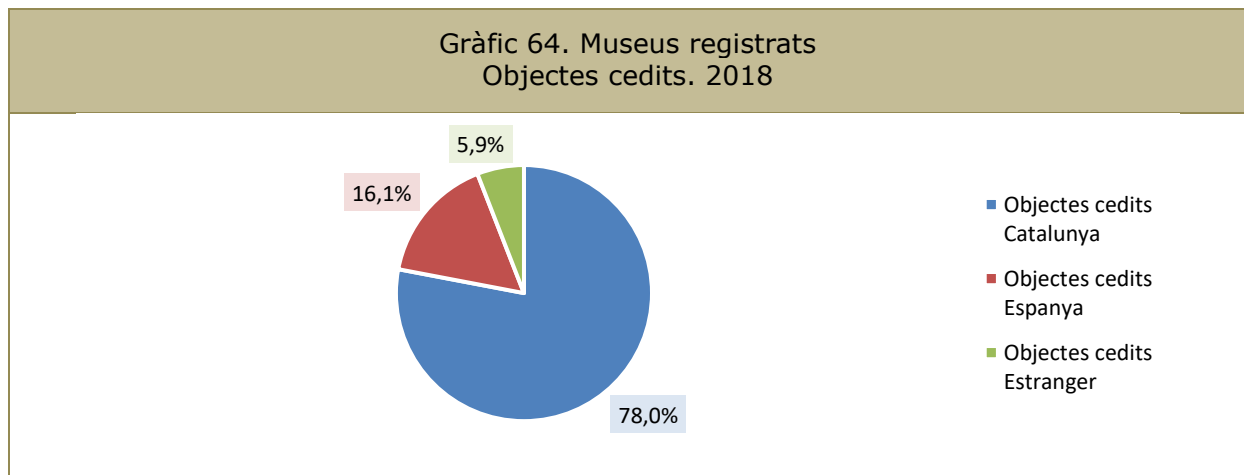
4.3.1. Préstecs, cessions i donacions d'objectes

Durant el 2018, 73 museus registrats van cedir objectes, sumant un total de 5.403 peces. Els 39 restants no en van cedir cap.

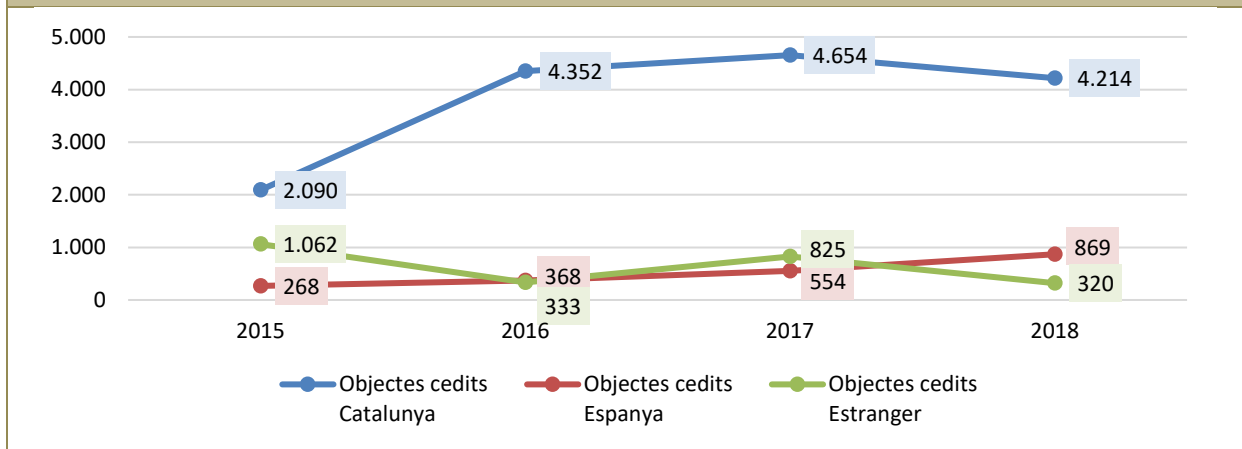
Font: Registre de Museus 2018. Dades corresponents a 112 museus.

El 78,0% dels objectes es van cedir a institucions de Catalunya.

Font: Registre de Museus 2018. Base: 112 museus.

Gràfic 65. Museus registrats
Evolució d'objectes cedits. 2015 - 2018

Font: Registre de Museus 2015 - 2018.

4.3.2. Préstecs, cessions i donacions d'objectes: alguns casos destacats

El **Museu Nacional d'Art de Catalunya**²⁰ ha deixat en préstec 155 obres a 35 institucions nacionals i internacionals. D'aquestes, 110 obres han estat prestades a Catalunya, 32 a la resta de l'Estat Espanyol i 13 a l'estranger. S'han prestat objectes a centres o institucions com per exemple: CCCB (Barcelona), Musée National Picasso-París (París), CaixaForum de Girona, Museo Nacional del Prado (Madrid), Museu d'Art de Girona, Museu Reali di Torino (Torí) o Musée d'Orsay (París).

Des del **Museu d'Arqueologia de Catalunya**²¹ MAC-Barcelona es coordina la cessió de peces a museus i institucions externes de totes les seus del MAC, bé siguin per a exposicions temporals, permanents (documents de contracte de comodat) o estudis i analítiques. Els tècnics de les seus gestionen la selecció d'objectes i la documentació inicial. L'any 2018 s'han gestionat:

- 46 expedients / sol·licituds de moviments de peces fora del MAC (alguns iniciats el 2017 i conclusos el 2018, oberts i tancats el 2018 i altres oberts el 2018 i tancats el 2019).
- 39 expedients exposicions temporals.
- 2 expedients d'estudis o analítiques fora del MAC.
- 601 objectes de les col·leccions del MAC han sortit de les seus per anar a exposicions, restauració, estudi o anàlisi.

²⁰ Memòria del Museu Nacional d'Art de Catalunya 2018.

²¹ Memòria del Museu d'Arqueologia de Catalunya 2018.

11 contractes de comodat de peces cedides per tercers al MAC Barcelona:

- Renovació de 7 expedients amb altres institucions museístiques.
- 1 expedient amb un municipi.
- 2 expedients amb particular (un finalitzat el tràmit i un iniciat).
- 1 expedient de comodat tancat amb retorn de les peces.

En el **Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries** durant el 2018, no s'han realitzat nous tràmits de préstecs per a exposicions temporals, però un nombre de peces (38 objectes) de la col·lecció del MAC a Empúries han continuat formant part de diverses mostres: "El sexe en època romana" (Arqueoxarxa: Museu Torre Balldovina, MAC-Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona), "Jocs i joguines a l'antiguitat" (Arqueoxarxa: MAC-Barcelona, MAC-Girona, MAC-Olèrdola, Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles, Museu de l'Esquerda, Museu de Gavà) i "L'Escala i la mar d'Empúries" (L'Alfolí de la Sal, l'Escala). També ha finalitzat el préstec de 24 peces que s'inclouen en altres exposicions: "Puig i Cadafalch. L'arquitecte de Catalunya" (Museu d'Història de Catalunya), "El poder del pasado. 150 años de Arqueología" (Museo Arqueológico Nacional de Madrid), "Empúries, la gran empresa arqueològica de J. Puig i Cadafalch" (MAC-Barcelona) i "Encounters & Exchanges" (House of European History, Brussel·les, Parlament Europeu).

El **Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya**²² ha tramitat 67 peticions de donació, de les quals se n'han resolt positivament 13. També ha realitzat un total de 3 compres: un rètol ceràmic de la fàbrica de llançadores de Juan Carner, una motocicleta Bultaco Metralla MK2 de 1970 i un tricicle Patria de la dècada de 1930. Pel que fa al préstec el MNACTEC ha prestat un total de 48 peces a altres institucions: Museu d'Història de Barcelona, Col·legis de Metges de Catalunya, Agustí Pedro Pons-Col·legi de Metges de Barcelona, Museu de la Vida Rural-Fundació Carulla (Espluga de Francolí) i Museu de la Moto de Bassella.

La col·lecció del **Museu d'Art Contemporani de Barcelona**²³ ha viatjat de manera internacional a través del préstec de 981 obres a 60 institucions (39 nacionals i 21 internacionals). Destaca el préstec de 77 obres de la Col·lecció MACBA per a l'exposició *From Barcelona to Abu Dhabi: Works from the MACBA Art Collection in dialogue with Emirates*, realitzada al Manarat al Saadiyat d'Abu Dhabi. D'altra banda, al llarg del 2018 ha continuat la col·laboració entre la Diputació de Barcelona i el MACBA per a la producció i organització de l'exposició *Entusiasme. El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA*, una aproximació a l'art contemporani de la mà de 16 artistes.

²² Memòria del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya 2018.

²³ Memòria del Museu d'Art Contemporani de Barcelona 2018.

El **Museu d'Història de la ciutat de Barcelona**²⁴ ha tingut durant el 2018 un total de 2.568 objectes en préstec en altres museus i institucions. La majoria, 2.186 peces, han continuat prestades per l'exposició permanent del Centre de Cultura i Memòria d'El Born CCM. També s'han cedit peces al Museu Marítim de Barcelona, a l'Acadèmia de Bones Lletres per a la Galeria de Catalans Il·lustres, a l'Arxiu Històric de Barcelona, al Museu de Montserrat, al Museu d'Història de Catalunya, al Museu Nacional d'Art de Catalunya i al Museu de Sant Cugat.

El **Museu de la Música de Barcelona**²⁵ ha prestat 11 peces durant el 2018: 8 a Musical Instruments Museum de Phoenix, Arizona, EUA; 1 al Reial Monestir de Pedralbes de Barcelona per *Les dones també seuen*; 1 a MÚSIC-Musée des Instruments Ceret per *SUPERSONIC. En quête de l'inouï*; 1 a Museu de l'Empordà per *La tenora de Pep Ventura*.

El **Museu del Disseny de Barcelona**²⁶ ha prestat un total de 71 peces per 18 préstecs gestionats. Les peces han estat prestades a: Louisiana Museum of Modern Art (Humlebæk, Dinamarca), Museo Nacional Thyssen – Bornemisza (Madrid) per *Sorolla y la Moda*, IVAM (València) per *Miró. Orden y Desorden*, Fundación Juan March (Madrid) per *Oriente y el arte contemporáneo en España*, The Metropolitan Museum of Art (Nova York, EUA) per *Heavenly bodies: Fashion and Catholic Imagination*, Fundació Rafael Masó (Girona) per *La casa noucentista: arquitectura unifamiliar a Catalunya*, Museu Picasso (Barcelona) per *La cuina de Picasso*, Museus d'Esplugues del Llobregat per *Modernisme subtil. La ceràmica de forma*, Museo del Traje (Madrid) per *iModa! Diseño español a través de la fotografía*, Ayuntamiento de Navarrete per *De la alfarería al arte: Picasso, Miró Dalí, Benjamin Palencia, Ortiz Zaráchaga, Durán-Loriga, Mauricio Sanguino, Faus y Pedro Mercedes*, Museus de Sitges per *Gustave Violet: Art, pensament i territori*, Gobierno de Castilla – La Mancha/ Fundación Impulsa-clm per *Tempora Talavera de la Reina. Seis mil años de cerámica en Castilla-La Mancha*, Museu d'Art Contemporani de Barcelona, a Museu Nacional d'Art de Catalunya per *Liberxina. Pop i nous comportaments artístics* i Fundació Pública Municipal Joan-Josep Tharrats d'Art Gràfics (Pineda de Mar) per *Univers Tharrats*.

El programa d'exposicions itinerants de la **Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona**²⁷ té l'objectiu d'oferir una diversitat de propostes als museus contribuint a l'augment de la qualitat de les exposicions i al mateix temps posar a l'abast del major nombre de ciutadans el coneixement del seu patrimoni i riquesa cultural. Les exposicions itinerants permeten, amb un efecte multiplicador, descentralitzar i acostar l'oferta expositiva, potenciar la seva difusió territorial i accedir a un públic nou i diferent. La Xarxa de Museus Locals, a través de l'Oficina de Patrimoni Cultural, ha itinerat un total de vuit exposicions durant el 2018:

²⁴ Memòria del Museu d'Història de la ciutat de Barcelona 2018.

²⁵ Memòria del Museu de la Música de Barcelona 2018.

²⁶ Memòria del Museu del Disseny de Barcelona 2018.

²⁷ Memòria Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona 2018.

- *Catifes de ciment. El món de la rajola hidràulica* produïda pel Consorci de Patrimoni de Sitges, l'Ajuntament de Sitges i l'Oficina de Patrimoni Cultural gràcies al préstec de la col·lecció particular de Jordi Grisè i d'altres fons museístics procedents d'entitats públiques i privades.
- *Fugint de l'Holocaust. Catalunya i els refugis jueus de la Segona Guerra Mundial* coproduïda pel Museu d'Història de Catalunya i l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona.
- *Gols de Tinta. Futbol i vinyetes a Catalunya des de 1895 fins avui* proposada i produïda pels Museus de Granollers, el Museu de l'Hospitalet de Llobregat i l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona.
- *Logicofobistes. 1936 El surrealisme com a revolució de l'esperit* produïda per la Fundació Apel·les Fenosa i adaptada per l'Oficina de Patrimoni Cultural.
- *Ossos: un viatge a l'època medieval de la mà de l'antropologia física* produïda pel Museu d'Arqueologia de Catalunya i per l'Oficina de Patrimoni Cultural.
- *Xilografies. La fusta feta imatge* produïda per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, junt amb el Museu Comarcal de Manresa, la Fundació Carulla i els propietaris de la Col·lecció Rubiralta i Garriga (CRiG).
- *El modernisme i les flors. De la natura a l'arquitectura* produïda pel Museu d'Art de Cerdanyola del Vallès, els Museus d'Esplugues de Llobregat i l'Oficina de Patrimoni Cultural.
- *De París a Nova York. Gravats de la Col·lecció Gelonch Viladegut* produïda per l'Oficina de Patrimoni Cultural amb la col·laboració d'Antoni Gelonch Viladegut i amb el suport del Museu Comarcal de Manresa i de la Fundació Abelló – Museu Municipal d'Art de Mollet del Vallès.

4.3.3. Xarxes territorials de museus

A continuació es presenten les actuacions més rellevants de les xarxes de museus catalans el 2018:

XARXA DE MUSEUS LOCALS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA²⁸

Els serveis que es van posar a l'abast dels ajuntaments adherits a la Xarxa de Museus Locals (XML) l'any 2018 van ser els següents:

- Servei de documentació de col·leccions.
- Servei de conservació i restauració.
- Central de préstec d'equipament tècnic.
- Central de compres conjuntes.
- Servei d'assessorament i estudis.
- Servei de formació i reciclatge.

²⁸ Memòria de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona 2018.

- Servei de producció d'exposicions i gestió itineràncies.
- Servei de difusió i comunicació: web *el museu més gran de Catalunya*, publicitat conjunta, Agenda d'activitats *el museu més gran de Catalunya*.
- Subvencions i ajuts especials.

Programa de documentació:

L'objectiu del programa és donar suport a la documentació dels fons dels museus de la XML. Durant l'any 2018 s'han realitzat 19 actuacions de suport a la documentació dels fons en 19 museus de la XML mitjançant la contractació de documentalistes especialitzats. En línies generals, el suport per a la documentació dels fons de la XML ha estat destinat a tasques de revisió i ampliació de la documentació introduïda en el MuseumPlus, a la informatització de fitxes ja creades i a la creació i revisió dels Tesaurs. També s'han continuat inventariant i documentant nous objectes dels fons.

Programa de conservació i restauració:

El programa de Conservació i Restauració té l'objectiu de contribuir a cobrir les necessitats dels museus de la Xarxa en l'àmbit de la conservació del patrimoni cultural tangible, a través d'actuacions d'assessorament, de restauració i de conservació preventiva. Durant l'any 2018 han estat 7 els museus que han optat per iniciar la primera fase de protocols de conservació preventiva. S'ha continuat treballant en les línies ja consolidades en anys anteriors, la contractació de professionals externs i les intervencions al Laboratori de Conservació-Restauració de l'OPC. En les intervencions dutes a terme des del Laboratori de Conservació i Restauració de l'OPC han participat 17 museus i s'han restaurat un total de 22 obres. També s'han realitzat intervencions de conservació preventiva a 2 museus.

Programa de préstec de material i d'adquisicions:

L'objectiu d'aquest programa és cobrir determinades mancances de material i d'equipament museístic dels museus locals dotant-los de material i equips museístics, en concepte de préstec, així com donar suport per a l'adquisició de determinats equipaments especialitzats, tot afavorint les economies d'escala. Els aparells de control ambiental adquirits el 2018 han estat deshumidificadors, aspiradors i focus de llum, destinats a 16 museus que van respondre al qüestionari mostrant-se interessats a incorporar-los als seus equipaments. Les reserves de material d'ús compartit (vitrines, plafons, projectors, il·luminació...) s'han continuat formalitzant a través de la intranet de la XML. S'ha adquirit per la central de préstec caixes de plàstic de conservació per a 14 museus i també caixes de cartró per a la conservació de peces tèxtils per a 17 museus.

Programa d'estudis i projectes:

En el 2018 s'ha realitzat, juntament amb el Servei de Programació, la tercera edició del *Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals (CCI)*, amb la participació de 35 dels 53 municipis que integren la. Els CCI són una eina de gestió desenvolupada per la Diputació de Barcelona que posa a l'abast dels municipis una

metodologia d'avaluació pròpia, rigorosa, sòlida i consolidada, que combina mètodes d'avaluació quantitativs (mesurar, comparar, i avaluar resultats mitjançant unes variables i uns indicadors comuns consensuats), amb mètodes qualitativs basats en sessions de treball en grup que fomenten la reflexió, l'intercanvi d'experiències i la transferència de coneixement. L'objectiu final dels CCI és impulsar la millora dels serveis municipals a partir de l'anàlisi, avaluació i comparació entre els municipis participants d'uns indicadors comuns consensuats. Per altra banda, el 28 de juny es va realitzar el "Taller de millora", en els que els museus van treballar un mapa de relacions, una eina que permet visualitzar i identificar les relacions existents entre diversos factors en termes de causa-conseqüència.

El 2018 també s'ha realitzat un Pla per a la renovació i redefinició del posicionament estratègic del Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú. També s'ha encarregat la primera fase d'un Pla de control de la plaga de tèrmits subterranis que afecten el Museu Can Papiol del mateix municipi.

Programa de formació i reciclatge:

L'any 2018, s'ha continuat amb la formació especialitzada adreçada als conservadors i al personal tècnic dels museus. S'han realitzat diversos cursos:

- Curs-taller vigilants de sala i seguretat als museus.
- Curs-taller storytelling per a museus i exposicions.
- Curs-taller pla de conservació preventiva. Protocol per a la seva elaboració.
- Curs-taller anàlisi i implementació de les xarxes socials.

El 22 de novembre va tenir lloc al Museu d'Art de Cerdanyola i al Museu i Jaciment ibèric de Ca n'Oliver la xxxi Jornada de Xarxa de Museus Locals amb el títol *Museu(s) i Gènere(s): avançant cap a una cultura de la igualtat*. L'objectiu de la jornada era debatre i reflexionar sobre el paper dels museus, en tant que institucions al servei de la societat, en la lluita per la igualtat de gènere i el lloc que ocupa la dona i l'home en la societat –i en l'anomenada "crisi de la masculinitat"– com en la visibilització i inclusió de la diversitat d'identitats de gènere i sexuals, i en l'obtenció de drets per a la comunitat LGBTIQ.

Subvencions i ajuts especials:

En la línia d'ajuts del Pla de Concertació tots els municipis amb museus adherits a la XML han rebut subvenció.

Durant l'any 2018 s'han atorgat diferents ajuts especials. Aquests ajuts no són de concurrència competitiva i tenen l'objectiu d'ajudar a pal·liar mancances puntuals dels equipaments en projectes aliens al programa d'actuació de la XML. La despesa és compartida amb el municipi. Els ajuts atorgats són els següents:

- Museu Ca n'Amat (Viladecans). Exposició sobre 100 anys instal·lació empresa Roca.
- Vinseum (Vilafranca del Penedès). Documentació i conservació preventiva de la Casa Fortuny. Fase II.

- Museu Molí Paperer (Capellades). Música i grafits als Molins Paperers.
- Museu Història Immigració de Catalunya (Sant Adrià de Besòs). Proposta de millores d'accessibilitat i confort del MhiC.
- Fundació Palau (Caldes d'Estrac). Documentació de l'arxiu de Palau i Fabre i la biblioteca de la Fundació Palau.
- Museu de Mataró. Adequació de l'espai de reserva de col·leccions d'accés públic de Can Marfà.
- Museu Torre Balldovina (Santa Coloma de Gramenet). Exposició de la mort del masover de la Torre Balldovina, Llorenç Serra.
- Museu de Sant Cugat. Projecte de museïtzació d'un espai annex al Cellar Modernista.
- Manlleu. Adaptació a la permanent de l'exposició "Xinxes, puces i fabricants. Les treballadores del tèxtil al Ter".

XARXA DE MUSEUS DE LES TERRES DE LLEIDA I ARAN²⁹

La principal fita de la xarxa durant l'any 2018 ha estat la inauguració de l'exposició *Se'n parlave... i n'hi havie. Bruixeria a les terres de Ponent i Pirineu* l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu. Aquesta exposició és el resultat de la intensa recerca portada a terme al territori des de 2015. L'exposició compta, a més, amb una proposta didàctica adreçada a escoles i famílies que ha estat desenvolupada paral·lelament a l'exposició.

Les accions portades a terme per la Xarxa durant el 2018 s'han articulat en catorze línies de treball entorn els cinc grans objectius del Programa d'Actuacions 2016-2019:

- Incrementar i diversificar els públics dels museus, garantint la qualitat dels serveis i activitats, per una millora del retorn social i de la visibilitat del paper de servei a la ciutadania.
- Contribuir a la millora de l'eficiència en l'organització i gestió dels museus per adaptar-los a les necessitats i reptes actuals.
- Impulsar la recerca aplicada per tal d'augmentar quantitativament i qualitativa l'activitat que ja duen a terme els museus de la xarxa.
- Ajudar a mantenir les funcions de conservació, restauració i documentació amb la finalitat de garantir l'òptima custòdia del patrimoni del qual els museus en són responsables.
- Estimular el coneixement, promoció i dinamització del territori a partir del patrimoni material i immaterial representatiu de l'entorn.

Les actuacions més destacades de la Xarxa durant el 2018 s'han dut a terme en els àmbits de comunicació, formació, documentació i recerca i exposicions.

- Comunicació: s'ha desenvolupat una acció conjunta pel Dia Internacional dels Museus organitzada al voltant de la temàtica "hiperconnectats", on els

²⁹ Memòria de la Xarxa de Museus de les Terres de Lleida i Aran 2018

museus han intercanviat diferents peces i per primera vegada s'ha portat a terme una acció de comunicació específica a xarxes socials.

- Formació: s'ha portat a terme una nova edició dels Cursos d'Estiu, organitzats per la Universitat de Lleida.
- Documentació: s'ha donat continuïtat al servei de suport a la documentació de les col·leccions dels museus que integren la Xarxa, que ha permès la contractació de documentalistes a tots els museus durant un període de tres setmanes.
- Recerca i exposicions: A banda de la inauguració de l'exposició "Se'n parlave... i n'hi havie", també s'ha donat continuïtat a la recerca sobre la formació geològica dels llocs on estan situats els museus i les col·leccions de fòssils que conserven alguns d'aquests iniciada l'any 2017. Aquesta recerca es materialitzarà en l'exposició itinerant "Què tenim sota els peus?"

XARXA TERRITORIAL DE MUSEUS DE LES COMARQUES DE GIRONA³⁰

El Programa d'Actuacions 2016–2019 organitza totes les activitats de la xarxa al voltant de les següents línies d'actuació:

- Incrementar i diversificar els públics dels museus, garantint la qualitat dels serveis i activitats, per una millora del retorn social i de la visibilitat del paper de servei a la ciutadania.
- Contribuir a la millora de l'eficiència en l'organització i gestió dels museus per adaptar-los a les necessitats i reptes actuals.
- Impulsar la recerca aplicada per tal d'augmentar quantitativament i qualitativa l'activitat que ja duen a terme els museus de la xarxa.
- Ajudar a mantenir les funcions de conservació, restauració i documentació amb la finalitat de garantir l'òptima custòdia del patrimoni del qual els museus en són responsables.

S'ha prosseguit amb el funcionament de les comissions creades l'any 2017 per a impulsar l'acció mancomunada en els següents àmbits d'actuació:

- Accessibilitat
- Públics i Comunicació
- Educació
- Recerca i Documentació
- Turisme i Patrocini

També s'ha creat una altra comissió per a impulsar accions destinades a internacionalitzar els museus i a millorar l'eficiència en la seva organització i gestió. Es tracta de la comissió de Cooperació i coneixement.

Així mateix, des de la comissió del Visitmuseum han prosseguit les tasques d'actualització del programari, amb la implementació de l'audioguia. També s'ha

³⁰ Memòria de la Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Girona 2018

iniciat el procés de substitució dels iPad Mini per tauletes amb sistema operatiu Android, ja que no hi haurà aplicacions del Visitmuseum amb el sistema iOS.

S'han realitzat les tasques preparatòries per a la compra massiva de caixes de plàstic normalitzades, de diverses mides, i d'una bobina de Tyvek per a repartir a la xarxa.

S'han realitzat dues formacions adreçades a directors i tècnics dels museus de la xarxa:

- El 12 de juliol la comissió de Recerca i Documentació va organitzar el curs *Noves tecnologies i anàlisis de dades climàtiques en la conservació preventiva* impartit per *IMB Conservació Preventiva* i *Instrumentos TESTO*.
- El 20 de novembre la comissió d'accessibilitat va organitzar el curs *Lectura Fàcil: un recurs per facilitar l'accés a la cultura*, impartit per l'Associació *Lectura Fàcil*.

S'ha realitzat la tercera campanya del programa de suport a la documentació dels museus de la xarxa de Girona a un total de 13 museus de la província de Girona. Així com també s'ha impulsat el programa de suport audiovisual als museus de la xarxa, amb la contractació per part del SAM-Girona d'una fotògrafa i d'una empresa d'audiovisuals per a la realització de reportatges fotogràfics i d'audiovisuals amb finalitats divulgatives dels museus, de les seves instal·lacions i de les seves activitats.

També s'han iniciat dues línies de cooperació pedagògica: assessorament personalitzat en projectes educatius als museus i el programa pilot d'avaluació de projectes educatius.

El 2018, també, la Xarxa ha participat en el Festival Som Cultura del Club Cultura del Patronat de Turisme Costa Brava, que aquest any es va realitzar a Sant Feliu de Guíxols. Divuit museus van aportar tallers el 26 de novembre, i es van estrenar 14 plafons amb informació de la Xarxa i de cadascun dels museus.

I, des de finals d'abril els museus de la xarxa podem accedir al nou mòdul "Cerca d'agents i activitats" del portal ATHENEA, que permet la consulta, modificació i creació d'agents i activitats en una base de dades que integra tres directoris: proveïdors, mitjans de comunicació i agències receptives de turisme.

XARXA TERRITORIAL DE MUSEUS DE LES COMARQUES DE TARRAGONA I DE LES TERRES DE L'EBRE³¹

L'objectiu primer del 2018 ha estat treballar en el programa d'actuacions que havia d'establir les línies de treball mancomunades que desplegaria la xarxa durant els propers anys: recursos, model de gestió i el sistema d'avaluació. Així, durant el 2018, s'ha elaborat, presentat i aprovat el *Programa d'actuacions 2019-2022*.

³¹ Memòria de la Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre.

Algunes de les principals accions que s'han realitzat durant el 2018 són:

- Celebració de la tercera edició de les Jornades educatives Apropa't, sota el títol "Els museus com a eines de transformació pedagògica a les aules".
- La Creació d'un banc d'imatges professionals per a ús publicitari, coherents i comuns dels museus de la xarxa, les seves col·leccions i usuaris, en la que hi participaren 11 museus.
- Assessorament professional en la definició d'una sèrie d'actuacions i estratègies per tal de crear, promocionar i comercialitzar productes turístics competitius, orientats al mercat i estructurats per motivacions i perfils de viatgers que permetin millorar la competitivitat de l'equipament.
- Suport d'un professional per al desenvolupament de les accions de promoció i comercialització dels productes turístics desenvolupats pels museus.
- Iniciació d'una segona línia de suport directe d'un professional per al desenvolupament dites accions de promoció i comercialització dels productes turístics desenvolupats pels museus.

4.3.4. Xarxes temàtiques de museus

XARXA DE MUSEUS D'ART DE CATALUNYA³²

La col·laboració entre les institucions del país és un dels principals objectius de la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya, liderada pel Museu Nacional d'Art de Catalunya. El Museu ha seguit amb la seva política de préstecs i dipòsits d'obres.

Una de les principals fites d'enguany ha estat la finalització i aprovació del "Manual de Política d'Adquisicions de la Xarxa. Un document que permetrà als museus de la Xarxa redactar les seves pròpies polítiques d'adquisicions i així fer que aquest conjunt esdevingui la llavor d'una política d'adquisicions de país.

XARXA DE MUSEUS I MONUMENTS D'HISTÒRIA DE CATALUNYA³³

Cal destacar que la Xarxa va iniciar una forma de treball basada en programes d'actuació i la corresponsabilització en la direcció i control. Per cada programa es va proposar una o varies persones responsables de diferents museus. Els diferents programes d'actuació proposats i aprovats en les tres reunions del consell de govern han estat:

- Itinerància d'exposicions. L'exposició *Fams i Abundàncies*, ideada i creada per la xarxa i inaugurada l'any 2016, va acabar la seva itinerància al Museu de Tortosa. Els objectes i la major part del material de l'exposició es va repartir entre els museus de Tortosa, Cambrils i Lleida. A més, s'ha dotat un fons per ajudar a la itinerància de les exposicions pròpies creades pels museus de la xarxa, que ha servit per a la itinerància de les exposicions *Verdaguer Segrestat* (itinerància a Museu d'Història de Cambrils, Museu de

³² Memòria del Museu Nacional d'Art de Catalunya 2018.

³³ Memòria de la Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya 2018

Cervera i Museus d'Història de Barcelona) i *Bruixa i Metziner* (itinerància a Amposta).

- Comunicació. L'equip de comunicació del MHC lidera aquest projecte que es basa en la necessitat de crear una plataforma per compartir experiències i coneixements per a la difusió del Patrimoni Històric Català entre els museus i monuments que la constitueixen. Durant el 2018 (conjuntament amb la Xarxa de Museus d'Etnologia) s'ha fet un mapa desplegable de Catalunya de Museus i Monuments amb informació bàsica de cada un d'ells i un pictograma. Edició de 24.000 exemplars.
- Documentació i Tesauro. Durant el 2018 s'ha recollit informació del nombre d'entrades de nom d'objecte als museus de la xarxa per iniciar el programa l'any 2019.
- Projecte acció Monuments. S'ha presentat la campanya "Escenaris de la Història de Catalunya", desenvolupada amb la revista *Sàpiens*. També s'ha realitzat un estudi sobre models de difusió de monuments a altres països occidentals amb el títol "Projecte Escenaris de la Història: informe sobre models internacionals".
- Grup de recerca Museus i Gènere. S'ha creat el Comitè Assessor del Grup de Recerca de Gènere. Durant el 2018 s'han realitzat 4 seminaris sota el nom "Gabinet de curiositats. Museus, monuments i gènere", realitzats a Barcelona, Girona, Cervera i Cambrils.

XARXA DE MUSEUS D'ETNOLOGIA DE CATALUNYA³⁴

Cal destacar que la Xarxa va iniciar una forma de treball basada en programes d'actuació i la corresponsabilització en la direcció i control. Per cada programa es va proposar una o varies persones responsables de diferents museus. Els diferents programes d'actuació proposats i aprovats en les tres reunions del consell de govern han estat:

- Itinerància exposició *Paisatges a la Taula*. L'exposició ideada i creada per la xarxa i inaugurada l'any 2016 va continuar la seva itinerància. Durant el 2018 ha estat exhibida al Museu de les Terres de l'Ebre (Amposta) i al Museu de la Immigració (Sant Adrià del Besòs).
- Grup Programa *Parcs Naturals i Museus*. Durant el 2016 es va tancar un acord amb el departament corresponent de Parcs Naturals de la Generalitat de Catalunya per iniciar l'any 2017 un programa conjunt d'accions entre els museus i el parcs naturals que es troben en un mateix territori. Durant el 2018 s'ha corregit per part dels departaments jurídics de la Generalitat el protocol que es va signar l'any anterior. S'han dut a terme les següents accions:
 - Estudi caçadors i ornitòlegs a les Terres de l'Ebre.
 - Accions Patrimoni Etnològic al PN Aiguestortes.
 - Accions Patrimoni Etnològic al PN Alt Pirineu.

³⁴ Memòria de la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya 2018

- Jornada Parcs Naturals i Museus. La recuperació i gestió de l'arquitectura tradicional en l'àmbit dels Parcs Naturals (Amposta).
- Accions sobre col·leccions. Les col·leccions dels museus de Catalunya tenen múltiples problemes i mancances. Un dels problemes és la normalització dels Tesauros. Durant el 2018 s'ha recopilat informació dels noms d'objectes dels museus i s'han demanat pressupostos per afrontar el projecte durant el 2019.
- Comunicació. Durant el 2018 (conjuntament amb la Xarxa de Museus d'Història i Monuments) s'ha fet un mapa desplegable de Catalunya de Museus i Monuments amb informació bàsica de cada un d'ells i un pictograma. Edició de 24.000 exemplars.
- Publicacions. Es va donar suport a l'edició facsímil de l'obra "Art popular decoratiu a Catalunya (1948)" de l'etnògraf Ramon Violant i Simorra. Per millorar la difusió dels museus de la xarxa es va fer una col·laboració amb la revista *Caramella*: subscripcions per a cada museu i publicació d'un article de cada museu a cada número de la revista.
- Suport a Projectes dels Museus de la Xarxa.
 - Suport al programa "La Plaça Gran" de Radio4, amb 4 programes en directe des de diferents museus de la xarxa.
 - Estudi i documentació de la col·lecció d'etnologia de la família Pons de Das.
 - Suport al programa "Memòria dels Objectes Silents" del Museu d'Història de la Immigració, sobre la funció dels objectes als museus d'etnologia com a vincle amb la memòria oral i el relat testimonial.

SISTEMA TERRITORIAL DEL MUSEU DE LA CIÈNCIA I LA TÈCNICA DE CATALUNYA³⁵

El global de visitants dels 26 museus i espais patrimonials que formen part del Sistema Territorial del mNACTEC ha tingut un 8% menys de visitants el 2018, arribant a la xifra de 506.858 visitants.

Com a referent nacional del patrimoni i la museografia de la societat industrial contemporània, el mNACTEC ha assessorat diverses institucions en la conservació i el desenvolupament de projectes de museïtzació d'elements de patrimoni industrial. Alguns projectes destacats:

- Assessorament en història de la telefonia al Museu del Ter (Osona).
- Incoació a l'expedient de declaració de BCIN de l'edifici de l'antic Vapor Aymerich, Amat i Jover, de Terrassa (Vallès Occidental).

³⁵ Memòria del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya 2018.

XARXES DEL MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA³⁶

Ruta dels Ibers

El Museu d'Arqueologia de Catalunya ha reforçat la Ruta del Ibers, que bàsicament és una xarxa col·laborativa, formada per 25 jaciments ibèrics de Catalunya. Algunes accions destacades, amb el suport de l'ACPC:

- Presentació de la col·lecció de guies "Històries ibèriques", una per cadascun dels pobles ibèrics a Catalunya, que han estat escrites per periodistes i escriptors destacats del sector cultural.
- 18è Cap de Setmana Ibèric de la Ruta dels Ibers. Sota l'eslògan "Domesticant l'aigua", 25 centres patrimonials han programat més d'un centenar d'activitats lúdico-culturals per apropar la cultura ibera a grans i petits: reconstruccions històriques, tallers d'experimentació, visites guiades i teatralitzades, exposicions, tasts de menjar i beguda ibèrica.
- Han continuat les actuacions de promoció de la Ruta en els mitjans de comunicació (revistes *Descobrir Catalunya*, Club Súper3, etc.). S'ha participat en fires de promoció cultural a través de Turisme de Catalunya.

Arqueoxarxa

L'Arqueoxarxa és un producte exitós que ha destacat per la qualitat de les seves exposicions temporals, i que facilita la feina als seus components en diferents àmbits museístics com la documentació i la comunicació.

S'ha incorporat a les itineràncies del MAC-Arqueoxarxa l'exposició *La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis*.

S'ha creat un circuit de 6 exposicions itinerants que s'han presentat en 17 ocasions:

- *La Draga*
- *La fi és el principi*
- *El sexe en època romana*
- *Ossos. Un viatge a l'època medieval de la mà de l'antropologia física*
- *Jocs i joguines a l'antiguitat*
- *A la recerca dels tresors perduts*

S'ha organitzat una jornada de formació sobre conservació preventiva amb l'objectiu d'establir un protocol de bones pràctiques pel que fa a la conservació preventiva dels materials arqueològics. Hi han participat els conservadors tècnics restauradors dels museus de l'Arqueoxarxa.

Ruta de l'Art Rupestre

Per celebrar que el 2018 ha estat l'any del vintè aniversari de la inclusió de "L'art rupestre de l'arc mediterrani de la península Ibèrica" a la llista de Patrimoni Mundial

³⁶ Memòria del Museu Arqueològic de Catalunya 2018.

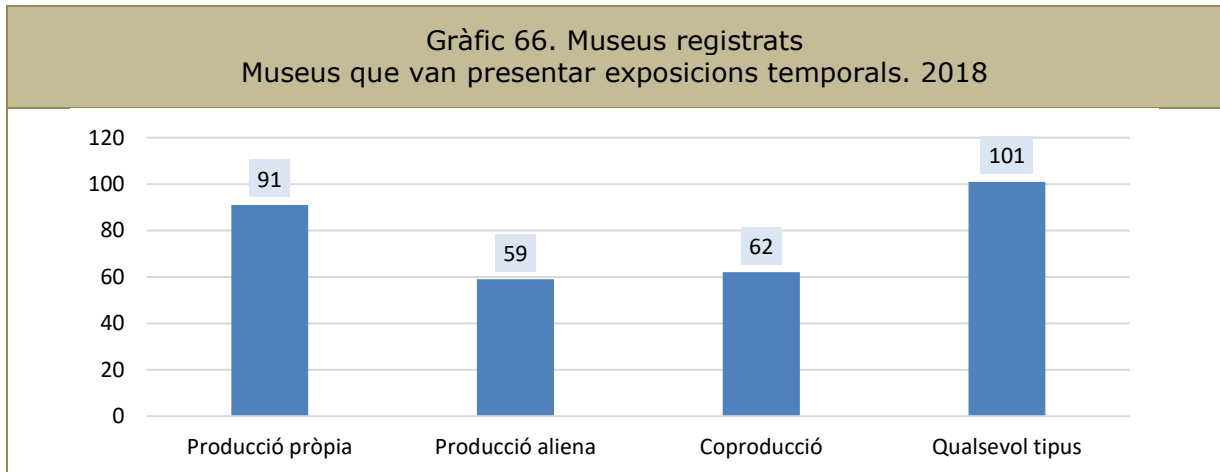

de la UNESCO, el Museu d'Arqueologia de Catalunya i l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural han impulsat diferents accions:

- Organització del workshop "Art rupestre i neolitització". Una jornada d'exposició i debat de l'estat actual de la recerca en art rupestre a Catalunya, Aragó i València. També s'han desenvolupat set sessions científiques coordinades per experts en la matèria.
- Conferència "Arte rupestre levantino" a càrrec de Manuel Bea, investigador a la Universidad de Zaragoza.
- Coordinació de les activitats realitzades als jaciments més destacats de l'art rupestre català.
- Accions de comunicació. Han continuat les actuacions de promoció de la Ruta de l'Art Rupestre a través dels mitjans de comunicació.
- S'ha participat en fires de promoció cultural amb l'ACPC i Turisme de Catalunya.

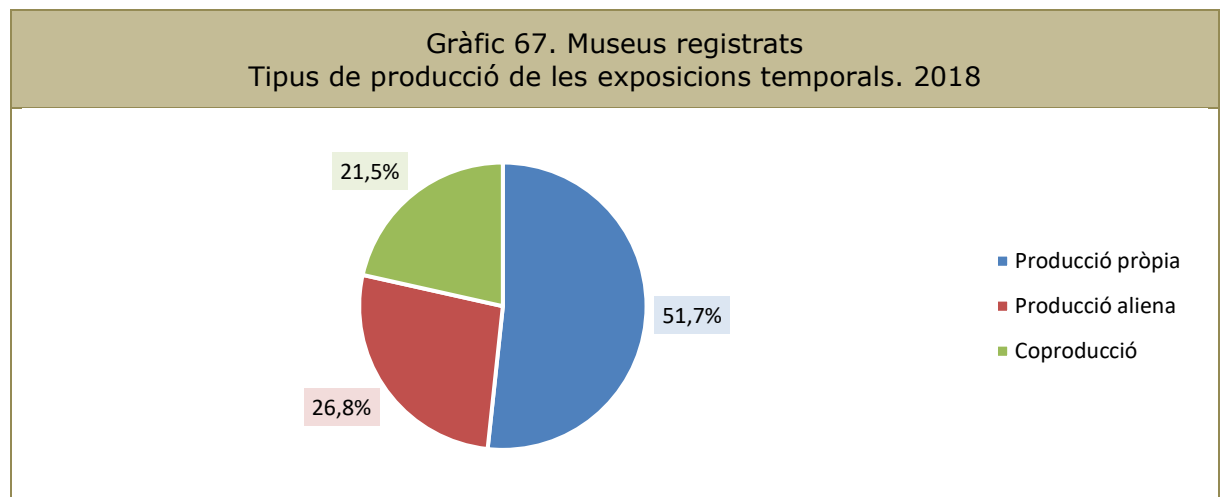
4.4. Les exposicions temporals

L'any 2018, 101 museus van presentar exposicions temporals. D'entre ells, 91 van produir exposicions pròpies, 59 van acollir exposicions de producció aliena i 62 de coproducció.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 101 museus.

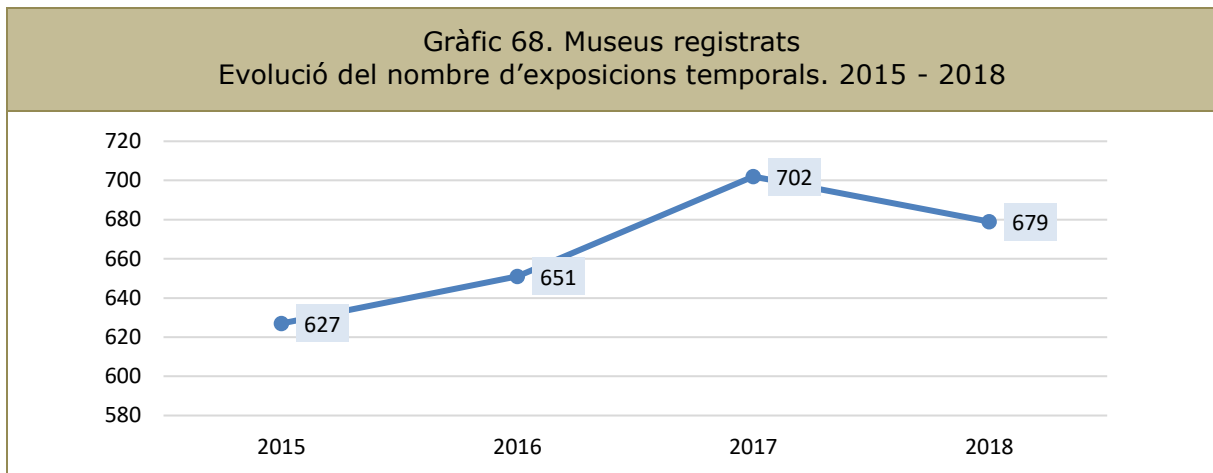
En total s'han fet 679 exposicions temporals, el 51,7% de les quals de producció pròpia, el 26,8% aliena i el 21,5% coproduïda.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 101 museus.

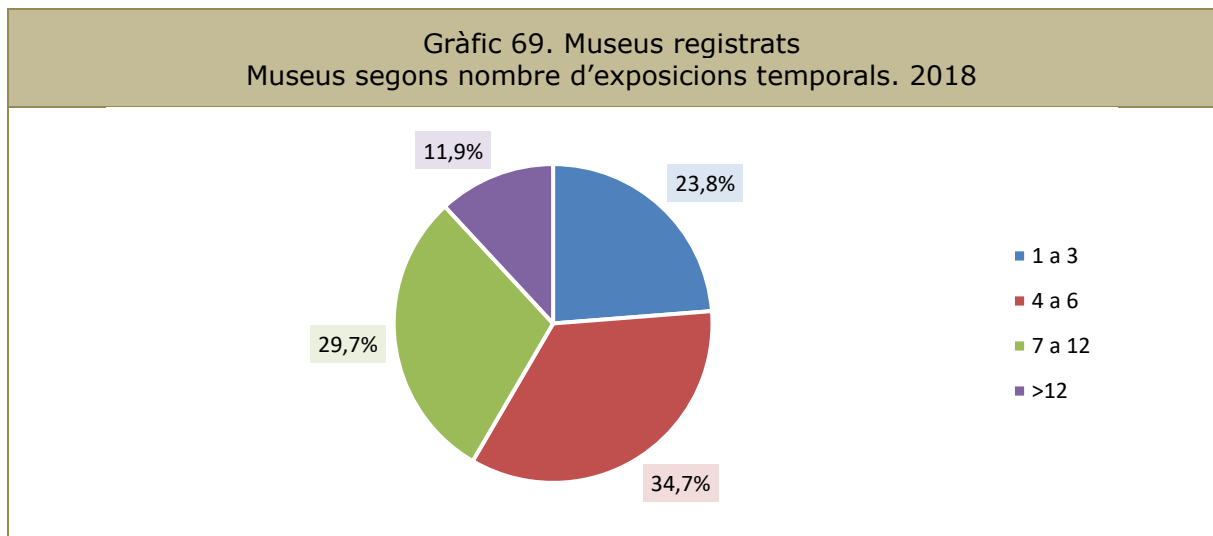

L'any 2018 ha sigut el segon amb més exposicions temporals dels últims 4 anys.

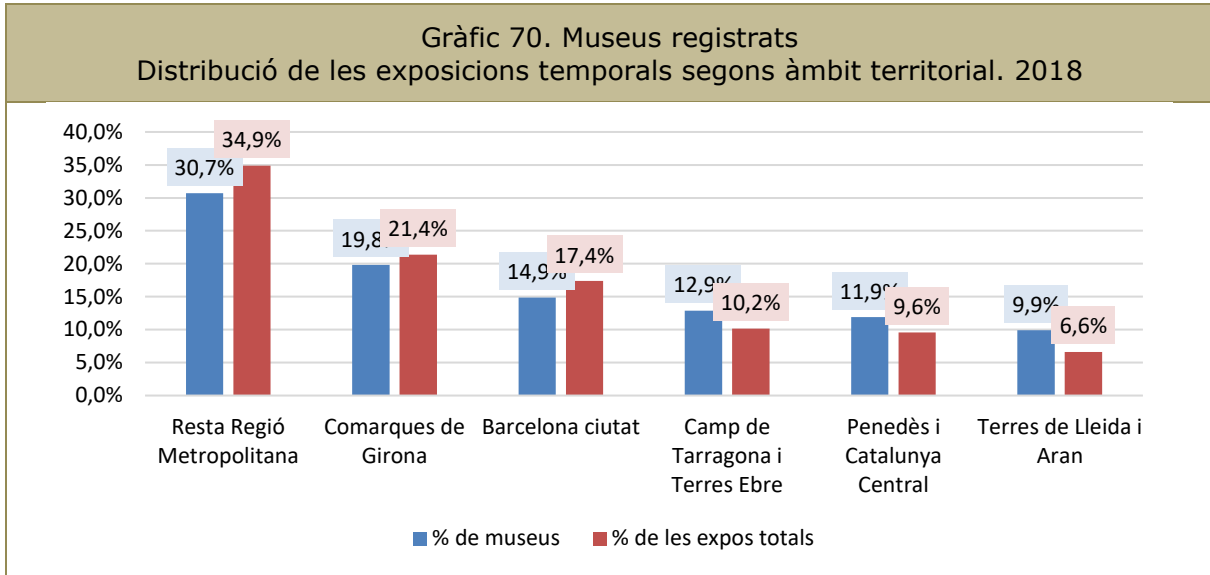
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

Un 23,8% dels museus ha presentat entre 1 i 3 exposicions, un 34,7% entre 4 i 6, un 29,7% entre 7 i 12 i un 11,9% més de 12.

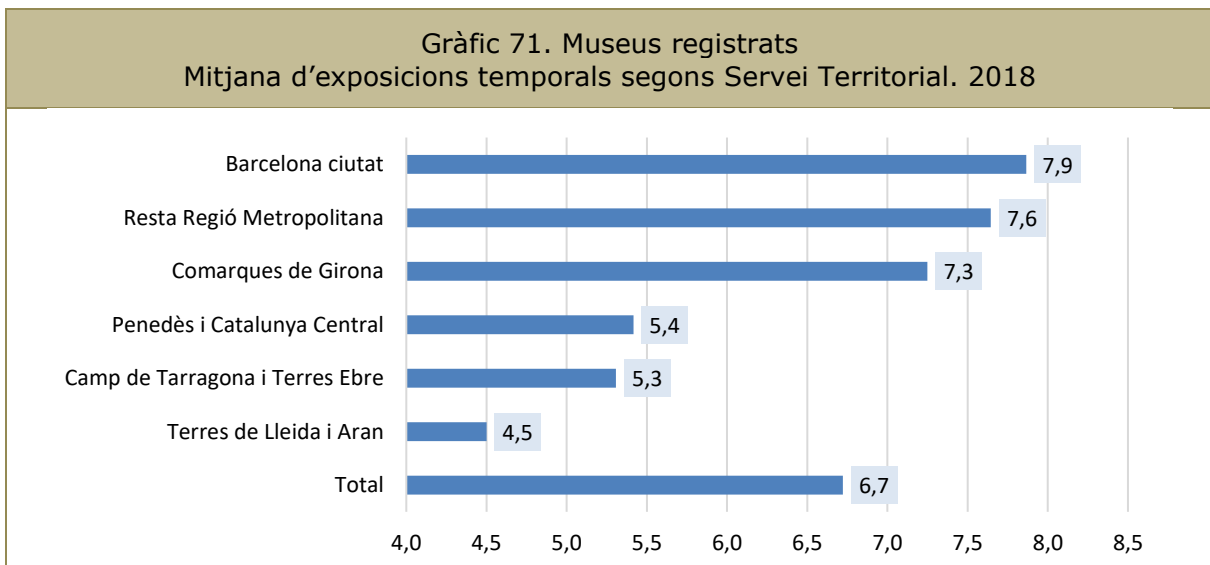

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 101 museus.

El 34,9% de les exposicions temporals s'han fet a la resta de la Regió Metropolitana. La mitjana d'exposicions temporals per museu assenyalen Barcelona ciutat (7,9), la resta de la Regió Metropolitana (7,6) i Girona (7,3) com els territoris on hi ha un major nombre d'exposicions temporals anuals per museu.

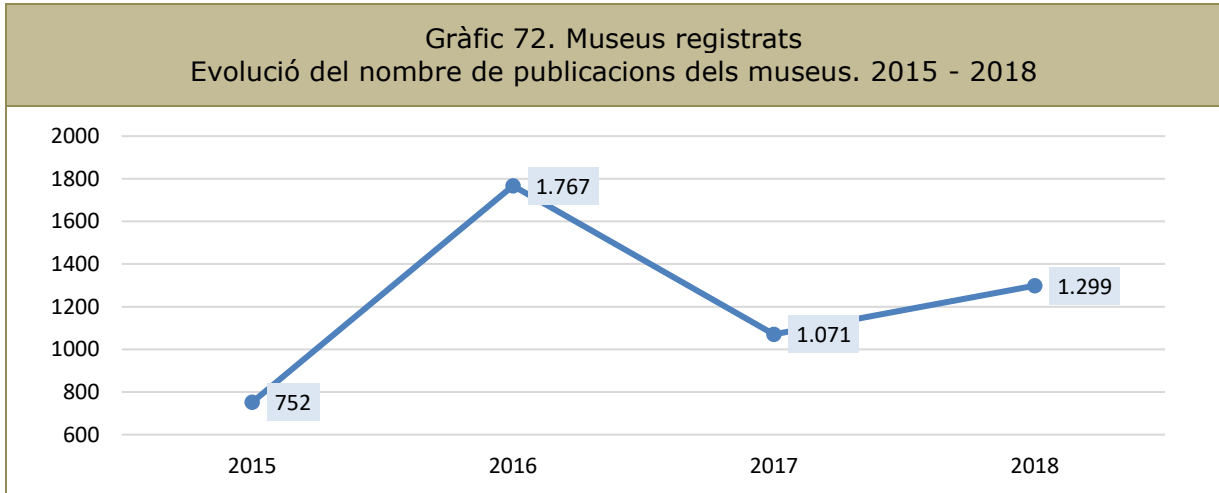
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 101 museus.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 101 museus.

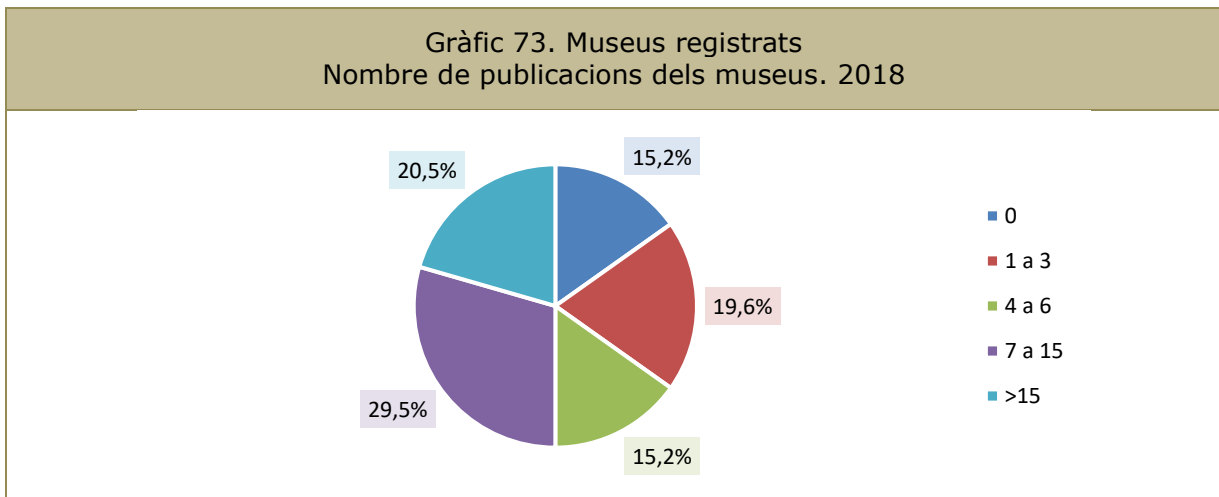
4.5. La difusió

Durant el 2018 s'han generat un total de 1.299 publicacions. Dels últims 4 anys és el segon en que s'han fet més publicacions.

Font: Registre de Museus 2015 - 2018.

El 84,8% dels museus han editat alguna publicació. Un 34,8% ha elaborat entre 1 i 6 publicacions. Els que n'han publicat entre 7 i 15 representen un 29,5% del total, i un 20,5% han publicat més de 15 publicacions.

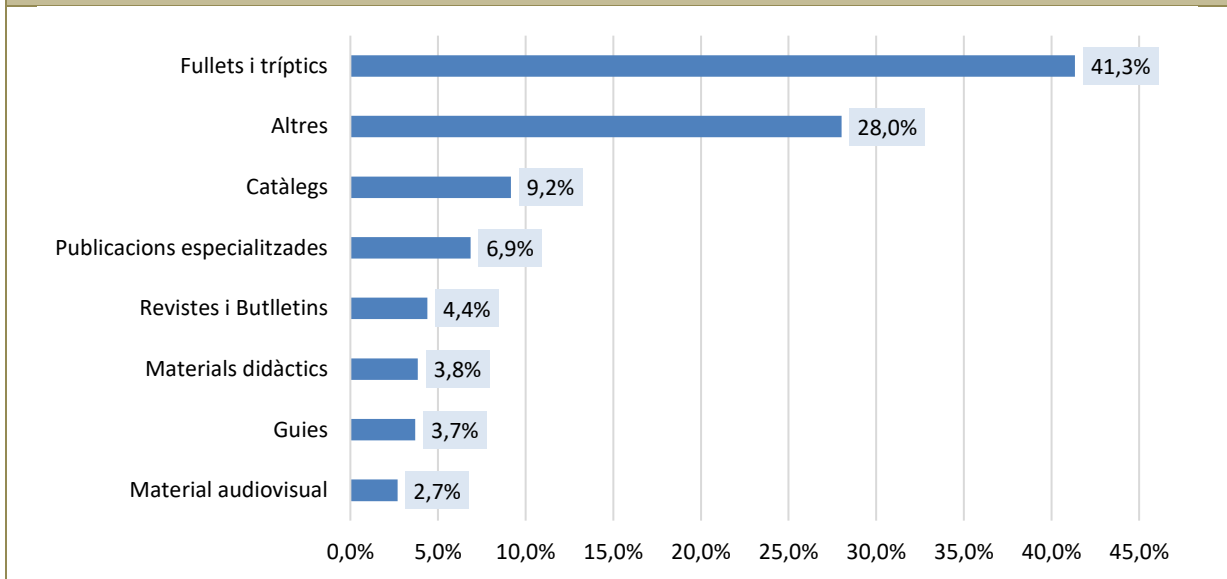

Font: Registre de Museus 2018. Base: 112 museus.

En relació a la tipologia de publicacions, si deixem de banda la categoria "altres" (que representen el 28,0% de total), la majoria correspon a materials efímers i d'edició senzilla com els fullets i tríptics (41,3%). Seguidament se situen els catàlegs (9,2%), les publicacions especialitzades (6,9%) i les revistes i butlletins (4,4%).

Gràfic 74. Museus registrats
Nombre de publicacions dels museus. 2018

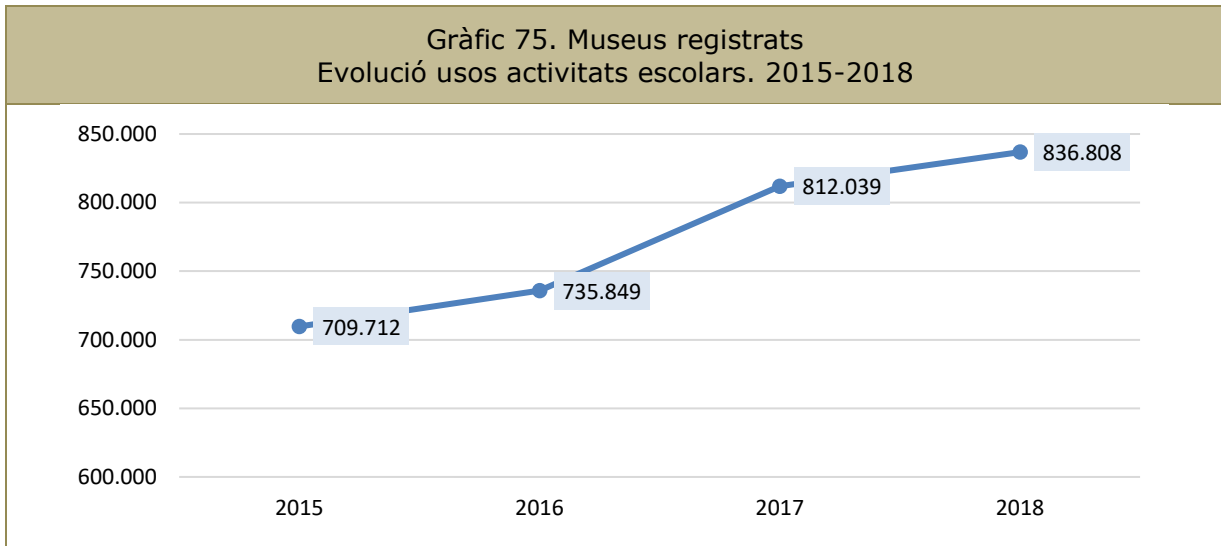

Font: Registre de Museus 2018. Base: 112 museus.

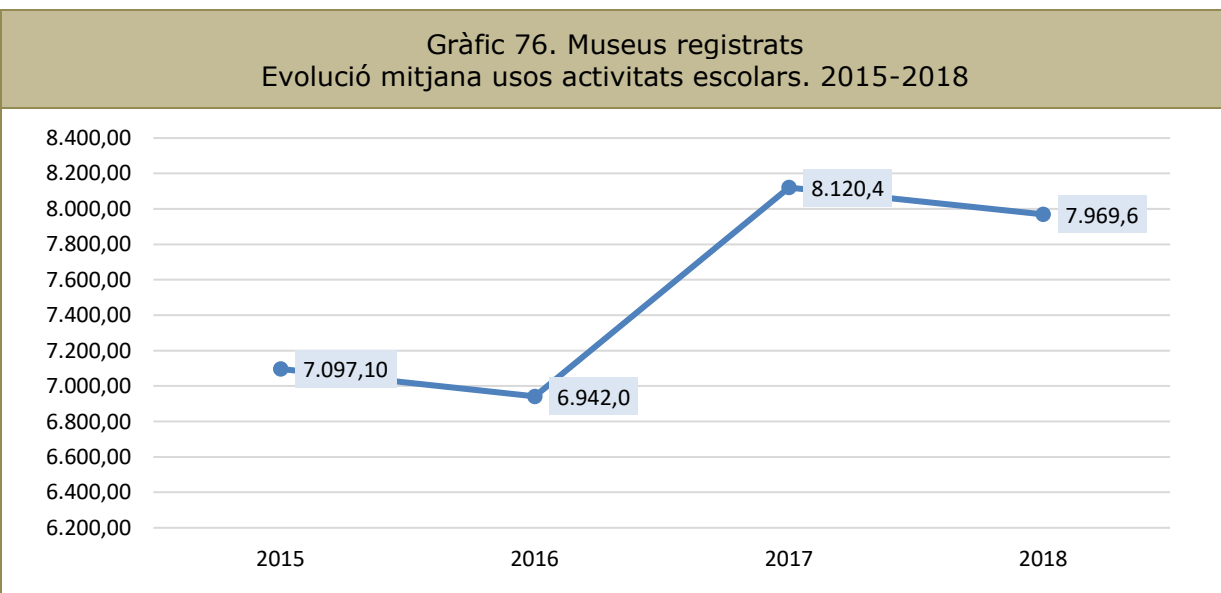
4.6. L'acció educativa

Durant el 2018, 105 museus van oferir activitats per a públic escolar. Es van produir 836.808 usos d'aquestes activitats escolars. Els usos d'activitats escolars fan referència als tallers o altres activitats que el públic escolar realitza en els equipaments. No hi són comptades les visites a les exposicions.

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

La mitjana d'activitats escolars per equipament va ser de 7.969,6, un 1,9% menys que al 2017.

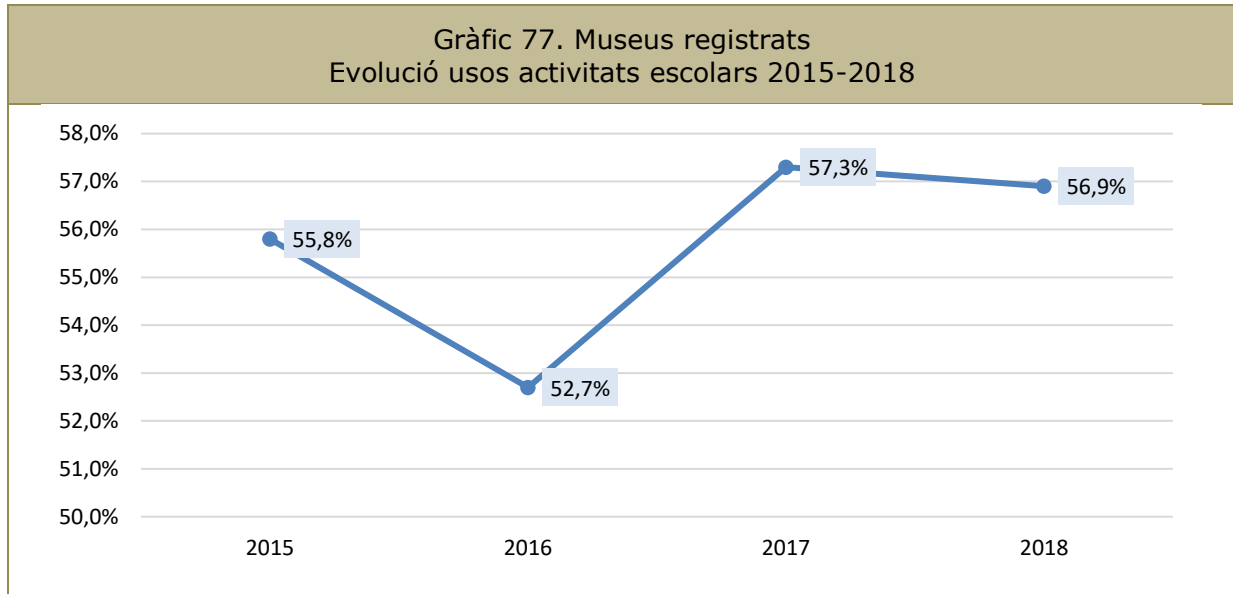

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

El servei a les escoles és una taxa entre els usos d'activitats escolars respecte als usos totals d'activitats pròpies dels equipaments. Com més elevada és, major pes

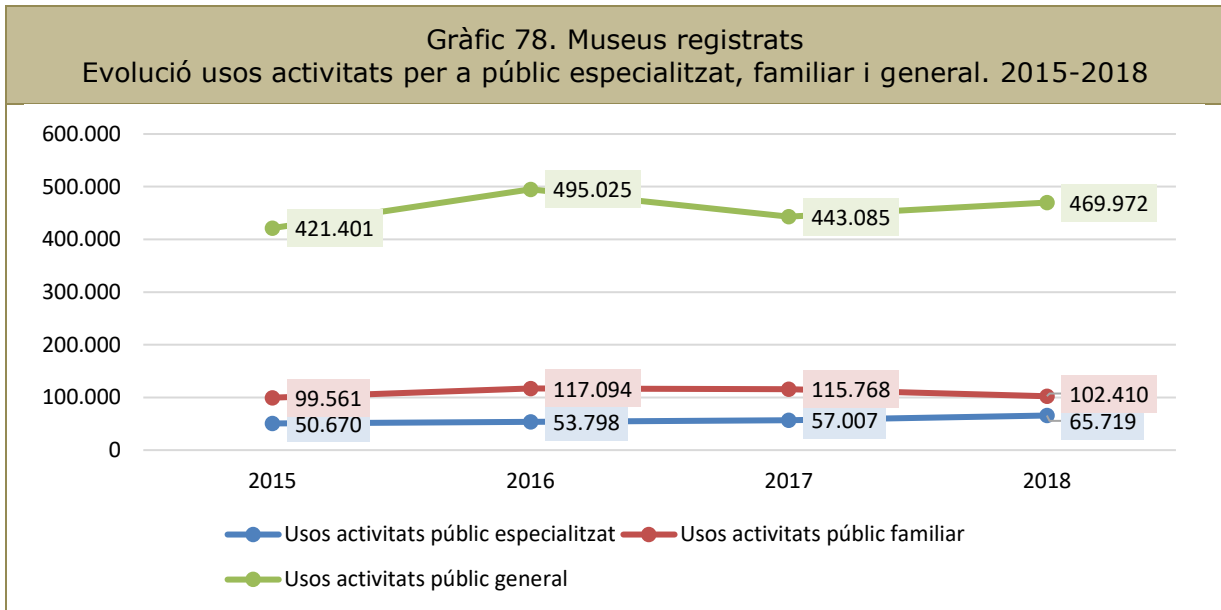
relatiu tenen les activitats escolars respecte del total d'activitats. Un 56,9% dels usos d'activitats són escolars als museus de Catalunya.

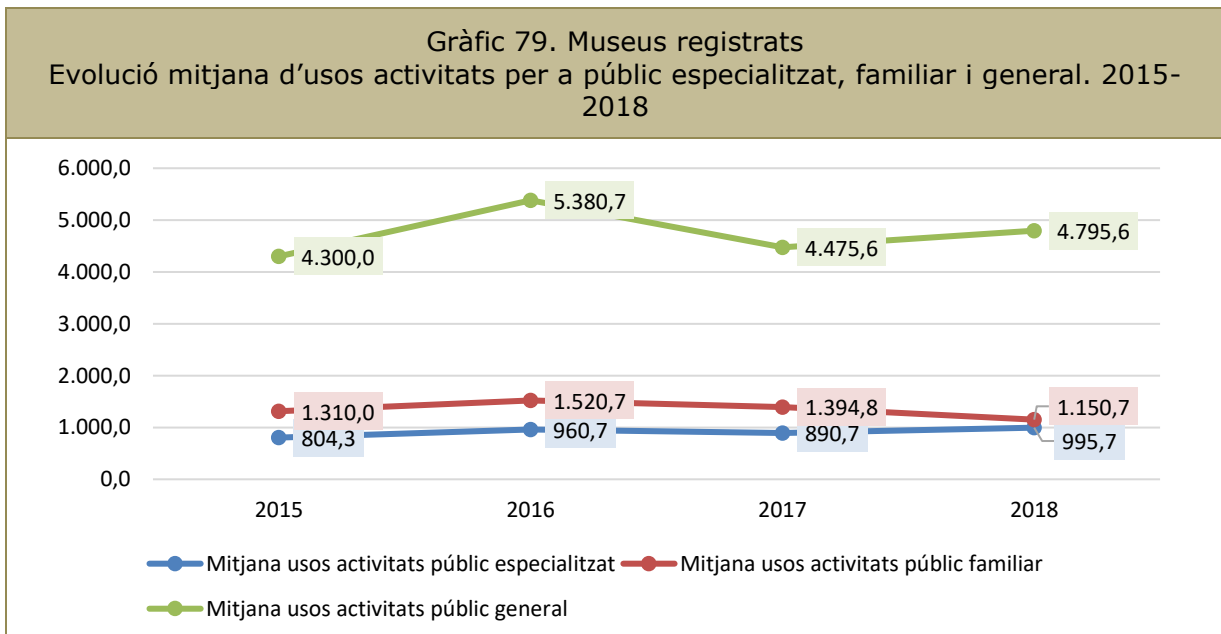
Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

4.7. L'acció cultural

Pel que fa a les activitats pròpies, el 2018 un total de 98 museus van acollir activitats per a públic general, generant 469.972 usos; 89 museus van acollir activitats per a públic familiar, generant 102.410 usos i 66 museus van acollir activitats per a públic especialitzat, generant 65.719 usos.

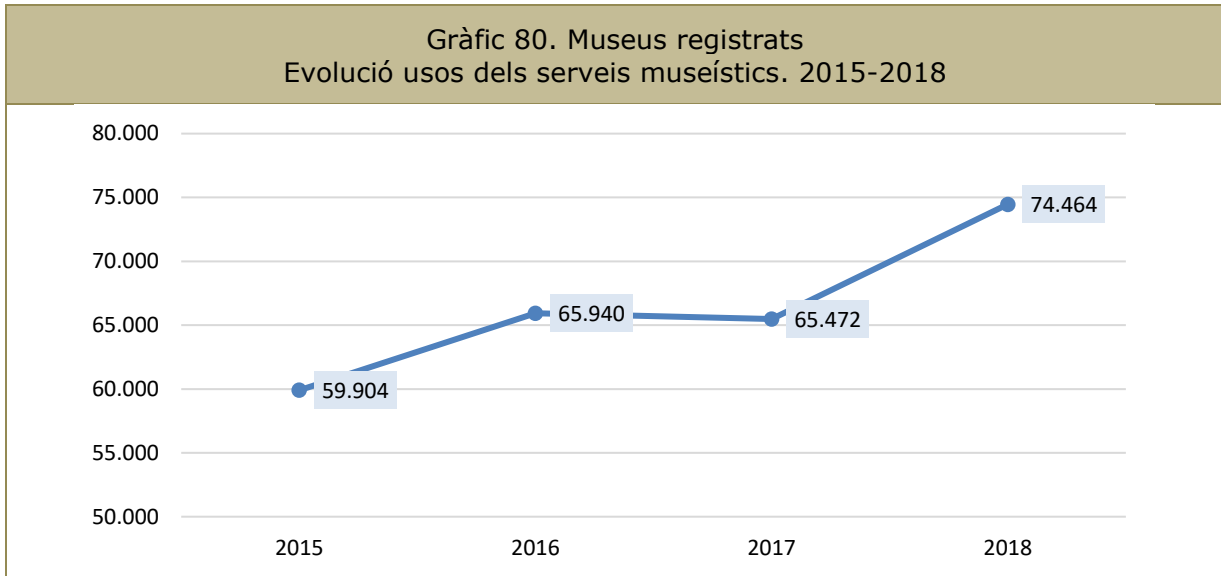
Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

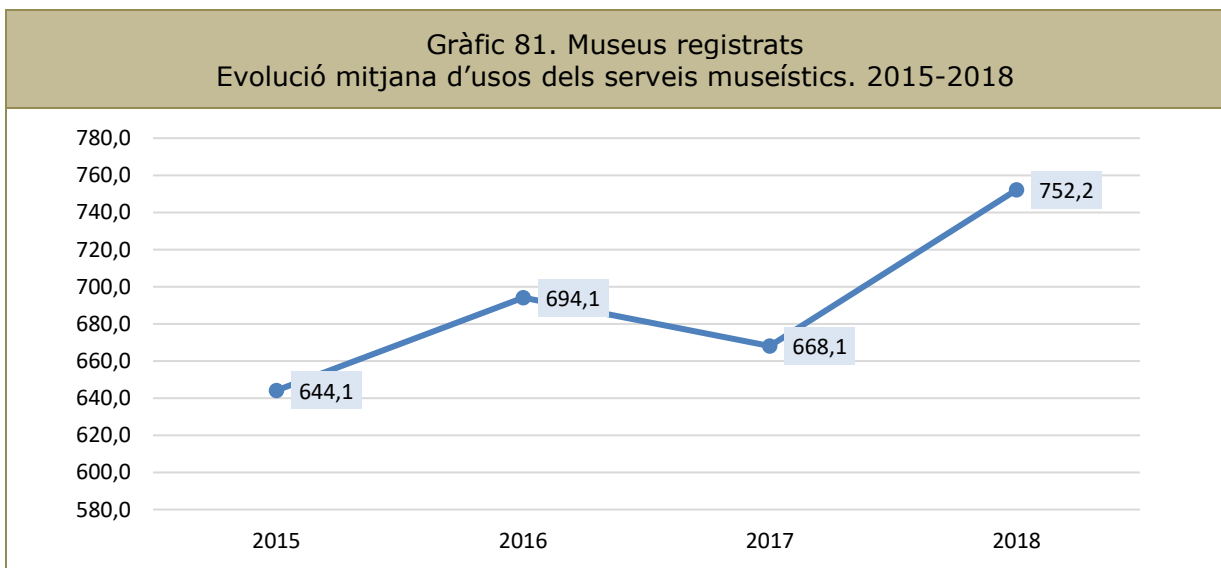
Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

Pel que fa als serveis museístics (arxiu, biblioteca, fons, assessorament presencial, etc.), 99 museus n'han ofert, generant 74.464 usos.

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

4.8. Associacions d'Amics dels Museus

El 2018 hi ha 42 museus amb associacions d'amics, un 13,5% més que l'any anterior. Com que alguns museus en tenen més d'una, el nombre total de d'associacions d'amics de museus ascendeix fins a 48. Aquestes associacions sumen 7.080 membres, un 23,8% més que l'any anterior.

Taula 8. Museus registrats Evolució Associacions d'Amics de Museus. 2017 - 2018			
	2017	2018	Variació 2018 - 2017
Museus amb associació d'amics	37	42	13,5%
Nombre d'associacions d'amics	43	48	11,6%
Membres de les associacions d'amics dels museus	5.718	7.080	23,8%

Font: Registre de Museus 2017 - 2018.

5. Mercat, consum i acció social dels museus a Catalunya

5.1. El mercat: les dades de l'EPCC-2018

La informació que s'utilitza en aquest apartat prové de l'informe³⁷ "Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius", elaborat per l'Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

Aquest informe parteix de l'Enquesta de Participació Cultural Catalunya 2018 (EPCC-2018), elaborada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya³⁸. S'ha realitzat una explotació estadística a partir de la base de dades de l'EPCC-2018 per aprofundir en el coneixement de la població de Catalunya segons les seves pràctiques en relació al patrimoni cultural i la visita a museus i exposicions. Als següents apartats es presenten les principals conclusions.

5.1.1. Els hàbits en relació al patrimoni cultural i als museus

El principal objectiu de l'Enquesta de participació cultural 2018 és conèixer les pràctiques actives de la població catalana de 14 anys i més en relació amb els béns i serveis de caràcter cultural³⁹. L'univers de l'enquesta és doncs de 6.471.682 persones. La mostra de l'enquesta és de 4.000 individus.

³⁷Laporte, Antoni; Ullé Bertran, Xavier; Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya. *Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. EPCC-2018: Resultats relatius a les pràctiques culturals dels catalans: museus i altres centres expositius* [en línia]. Girona: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya, 2019.

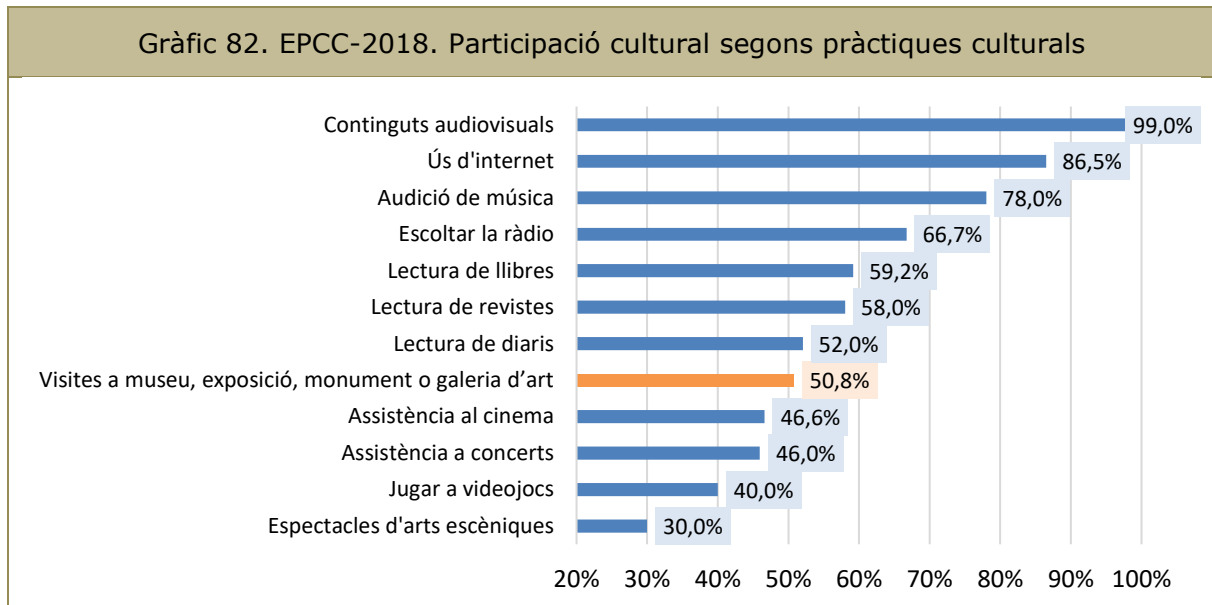
<<http://hdl.handle.net/20.500.12368/19616>>. [Consulta: 22 juliol 2021]. S'hi pot consultar la metodologia i les taules.

³⁸https://dadesculturals.gencat.cat/ca/estadistica_per_temes/consum/

³⁹http://dadesculturals.gencat.cat/ca/estadistiques_culturals_catalunya/

Visitants versus no visitants a exposicions i patrimoni

El següent gràfic mostra les taxes de participació cultural de la població de Catalunya en els diferents àmbits considerats en l'enquesta:

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

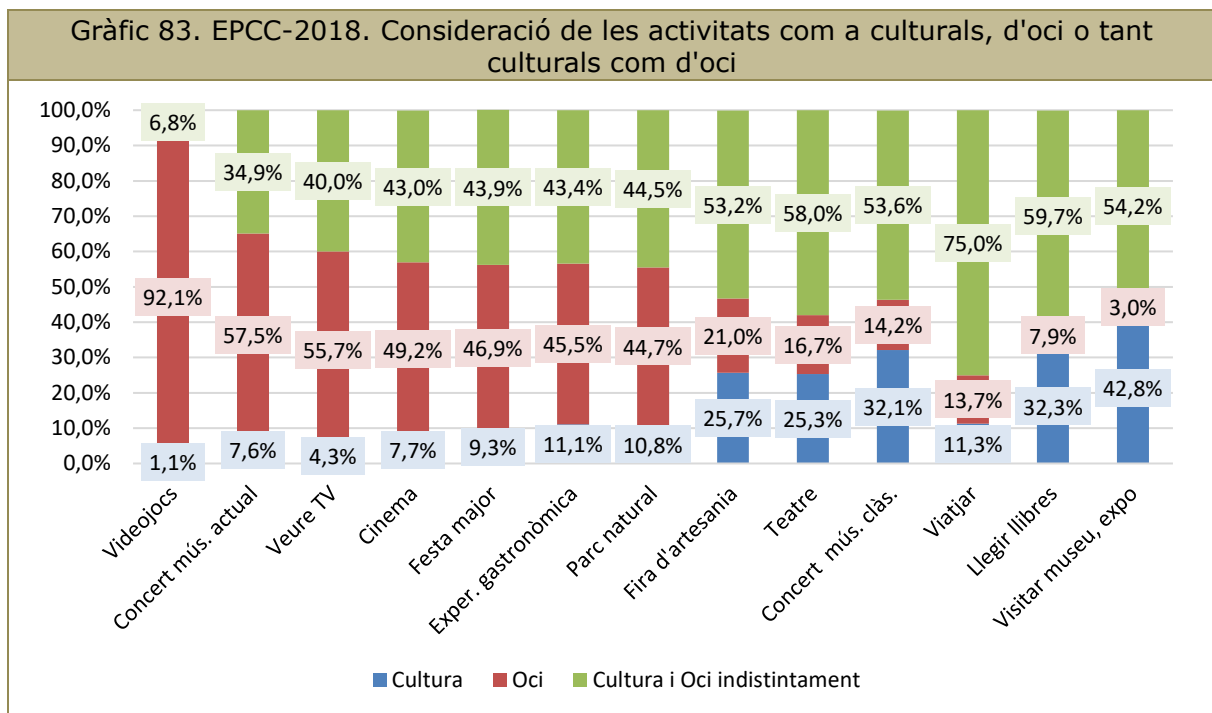
Si distingim aquelles pràctiques culturals que es poden realitzar a la llar d'aquelles altres que requereixen assistència a un espai cultural, la visita a exposicions i equipaments patrimonials se situa en primer lloc amb un 50,8% de la població de Catalunya. L'assistència al cinema, que el 2016 era la 1a activitat més practicada fora de la llar, el 2018 està 4,2 punts per sota (46,6%). L'assistència a concerts se situa gairebé 5 punts per sota (46,0%) de la visita a exposicions i l'assistència a espectacles a 20 punts amb una taxa del 30,0%.

Consideració de les activitats com a culturals, d'oci o tant culturals com d'oci

La visita a museus i exposicions és l'activitat que en major mesura és considerada estrictament com a cultura (42,8%) i la que és menys considerada com una activitat d'oci (3,0%).

Aquest resultat confirma les conclusions de l'estudi⁴⁰ d'Ariño i Llopis (2018) sobre la participació cultural a Catalunya en els darrers anys, on es mostra que la visita a exposicions i museus és una de les dues úniques activitats culturals en les quals el percentatge de persones que les associen a la cultura supera els percentatges de les que les relacionen amb l'oci o indistintament amb la cultura i amb l'oci.

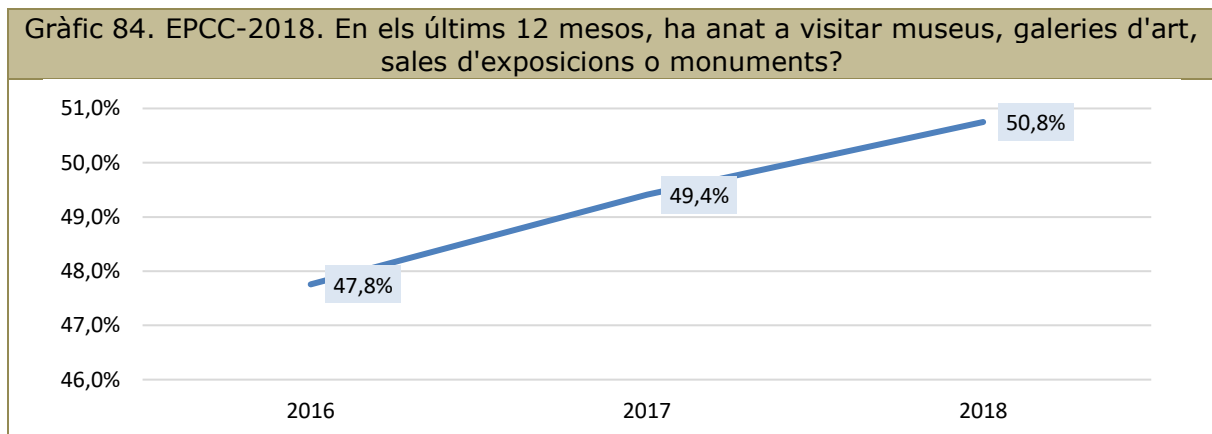
⁴⁰ ARIÑO VILLARROYA, A; LLOPIS GOIG, R. *La participació cultural a Catalunya 2013-2016*, Col·lecció Informes CoNCA, Barcelona, 2018, pp. 34-35, 143.

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Visitants versus no visitants a exposicions i patrimoni

El 50,8% dels catalans de 14 anys i més declaren haver visitat exposicions, museus, monuments o galeries d'art durant el 2018. És el 1r any en el que s'observa que més de la meitat de la població declara haver visitat algun equipament patrimonial.

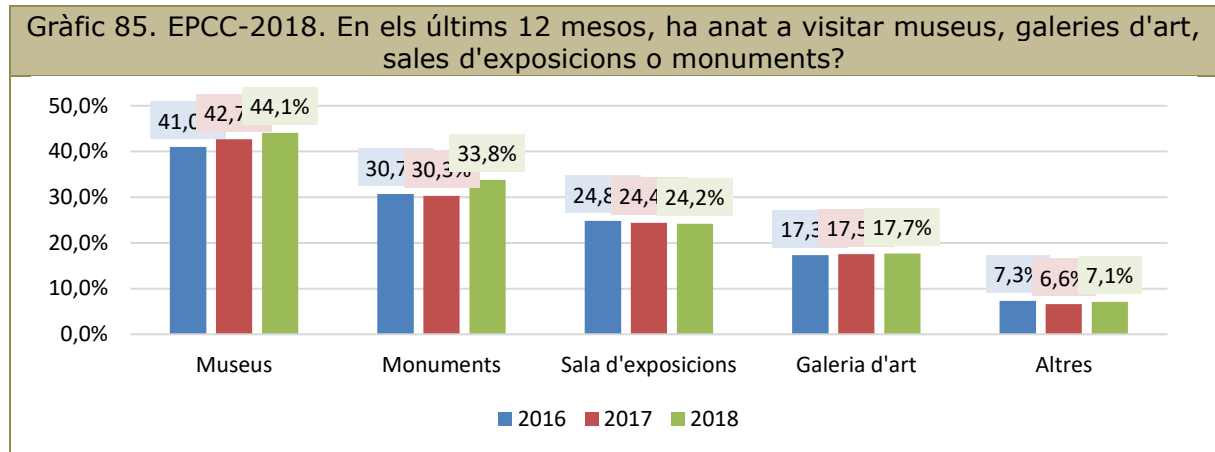

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Amb un increment de la població major de 14 anys de més de 59.000 persones, s'observa que hi ha gairebé 56.000 persones menys que declaren no haver visitat cap exposició el 2018 en relació al 2017, mentre que han augmentat en 115.000 persones els que declaren haver-ne visitat.

Visites segons tipologia de l'oferta expositiva

Si ens limitem a la visita a museus, s'observa que el 44,1% dels catalans declara haver visitat com a mínim un museu en l'últim any, 2.821.530 persones. Això suposa un increment d'1,4 punts en relació a l'any anterior.

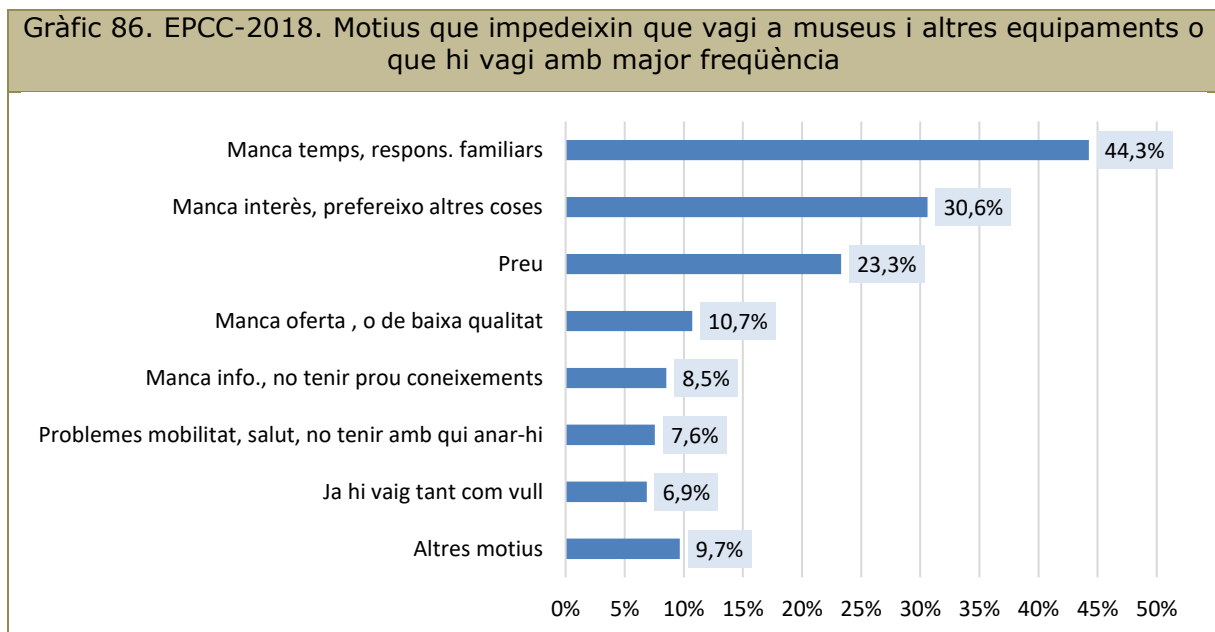

Multi resposta

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Barreres al consum

Tant als que visiten com als que no ho fan se'ls hi va demanar per les principals barreres que els impedièen visitar (en el cas dels no visitants) o bé per què no van visitar amb major freqüència (en el cas dels que declaren haver visitat).

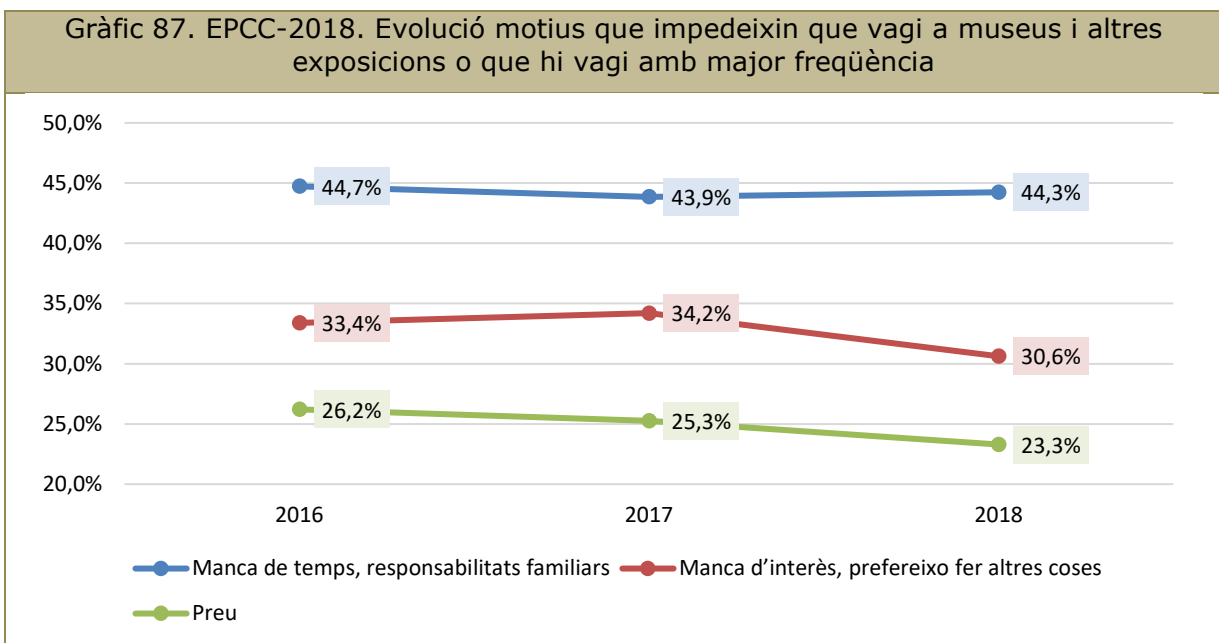
Multi resposta

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

La manca de temps i les responsabilitats familiars destaquen com els principals motius pel qual la majoria de catalans no visiten museus ni altres exposicions o bé no hi van amb més freqüència (44,3%).

En un segon bloc, la manca d'interès és el segon motiu més comú, citat per un 30,6% de la població, mentre que un 23,3% de la població declara el preu com una barrera per accedir a museus i altres exposicions.

A una distància considerable trobem la manca d'oferta o la qualitat d'aquesta (10,7%), la manca d'informació o no tenir prou coneixements (8,5%) i els problemes de mobilitat o salut i no tenir amb qui anar-hi (7,6%). Per altra banda, només el 6,9% declara que ha anat tant com ha volgut a museus i exposicions.

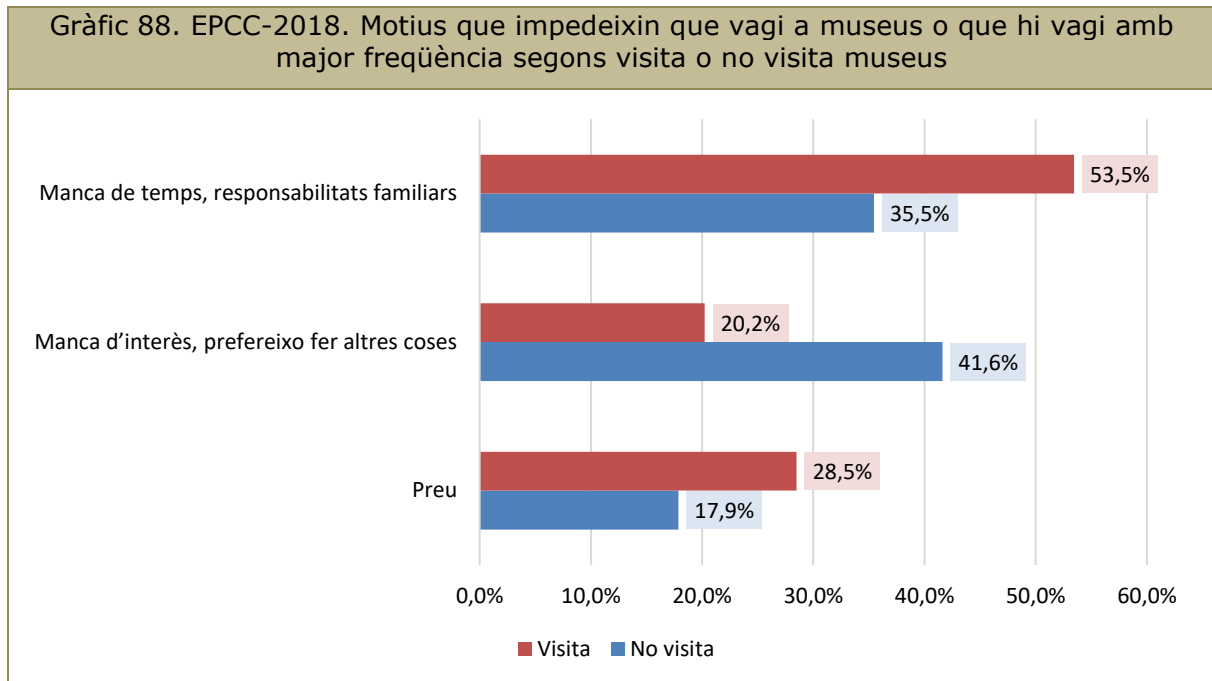
Multi resposta

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Si parlem de les barreres a la participació també pot resultar interessant fixar-nos en el concepte contrari, els motivadors principals a l'hora de consumir productes culturals. Tot i que l'enquesta de participació cultural 2017 no proposa aquesta pregunta, l'estudi⁴¹ sobre la participació cultural a Catalunya en els darrers anys mostra que el motiu principal més citat per consumir un producte cultural és el de poder passar-ho bé, gaudir, desconnectar i escapar de l'estrès diari, és a dir, un motiu de gaudi i entreteniment.

⁴¹ ARIÑO VILLARROYA, A; LLOPIS GOIG, R. *La participació cultural a Catalunya 2013-2016*, Col·lecció Informes CoNCA, Barcelona, 2018, pp. 38-39.

Al gràfic següent es presenta el creuament de la mateixa pregunta relativa a les barreres que limiten el consum segons la persona que respongui hagi visitat o no museus i altres exposicions.

Multi resposta

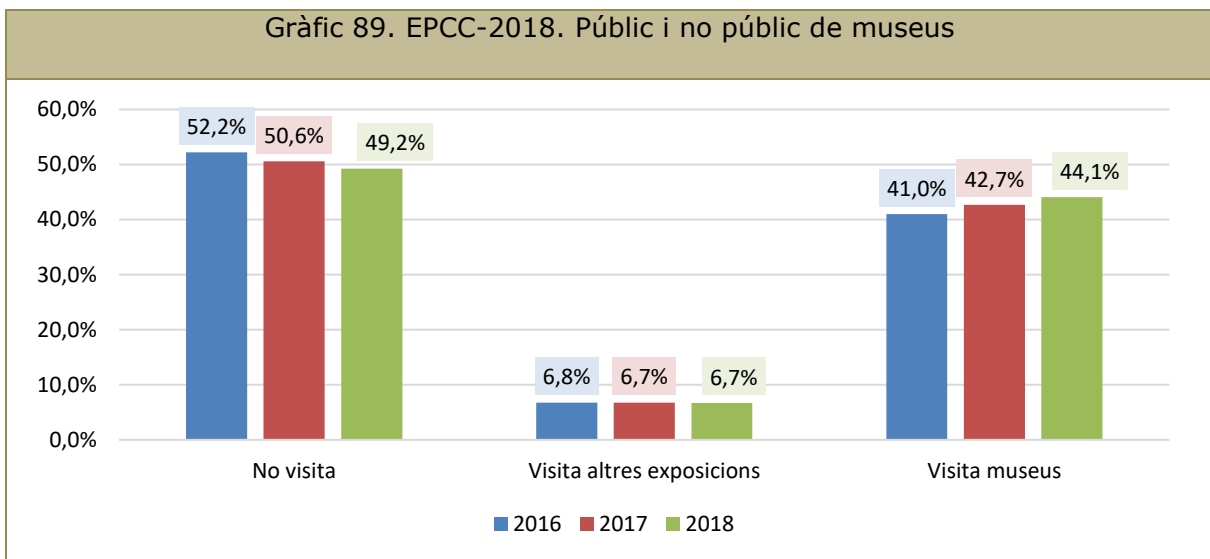
Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

S'observen diferències entre els que visiten i els que no ho fan. Els que no visiten museus ni altres exposicions declaren força més sovint la manca d'interès (21,4 punts més que els que visiten) com el principal motiu per no visitar. En canvi, els que visiten museus declaren amb major freqüència i com a motius principals la manca de temps i les responsabilitats familiars (18,0 punts de diferència) i el preu (10,6 punts de diferència).

5.1.2. Públic i no públic

En aquest apartat s'analitzen les característiques dels visitants i dels no visitants segons el seu perfil sociodemogràfic i altres factors.

El públic que no visita museus s'ha desagregat en dues categories: aquells que no visiten museus ni cap altre tipus d'exposició i aquells altres que, tot i no visitar museus, declaren visitar sales d'exposicions, monuments o galeries d'art. Els resultats es presenten al següent gràfic.

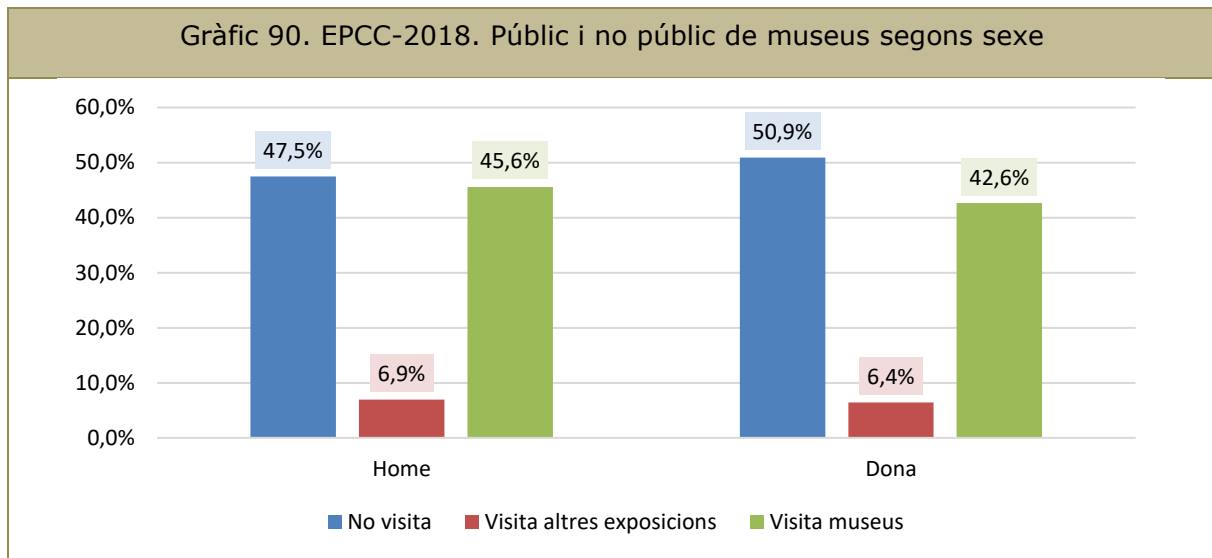
Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Per tant, tal com s'ha vist anteriorment, gairebé la meitat dels catalans no visiten cap tipus d'oferta expositiva, mentre que el 44,1% declara haver visitat com a mínim un museu en l'últim any. A més, un 6,7% de la població no visita museus però ha visitat altres tipus d'espais expositius: sales d'exposicions, galeries d'art o monuments.

En el gràfic anterior s'observa que la taxa de visitants a museus ha augmentat en 1,4 punts en l'últim any.

A les pàgines següents es descriuen aquests tres col·lectius segons les seves característiques sociodemogràfiques.

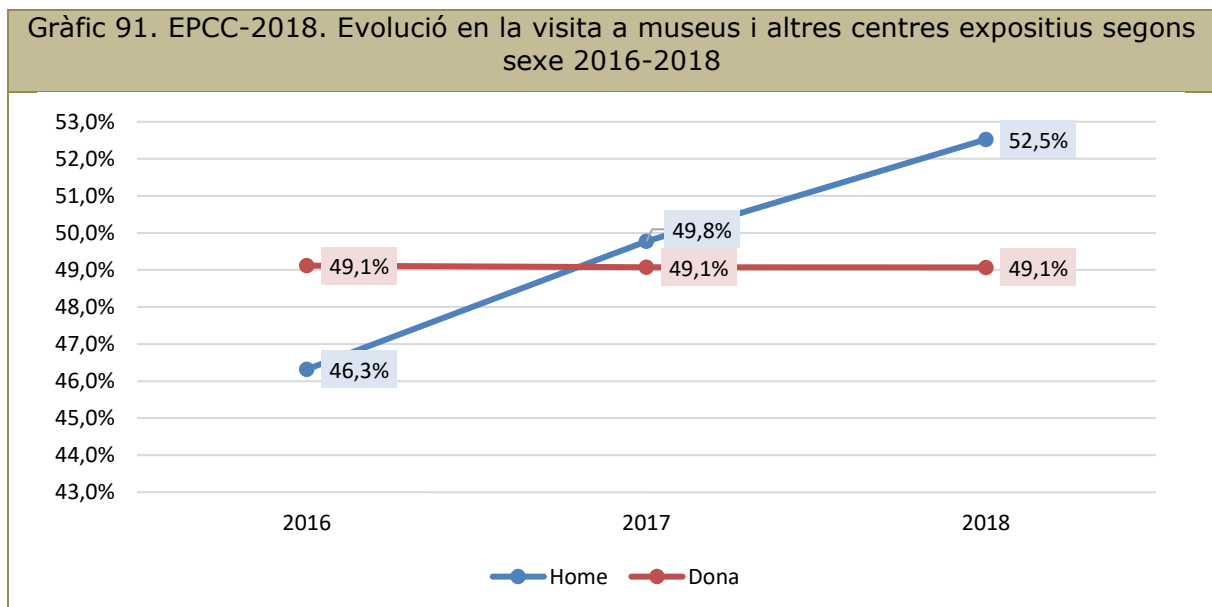
Públic i no públic segons sexe

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

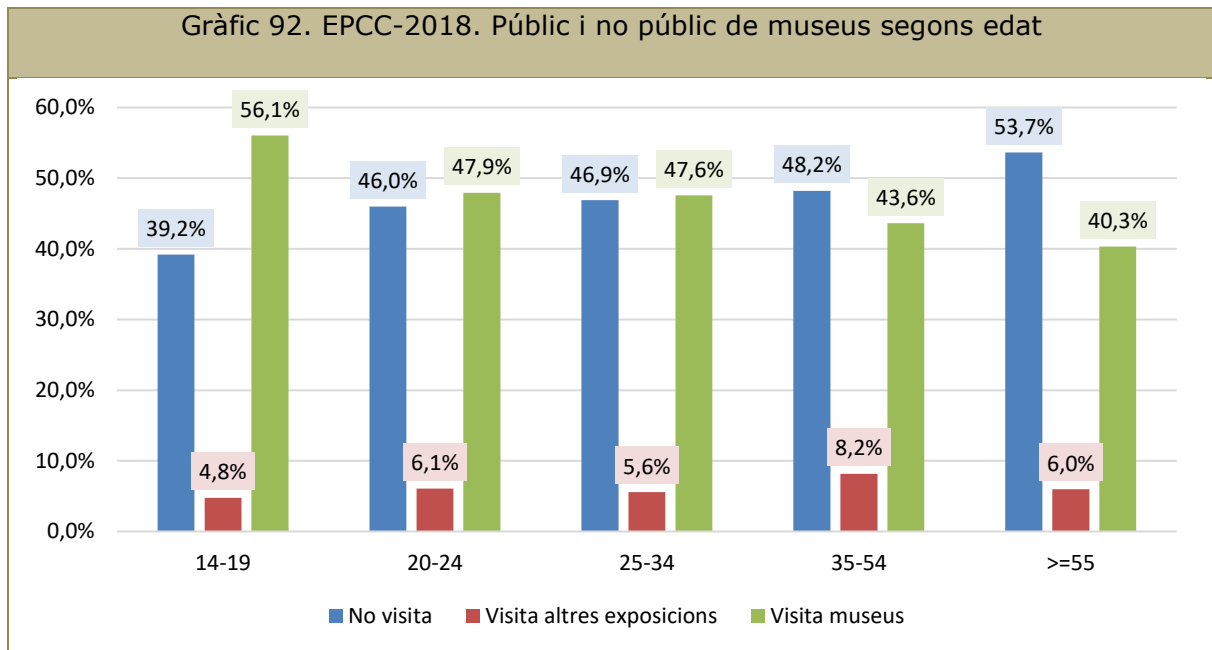
La taxa de no visitants és superior entre les dones en comparació amb els homes, 3,5 punts percentuals.

La tendència temporal s'ha invertit des de a 2016: les dones presentaven una taxa de participació gairebé 3 punts superior als homes, el 2017 presentaven una taxa 0,7 punts inferior i el 2018 presenten una taxa de participació 3,5 inferior.

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Públic i no públic segons edat

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

La participació a visitar museus i altres espais expositius disminueix amb l'edat.

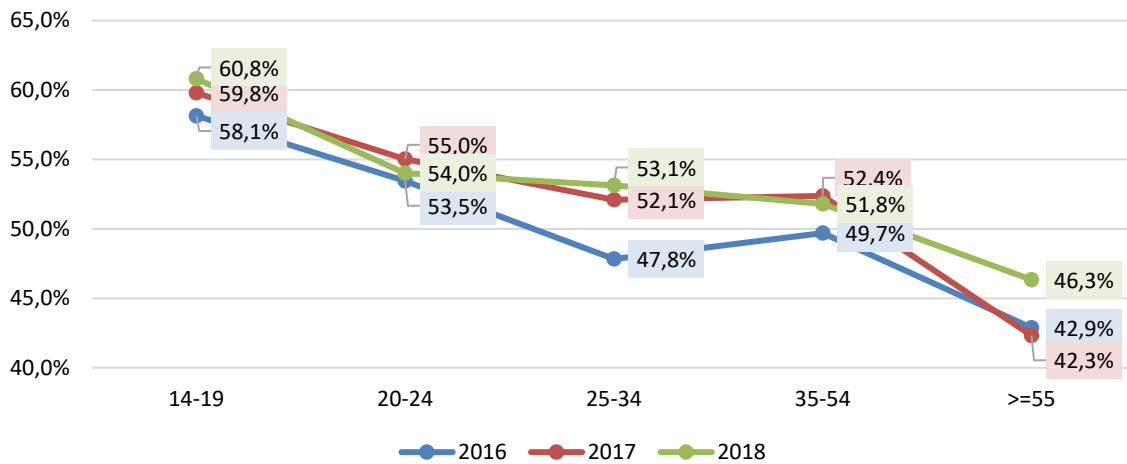
En efecte, els més joves, amb edats dels 14 als 19 anys, són els que més visiten museus i altres equipaments expositius, amb una taxa de participació situada en el 60,8%. Més del 56% dels més joves declara haver visita com a mínim un museu.

Tot seguit, les persones d'entre 20 i 54 anys presenten taxes de participació en les visites a museus i altres espais expositius que van del 54,0% al 51,8%, amb una tendència lleugerament descendent a mesura que augmenta l'edat. La visita a museus se situa en el 47,8% entre els que tenen de 20 a 34 anys, per reduir-se al 43,6 dels que tenen entre 35 i 54 anys.

Els majors de 55 anys presenten el percentatge més elevat de persones que declara no visitar museus ni altres exposicions, essent l'única en que la no participació supera a la participació, amb una taxa de no participació del 53,7%. La taxa de visites a museus és la més baixa de totes les franges d'edat amb un 40,3%.

La tendència general que s'observa, tant en les dades de 2018, 2017 i 2016, és que a mesura que augmenta l'edat disminueix la taxa de participació en museus i altres exposicions. La principal diferència entre 2018 i 2017 és que el 2018 s'aprecia un increment de 4 punts en el percentatge de participació de la franja de 55 anys i més respecte 2017.

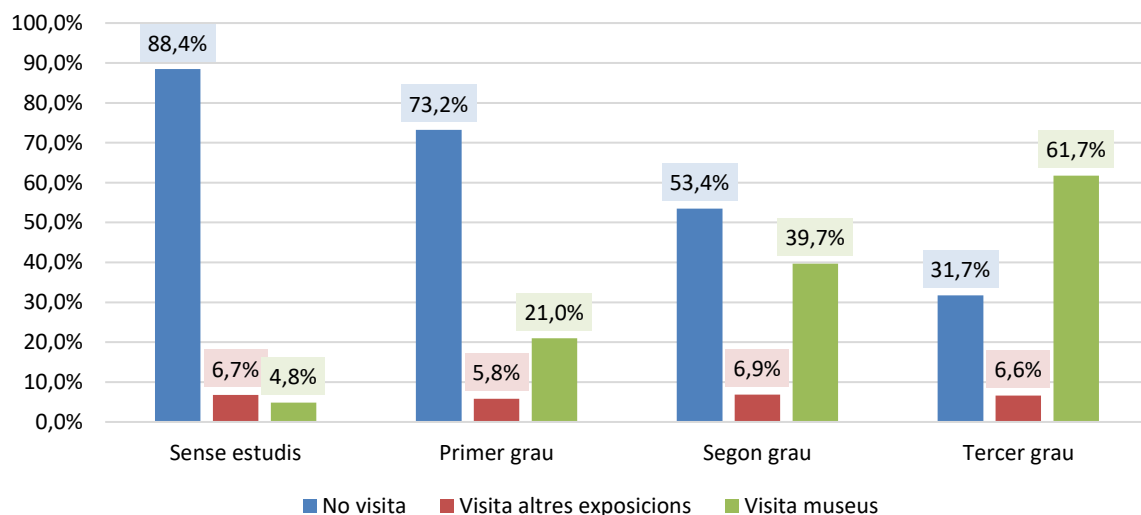
Gràfic 93. EPCC-2018. Evolució en la visita a museus i altres centres expositius segons edat 2016-2018

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Públic i no públic segons estudis

Gràfic 94. EPCC-2018. Públic i no públic de museus segons estudis acabats

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

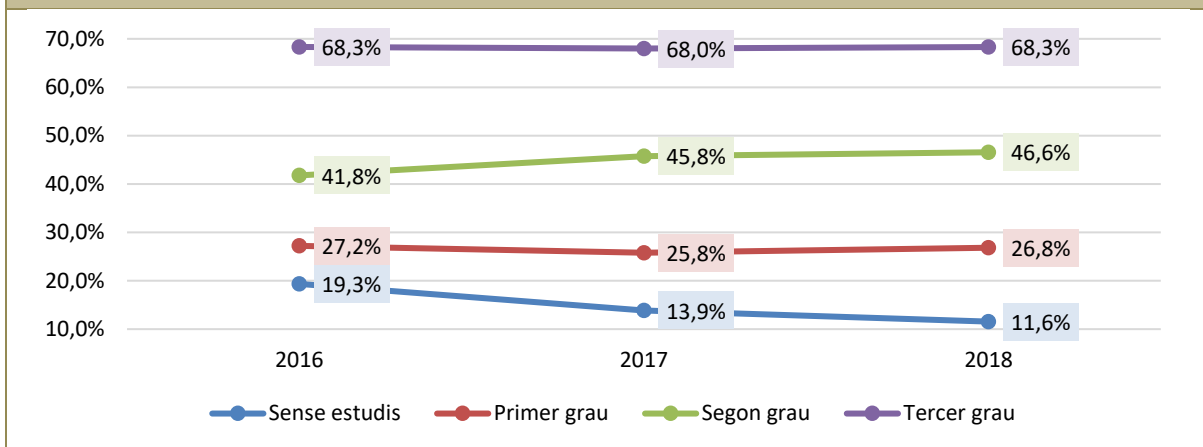
El nivell d'estudis és un dels factors més determinants en la propensió de les persones a visitar o no visitar museus i exposicions. En efecte, la taxa de participació presenta una tendència creixent a mesura que augmenta el nivell d'estudis acabats de la població de Catalunya. S'observa que entre els que no tenen estudis la taxa de participació és de l'11,6% i entre els que només han assolit un primer grau (EGB 1ª etapa, Primària) la taxa és del 26,8%. La taxa de

participació augmenta fins al 46,6% entre els que han assolit el segon grau d'estudis (EGB 2ª etapa, 1r i 2n ESO, FP I-II, Batxillerat superior, BUP, 3r i 4t ESO, COU, PREU) i s'enfila fins al 68,3% entre els que tenen formació universitària.

Si observem específicament la taxa de població que declara visitar museus, aquesta augmenta progressivament a mesura que augmenta el nivell d'estudis acabats. En efecte, entre els que no tenen estudis la proporció de persones que declara visitar museus se situa en un 4,8%, amb estudis primaris augmenta fins al 21,0%, amb estudis secundaris augmenta fins al 39,7% i arriba al 61,7% entre els que disposen d'estudis universitaris.

L'evolució temporal dibuixa una incipient tendència a polaritzar encara més els dos extrems de les categories d'estudis acabats: mentre els dos grups amb un nivell d'estudis més elevat augmenten o conserven en conjunt la seva taxa de participació expositiva, els dos grups amb el nivell d'estudis més baix la disminueixen.

Gràfic 95. EPCC-2018. Evolució en la visita a museus i altres centres expositius segons estudis 2016-2018

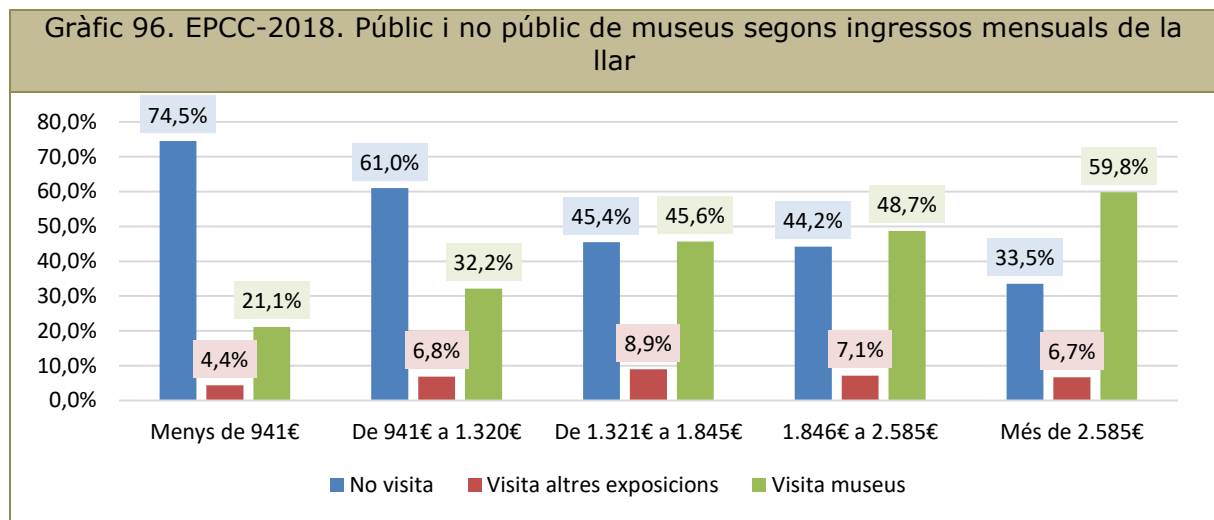

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

L'estudi⁴² d'Ariño i Llopis (2018) sobre la participació cultural a Catalunya en els darrers anys mostra que entre els trets més significatius del perfil sociodemogràfic de les persones que visiten museus i exposicions cal destacar el nivell educatiu, existint una correlació entre l'augment d'aquest i l'augment de la propensió a visitar. Alhora, aquest estudi també mostra una correlació directa entre el nivell d'estudis i la importància atribuïda a la cultura, de manera que entre els que no tenen estudis, només el 54% la considera molt important, però entre els que tenen títols superiors de segon cicle, el percentatge de persones que la considera molt important és del 79%, mostrant una forta relació entre la importància atribuïda a la cultura i el capital educatiu.

⁴² ARIÑO VILLAROYA, A; LLOPIS GOIG, R. *La participació cultural a Catalunya 2013-2016*, Col·lecció Informes CoNCA, Barcelona, 2018, pp. 34-35, 143.

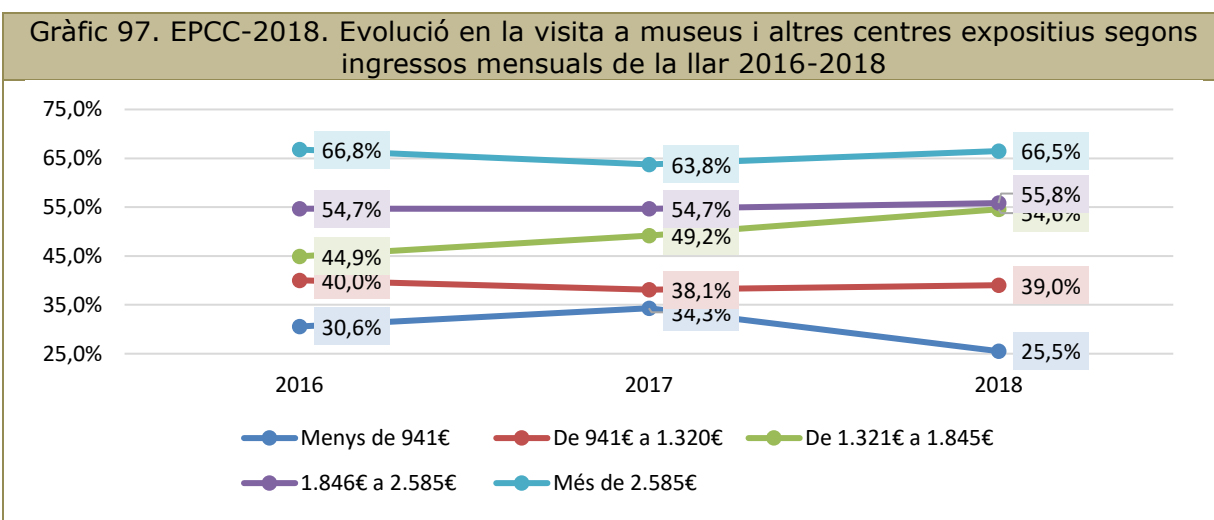
Públic i no públic segons ingressos mensuals de la llar

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

La renda familiar disponible és un altre factor que diferencia la població de Catalunya en relació a les pràctiques relacionades amb el patrimoni cultural. Com més augmenta la renda familiar disponible més augmenta la taxa de visita a museus o altres exposicions. En un primer grup trobem aquelles llars amb ingressos inferiors als 941€ mensuals i les que se situen entre els 941€ i els 1.320€, on la taxa dels que visiten museus o exposicions és del 25,5% i del 39,0% respectivament. En un segon grup, a les llars amb ingressos mensuals entre 1.321€ i 2.585€ la taxa de participació se situa al 54,6% i al 55,8%. Finalment, a les llars amb uns ingressos mensuals superiors als 2.585€ aquesta taxa s'enfila fins al 66,5%, amb un 59,8% de persones que declaren visitar museus.

En l'evolució temporal destaca l'augment de la taxa de visita a museus i altres centres expositius, de 5,4 punts, a la categoria de 1.321€ a 1.845€; així com la disminució de gairebé 9 punts a la categoria de menys de 941€.

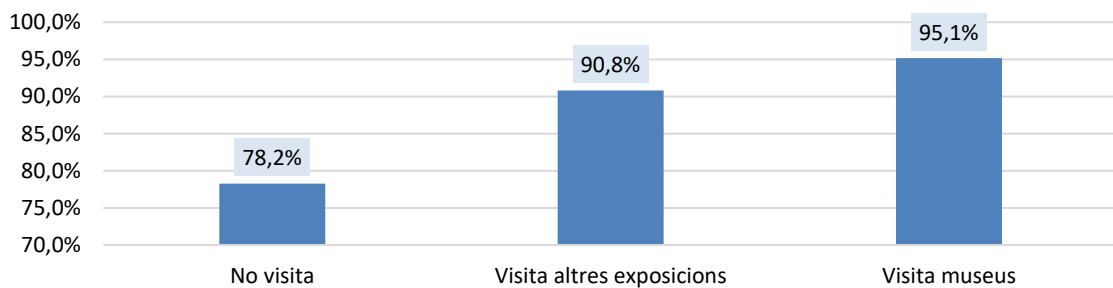
Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

L'estudi⁴³ d'Ariño i Llopis (2018) sobre la participació cultural a Catalunya apunta també que entre els trets més significatius del perfil sociodemogràfic de les persones que visiten museus i exposicions cal destacar la classe social, existint una correlació entre l'augment de classe social i l'augment de la participació. Alhora, aquest estudi també mostra una correlació directa entre la classe social i la importància atribuïda a la cultura, de manera que mentre que el 82% de la classe alta afirma que és molt important, només ho fa el 49% de la classe baixa.

Ús d'internet i de xarxes socials de contingut cultural

El 86,5% dels catalans declara haver utilitzat internet en els últims 30 dies.

Gràfic 98. EPCC-2018. Ús d'internet en els últims 30 dies segons visita o no museus i altres centres expositius

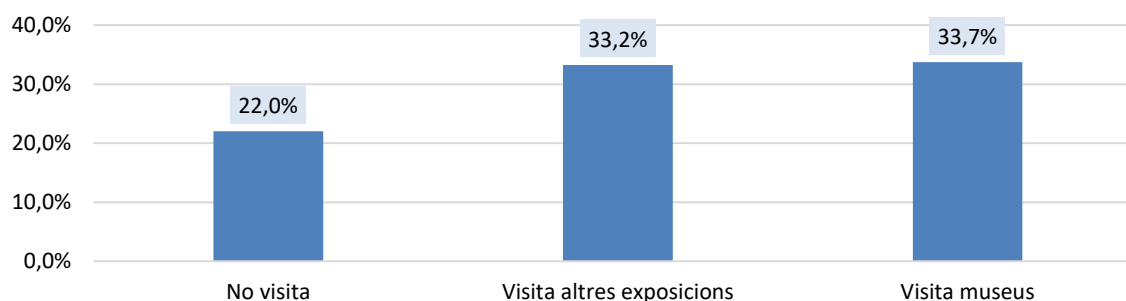

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Entre els visitants a museus aquesta proporció augmenta fins el 95,1%. Aquest percentatge és gairebé 17 punts més elevat que el que registren els no visitants ni a museus ni a altres exposicions.

D'altra banda, el 27,9% dels catalans participa activament en grups de Facebook, Twitter, Instagram, etc. de contingut cultural.

Gràfic 99. EPCC-2018. Participació activa en grups de Facebook, Twitter, Instagram, etc. de contingut cultural

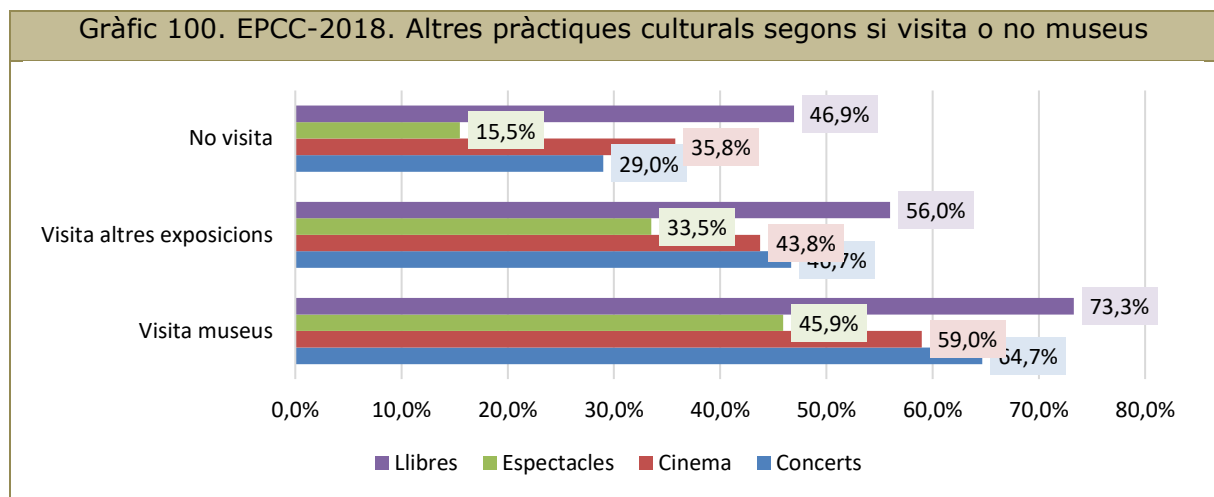
Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

⁴³ ARIÑO VILLARROYA, A; LLOPIS GOIG, R. *La participació cultural a Catalunya 2013-2016*, Col·lecció Informes CoNCA, Barcelona, 2018, pp. 34-35, 143.

Entre els visitants a museus aquesta proporció augmenta fins el 33,7%. Aquest percentatge és 11,7 punts superior al dels que no visiten cap equipament patrimonial (22,0%).

Públic i no públic segons altres pràctiques culturals

El 45,9% dels catalans declara haver anat a algun concert en l'últim any, el 46,5% ha anat al cinema en els últims 3 mesos, el 30,0% ha anat a algun espectacle en l'últim any i el 59,2% declara que ha llegit algun llibre en l'últim any. El gràfic següent mostra com difereixen aquestes pràctiques segons si han visitat o no museus o altres exposicions.

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Entre els que visiten museus:

- El 64,7% declaren haver anat a algun concert en els últims 12 mesos. Això suposa 35,7 punts per sobre dels que no visiten cap equipament patrimonial (29,0%).
- La taxa de persones que ha anat al cinema els últims 3 mesos és del 59,0%, 23,2 punts més que els que no visiten cap equipament patrimonial (35,8%).
- La taxa de persones que ha anat a algun espectacle el 2018 va ser del 45,9%, 30,4 punts més que els que no visiten cap equipament patrimonial (15,5%).
- El 73,3% declaren haver llegit algun llibre en l'últim any. Això suposa 26,4 punts més que els que no visiten cap equipament patrimonial (46,9%).

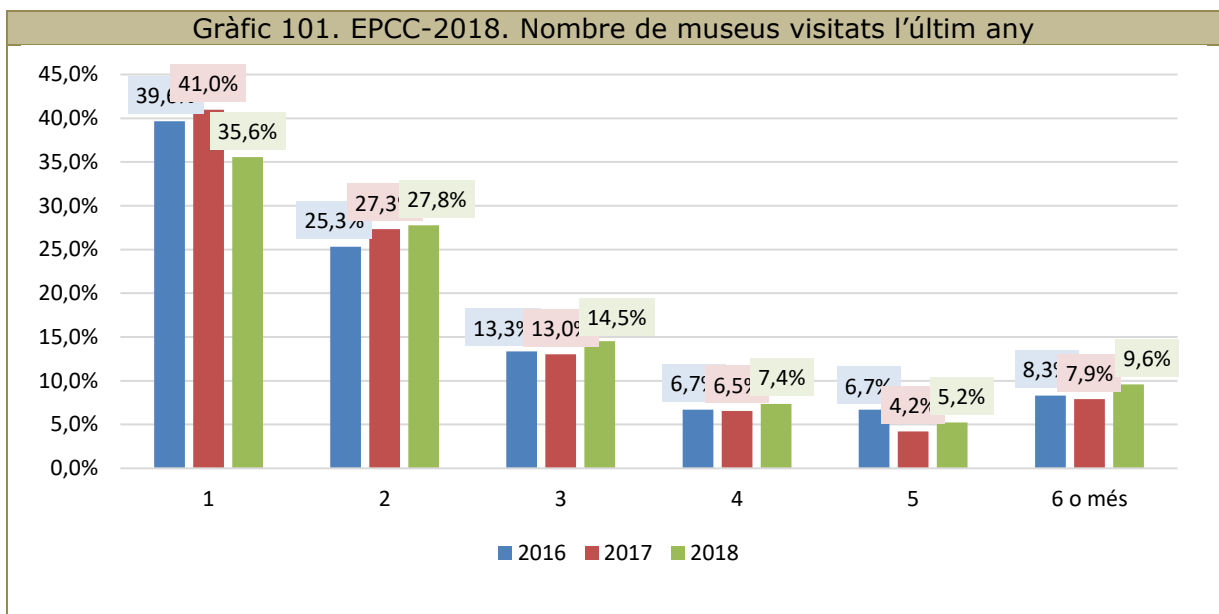
Per tant, pel que fa a les altres pràctiques culturals s'observen comportaments diferenciats entre els que visiten museus o altres centres expositius i els que no. Entre els que visiten museus les taxes de persones que ha anat al cinema, a algun

concert, a algun espectacle o bé ha llegit algun llibre són sensiblement superiors a les taxes dels que no van visitar cap equipament patrimonial o expositiu.

5.1.3. Els visitants de museus

En aquest capítol es presenten els resultats relacionats amb les persones que visiten museus, qüestions que només es van plantejar als que declaraven haver visitat com a mínim un museu. Per tant, les dades d'aquest capítol es refereixen a les 2.821.530 persones que van visitar com a mínim 1 museu el 2018.

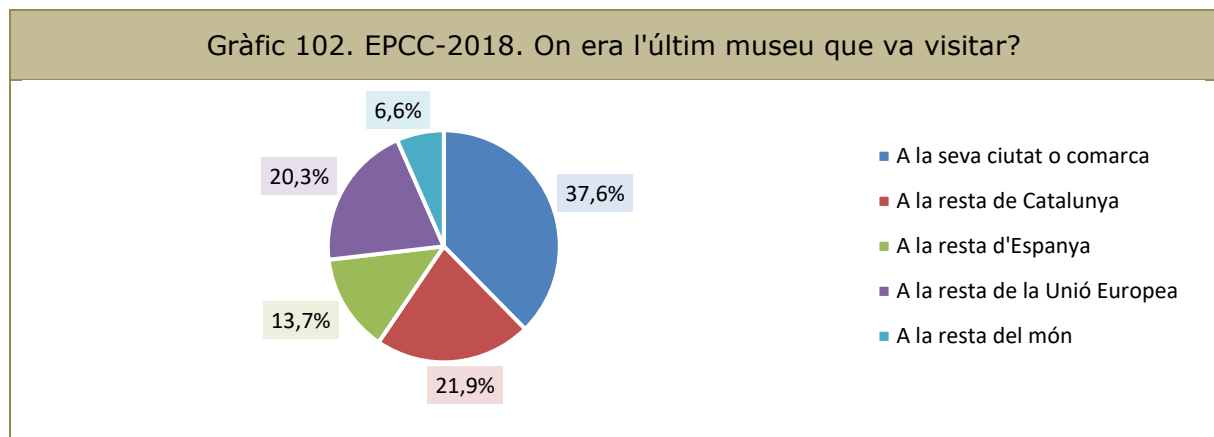
Nombre de museus visitants durant l'últim any

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Entre els que visiten museus, gairebé dues terceres parts han visitat un o dos museus (35,6% i 27,8% respectivament). El 36,7% restant declara haver visitat 3 museus o més. La distribució del nombre de museus visitats varia poc el 2017 en relació a 2017.

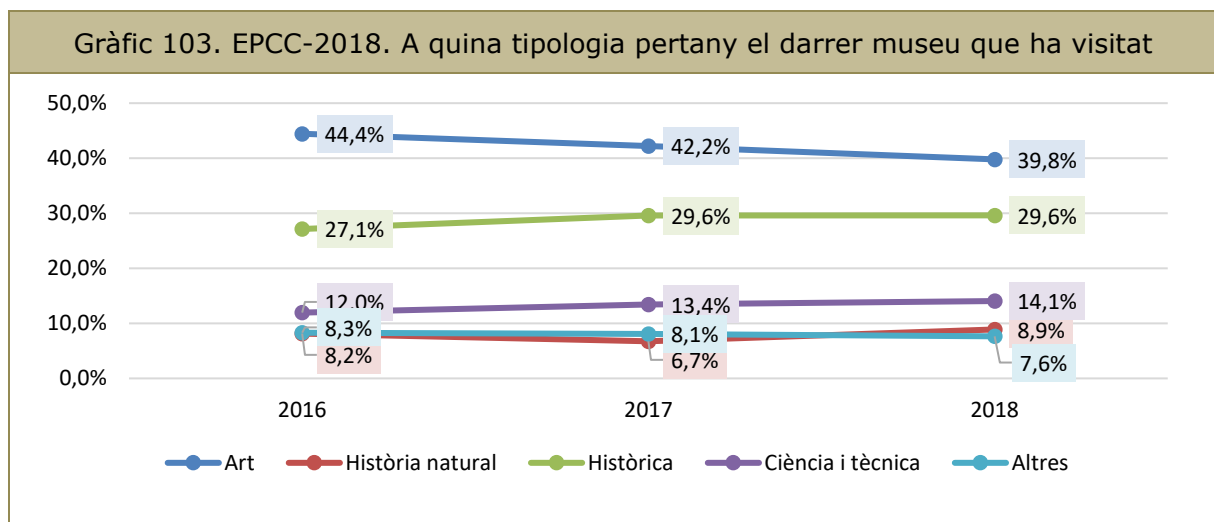
Ubicació de l'últim museu visitat

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

El 59,5% dels que el 2018 van visitar un museu respon que l'últim museu que van visitar estava situat a Catalunya (el 37,6% a la ciutat o comarca de residència de l'enquetat i el 21,9% a la resta de Catalunya), el 13,7% a la resta d'Espanya, el 20,3% a la resta de la Unió Europea i el 6,6% a la resta del món. El lligam entre la visita a museus i el turisme és molt destacable, doncs si considerem que visitar un museu a la resta de Catalunya forma part del turisme interior, aleshores el 62,4% de la població catalana ha visitat un museu mentre estava de viatge o bé en una sortida de cap de setmana.

Tipologia de museus visitats

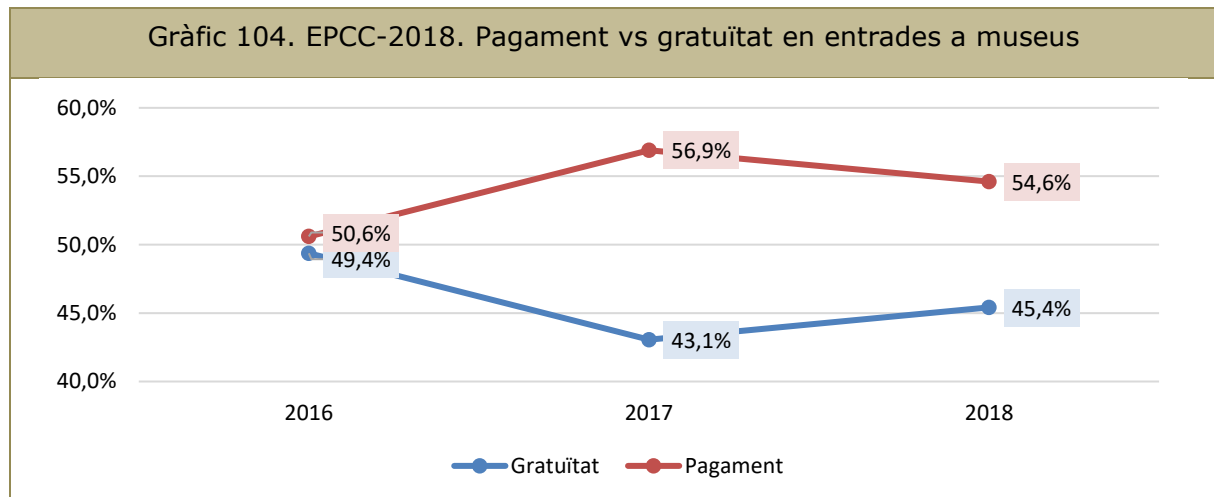

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Entre els que visiten museus, quatre de cada deu persones (39,8%) van visitar un equipament de temàtica artística. El 29,6% va visitar un equipament dedicat a la història, el 14,1% relacionat amb la ciència i la tècnica i el 8,9% relacionat amb la història natural. Un 7,6% declara haver visitat altres tipus de museus.

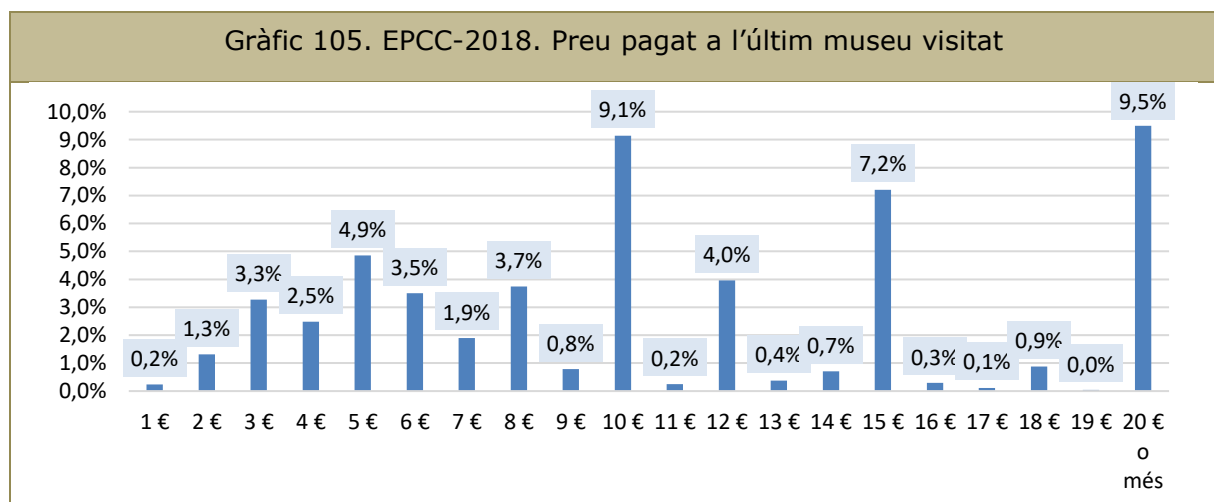
Pagament d'entrada *versus* gratuïtat

D'entre els que han visitat museus el 45,4% declara haver gaudit de gratuïtat (1.271.534 persones). El 54,6% restant declara haver pagat entrada (1.528.796 persones)⁴⁴. Per tant, el 23,6% de la població de Catalunya major de 14 anys va pagar entrada per visitar un museu el 2018.

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Al gràfic següent es presenta la distribució de preus d'entrada declarats per aquelles persones que sí van pagar una entrada⁴⁵.

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

⁴⁴ La diferencia fins arribar als 2.821.530 visitants de museus, 21.199, no s'han tingut en consideració per no presentar dades coherents.

⁴⁵ S'ha de tenir en compte que la formulació de la pregunta pot portar a confusió i que diversos enquestats hagin contestat el preu total que van pagar a l'últim museu comptant també tots els seus acompanyants.

Despesa en entrades de museus

El càlcul de la despesa de la població de Catalunya en entrades a museus s'ha realitzat de dues maneres diferents.

- a) La mitjana del preu que cada entrevistat declara haver pagat per l'últim museu visitat (incloent-hi també els que declaren haver pagat 0€) és de 6,83€ per entrada.

Multipliquem aquest preu mitjà pels 7.774.411⁴⁶ de visites declarades a museus.

Amb aquest procediment s'obté una despesa total en entrades a museus per part de la població de Catalunya de 53.088.869 €.

- b) Enlloc de calcular la mitjana del preu pagat (considerant també els que han pagat 0€) es consideren només els preus pagats per aquells visitants que han pagat una quantitat diferent a zero. Això suposa calcular la mediana del preu pagat per les 1.528.797 persones que han pagat. La mediana del preu pagat és 10,00€.

Tot seguit multipliquem aquest preu per les 4.032.876⁴⁷ de visites a museus que van pagar un preu diferent a 0€.

Amb aquest procediment s'obté una despesa total en entrades a museus per part de la població de Catalunya de 40.328.760,00 €.

Per tant, es pot concloure que la despesa de la població de Catalunya en entrades a museus durant 2018 se situa entre 40,3 i 53,1 milions d'euros.

Si apliquem els mateixos sistemes de càlcul però només als casos que han declarat que l'últim museu visitat estava ubicat a Catalunya, obtenim els següents resultats:

- a) La mitjana del preu que cada entrevistat declara haver pagat per l'últim museu visitat a Catalunya (incloent-hi també els que declaren haver pagat 0€) és de 4,28€ per entrada.

Multipliquem aquest preu mitjà per les 4.414.608⁴⁸ de visites declarades a museus a Catalunya.

Amb aquest procediment s'obté una despesa total en entrades a museus de Catalunya per part de la població de Catalunya de 18.885.620,03 €.

- b) Enlloc de calcular la mitjana del preu pagat (considerant també els que han pagat 0€) es consideren només els preus pagats per aquells visitants que han pagat una quantitat diferent a zero a museus de Catalunya. Això suposa

⁴⁶ S'han exclòs els casos que presentaven uns valors extrems i no coherents a la pregunta sobre el preu pagat a l'últim museu.

⁴⁷ S'han exclòs els casos que presentaven uns valors extrems i no coherents a la pregunta sobre el preu pagat a l'últim museu.

⁴⁸ S'han exclòs els casos que presentaven uns valors extrems i no coherents a la pregunta sobre el preu pagat a l'últim museu.

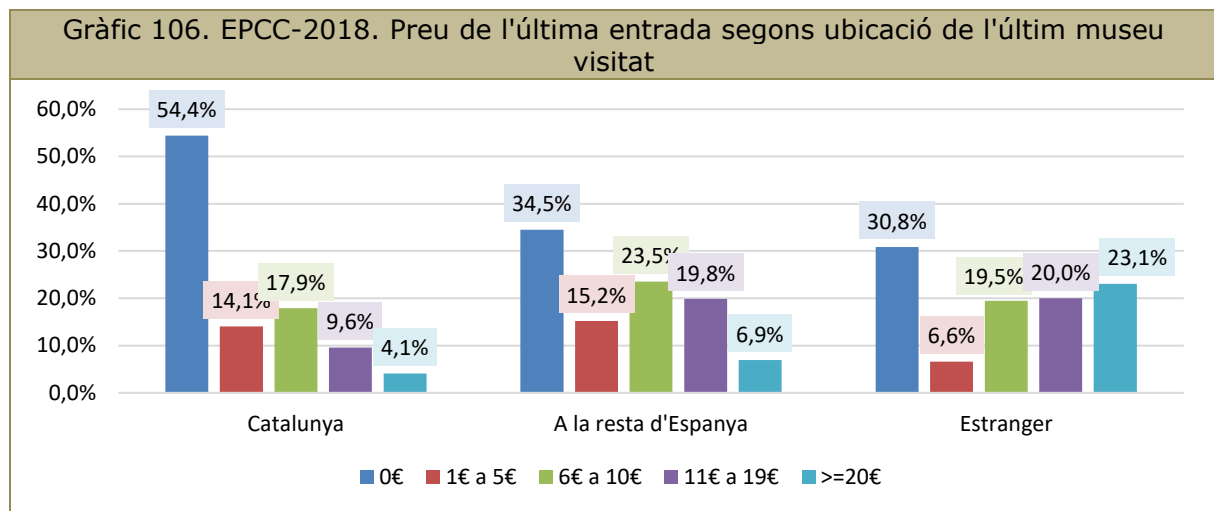
calcular la mediana del preu pagat per les 758.520 persones que han pagat als museus de Catalunya. La mediana del preu pagat és 8,00€.

Tot seguit multipliquem aquest preu per les 1.865.874⁴⁹ visites a museus de Catalunya que van pagar un preu diferent a 0€.

Amb aquest procediment s'obté una despesa total en entrades a museus de Catalunya per part de la població de Catalunya de 14.926.992,00 €.

Per tant, es pot concloure que la despesa de la població de Catalunya en entrades a museus catalans durant 2018 se situa entre els 14,9 i els 18,9 milions d'euros.

El següent gràfic relaciona el preu de l'última entrada adquirida i la ubicació de l'últim museu visitat. S'observa que com més lluny es viatja més alt és el preu que s'ha pagat per visitar un museu. En efecte, el 54,4% dels que van visitar un museu a Catalunya no va pagar entrada, percentatge que es redueix dràsticament a la resta de categories. En canvi, els grups d'entrades amb el preu més elevat, d'11€ a 19€ i de 20€ o més, presenten els percentatges de visitants més elevats si han visitat museus a l'estranger (20,0% i 23,1%, respectivament), mentre que a Catalunya aquests percentatges són els més baixos (9,6% i 4,1%, respectivament).

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

⁴⁹ S'han exclòs els casos que presentaven uns valors extrems i no coherents a la pregunta sobre el preu pagat a l'últim museu.

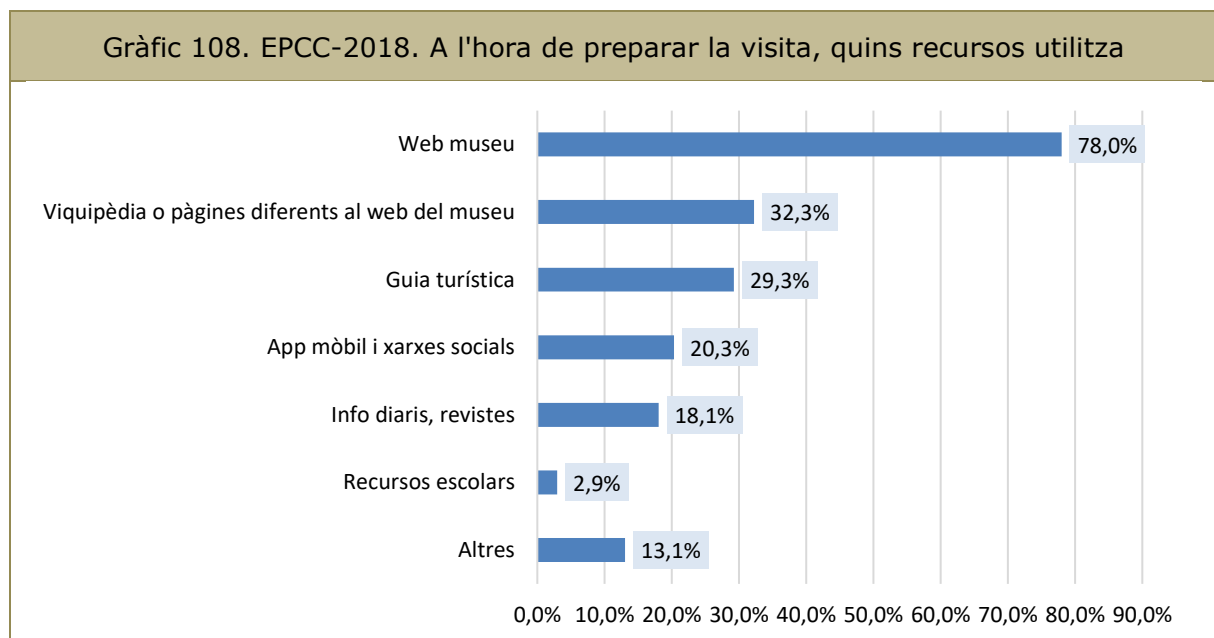
Canal de comunicació

La meitat de les persones que han visitat museus declara que prepara la visita abans d'anar a un museu.

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Al gràfic següent s'observa que entre els que preparen la visita abans d'anar a museus, internet és el principal mitjà de comunicació per informar-se: un 78,0% declara utilitzar la web del museu, un 32,3% utilitza altres webs o la Viquipèdia i un 20,3% utilitza les xarxes socials i aplicacions mòbils. Tanmateix cal destacar que gairebé el 30% encara utilitza guies turístiques.

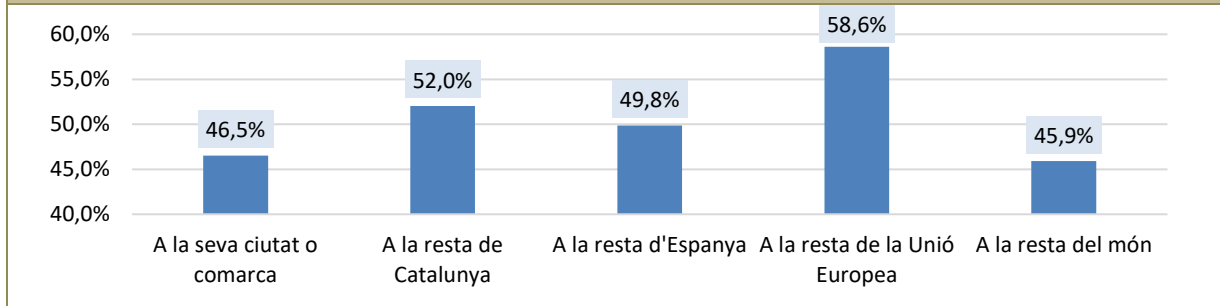

Multi resposta

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

El gràfic següent mostra que els que més es preparen les visites a museus són els que declaren que l'última visita la van fer a la resta de la UE (58,6%), seguits dels que van fer l'última visita a la resta de Catalunya (52,0%).

Gràfic 109. EPCC-2018. Prepara la visita abans d'anar a visitar un museu? segons ubicació de l'últim museu visitat

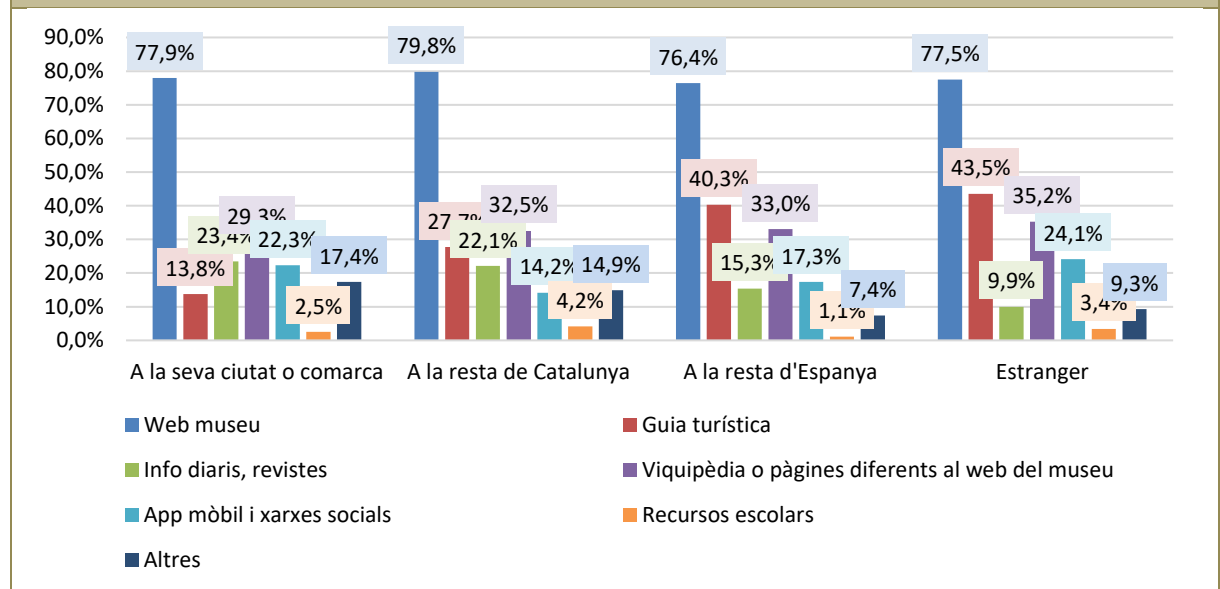

Multi resposta

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

El gràfic següent relaciona els recursos utilitzats per preparar la visita amb la ubicació de l'últim museu visitat. S'observen diferències entre els que declaren que l'últim museu que van visitar estava a Catalunya (a la seva ciutat o comarca o a la resta de Catalunya) i la resta: entre els primers els recursos de la web del museu i la informació en diaris presenten percentatges d'ús força més elevats que entre els segons. Per contra, els que visiten museus fora de Catalunya presenten percentatges més elevats que els que visiten museus a Catalunya en l'ús de guies turístiques i webs que no són les del museu.

Gràfic 110. EPCC-2018. A l'hora de preparar la visita, quins recursos utilitza segons ubicació de l'últim museu visitat

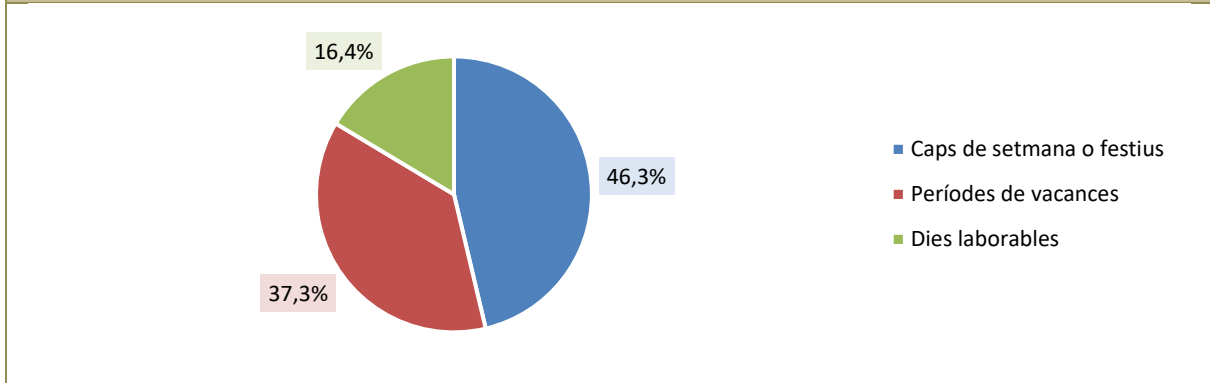
Multi resposta

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Quan realitza les visites

Entre els que visiten museus un 46,3% ho fa majoritàriament en caps de setmana o festius, un 37,3% en períodes de vacances i un 16,4% en dies laborables.

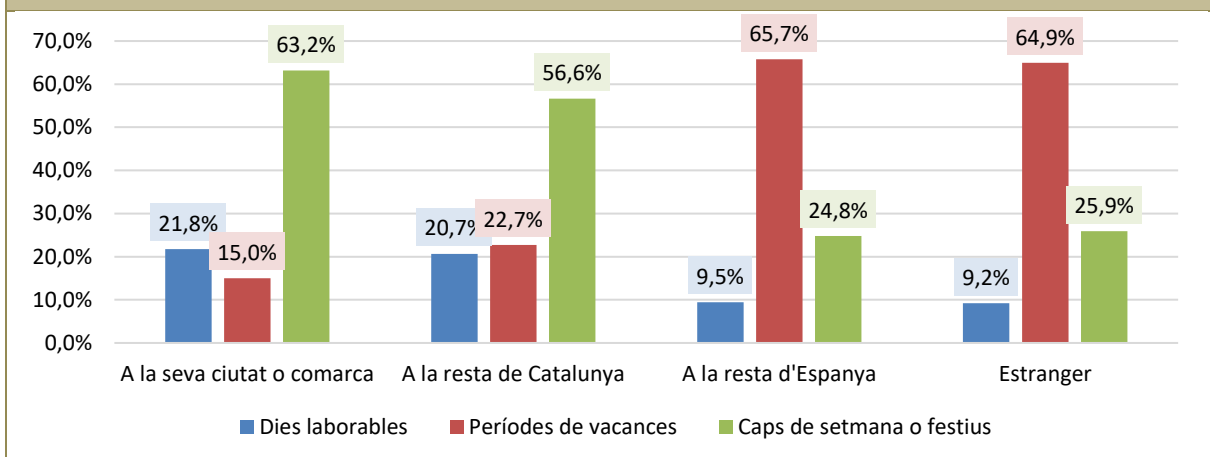
Gràfic 111. EPCC-2018. Quan realitza les visites a museus, majoritàriament

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

El gràfic següent mostra la relació entre el moment en que, majoritàriament, es visiten museus i la ubicació de l'últim museu visitat. S'observen diferències de comportament entre els que visiten museus a Catalunya (a la seva ciutat o comarca o a la resta de Catalunya) i els que visiten museus fora de Catalunya: els primers presenten percentatges més elevats que els segons en la visita en cap de setmana o festius i també presenten uns percentatges sensiblement superiors en la visita en dies laborables. Els que declaren que l'últim museu visitat estava fora de Catalunya ho fan majoritàriament en període de vacances.

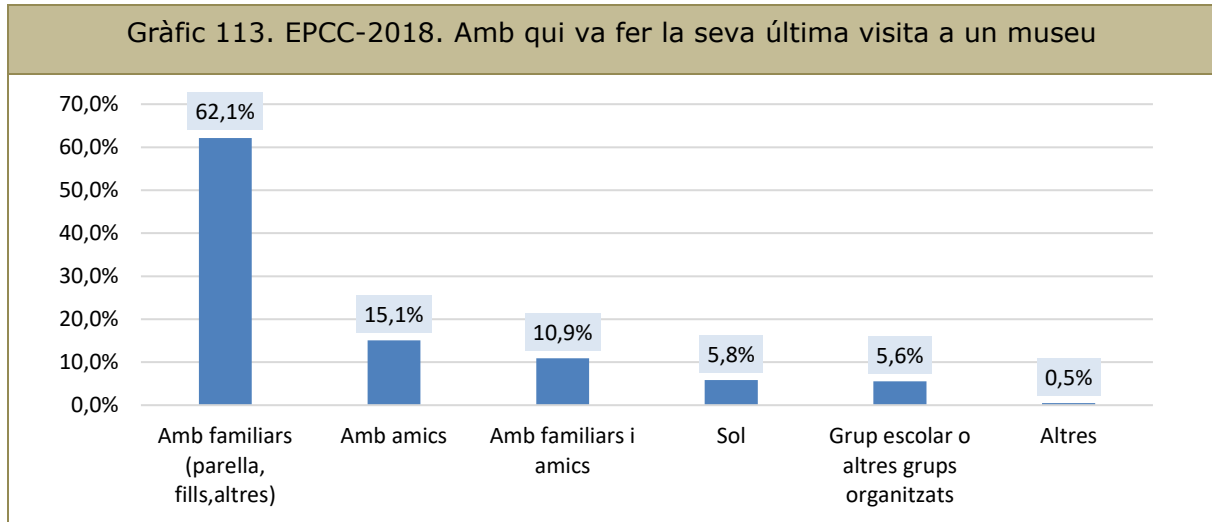
Gràfic 112. EPCC-2018. Quan realitza les visites a museus, majoritàriament, segons ubicació de l'últim museu visitat

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Amb qui visita

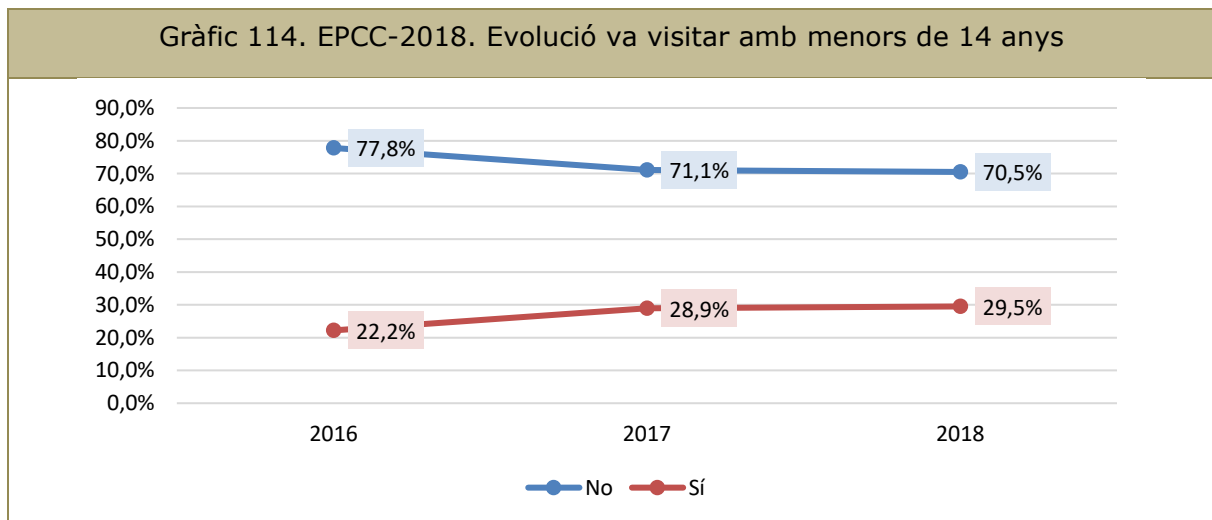
El 62,1% dels que visiten museus ho va fer amb familiars, un 15,1% amb amics, un 10,9% amb familiars i amics, un 5,8% sol i un 5,6% en grup escolar o altres grups organitzats.

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

Visita acompanyat de menors de 14 anys

El 29,5% dels visitants a museus hi va anar acompanyat de menors de 14 anys. Després de l'augment de gairebé 7 punts respecte el 2016, aquesta tendència s'ha estabilitzat durant el 2018.

Font: Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. Museus i altres centres expositius, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural 2019.

5.2. Els visitants als museus de Catalunya

Aquest apartat es basa en la recollida de dades de l'informe "Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018"⁵⁰, elaborat per l'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya (OPPCC).

L'OPPCC estructura el recompte de visitants a partir de tres conceptes bàsics:

- **Visitant:** persona física que accedeix al recinte de l'equipament per fer ús de la seva oferta de serveis, ja siguin exposicions (tant les de producció pròpia com aliena), activitats pròpies (organitzades per l'equipament) o serveis museístics (biblioteca, arxiu, fons, etc.).
- **Ús:** cadascuna de les utilitzacions dutes a terme pels visitants durant la seva estada a l'equipament, ja sigui la visita a una o més exposicions, l'assistència a activitats culturals o bé l'ús d'algun servei museístic (biblioteca, assessorament, etc.). Cada visitant pot fer un o més usos durant la seva estada a l'equipament. Cada visitant es compta una sola vegada independentment del nombre d'usos que faci de l'oferta museística.
- **Persones al voltant del patrimoni:** visitants (persona física que accedeix al recinte de l'equipament per fer ús de la seva oferta de serveis, ja siguin exposicions –tant les de producció pròpia com aliena–, activitats pròpies –organitzades per l'equipament– o serveis museístics –biblioteca, arxiu, fons, etc.–) més visitants a l'edifici (persones que acudeixen al recinte museístic i no visiten exposicions, ni assisteixen a activitats pròpies de l'equipament, ni fan ús de cap servei museístic. Inclou tant els que visiten el recinte de l'equipament pel seu valor arquitectònic sense fer-ne cap altre ús, com els que venen per una finalitat no museística –botiga, cafeteria, lavabos...–, així com els que assisteixen a activitats alienes, és a dir, activitats organitzades per entitats no vinculades al centre) més visitants a activitats fora de l'equipament (persones que assisteixen a activitats puntuals organitzades pel centre que succeeixen en el marc d'una celebració, fira, trobada o similar i no tenen inscripcions ni recomptes precisos. Es realitzen fora de l'equipament patrimonial i no formen part de l'activitat habitual del centre).

Inclou les dades agregades de tots els centres patrimonials així com 4 desagregacions a partir de les següents variables:

- **Àmbit territorial⁵¹:**
Àrees territorials corresponents a la distribució de les Xarxes de Museus del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Cada àrea inclou les comarques següents:

⁵⁰Laporte, Antoni; Bobes González, Joaquina; Ulled Bertran, Xavier. *Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018* [en línia]. Girona: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya, 2019. <<http://hdl.handle.net/20.500.12368/19635>>. [Consulta: 22 juliol 2021].

⁵¹ Els àmbits territorials que s'utilitzen en aquest apartat són diferents dels que s'utilitzen als primers capítols de l'informe.

- Barcelona ciutat.
 - Regió Metropolitana: Baix Llobregat, Barcelonès (menys Barcelona ciutat), Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental.
 - Penedès i Catalunya Central: Anoia, Alt Penedès, Bages, Berguedà, Garraf, Moianès, Osona.
 - Comarques de Girona: Alt Empordà, Baix Empordà, Cerdanya, Garrotxa, Gironès, Pla de l'Estany, Ripollès, Selva.
 - Terres de Lleida i Aran: Alta Ribagorça, Alt Urgell, Garrigues, Noguera, Pallars Jussà, Pallars Sobirà, Pla d'Urgell, Segarra, Segrià, Solsonès, Urgell, Vall d'Aran.
 - Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre: Alt Camp, Baix Camp, Baix Ebre, Baix Penedès, Conca de Barberà, Montsià, Priorat, Ribera d'Ebre, Tarragonès, Terra Alta.
- Tram de visitants:
Els equipaments patrimonials s'han distribuït en 6 categories segons el nombre de visitants rebuts el 2015:
- Fins a 10.000 visitants
 - 10.001 – 25.000
 - 25.001 – 50.000
 - 50.001 – 100.000
 - 100.001 – 250.000
 - Més de 250.000
- Temàtica:
Tot i que molts equipaments podrien ser categoritzats en més d'una temàtica, per aconseguir uns resultats estadístics més clars i entenedors s'ha optat per adscriure cada equipament a una única categoria (els museus s'han classificat temàticament a ells mateixos), segons la tipologia següent:
- Art: equipament dedicat principalment a la història de l'art, la creació artística i/o les arts decoratives. En aquesta categoria també s'inclouen esglésies, catedrals i monestirs.
 - Ciència i tècnica: equipament dedicat principalment a les ciències, la història de la ciència i/o la tècnica, la indústria i la industrialització.
 - Etnografia / Antropologia / Societat: equipament dedicat principalment al mode de vida de les persones i les societats tant del passat com del present.
 - Història / Arqueologia: equipament dedicat principalment als processos i canvis històrics i/o l'arqueologia. En aquesta categoria també s'inclouen els jaciments arqueològics, castells i palaus.
 - Monogràfic: equipament dedicat principalment a una temàtica concreta (moto, xocolata, etc.) o una casa-museu.
 - Pluridisciplinari local: equipament dedicat a temàtiques diverses que graviten al voltant d'un territori municipal o comarcal. Si un museu

gestiona diverses extensions de temàtica diferent s'inclou en aquesta categoria.

- Titularitat:
 - Públics
 - Privats

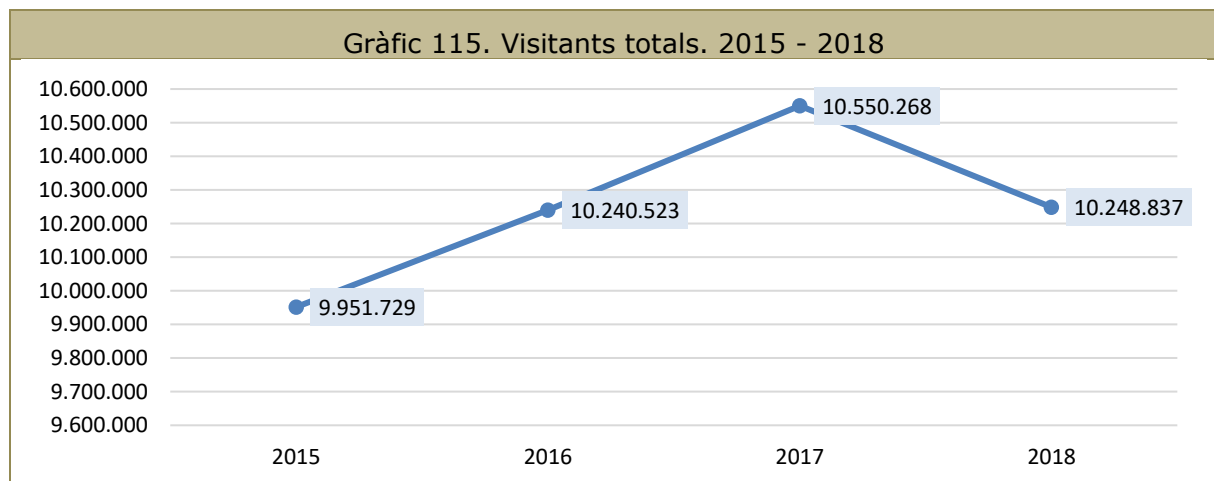
En aquests casos el nombre d'equipaments analitzats és de 114. La diferència amb la xifra oficial del cens (115) correspon a les següents situacions:

- El *Museu Romàntic Can Llopis* va romandre tancat al públic durant el 2018.
- El *Museu de l'Institut Botànic de Barcelona* va enviar les dades agregades amb el *Museu de Ciències Naturals de Barcelona*.
- El *Museu de l'Art de la Pell de Vic*, extensió del *Museu Episcopal de Vic*, s'ha tractat de forma independent.

L'informe anual de l'OPPCC analitza els visitants dels museus, col·leccions, monuments i centres d'interpretació de Catalunya. Les taules i gràfiques que es presenten a continuació només utilitzen les dades relatives a museus i, per tant, són d'elaboració pròpia i original per confeccionar l'Informe anual 2018 de la Junta de Museus, utilitzant les dades recollides per l'OPPCC.

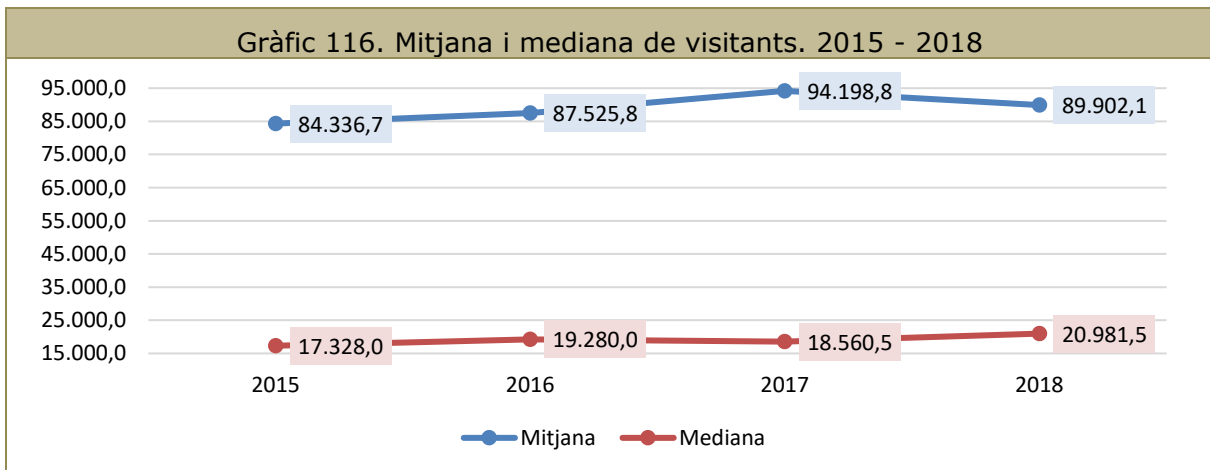
5.2.1. Els visitants dels museus registrats

El 2018 els museus de Catalunya van rebre 10.248.837 visitants, un 2,9% menys que el 2017 (301.431 visitants menys).

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

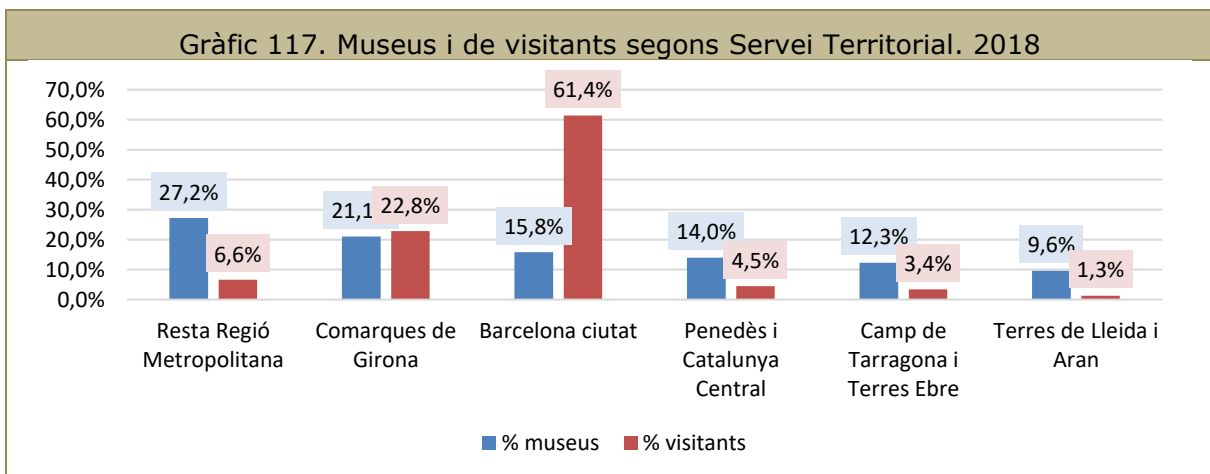
La mitjana de visitants va ser de 89.902,1, un 4,6% menys que l'any anterior. La mediana va ser de 20.981,5, un 13,0% més que al 2017.

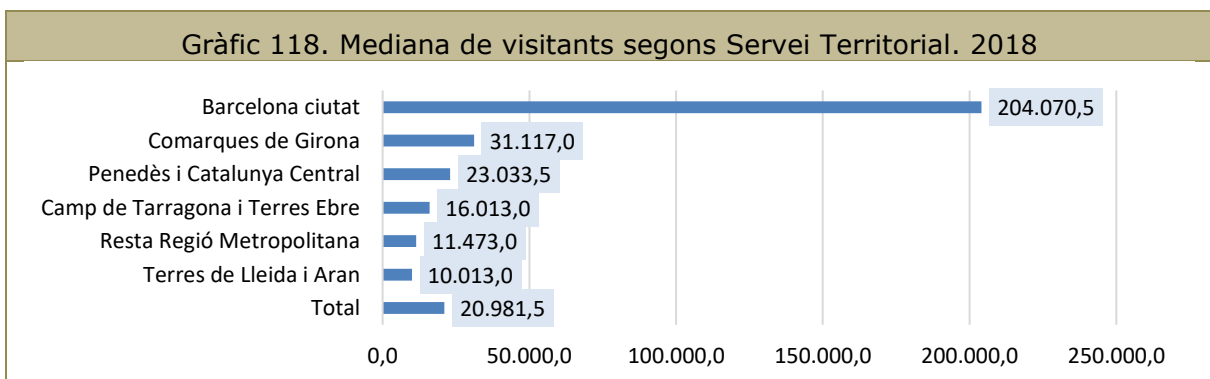
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

Servei Territorial

6 de cada 10 d'aquests van visitar museus de la ciutat de Barcelona i gairebé 1 de cada 4 ho van fer a les comarques de Girona.

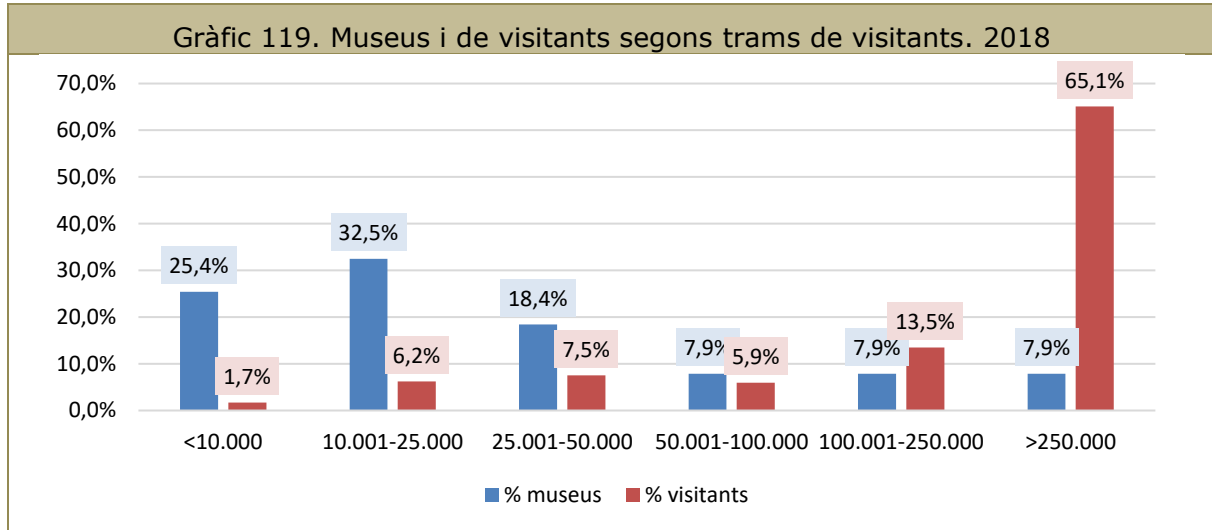
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

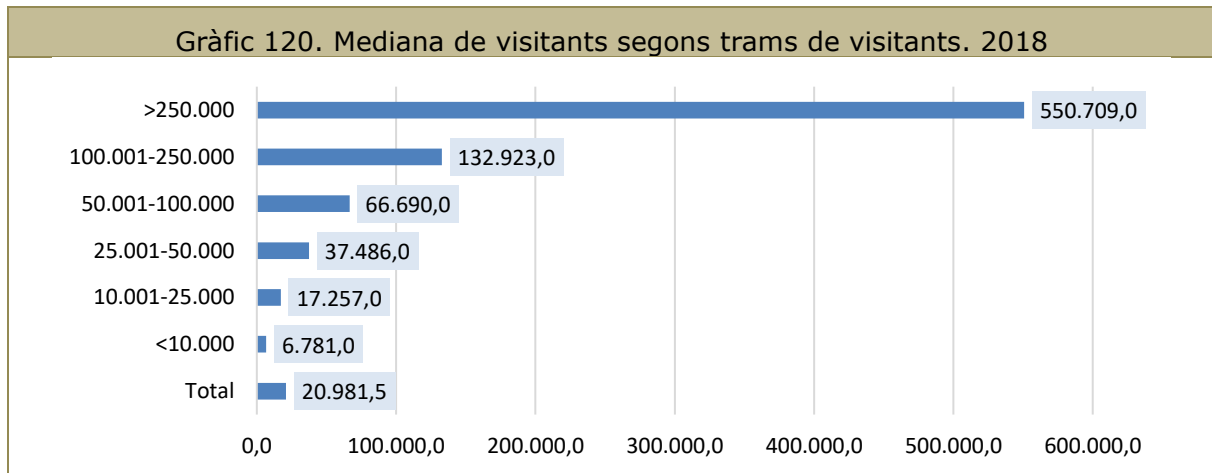
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

Trams de visitants

El 57,9% dels museus ha tingut menys de 25.000 visitants durant el 2018. 9 museus, el 7,9%, n'han tingut més de 250 mil.

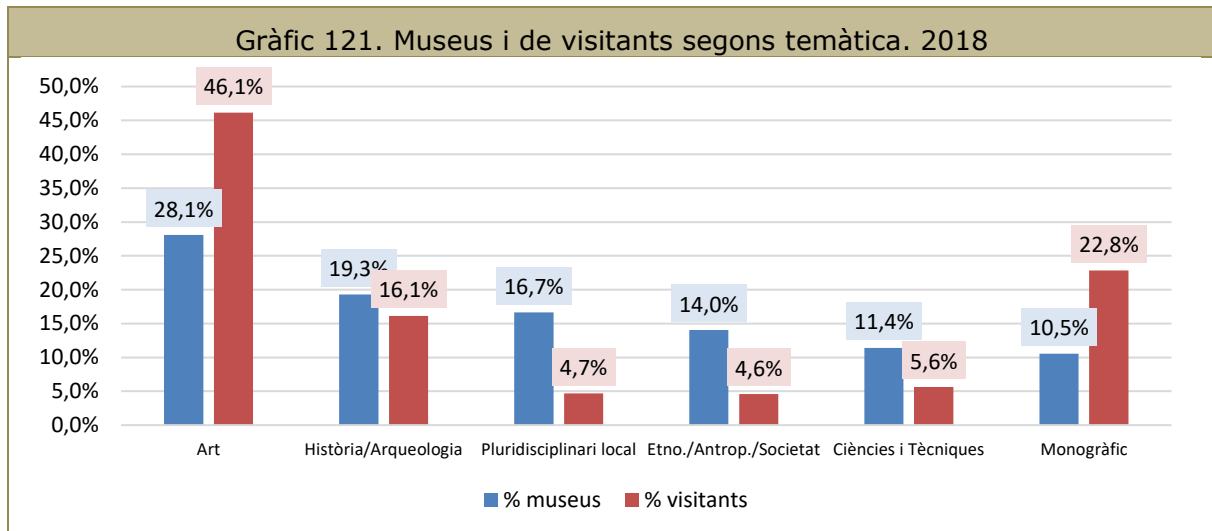
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

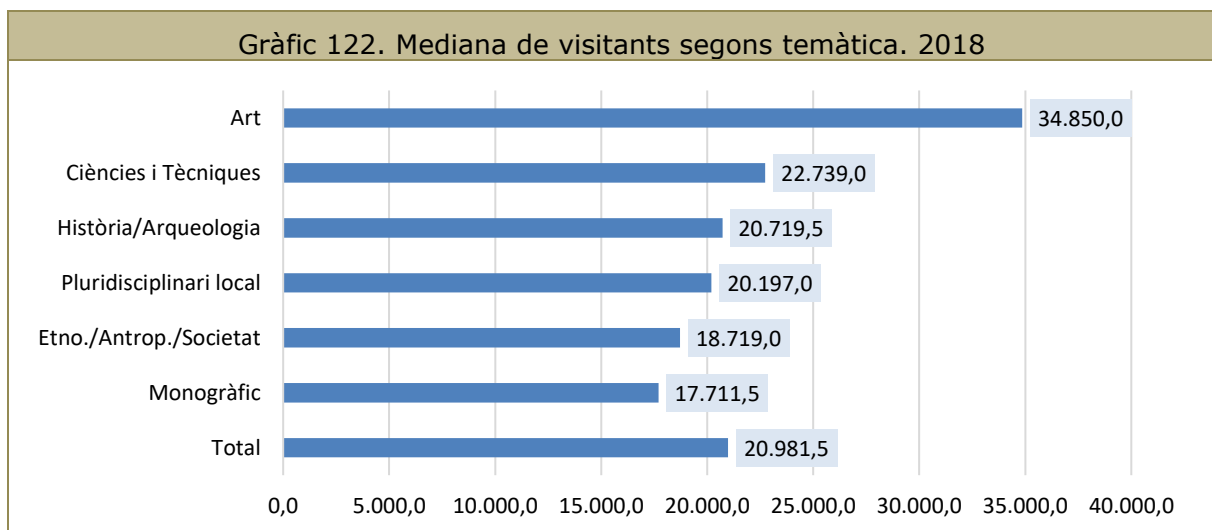
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

Temàtica

El 46,1% dels visitants han anat a museus d'art. Un 22,8% ho ha fet a museus monogràfics.

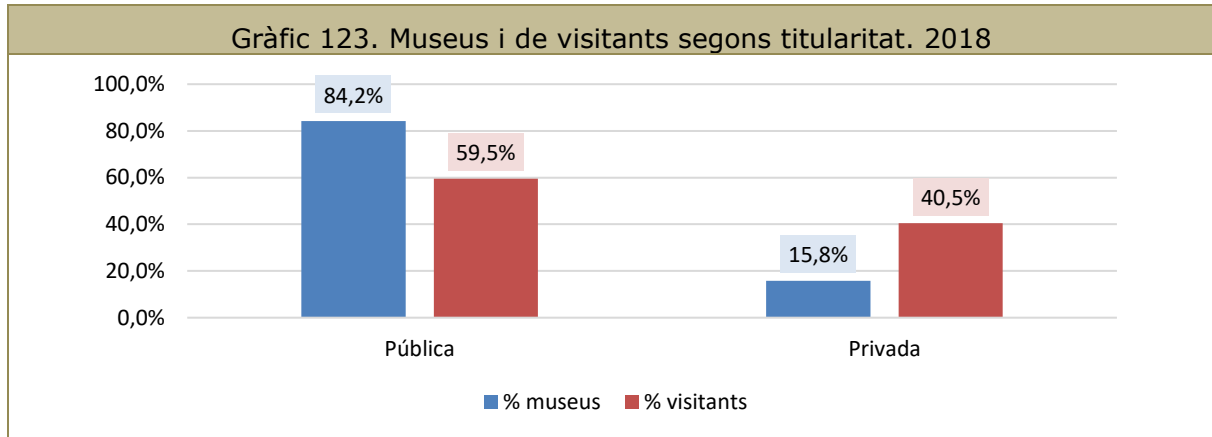
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

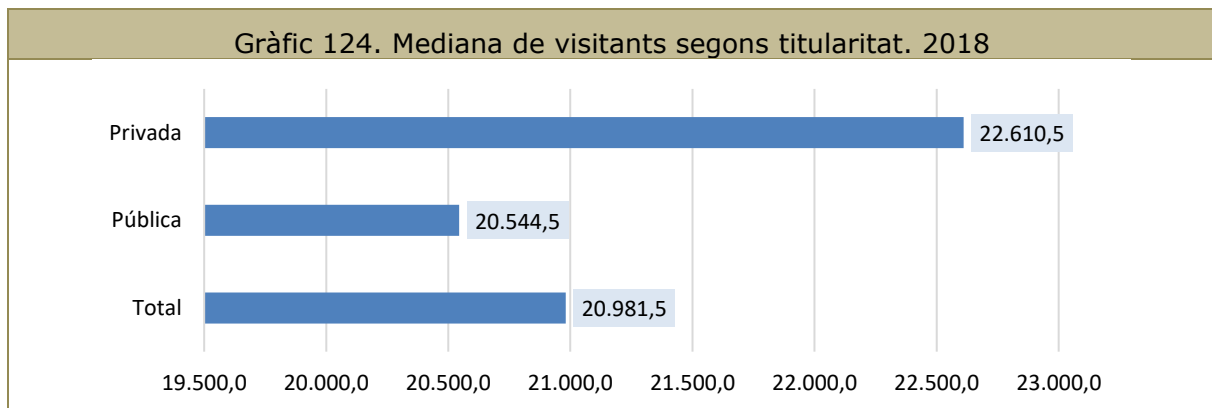
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

Titularitat

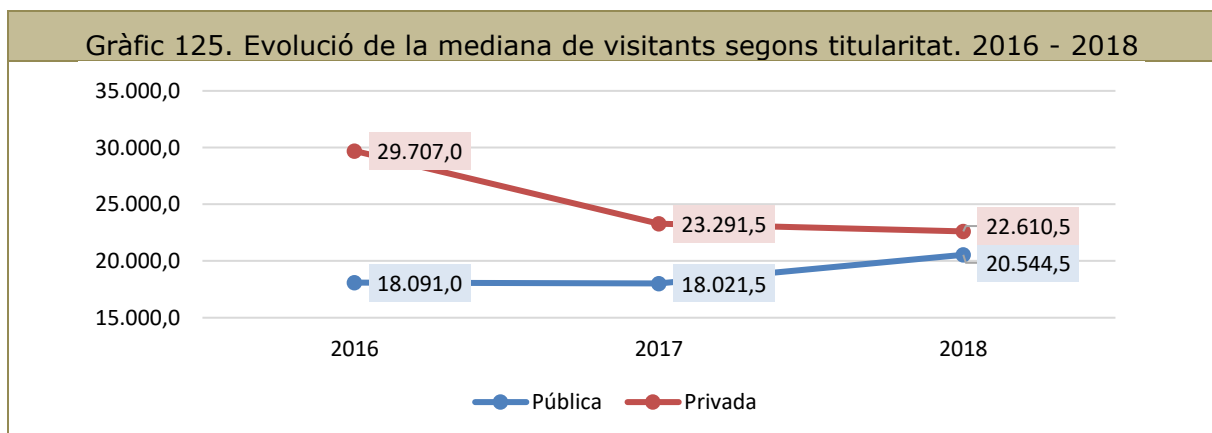
El 59,5% dels visitants han acudit a museus públics, tot i representar el 84,2% del total de museus. La mediana de visitants dels museus privats és superior en més de 2.000 visitants a la dels museus públics.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2016-2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

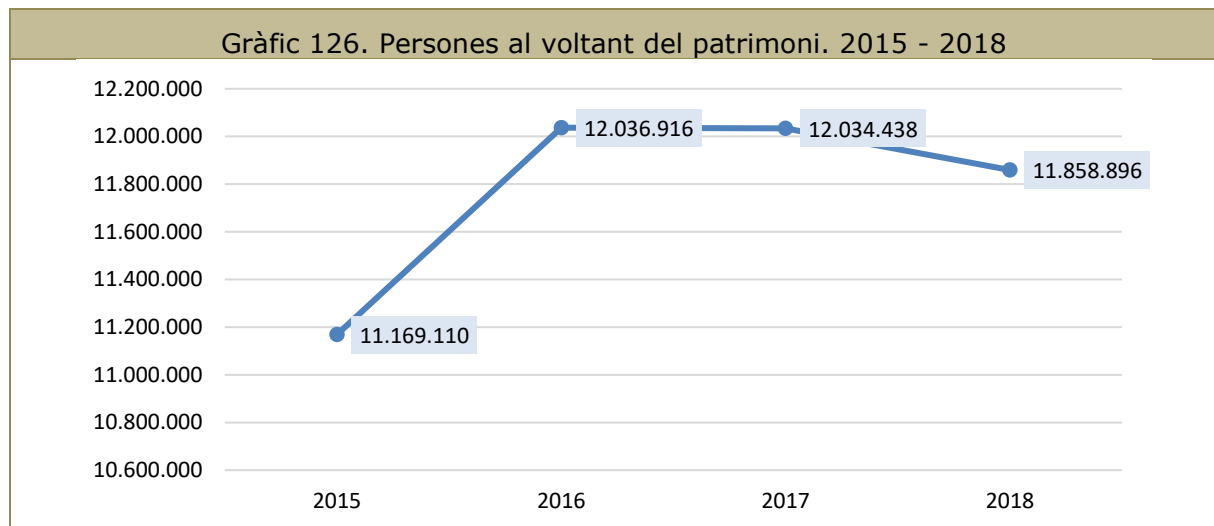
5.2.2. Persones al voltant del patrimoni

En aquest apartat s'han agregat tant els visitants que fan usos culturals dels equipaments com també els "visitants a l'edifici" i els "visitants a esdeveniments fora de l'equipament".

El model de recompte de l'OPPCC defineix els visitants a l'edifici com aquelles persones que acudeixen al recinte museístic i no visiten exposicions, ni assisteixen a activitats pròpies de l'equipament, ni fan ús de cap servei museístic (biblioteca, reserva, etc.). Inclou tant els que visiten el recinte de l'equipament pel seu valor arquitectònic sense fer-ne cap altre ús, com els que venen per una finalitat no museística (botiga, cafeteria, lavabos, etc.), així com els que assisteixen a activitats alienes, és a dir, activitats organitzades per entitats no vinculades al centre.

L'OPPCC defineix els visitants a esdeveniments fora de l'edifici com aquelles persones que assisteixen a activitats puntuals organitzades pel centre que succeeixen en el marc d'una celebració, fira, trobada o similar i no tenen inscripcions ni recomptes precisos. Es realitzen fora de l'equipament patrimonial i no formen part de l'activitat habitual del centre.

El 2018 els museus de Catalunya van tenir 11,86 milions de persones al voltant del patrimoni, un 1,5% menys que el 2017.

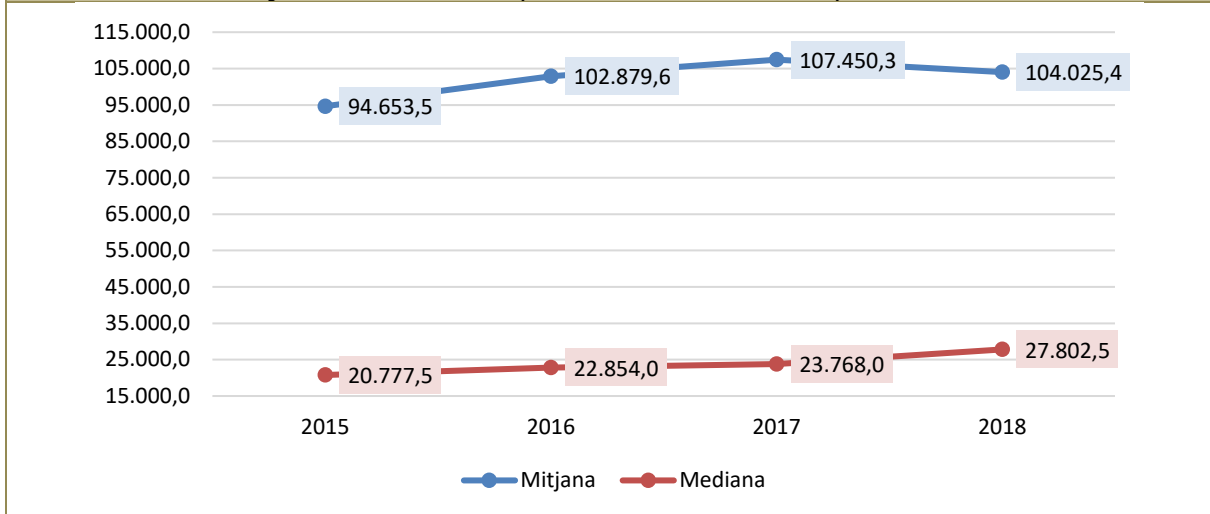

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

La mitjana de persones al voltant del patrimoni va ser de 104.025,4, un 3,2% menys que l'any anterior. La mediana va ser de 27.802,5, un 17,0% més que al 2017.

Gràfic 127. Mitjana i mediana de persones al voltant del patrimoni. 2015 - 2018

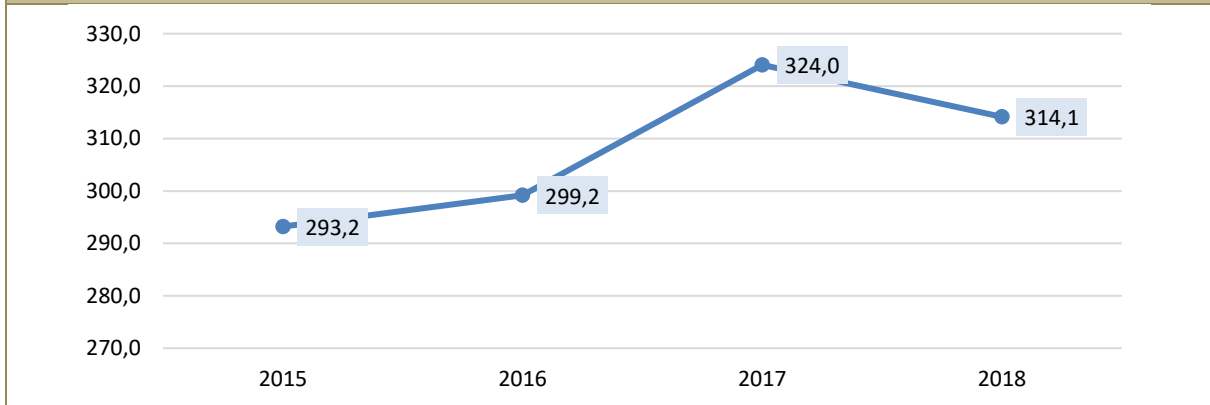

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

5.2.3. Visitants diaris

Aquest indicador presenta la mitjana diària de persones que visiten exposicions, fan activitats i/o utilitzen els serveis museístics. El 2018 els museus de Catalunya van rebre una mitjana de 314,1 visitants diaris, un 3,1% menys que al 2017.

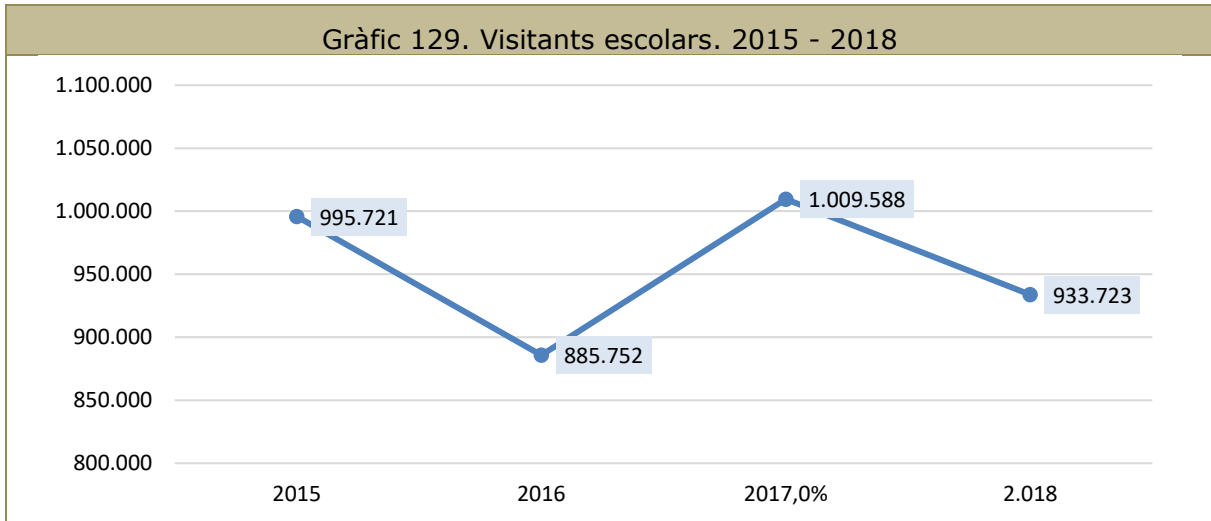
Gràfic 128. Visitants diaris. 2015 - 2018

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

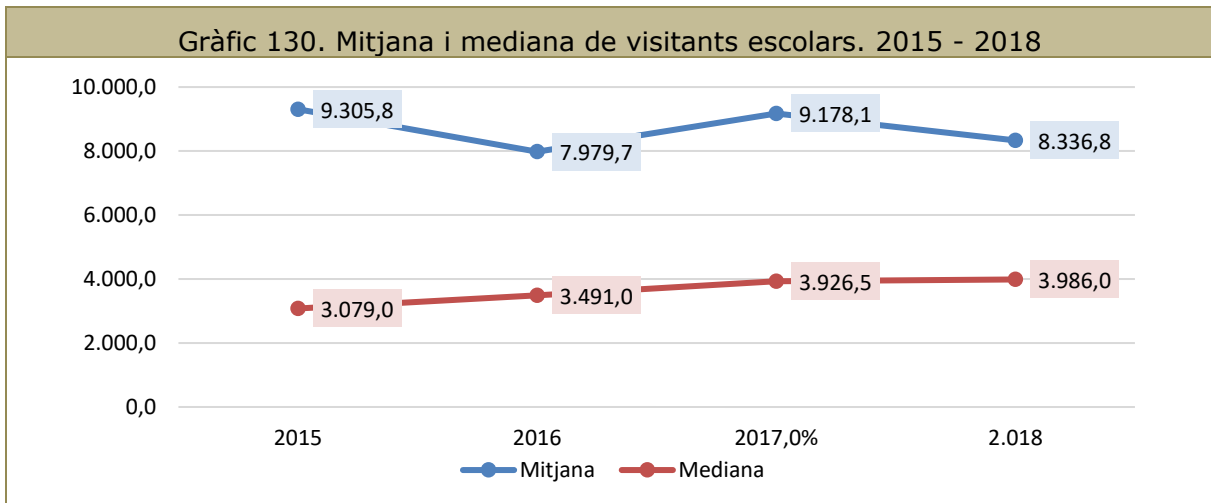
5.2.4. Visitants escolars

Els museus van rebre 933.723 visitants escolars durant el 2018, un 7,5% menys que el 2017 (75.865 escolars menys).

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

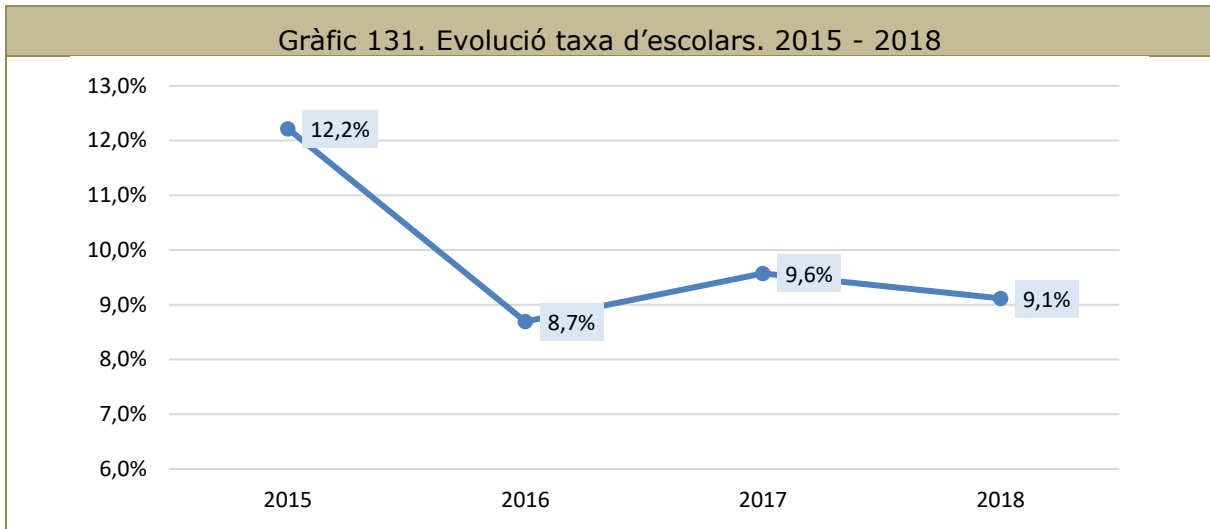
La mitjana de visitants escolars va ser de 8.336,8, un 9,2% menys que l'any anterior. La mediana va ser de 3.986,0, un 1,5% més que al 2017.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

5.2.5. Taxa de visitants escolars

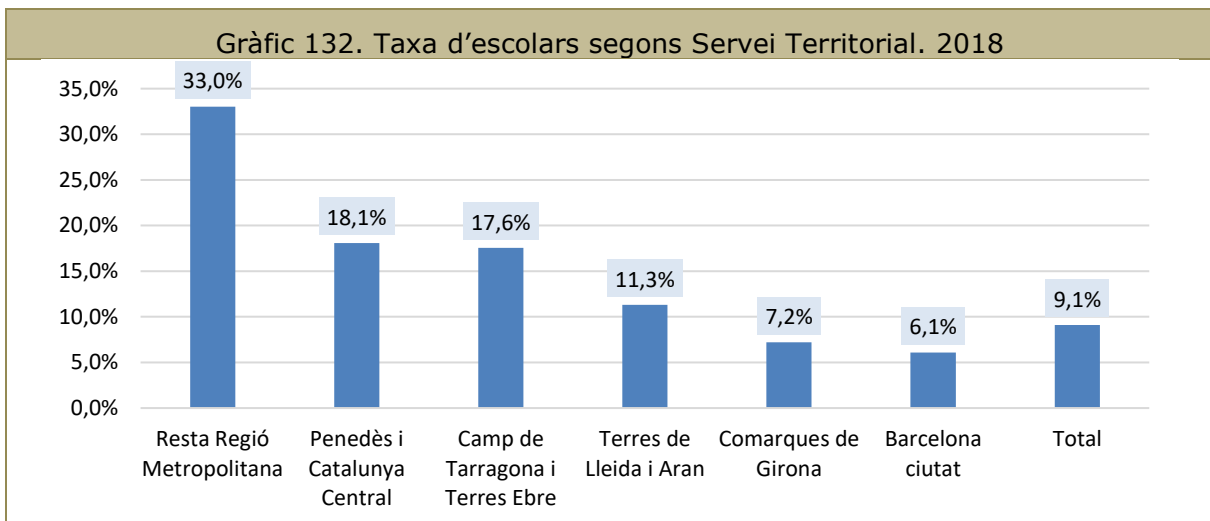
Aquesta taxa relaciona els visitants escolars i els visitants totals. El 9,1% dels visitants dels museus de Catalunya durant el 2018 han sigut escolars, 0,5 punts menys que el 2017.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015-2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

Servei territorial

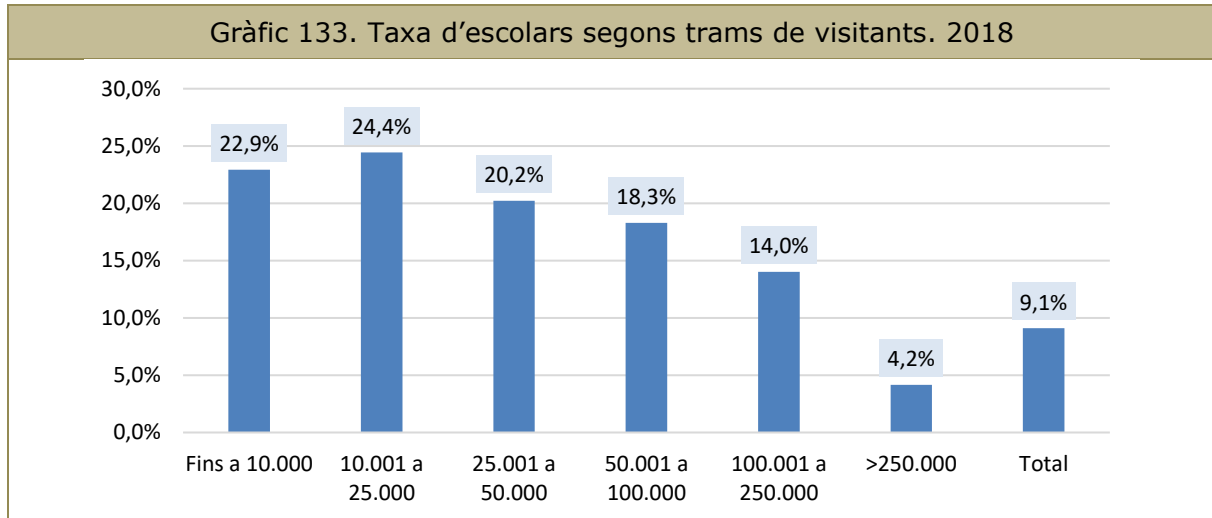
Aquesta taxa arriba fins al 33,0% a la Regió Metropolitana. Els dos territoris que estan per sota de la mitjana global són Barcelona ciutat (6,1%) i les comarques de Girona (7,2%), segurament per causes fortament vinculades al turisme.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 112 museus.

Trams de visitants

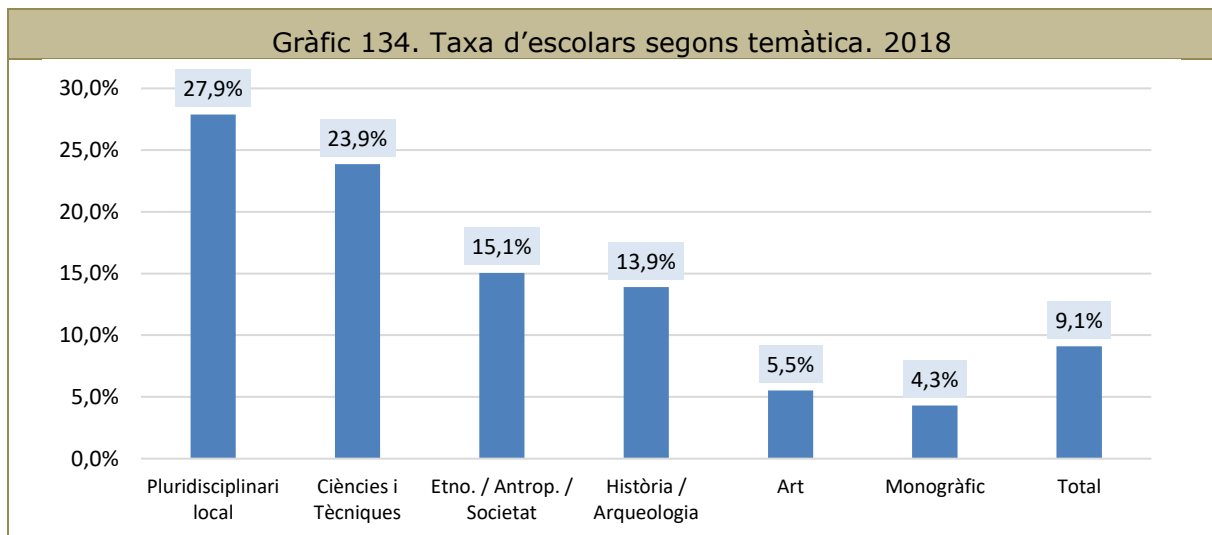
S'observa que els museus que presenten taxes de visitants escolars més elevades són els que tenen menys volum de visitants. A mesura que augmenta el volum de visitants anuals la taxa d'escolars cau progressivament.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 112 museus.

Temàtica

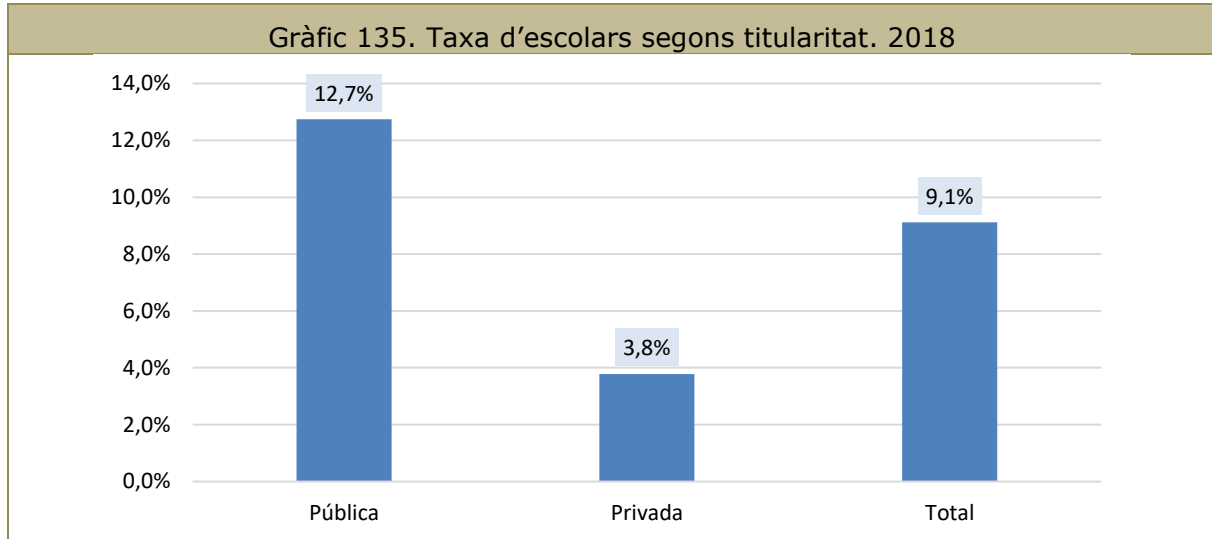
Per temàtica, els museus amb una taxa de visitants escolars més elevada són els pluridisciplinaris locals (27,9%) i els de ciències i tècniques (23,9%). A la cua se situen els monogràfics (4,3%) i els d'art (5,5%).

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 112 museus.

Titularitat

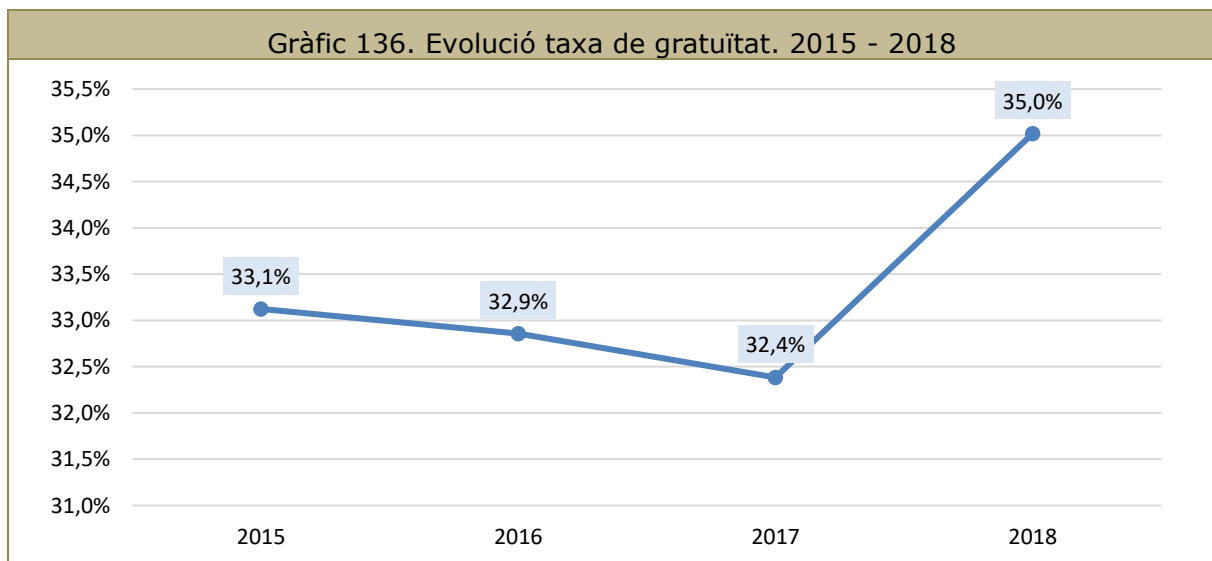
Els museus públics presenten una taxa de visitants escolars 3,3 vegades superior a la dels museus privats.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 112 museus.

5.2.6. Taxa de gratuïtat

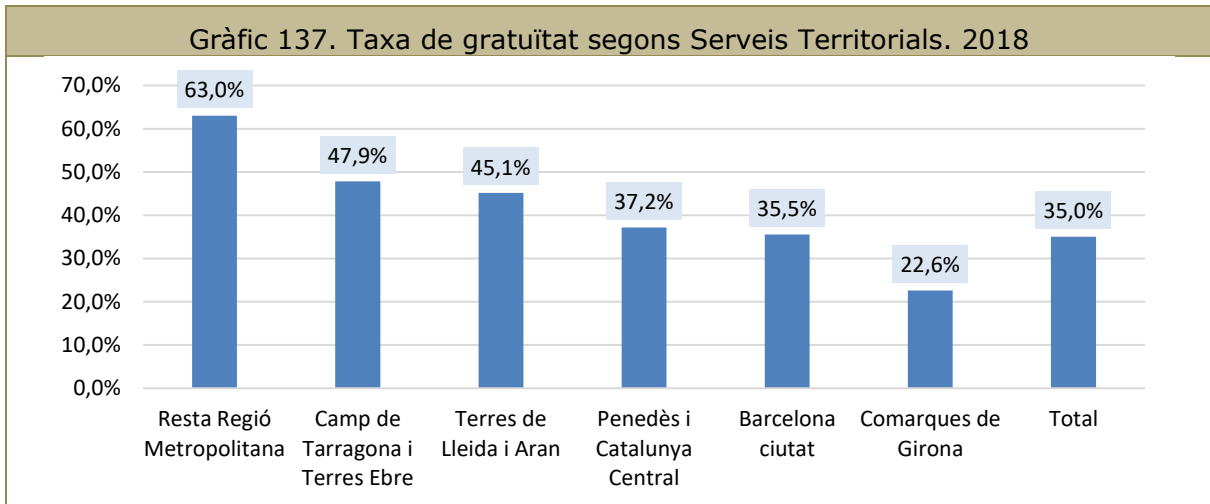
Aquest indicador fa referència al percentatge de persones que han visitat el museu amb entrada gratuïta respecte als visitants totals. La taxa de gratuïtat als museus de Catalunya durant el 2018 ha sigut del 35,0%, 2,6 punts més que al 2017.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015-2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

Serveis territorials

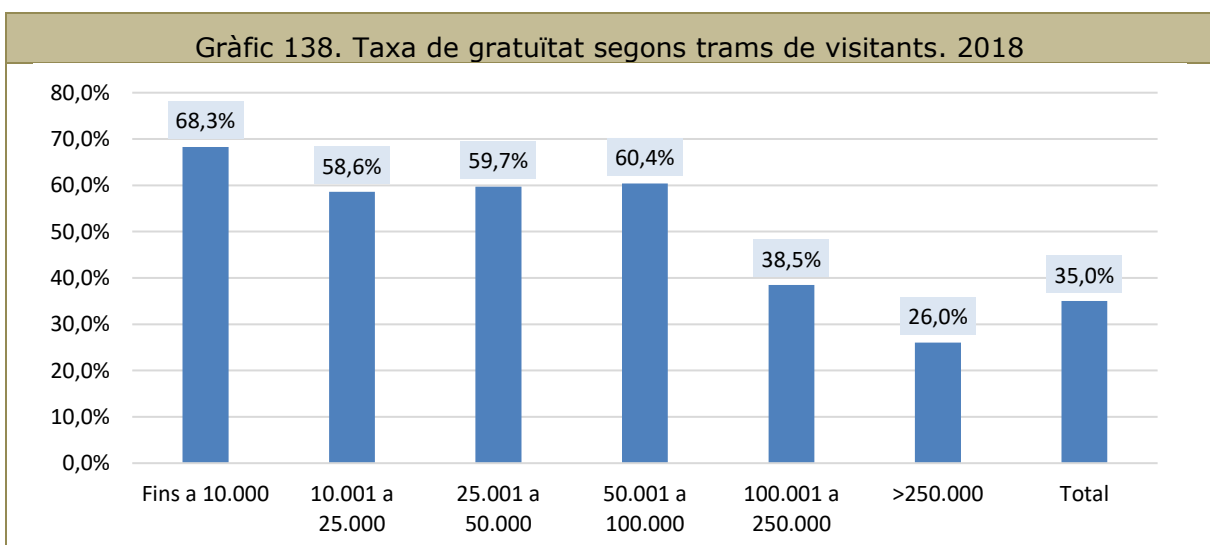
A la resta de la Regió Metropolitana aquesta taxa arriba fins al 63,0%, fet que possiblement té relació amb l'elevada taxa de visitants escolars d'aquest territori (veure apartat anterior). També destaquen les taxes del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre (47,9%) i de les Terres de Lleida i Aran (45,1%). El territori que presenta una taxa més baixa és les comarques de Girona (22,6%).

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

Trams de visitants

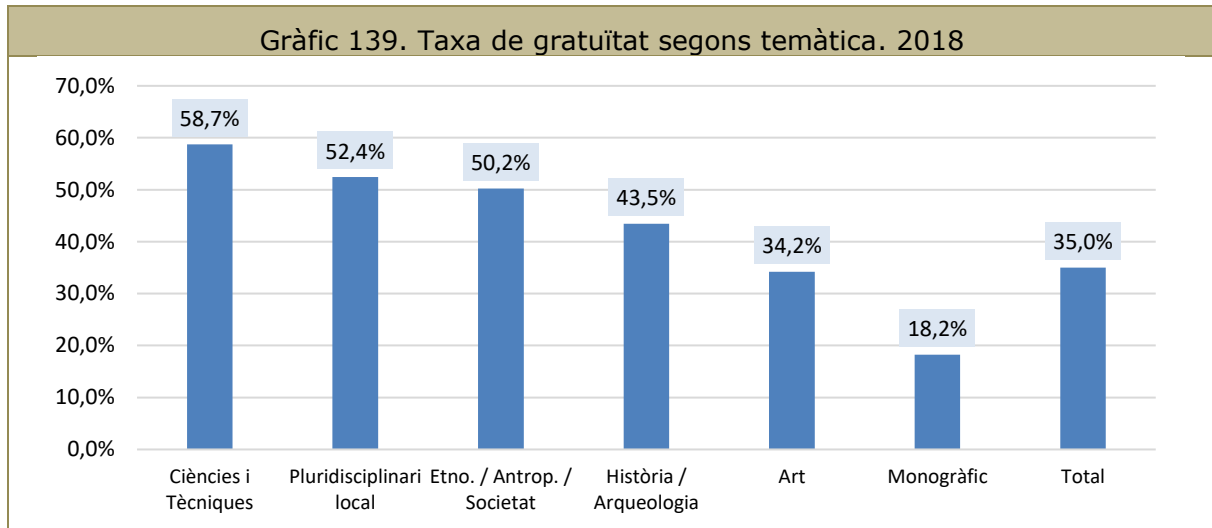
A la següent gràfica s'observa una correlació entre el volum de visitants anuals i el percentatge de visitants gratuïts: a major volum de visitants anuals menor és la taxa de gratuïtat dels museus de Catalunya.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

Temàtica

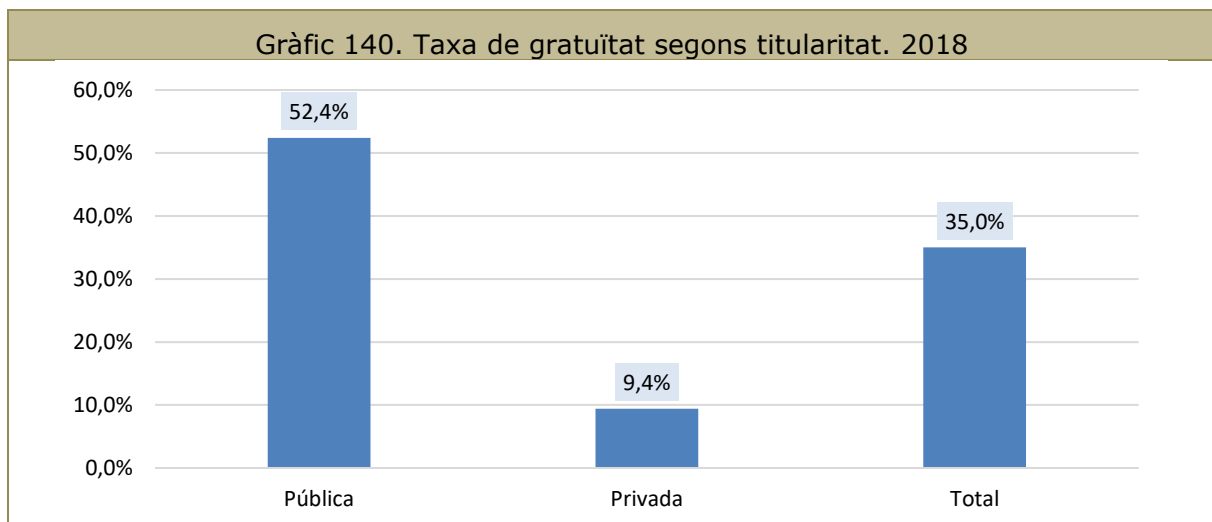
Els museus que presenten les taxes més elevades de gratuïtat són els de ciències i tècniques (58,7%), els pluridisciplinaris locals (52,4%) i els de d'etnografia, antropologia i societat (50,2%). Les dues categories amb taxes de gratuïtat per sota de la mitjana global són els d'art (34,2%) i els monogràfics (18,2%).

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

Titularitat

Els museus públics presenten una taxa de gratuïtat 5,6 vegades superior a la dels museus privats.

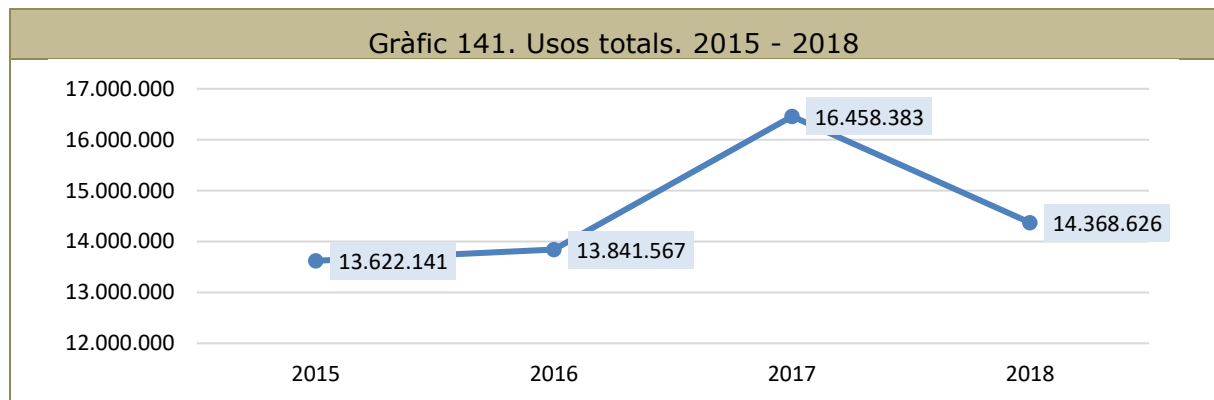
Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya. Base: 114 museus.

5.2.7. Usos totals

Els usos són cadascuna de les utilitzacions dutes a terme pels visitants durant la seva estada a l'equipament, ja siguin visites a les exposicions o usos a les activitats culturals o als serveis museístics. Cada visitant pot fer un o més usos durant la seva estada a l'equipament. Cada visitant es compta una sola vegada independentment del nombre d'usos que faci de l'oferta museística.

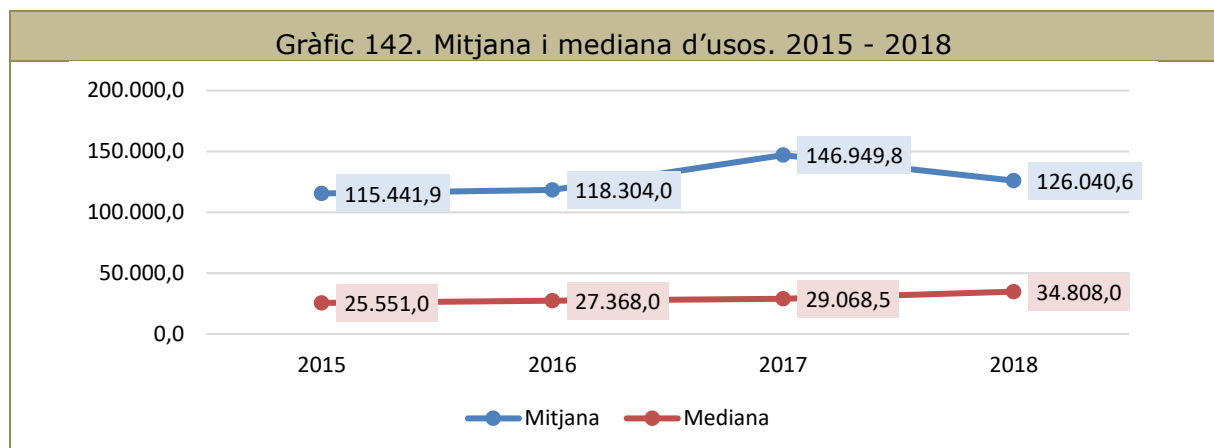
Tot seguit es presenta un exemple de recompte dels usos: una família amb pare, mare i 2 fills entra a un museu, tots ells visiten l'exposició permanent, els pares visiten una exposició temporal i els dos fills realitzen un taller; el museu registra 4 visitants i 8 usos (4 usos per exposició permanent + 2 usos per exposició temporal + 2 usos per activitats pròpies).

Els 10.248.837 de visitants que van rebre els museus de Catalunya el 2018 van generar 14.368.626 usos (-12,7% respecte 2017), el que suposa 1,40 usos per visitant.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

La mitjana d'usos va ser de 120.040,6, un 14,2% menys que l'any anterior. La mediana va ser de 34.808,0, un 19,7% més que al 2017.

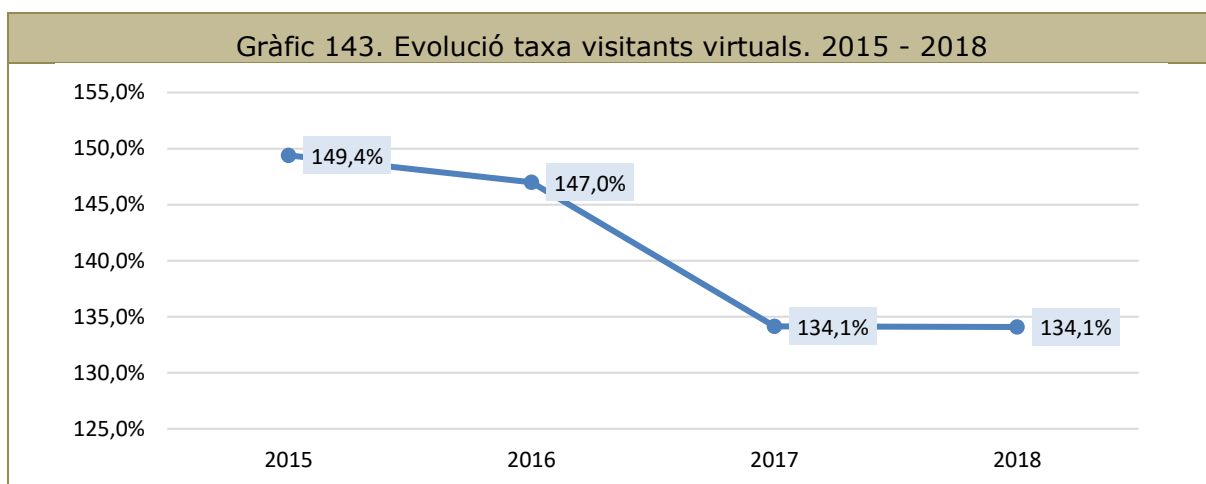

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015 - 2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

5.2.8. Taxa de visitants virtuals

Aquesta taxa mostra la quantitat de visitants a la web respecte dels visitants físics dels equipaments. Com més elevada és, més visitants web rep un equipament per cada visitant físic. El global dels museus de Catalunya⁵² és del 134,1%, igual que l'any anterior.

Font: Recompte de públics dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015-2018, Observatori dels Públics del patrimoni Cultural de Catalunya.

⁵² Aquesta dada s'extreu dels 76 museus que van presentar dades de visitants webs i que disposen de web d'ús exclusiu de l'equipament, és a dir, de web no compartida amb altres institucions.

5.3. La projecció social del museu al propi municipi i al territori

Aquest capítol presenta algunes de les actuacions més rellevants dels museus catalans el 2018 en termes d'impacte social al propi municipi o al seu territori més immediat.

El 2018 va presentar la mesura de govern «Cap a una política pública de cultura i educació», treballada conjuntament entre l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, l'**Institut de Cultura de Barcelona**⁵³ i el Consorci d'Educació de Barcelona. Aquesta mesura preveu un pla d'accions que estableixi les principals línies de treball a desenvolupar durant el període 2019-2026 a fi de reduir la situació de desigualtat social en el dret i l'accés a la participació cultural de Barcelona i de potenciar l'aliança entre el sistema cultural i l'educatiu.

També per l'Institut de Cultura de Barcelona, el 2018 va ser un any de continuïtat en relació amb el treball de millora de l'accessibilitat als centres museístics, especialment pel que fa a la comunicació. Cal destacar la constitució d'un grup estable de referents d'accessibilitat a cada museu i d'un espai per a la coordinació, l'intercanvi i l'impuls per a la millora de les accions prioritzades a la diagnosi del 2017. El programa **Apropa Cultura** va rebre 3.927 visitants als museus municipals, organitzats en un total de 290 grups de diferents entitats que treballen per a la inclusió social.

Programa d'accessibilitat de la **Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona**⁵⁴. L'objectiu d'aquest programa és desenvolupar accions per a fer accessibles els museus de la XML a públics amb dificultats físiques i/o sensorials (visuals, auditives i cognitives), apropant així aquests equipaments a nous segments de població amb la finalitat que esdevinguin espais accessibles i inclusius. En aquesta línia s'emmarca el projecte de *La Mirada Tàctil*, que desenvolupa diverses accions especialment adreçades als visitants de baixa visió, ceguesa, mobilitat reduïda i sordesa. Les principals accions que es desenvolupen en aquest projecte són l'adaptació de les exposicions permanents i de les exposicions itinerants de la XML a aquests col·lectius.

Pel que fa a l'adaptació de les exposicions itinerants produïdes per l'Oficina de Patrimoni Cultural, el 2018 s'han adaptat les exposicions *Xilografies*, *la fusta feta imatge* i *De París a Nova York. Gravats de la Col·lecció Gelonch Viladegut* amb les següents accions:

- Elaboració de guions de l'exposició amb escriptura en Braille i macro caràcter i amb elements de relleu tàctils adreçats a persones amb dificultats visuals.
- Producció d'audiovisuals i d'audioguia amb subtítolacions i amb llengua de signes per a persones amb dificultats auditives.

⁵³ Memòria de l'Institut de Cultura de Barcelona 2018

⁵⁴ Memòria de de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona 2018

- En l'exposició *Xilografies, la fusta feta imatge* també s'ha incorporat una proposta olfactiva a base d'essències olfactives per tal de convertir la visita a l'exposició en una experiència multisensorial també a través de l'olfacte, a més del tacte i la vista, oferint al visitant una nova manera d'apropar-se als seus continguts.

El **Museu Nacional d'Art de Catalunya**⁵⁵ ha aprovat l'auditoria que permet renovar el certificat IQNetSR10, i consolida la voluntat, iniciada fa quatre anys, de ser una institució que ha fet de la Responsabilitat Social un eix central. En aquesta línia ha participat en la recollida de fons per a diverses causes solidàries: l'Associació Bona Voluntat en Acció per la inclusió social, *Magic Line* de l'Hospital Sant Joan de Déu i solidaritat amb *Proactiva Open Arms*. També ha col·laborat amb el departament implicat en la gestió dels temes ambientals, de sostenibilitat i estalvi energètic en el marc del projecte de Responsabilitat Social.

Al **Museu d'Art Contemporani de Barcelona**⁵⁶, durant el 2018 s'ha continuat fent una revisió dels paràmetres d'accessibilitat de les diferents exposicions acollides pel museu, tant des del punt de vista físic com sensorial i comunicatiu. Algunes accions que s'han dut a terme: incorporació d'un plànol visual i tàctil de les tres plantes de l'Edifici Meier que compleix estàndards d'accessibilitat per a persones amb baixa visió i disposa de relleu i Braille per a persones amb ceguesa.

Pel que fa a les activitats impulsades a l'hora de facilitar l'accessibilitat pel **Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona**⁵⁷, cal destacar la seva participació dins de la iniciativa *Apropa Cultura*, oferint les visites comentades *El retaule de la teva vida: activitat per a persones amb Alzheimer*, així com la ruta *Dins i fora de la ciutat romana*.

Menció a part mereix la iniciativa *This is Barcelona / Benvinguts a la ciutat*, un programa en diferents idiomes de coneixement de la ciutat adreçat a persones refugiades, nouvinguts i a disposició de les institucions d'acollida. S'articula en una sessió d'acollida al museu, on es fa una introducció breu sobre la ciutat, seguida d'un itinerari per sis places de la ciutat que n'expliquen alguns dels seus aspectes principals (la plaça política, la religiosa, l'econòmica, la representativa i monumental, la ròtula comunicativa) i contribueix també a aproximar-se al creixement i història de Barcelona.

Cal destacar així mateix una nova edició del programa d'activitats *Estimul'Art*, realitzat en col·laboració amb el **Museu Frederic Marès** i la Fundació ACE-Institut Català de Neurociències Aplicades, i adreçat de manera especial i particularitzada a persones que tenen malalties neuro-degeneratives, com les que pateixen Alzheimer. L'objectiu d'aquest projecte és la realització d'activitats que facilitin el record i afavoreixin els processos de reminiscència dels participants a través de l'art i de la història de la ciutat, del patrimoni material i immaterial. En aquest context, també cal d'esmentar l'organització del seminari *Estimul'Art: Memòria, emocions i vivències. II Seminari de museus i Alzheimer*.

⁵⁵ Memòria del Museu Nacional d'Art de Catalunya 2018.

⁵⁶ Memòria del Museu d'Art Contemporani de Barcelona 2018.

⁵⁷ Memòria del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona 2018.

Entre les activitats socialment i cultural més inclusives, cal remarcar el paper cabdal del Casal d'estiu, lloc de reunió d'infants de tots els orígens, alguns d'immigració molt recent, en uns dies d'immersió intensiva en la història i el patrimoni de Barcelona, que contribueix a fer d'aquests nois i noies un pal de paller quan, ja en temps escolar, a la classe s'aborden aquests temes i d'altres relacionats.

En relació amb el **MAC-Barcelona**⁵⁸, cal destacar també la consolidació i implementació de noves activitats, tant per a públic adult (com és el "Museum Quiz" i els "Contes als museus per a nenes rebels", en col·laboració amb altres museus de la ciutat) com per a públic familiar, amb la renovació de les activitats familiars de cap de setmana. A més, El MAC-Barcelona ha col·laborat en el programa *Argonautes* per facilitar el transport i el desenvolupament d'activitats a 397 alumnes d'onze centres educatius de màxima complexitat, projecte desenvolupat gràcies a l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural. El conveni amb el PAE de l'Ajuntament de Barcelona ha permès mantenir les beques previstes, que han afavorit 180 alumnes procedents de sis centres educatius. L'abast de l'acció arriba a tot Catalunya.

El **Mac-Empúries**⁵⁹ ha participat novament en la campanya d'ajuts a escoles d'entorns desfavorits que subvenciona l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural. Hi han participant 646 alumnes de diversos centres educatius. El MAC-Empúries forma part del grup de treball "Una comarca de Museu", que treballa en xarxa amb vuit institucions museístiques i patrimonials de l'Alt Empordà per tal d'emprendre accions destinades a reforçar els lligams i la relació entre la comunitat educativa i els museus del territori.

El **Museu Nacional de la Ciència i de la Tecnologia de Catalunya**⁶⁰ ha ofert dues activitats gratuïtes (6 sessions en total) a escoles de màxima complexitat durant el curs 2017-2018. Són propostes de compromís social que ofereix el mNACTEC a través del Consell d'Innovació Pedagògica de l'Ajuntament de Barcelona. L'Agència Catalana del Patrimoni Cultural també ha creat 10 beques perquè les escoles de Catalunya de màxima complexitat puguin fer tallers de forma gratuïta. La majoria d'aquests centres educatius aprofiten els descomptes del transport amb el programa d'ajuts socials "Argonautes" per a sortides culturals escolars.

El **Museu de Ciències Naturals de Barcelona**⁶¹ durant el 2018 va treballar la inclusió com un dels plats forts del programa d'activitats escolars. Va oferir activitats als centres educatius de màxima complexitat, tant de Barcelona com de la resta del país.

També durant el 2018 es va iniciar el projecte *El Niu Volant*, en fase de prova pilot, en quatre escoles bressols municipals en col·laboració amb l'Institut Municipal

⁵⁸ Memòria del Museu Arqueològic de Catalunya 2018.

⁵⁹ Íbid.

⁶⁰ Memòria del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya 2018.

⁶¹ Memòria del Museu de Ciències Naturals de Barcelona 2018.

d'Educació de Barcelona. També s'ha dissenyat la proposta *Ampliem els límits? El model didàctic del Museu*, dirigida a cicles formatius i graus universitaris. Una activitat didàctica que dona a conèixer com aprenem ciències al Museu.

El 2018 també va ser l'any de la consolidació del *Museum Quiz Summer Tour*, ja que se'n va celebrar la segona edició i el **Centre de Cultura Contemporània de Barcelona** es va afegir al projecte.

Durant el mes d'abril de 2018, el MCNB va programar la novena edició de les jornades *BioblitzBCN* al Jardí Botànic Històric de Barcelona, en la qual hi van participar un total de 766 persones durant els tres dies d'activitat.

6. Els museus i el territori

6.1. Acció territorial dels museus

6.1.1. L'actuació de l'Institut de Cultura de Barcelona i dels Museus de Barcelona⁶²

El 2018 va ser l'any de la consolidació definitiva del Barcelona Districte Cultural, que durant el segon any de funcionament es va ampliar a un total de 22 equipaments de proximitat dels 10 districtes de la ciutat.

Des de la Direcció de Cultura de Proximitat, juntament amb l'Institut Municipal de Paisatge Urbà, es defineixen els criteris que cal aplicar per a la regulació dels projectes d'art urbà que s'han de desenvolupar a la ciutat. En aquest sentit, el 2018 va destacar el disseny i la redacció del projecte del Pla d'usos i del Pla funcional del centre d'art urbà de Barcelona Cilindre d'Horta, al districte d'Horta-Guinardó, per convertir, en un futur proper, aquest espai en un centre de referència d'art urbà i de desplegament de programes i polítiques d'art urbà a la ciutat.

Durant el 2018, s'ha posat en marxa una de les accions principals del Pla de millora del coneixement de les col·leccions de béns mobles municipals: el projecte d'inventari i documentació de les col·leccions dels museus municipals, iniciat l'estiu del 2018 amb l'objectiu de revisar les fitxes de les col·leccions dels museus.

Una de les prioritats de la Direcció de Patrimoni, Museus i Arxius de l'ICUB ha consistit en treballar en l'impuls dels programes que vinculen patrimoni i educació. En aquest sentit, es van desenvolupar dos projectes pedagògics d'educació secundària i de llarga durada en què es vinculaven museus i escoles: «Patrimonia'm» i «Ciutat natura».

El treball en xarxa dels museus municipals va permetre impulsar iniciatives i activitats de ciutat que, en alguns casos, es consolidaven com a veritables esdeveniments de rellevància. És el cas de la Nit dels Museus, que el 2018 va superar els 200.000 participants i es va convertir en l'edició més visitada de totes les celebrades fins al moment, o del *Big Draw*, que per primera vegada es va presentar com una festa ciutadana del dibuix més enllà del Museu Picasso, ja que es va ampliar a altres centres de la ciutat com la Fundació Joan Miró, el MACBA, el MNAC, el Museu de Ciències Naturals de Barcelona i el Museu del Disseny de Barcelona. Així mateix cal tenir en compte l'iN MUSEU, que en la seva segona edició va tornar a exhaurir les entrades al cap de poques hores d'obrir-se el termini d'inscripcions.

D'entre les moltes propostes expositives de l'any als museus de l'Institut de Cultura de Barcelona, destaca «Ifni. La mili dels catalans a l'Àfrica», programada al Museu Etnològic i de Cultures del Món. Altres exposicions que van mostrar una acollida rellevant durant el 2018 i que es van allargar fins al 2019 van ser «Vida?

⁶² Memòria de l'Institut de Cultura de Barcelona 2018

o Teatre? Charlotte Salomon (Berlín, 1917 – Auschwitz, 1943)», al Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, i «Una infància sota les bombes», a El Born Centre de Cultura i Memòria.

El 2018 també va ser un any d'aniversaris, atès que es va celebrar el 70è aniversari del **Museu Frederic Marès** i, alhora, el 125è aniversari del naixement de l'escultor. Per commemorar les dues efemèrides, el museu va programar diferents activitats, com ara la nova presentació museogràfica de l'estudi-biblioteca de Frederic Marès, un nou servei educatiu i la renovació de l'oferta d'activitats.

En l'àmbit del patrimoni, per al **Castell de Montjuïc** 2018 va ser un any de creixement i consolidació de l'equipament. Una de les novetats més destacades va ser l'obertura al públic dels calabossos, on es poden contemplar més de 650 grafits realitzats pels presos que documenten el dia a dia de la reclusió, des del darrer terç del segle XIX fins a les acaballes de la Guerra Civil.

El 2018 es va organitzar, per part del **Servei d'Arqueologia i El Born CCM**, el II Simposi Internacional d'Arqueologia, centrat en l'estudi del Rec Comtal de Barcelona. Per la seva part, el MUHBA va continuar treballant en el projecte de museïtzació del Bon Pastor, del qual es va presentar una primera mostra a través de l'activitat «Les cases del Bon Pastor. Habitatge i treball a la Barcelona del segle XX». També el 2018 es van mantenir les obres de reforma i adequació de l'antiga nau Oliva Artés, al districte de Sant Martí, per potenciar-ne l'ús cultural i, un cop finalitzades les obres de restauració, es va reobrir la capella de Sant Miquel del monestir de Pedralbes.

Durant el mes d'octubre el **Museu de Ciències Naturals de Barcelona** va organitzar la 1a Jornada sobre Ciència Oberta, liderada des del Centre de Documentació, en què van participar-hi persones expertes en ciència oberta a Catalunya. El 2018, el Museu de Ciències Naturals de Barcelona va co-organitzar, juntament amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona, el 12è Cicle d'Activitats als Parcs, Platges i Rius Metropolitans. També va formar part del Comitè Organitzador de la 12ª Festa de la Ciència de Barcelona i, a més a més, va ser nucli organitzador del Barcelona Dibuixa al Besòs-Maresmem una iniciativa en què es van desenvolupar fins a cinc tallers artístics amb una participació de 1.342 persones.

Al Museu de Ciències Naturals de Barcelona, la recerca científica ocupa una part molt important de l'activitat del museu. En aquest context, doncs, s'ha iniciat diferents projectes destacats:

- Projecte ecostack, finançat per la Unió Europea en el marc del programa Horitzó 2020.
- Projecte PASSER-CAT per estudiar la dinàmica poblacional i determinar els factors que expliquen la davallada que el pardal comú pateix a Catalunya.
- Projecte Artròpedes del medi hipogeu de la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, per conèixer l'estat de conservació d'algunes de les espècies d'invertebrats hipogeus amenaçades o protegides de Catalunya.

6.1.2. Actuacions a la resta del territori català⁶³

El 2018 va tenir lloc la inauguració (parcial) institucional del **Mas Miró** a Mont-roig del Camp (Baix Camp), el nou museu dedicat al pintor Joan Miró, impulsat per la Fundació Mas Miró i per l'Ajuntament del municipi. Es tracta de la culminació de la primera fase del projecte, anunciat el maig de 2011, de crear un nou museu dedicat a Joan Miró a la masia familiar de Mont-roig del Camp, on el pintor estiujava.

Es va inaugurar a Falset (Priorat) el **Castell de Falset-Museu Comarcal**, amb dues sales dedicades a la història del municipi i de la comarca. Amb l'obertura d'aquest nou espai museístic, impulsat per l'Ajuntament i pel Centre d'Estudis Falsetans, es va donar resposta al tancament, el 2005, del museu gestionat per aquest centre, que des de llavors havia reivindicat reobrir.

Es va inaugurar la darrera fase del centre d'interpretació del jaciment ibèric de la **Font de la Canya**, la denominació d'origen vinífera, a Avinyonet del Penedès (Alt Penedès).

Va ser inaugurat el centre d'interpretació del món iber a Tivissa (Ribera d'Ebre), amb el nom **Espai Ilercavònia**. Ibers a Tivissa, a la planta superior del casal municipal, que contextualitza el jaciment iber del castellet de Banyoles.

Es va inaugurar **l'Espai Pere Tàpies** a la Biblioteca Joan Oliva de Vilanova i la Geltrú (Garraf), amb motiu del primer aniversari de la mort del cantant. Aquest petit centre acull una mostra de la biblioteca personal i d'objectes personals de Joan Collell, nom vertader del conegut cantautor i gastrònom vilanoví Pere Tàpies, donats per la família a l'Ajuntament.

Es va donar a conèixer el **Neoparc**, un parc pedagògic dedicat al neolític a Catalunya, impulsat per l'Ajuntament de Cunit (Baix Penedès). Es tracta d'un espai d'experimentació, amb reproduccions d'hàbitats i estructures d'època neolítica, adreçada a educadors i grups escolars, dissenyat per l'equip de Didàctica de les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona.

⁶³ Recull d'informacions a partir de Menéndez i Pablo, F. Xavier (2019). *Intervencions museogràfiques a Catalunya (2015–2018)*. Revista *Mnemosine. Revista Catalana de Museologia*, núm. 9, 2019.

6.2. Projecció internacional dels museus catalans

La projecció internacional dels museus es valora en termes d'activitats d'abast internacional en les quals els museus catalans han participat. L'any 2018 les activitats d'abast internacional més destacades dels museus són les següents:

6.2.1. Museu Nacional d'Art de Catalunya⁶⁴

La projecció internacional del Museu Nacional d'Art de Catalunya i el treball en xarxa s'ha vist reforçat a través de la participació a les trobades del grup Bizot de directors de museus de tot el món.

El Museu Nacional d'Art de Catalunya ha organitzat juntament amb la Universitat Autònoma de Barcelona el simposi internacional *Imago & Mirabilia. Les formes del prodigi a la Mediterrània medieval*, al voltant del concepte del meravellós i les seves representacions a l'Edat Mitjana. El simposi s'ha dut a terme dins del projecte "MICINN HAR2015-63883-P: Movilidad y transferencia artística en el Mediterráneo medieval: artistas, objetos y modelos - MAGISTRI MEDITERRANEI".

6.2.2. Museu d'Arqueologia de Catalunya⁶⁵

El MAC-Barcelona ha signat diversos convenis de col·laboració amb institucions internacionals com el Museu del Jade de San José (Costa Rica), amb qui ha acordat la prestació de les peces del Museo Nacional de Costa Rica per a l'exposició *Xamans i Esperits*. L'exposició *Xamans i Esperits*, va presentar una mostra de la col·lecció arqueològica del Museo del Jade y de la Cultura Precolombina després dels contactes iniciats el 2016 entre el museu de Costa Rica i el MAC.

Els membres de l'Àrea de Recerca i Gestió de Col·leccions del MAC-Barcelona han participat i presentat diverses comunicacions en congressos d'abast internacional a Niça (França), Sant Petersburg (Rússia), Leiden (Països Baixos) o a Cluj-Napoca (Romania).

Al MAC-Empúries s'ha celebrat la 72a edició del Curs d'Empúries, amb la participació de 25 alumnes procedents de diverses universitats espanyoles i europees. En el curs hi ha participat ponents de diferents universitats europees: Université Aix-Marseille/ Centre Camille Jullian (Marsella, França), University College Dublin (Irlanda), CNRS. Dép. Recherches Archéologiques Subaquatiques et Sous-marines, DRASSM (Marsella, França).

⁶⁴ Memòria del Museu Nacional d'Art de Catalunya 2018

⁶⁵ Memòria del Museu Arqueològic de Catalunya 2018

6.2.3. Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya⁶⁶

Des del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya s'han dut a terme o iniciat projectes amb diverses institucions internacionals:

- Seguiment del programa POCTEFA-PYRFER "El ferro als Pirineus", amb diferents reunions de treball a Campdevàrol, Ripoll i Arles-sur-Tech.
- Seguiment del programa europeu transfronterer "Ruta europea del ferro", amb diferents reunions i presentacions a Alins, Nay, Beasain i Donostia.

6.2.4. Museu d'Art Contemporani de Barcelona⁶⁷

El Museu d'Art Contemporani de Barcelona durant el 2018 ha realitzat diferents itineràncies i coproduccions arreu del món:

- *Gelatina dura. Historias escamoteadas de los 80.* Exposició organitzada pel MACBA en col·laboració amb Hiriarte - Centro de Cultura Contemporànea de Pamplona. Exposada a Barcelona i a Pamplona.
- *Akram Zaatari. Contra la fotografia. Història anotada de l'àrab Image Foundation.* Exposició organitzada pel MACBA i el National Museum of Modern and Contemporary Art de Seül, en col·laboració amb la Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen de Düsseldorf i la Sharjah Art Foundation de Sharjah. Exposada a Barcelona, Düsseldorf (Alemanya), Seül (República de Corea) i Sharjah (Emirats Àrabs Units).
- *Poesia Brossa.* Exposició organitzada pel MACBA, en col·laboració amb Artium de Vitòria. Exposada a Barcelona i a Vitòria.
- *Domènec. Ni aquí ni enlloc.* Exposició organitzada pel MACBA, en col·laboració amb Ateneo Art Gallery de Manila. Exposada a Barcelona i a Manila (Filipines).
- *Melanie Smith. Farsa i artifici.* Exposició organitzada pel MACBA, en col·laboració amb el MUAC (Ciutat de Mèxic) i el Museo Amparo (Puebla). Exposada a Barcelona, Ciutat de Mèxic (Mèxic) i a Puebla (Mèxic).

A més a més, com a institució de voluntat innovadora i compromesa amb la preservació i difusió del patrimoni, el MACBA treballa en xarxa amb altres institucions de nivell nacional i internacional.

Durant el 2018, el MACBA ha establert noves relacions estables de col·laboració amb el CentroCentro de Madrid i el CDAN - Centro de Arte y Naturaleza d'Osca.

Internacionalment, continua vigent el projecte a llarg termini *L'Internationale*, subvencionat per la Comunitat Europea i format per les institucions Moderna Galerija (MG, Ljubljana, Eslovènia), Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía (MNCARS, Madrid), Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (MHKA, Anvers, Bèlgica), SALT (Istanbul i Ankara, Turquia), Van Abbemuseum (VAM, Eindhoven, Holanda) i Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA). *L'Internationale* rep

⁶⁶ Memòria del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya 2018

⁶⁷ Memòria Museu d'Art Contemporani de Barcelona 2018

també la participació de Grizedale Arts (GA, Coniston, Regne Unit), Liverpool John Moores University (LJMU, Liverpool, Regne Unit), Stiftung Universität Hildesheim (UH, Hildesheim, Alemanya) i University College Ghent School of Arts (KASK, Gant, Bèlgica), entre d'altres institucions associades procedents de l'àmbit universitari.

6.2.5. Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona⁶⁸

La xarxa *City History Museums and Research Network of Europe (CITYHIST Network)* és un grup de treball promogut pel Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona que està format per museus de ciutat, universitats i centres de recerca en patrimoni d'una vintena de ciutats europees. Es tracta d'una plataforma de col·laboració i un espai de debat que gira al voltant de la història i del patrimoni urbà, així com de la gestió dels museus de ciutat i del lloc institucional i social que ocupen actualment les ciutats.

Entre els *workshops* o tallers organitzats a Barcelona el 2018, es van organitzar dues reunions el 22 de febrer i el 26 de maig en el context del *IV i V seminari Reinventar el museu*, que va servir de base per a debats ciutadans i internacionals sobre el futur del MUHBA i dels museus de ciutat a escala mundial. Hi van participar els següents museus: Frankfurt Museum, Riga History Museum, Helsinki City Museum, Amsterdam Museum, Hamburg Museum, Museu de Lisboa, Musée d'Histoire de Lyon, Stadtmuseum Berlin, Lëtzebuerg City Museum, Museum Rotterdam (convidat), Museo de Historia de Madrid, Wien Museum, Museum of Copenhagen i City Museum of Ljubljana.

6.2.6. Servei d'Arqueologia de l'Institut de Cultura de Barcelona⁶⁹

El 2018 l'Institut de Cultura va seguir la línia de suport a les accions internacionals dels programes culturals de la ciutat i a la representació de Barcelona en les xarxes internacionals de cultura. Barcelona va ser convidada a l'*Edinburgh International Book Festival*, on va organitzar «La nit de Barcelona», una proposta per oferir una visió panoràmica de la poesia barcelonina. Alhora, es va continuar la col·laboració amb Ciutats i Governos Locals Units (CGLU) mitjançant la participació en la 15a reunió anual de la Comissió de cultura de CGLU a Ciutat de Mèxic, l'acollida d'una delegació internacional de participants del programa *peer learning* i l'assessorament de la ciutat belga de Namur.

D'altra banda, es van dissenyar dos dels grans esdeveniments que tindran lloc durant el 2019: l'entrada a la xarxa de ciutats *World Cities Culture Forum* i el desenvolupament del programa de Barcelona com a ciutat convidada d'honor a la Feria del Libro de Buenos Aires, en col·laboració amb l'Institut Ramon Llull.

⁶⁸ Memòria Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona 2018

⁶⁹ Memòria de l'Institut de Cultura de Barcelona 2018

6.2.7. Museu Etnològic i de Cultures del Món de Barcelona⁷⁰

El Museu Etnològic i de Cultures del Món de Barcelona forma part, des de 2014, de la xarxa *SWICH-Sharing a World of Inclusion, Creativity and Heritage*, que aplega onze museus etnogràfics europeus, liderats pel Welt Museum de Viena, al voltant de la discussió i l'intercanvi d'experiències sobre el paper que han de jugar aquestes institucions en la societat europea contemporània.

El projecte, que ha finalitzat el 2018, pretén tenir continuïtat en un de nou, el projecte *Taking care* (tenir cura), que vol reunir a tots els participants de la xarxa SWICH i a tres membres més i que es va a definir durant les últimes reunions de la xarxa SWICH. Aquest projecte tindrà dos línies de treball principals: la precarietat ecològica global i la creació de polítiques multiculturals en el marc dels Museus de Cultures del Món de tota Europa.

⁷⁰ Memòria Museu Etnològic i de Cultures del Món de Barcelona 2018

7. Els museus nacionals i de gestió directa

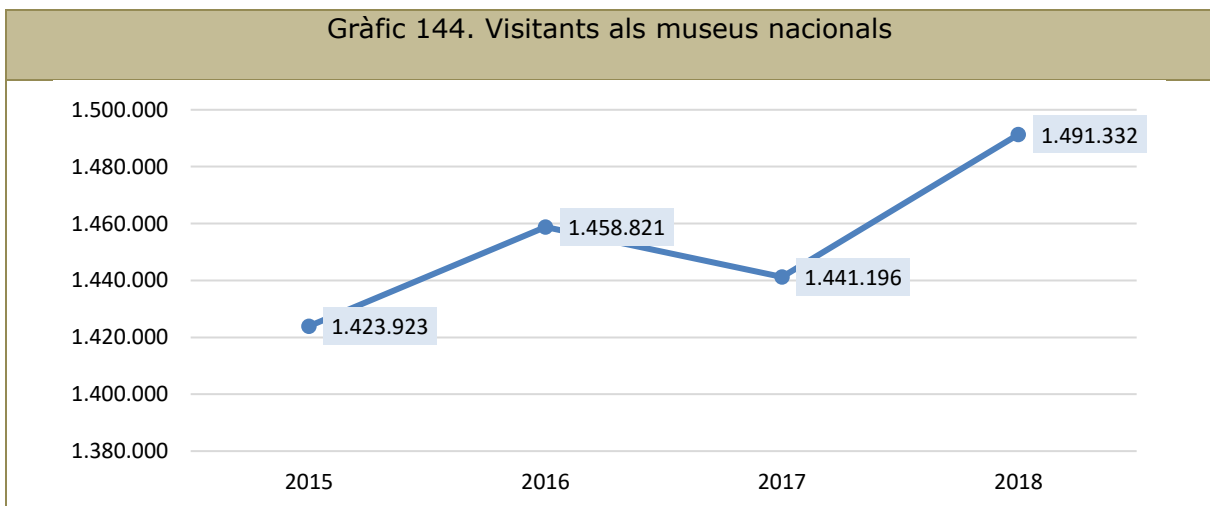
Aquest capítol presenta les accions més destacades dels museus nacionals i de gestió directa:

- Museu Nacional d'Art de Catalunya
- Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC)
- Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC)
- Museu d'Història de Catalunya (MHC)
- Museu d'Art de Girona (Md'AG)
- Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)
- Museu Nacional Arqueològic de Tarragona (MNAT).

Tanmateix, en diversos apartats no es disposa de dades de tots els equipaments.

7.1. Visitants, visites i usos

L'any 2018 aquests museus han rebut un total d'1.491.332 visitants (un 3,5% més que al 2017), que han realitzat 2.889.113 de visites i usos (+5,3%). Han acollit 2.046.057 persones al voltant del patrimoni (+3,4%) i han tingut un total de 2.628.796 sessions a les pàgines web (+12,9%⁷¹).

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015-2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

⁷¹ Aquest càlcul s'ha fet tenint en compte només els 6 equipaments que van presentar aquestes dades tant el 2018 com el 2017.

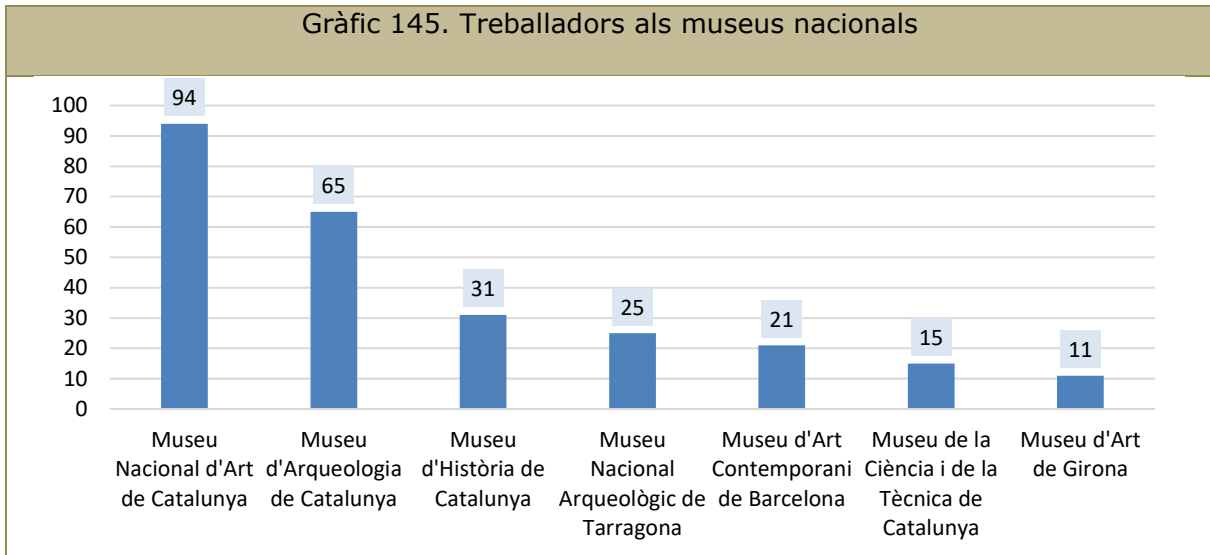
Taula 9. Museus nacionals i de gestió directa Visitants presencials i virtuals i usos 2018				
	Visitants	Persones al voltant del patrimoni	Usos	Visitants virtuals
Museu d'Arqueologia de Catalunya	267.001	352.535	465.927	61.422
Museu d'Art Contemporani de Barcelona	331.694	331.694	861.813	938.243
Museu d'Art de Girona	33.288	111.310	62.690	29.050
Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya	124.258	148.470	458.324	196.763
Museu d'Història de Catalunya	132.923	134.224	204.077	200.853
Museu Nacional Arqueològic de Tarragona	51.459	51.500	58.581	47.889
Museu Nacional d'Art de Catalunya	550.709	916.324	777.701	1.154.576
Total	1.491.332	2.046.057	2.889.113	2.628.796

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya

7.2. Els recursos humans

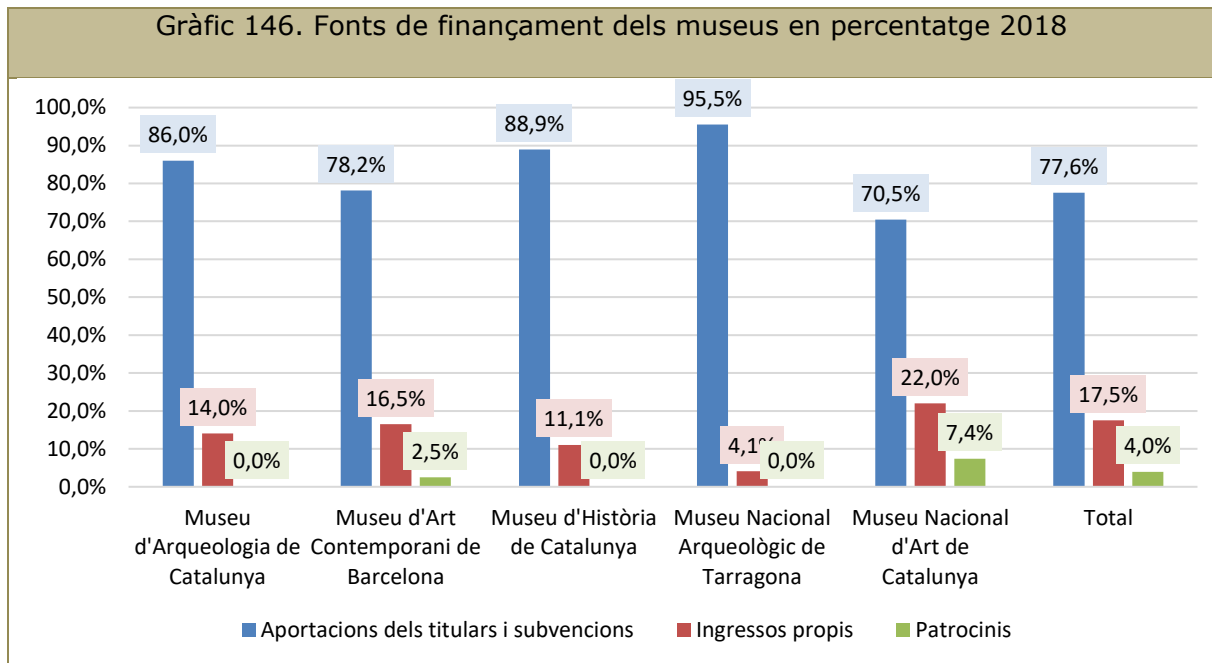
L'any 2018 els museus nacionals i de gestió directa tenen una plantilla de 262 treballadors indefinits o funcionaris, un 5,1% menys que al 2017. D'aquests, un 35,9% formen part del personal del Museu Nacional d'Art de Catalunya i un 24,8% del Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Font: Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015-2018, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

7.3. Els recursos econòmics

Respecte les fonts de finançament dels museus nacionals i de gestió directa dels que es disposa de dades, s'observa que el 77,6% dels seus ingressos provenen de les aportacions dels titulars i subvencions, el 17,5% d'ingressos propis (vendes, lloguers, etc.) i el 4,0% de patrocinis.

Font: Registre de Museus 2018

Taula 10. Museus nacionals i de gestió directa Fonts de finançament dels museus 2018 (I)					
	Aportacions titulars i subvencions	Ingressos propis	Patrocinis	Altres	Total ingressos
Museu d'Arqueologia de Catalunya	4.123.190,11 €	673.523,89 €	0,00 €	0,00 €	4.796.714,00 €
Museu d'Art Contemporani de Barcelona	9.156.143,56 €	1.930.037,56 €	291.500,00 €	334.611,27 €	11.712.292,39 €
Museu d'Història de Catalunya	2.670.745,16 €	332.097,89 €	0,00 €	0,00 €	3.002.843,05 €
Museu Nacional Arqueològic Tarragona	1.619.976,90 €	69.432,53 €	0,00 €	6.014,25 €	1.695.423,68 €
Museu Nacional d'Art de Catalunya	11.080.158,41 €	3.455.716,61 €	1.169.448,76 €	14.402,34 €	15.719.726,12 €
Total	28.650.214,14 €	6.460.808,48 €	1.460.948,76 €	355.027,86 €	36.926.999,24 €

Font: Registre de Museus 2018.

Taula 11. Museus nacionals i de gestió directa Fonts de finançament dels museus en percentatge 2018 (II)					
	Aportacions titulars i subvencions	Ingressos propis	Patrocinis	Altres	Total ingressos
Museu d'Arqueologia de Catalunya	86,0%	14,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Museu d'Art Contemporani de Barcelona	78,2%	16,5%	2,5%	2,9%	100,0%
Museu d'Història de Catalunya	88,9%	11,1%	0,0%	0,0%	100,0%
Museu Nacional Arqueològic Tarragona	95,5%	4,1%	0,0%	0,4%	100,0%
Museu Nacional d'Art de Catalunya	70,5%	22,0%	7,4%	0,1%	100,0%
Total	77,6%	17,5%	4,0%	1,0%	100,0%

Font: Registre de Museus 2018.

Taula 12. Museus nacionals i de gestió directa Fonts de finançament dels museus en percentatge 2018 (III)					
	Aportacions titulars i subvencions	Ingressos propis	Patrocinis	Altres	Total ingressos
Museu d'Arqueologia de Catalunya	14,4%	10,4%	0,0%	0,0%	13,0%
Museu d'Art Contemporani de Barcelona	32,0%	29,9%	20,0%	94,2%	31,7%
Museu d'Història de Catalunya	9,3%	5,1%	0,0%	0,0%	8,1%
Museu Nacional Arqueològic Tarragona	5,7%	1,1%	0,0%	1,7%	4,6%
Museu Nacional d'Art de Catalunya	38,7%	53,5%	80,0%	4,1%	42,6%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: Registre de Museus 2018.

7.4. Els projectes dels museus nacionals

No es presenten els projectes del MHC, Md'AG ni MNAT, doncs no publiquen memòries.

7.4.1. Museu Nacional d'Art de Catalunya⁷²

El gener de 2018 s'ha inaugurat la nova presentació de la col·lecció d'art del Renaixement i el Barroc.

Durant l'any 2018 s'ha iniciat el procés de renovació i millora de les sales de l'exposició permanent d'Art Modern. Si bé l'any 2014 es va realitzar una remodelació en sentit ample, durant l'any 2018 s'ha encetat una línia d'intervenció focalitzada en diverses línies molt concretes, en aspectes referents al gènere; als elements de mediació; i a la presentació d'artistes vinculats a l'art català pertanyents a l'avantguarda internacional.

S'ha posat en valor el paper de la dona com a artista, de manera que la nova presentació mostra retrats (pictòrics i fotogràfics) d'artistes conegudes, però també anònimes, que fins ara estaven a reserves. El paper de la dona a la col·lecció (on ja hi ha artistes com Ángeles Santos, Lluïsa Vidal, etc.) ara es veu reforçat per noves representacions d'aquestes que en redimensionen el seu paper com a artistes.

L'any 2018 s'ha iniciat un procés que té com a objectiu millorar la representació dels principals artistes d'avantguarda vinculats a l'art català, que a dia d'avui estan infrarrepresentats a la col·lecció del museu.

Gràcies a la col·laboració amb entitats i institucions culturals, el museu ha generat un ampli programa d'activitats de música, cinema, dansa, teatre, conferències i jornades d'estudis, d'entre d'altres. Destaquen les activitats al voltant de la nova presentació de la col·lecció de Renaixement i Barroc, com per exemple *Conversant sobre la col·lecció*, dues taules rodones per dialogar i debatre a l'entorn de temàtiques que formen part d'interessos compartits per especialistes i pel gran públic. També les activitats al voltant del Dia Internacional de les Dones on s'ha celebrat una jornada de portes obertes per a les dones; teatre, *La mujer (de)*; Contacontes, *Contes als museus per a nenes rebels*; visita *Dones que fan i dones que són en l'art de l'Edat Mitjana*, i visites en clau de gènere adreçades a col·lectius vinculats a aquests temes.

⁷² Memòria del Museu Nacional d'Art de Catalunya 2018.

7.4.2. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya⁷³

L'any 2018 el mNACTEC ha inaugurat una gran exposició "PERILL! Salvats per la tecnologia". Una exposició que mostra com la tecnologia ajuda a la prevenció de riscos, accidents i desastres en diversos àmbits: Desastres naturals, Incendis, El factor humà, Desastres industrials i Transport. La mostra inclou objectes reals, simuladors, maquetes i interactius, com un simulador de terratrèmols o un giroscopi d'entrenament per a pilots i astronautes. Una col·laboració entre el Parque de las Ciencias de Granada, el Museu DASA de Dortmund i el mNACTEC.

També s'ha inaugurat l'exposició de producció pròpia "Tornen els elèctrics". Exposició sobre l'impacte de la contaminació en la salut i sobre l'evolució del vehicle elèctric, en el marc del 3r congrés sobre el vehicle elèctric *Som elèctrics!*, que va tenir lloc del 19 al 21 d'abril de 2018, al mNACTEC. L'exposició fa un recorregut per la història del vehicle elèctric, la seva tecnologia, les apostes en fórmula GT de Tesla i de la Student de la UPC, i la mobilitat futura amb moto i bicicleta elèctrica.

Una altra exposició de producció pròpia inaugurada el 2018 ha estat "Empordà industrial", una exposició que fa un recorregut per l'Empordà a través dels diferents paisatges i indústries des del segle XVIII. Un projecte col·laboratiu del mNACTEC, l'ECOMUSEU-Farinera de Castelló d'Empúries i el Museu del Suro de Palafrugell.

També s'ha inaugurat l'exposició itinerant "El patrimoni industrial de la Ruta del Ferro als Pirineus", sobre el patrimoni industrial relacionat amb el ferro i la siderúrgia als Pirineus, on es mostren els espais més destacats d'aquesta indústria a les regions del Principat d'Andorra, Catalunya, País Basc, Llenguadoc-Rosselló i Aquitània.

El 2018 s'han dut a terme diverses actuacions de canvi i millora d'exposicions: desmuntatge de les exposicions "Homo faber" i "Les matemàtiques i la vida", reubicació i actualització dels continguts de l'exposició "Tot és química", que s'inaugurarà el 2019, planificació i guió del nou espai "Explora 0-6", dedicat als infants de 0 a 6 anys i traducció dels textos de l'exposició "la fàbrica tèxtil" a l'anglès.

A més a més, el 2018 s'ha posat en funcionament l'audioguia per a l'exposició "La fàbrica tèxtil", disponible en quatre idiomes: català, castellà, anglès i francès.

El 2018 s'ha programat una visita guiada adreçada a docents per presentar l'exposició temporal "PERILL! Salvats per la tecnologia", en què s'ha fet una demostració de les visites-taller relacionades, així com la presentació d'experiències interactives de l'exposició com el simulador de terratrèmols, el simulador d'accidents d'automòbils i el giroscopi.

En l'àmbit de la conservació i la restauració, l'any 2018 el registre total d'objectes conservats al mNACTEC s'ha incrementat en 118 fitxes, fins assolir un total de

⁷³ Memòria del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya 2018.

21.621 fitxes. També s'han portat a terme tasques de revisió i correcció de fitxes existents i també s'han dut a terme actuacions per potenciar la conservació del patrimoni a través del manteniment intensiu i la millora contínua de les instal·lacions.

S'han incorporat dos nous fons fotogràfics: el fons Fons Armangué, un conjunt fotogràfic i documental d'una família íntimament lligada als inicis de l'automoció a Catalunya durant el primer quart del segle XX, i el fons Auroux, un conjunt d'imatges d'instal·lacions industrials i de rellotgeria industrial durant la primera meitat del segle XX. L'Arxiu també ha rebut una petita mostra de fotos provinents de *La Fama Cordobesa. Gaseosas Pijuán*, una fàbrica de begudes gasoses fundada al 1866 a Córdoba per un emigrant català.

S'ha iniciat el trasllat de tots els fons fotogràfics històrics del Museu al nou sistema d'armaris compactes de la sala F de reserva d'objectes.

S'han tramitat prop de 30 encàrrecs en relació a l'arxiu fotogràfic del mNACTEC, entre els quals destaquen la tramitació i la venda de drets d'imatges dels fons històrics del mNACTEC i la realització de reportatges fotogràfics per a diferents projectes: inauguracions, conferències, jornades i visites d'avaluació de patrimoni industrial immoble.

Durant l'any 2018, s'han revisat les condicions de conservació preventiva dels objectes exhibits en les següents exposicions: "La fàbrica tèxtil", "Viva Montesa", "Energia", "L'enigma de l'ordinador", "Mentora Alsina" i del conjunt d'avions exposats (treball en alçada). També s'han dut a terme tasques de conservació preventiva dels objectes exposats a la Farga Palau de Ripoll, el Museu del Cement Asland de Castellar de n'Hug i dels objectes emmagatzemats a les reserves externes de Cervera.

S'han fet accions de control de plagues addicionals per aparició de rosegadors al Museu de la Colònia Sedó d'Esparreguera, i a la seu central de Terrassa.

Entre les publicacions destacades del 2018, el mNACTEC ha publicat els números 5 i 6 de la revista *Eix*, dedicada a la cultura industrial, científica i tècnica. S'ha participat en la coedició de diverses publicacions i s'ha col·laborat en l'edició de llibres de tercers. I, el 2018, ha sigut l'any en què s'ha engegat la web de la revista, on es recullen els articles publicats a la revista en paper.

El 2018, s'ha tancat el blog sobre la Telegrafia òptica i se n'ha obert un de nou dedicat a la història de les noves tecnologies, anomenat *Del telègraf a Internet*. També s'ha actualitzat la imatge gràfica de tots els blogs, per fer-la més atractiva.

El Centre de Documentació Jordi Nadal ha incorporat al catàleg de la seva biblioteca especialitzada un total de 1.113 registres, i se n'han corregit 1.233. La Biblioteca del Centre de Documentació s'ha donat d'alta de manera definitiva al Catàleg Col·lectiu d'Universitats de Catalunya (CCUC).

L'any 2018 s'ha creat una nova versió del web del mNACTEC en francès. Així doncs, ara hi ha 4 idiomes disponibles: català, castellà, anglès i francès. I, també, s'ha

creat un web específic per a l'exposició "PERILL! Salvats per la tecnologia", en què s'han publicat vídeos i fotografies relacionades amb l'exposició, la programació d'activitats educatives, familiars i de divulgació relacionades amb la mostra i altres continguts relacionats d'interès.

S'ha produït un vídeo promocional del Museu que, amb el lema Tot [r]evoluciona, presenta el Museu d'una manera amena i visualment atractiva, amb una mostra dels principals punts d'interès de l'edifici i de les exposicions permanents.

7.4.3. Museu d'Art Contemporani de Barcelona⁷⁴

El 2018, el MACBA va organitzar i produir un total de nou noves exposicions temporals de diferents dimensions, una important presentació de la Col·lecció, així com coproduccions i itineràncies, en col·laboració amb diversos agents culturals de dins i fora del país⁷⁵.

El MACBA ha continuat aprofundint en algunes de les línies de recerca definides anteriorment, com ara la contribució de les dones artistes però també s'hi han afegit noves àrees d'investigació: la relació entre l'art contemporani i les històries d'abstracció; la política d'abstracció i l'arquitectura; un nou èmfasi en la performance.

Pel que fa a la catalogació, les 43 noves obres incorporades el 2018 han estat registrades i introduïdes al programa de gestió MuseumPlus. S'han creat també els seus corresponents expedients físics, que conformen l'arxiu analògic de la Col·lecció. Així mateix s'està procedint a documentar gràficament la totalitat de la Col·lecció. A més de les tasques documentals de les noves adquisicions, al llarg de 2018 s'ha procedit a actualitzar la documentació relativa a obres que ja formen part de la Col·lecció MACBA.

Al llarg del 2018, ha continuat la col·laboració entre la Diputació de Barcelona i el MACBA per a la producció i organització de l'exposició *Entusiasme. El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA*, una aproximació a l'art contemporani de la mà de 16 artistes internacionals.

Fruit de la recerca i documentació textual i gràfica realitzades al llarg de 2018, s'han creat i actualitzat els continguts textuais de 288 obres i 42 artistes del fons de la Col·lecció a la web, i s'ha complementat la documentació gràfica disponible online de 124 obres.

En relació a l'app del MACBA, cal remarcar la creació de continguts i posada en marxa de l'estratègia de notifikacions *push* i que arriba a 6.000 usuaris potencials que s'han descarregat l'app del Museu.

Al llarg de 2018 s'ha continuat treballant en tasques de suport a l'elaboració del llibre de la Fundació MACBA, *Història d'un compromís amb la cultura*, publicat el

⁷⁴ Memòria del Museu d'Art Contemporani de Barcelona.

⁷⁵ Informació més detallada sobre les exposicions amb col·laboració internacional a l'apartat 6.2.4.

2019. Així com també el MACBA ha continuat la seva tasca de realització integral dels processos editorials.

S'ha continuat amb la col·laboració amb la Sala d'Art Jove de la Direcció General de la Joventut i la tasca de tutorització dels becats en la realització dels seus projectes. El MACBA també ha continuat col·laborant amb la Fundació "La Caixa" mitjançant la política de préstecs entre totes dues col·leccions, així com en el programa biennal *Comissart*.

El llarg del 2018, el Museu ha centrat la recerca relativa a la Col·lecció entorn de dos eixos principals: d'una banda, la investigació d'obres i artistes d'interès per ser incorporats al fons del MACBA i, per tant, augmentar-los; i, de l'altra, la recerca i l'estudi relacionats amb les presentacions de la Col·lecció.

Els Programes Públics del MACBA estan organitzats al voltant de les activitats públiques i educatives. Cadascun d'aquests programes ha tingut un desenvolupament propi i un ampli catàleg d'actuacions durant el 2018: activitats associades als projectes expositius i a la Col·lecció, cursos, conferències, seminaris, tallers, programes de cinema i arts en viu, els dissabtes MACBA, programa familiar i activitats acompanyades i en col·laboració.

Durant l'any 2018 es va continuar consolidant el seu programa educatiu gràcies a la fidelització d'un nombre creixent de professorat que va al museu, tant a formar-se en els cursos especialment adreçats a la comunitat docent, com amb el seu alumnat que participa en els diferents programes educatius que s'ofereixen al llarg del curs escolar: 13.496 alumnes i acompanyants.

El Centre d'Estudis i Documentació prolonga i enriqueix les funcions del MACBA, vinculant l'activitat expositiva del Museu a l'estudi i la producció de coneixement en l'àmbit de les pràctiques artístiques contemporànies. Aquest objectiu el porta a terme a través de les seccions de l'Arxiu i la Biblioteca. El Centre d'Estudis i Documentació va incorporar 2.452 registres i es van consultar 16.982 documents. Un dels principals objectius de l'any ha estat el desenvolupament del Repositori Digital del MACBA amb nous documents digitalitzats del Fons Històric MACBA i del Fons Joan Brossa.

Durant el 2018 s'ha continuat la catalogació de l'extens arxiu de la comissària i crítica Maria Lluïsa Borràs, donat al MACBA el 2015. També el 2018, dins del Programa de Suport a la Investigació, s'ha iniciat una col·laboració amb l'Institut d'Estudis Baleàrics per acollir en residència investigadors acadèmics, artistes i altres professionals de l'àmbit de l'art contemporani, naturals de les Illes Balears i/o residents a l'arxipèlag.

7.4.4. Museu d'Arqueologia de Catalunya⁷⁶

La dimensió nacional del MAC ve donada pel fet d'estar format per diferents xarxes col·laboratives, esteses a tot el territori català, com *Arqueoxarxa*, la *Ruta dels*

⁷⁶ Memòria del Museu d'Arqueologia de Catalunya 2018

Ibers i la Ruta d'Art Rupestre, en total 68 museus, centres d'interpretació i jaciments relacionats, la majoria de titularitat municipal.

Per a la difusió en línia de les col·leccions, s'ha realitzat la modelització de 5 llànties d'època romana en 3D per a la col·lecció a la web del MAC i s'han seleccionat 160 objectes representatius de les col·leccions de cada seu per a la seva difusió en línia.

Continuant amb el projecte iniciat el 2017 de la modificació de la plataforma web del museu, durant el 2018 s'ha treballat per adaptar els continguts dels diferents llocs, introduir-hi nous continguts i provar l'operativa funcional. Vinculat a aquesta operativa, s'han activat durant el 2018 codis de seguiment d'Analytcs de Google per monitoritzar els usuaris del Museu Arqueològic de Catalunya.

A més, la incorporació d'un sistema de subscripció automàtica mitjançant el nou lloc web del MAC ha generat una millora en la facilitat dels usuaris per sol·licitar rebre informació actualitzada de les activitats del Museu.

Al MAC-Barcelona, durant el 2018, s'ha desenvolupat la primera fase d'un ambiciós projecte de reflexió al voltant del posicionament, característiques de les activitats i abast de futur de l'acció educativa del MAC. El projecte té per objectiu l'anàlisi i l'estudi de les propostes educatives actuals del MAC.

S'ha gestionat un acord genèric amb l'empresa *Sàpiens* que ha permès mantenir la presència contínua de les activitats del MAC a les revistes *Sàpiens* i *Descobrir Catalunya*.

Durant el 2018, el Museu d'Arqueologia a Barcelona ha entrat en el programa de suport a la digitalització de documents promogut pel Servei d'Arxius de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya. Fet que ha permès digitalitzar en format tiff, jpg i pdf fons documentals.

Al MAC-Empúries, pel que fa a la documentació del jaciment, durant l'any 2018 s'ha continuat treballant en la nova base planimètrica, de manera que s'ha completat la planta digitalitzada de la ciutat grega, realitzada a partir de la documentació fotogramètrica general del jaciment. S'han realitzat, a més, diversos treballs de documentació fotogramètrica de diversos sectors del jaciment on s'han portat a terme tasques d'excavació o de conservació i restauració.

També a Empúries, s'ha duplicat l'espai d'excavació del taller d'arqueologia atesa la gran demanda d'aquesta activitat per part dels grups escolars. S'han realitzat també treballs de manteniment i adequació de les aules destinades a tallers didàctics.

Al llarg del 2018 s'han dut a terme des del MAC-Empúries diverses intervencions arqueològiques, entre les quals destaca l'excavació d'urgència realitzada a la platja del Moll Grec i la intervenció realitzada el mes de juliol amb motiu del 72è Curs d'Arqueologia d'Empúries.

El MAC-Girona ha continuat les accions per articular i configurar el projecte de col·laboració de jaciments del Gironès amb els ajuntaments de Sarrià de Ter, Sant Julià de Ramis i la Diputació de Girona. Aquest programa preveu dur a terme accions de suport tècnic i/o material per a programes de divulgació dels equipaments municipals patrimonials i el Museu d'Arqueologia de Catalunya a Girona.

Durant el mes de setembre el CASC ha continuat amb la col·laboració científica iniciada el 2017 en l'excavació del derelictu Bou Ferrer, amb la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, en què l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural aporta el vaixell Thetis i el seu equip. A més, durant l'any 2018 s'ha treballat en la conservació al laboratori del CASC de materials procedents dels jaciments de La Draga (Banyoles), Illes Formigues II (Palafrugell), Cap del Vol i Cala Cativa I (el Port de la Selva), Blanes I, Morters itàlics (Torredembarra), Deltebre I, Bou Ferrer (Alacant) i Plaça dels Carros (Tarragona).

8. L'actuació de les administracions públiques

8.1. L'actuació del Govern

8.1.1. Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya

S'ha fet un primer desplegament dels objectius estratègics de *Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya* (PMC), en concertació amb les administracions públiques locals, les institucions titulars i els sectors professionals implicats.

8.1.2. Altres actuacions del Govern

Algunes de les accions més destacades del Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles del Departament de Cultural durant el 2018 han sigut les següents:

- Definició i creació del Mapa de Museus de Catalunya com a eina bàsica d'ordenació dels equipaments museístics i el seu instrument principal de planificació.
- Suport a les Xarxes de Museus, les territorials i les temàtiques, en les seves dues funcions, de cooperació i de foment.
- Creació, impuls i consolidació d'instruments de suport als museus, com:
 - Les xarxes de museus, territorials i temàtiques, en els àmbits de foment i cooperació.
 - Els museus de suport territorial.
 - El fons nacional per a l'adquisició de béns culturals mobles i el pla nacional de fotografia (PNF).
 - Les reserves nacionals d'arqueologia: dipòsits d'arqueologia a Cervera.
 - Les línies d'ajuts i subvencions als museus.
 - L'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.
 - El suport a *Apropa Cultura*, per a l'accessibilitat dels museus.
- Subvencions:
 - Ajuts al funcionament ordinari dels museus a través de la lliure concurrència o del suport directe.
 - Ajuts a la documentació de les col·leccions dels museus, així com en la digitalització de les fitxes d'inventari, disposició en línia, etc.
 - Creació d'una nova línia d'ajuts per a la implementació de programes estratègics i projectes específics dels museus, amb set modalitats diferents.
- Pla d'inversions extraordinàries de caràcter pluriennal destinades a la renovació i la millora d'exposicions permanents, o a noves propostes museogràfiques:

- Demarcació de Barcelona: Museu de Manresa i VINSEUM.
- Demarcació de Girona: Museu d'Art de Girona (Casa Pastors) i Casa Natal Salvador Dalí de Figueres.
- Demarcació de Lleida: Museu d'Art de Lleida, Museu Diocesà d'Urgell, Museu de Solsona i Museu de la Conca Dellà i projecte Dinosauris als Pirineus.
- Demarcació de Tarragona: Museu de Valls i Museu Pau Casals.
- Actuacions destinades a la Protecció de Béns Mobles, a través de l'aplicació de la Llei de Patrimoni i de l'actuació de la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació; així com la declaració com a BCIN o com a Catàleg.
- Adquisició de béns mobles per a la Col·lecció Nacional d'Art i Fons Nacional de Fotografia. L'any 2018 s'han adquirit:
 - 159 objectes/lots entre compres i drets de tempteig per valor de 76.482,88 €.
 - 178 obres de 6 artistes per compra directa del PNF per un import de 160.743 €.
 - adquisicions per dació per un total de 33.142,06 €.
- Programa nacional de conservació preventiva i reserves. Constitució d'una comissió tècnica formada pel CRBMC i un grup d'especialistes en conservació preventiva de diferents institucions implicades en la gestió del patrimoni cultural català, en coordinació amb el Servei de Museus, per a definir les principals línies d'actuació.
- Actualització del Registre de Museus de Catalunya i del Directori de Col·leccions obertes al públic de Catalunya.
- Assessorament i suport tècnic a museus.
- Programa d'accessibilitat als museus:
 - Promoció de l'ús del programa MUSA al conjunt de museus catalans com a eina d'autoavaluació de l'accessibilitat als equipaments museístics. S'ha començat a aplicar als museus de les comarques de Girona, Lleida i Tarragona. Està previst aplicar-ho a les comarques de Barcelona l'any 2019.
 - Suport anual al programa *Apropa Cultura*.
- Aportacions a les associacions professionals (Associació de Museòlegs de Catalunya) per a: l'edició de la revista *Mnemòsine*, la publicació del segon manual de museologia, l'estudi dels perfils professionals.
- Baròmetre Social dels Museus com a eina bàsica per donar a conèixer el valor públic i social dels museus. S'ha encarregat l'elaboració del document teòric que identifica els cinc propòsits socials dels museus: Ampliar la participació, Reforçar el capital social, Augmentar el coneixement, Servir a l'educació, i Avançar el canvi social. Cada un d'aquests propòsits compta amb una bateria d'indicadors quantitius i qualitius.

- Impuls al coneixement i l'avaluació dels públics dels museus a partir de la tasca desenvolupada per l'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya. (Veure 8.1.3. Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya)
- Desplegament del *Visitmuseum*. Reforç del projecte en continguts i en la producció de noves audioguies (Museu de Mataró. Can Marfà, Museu de la Noguera i exposició del Tinglado-4 del MNAT).
- Nous mitjans de comunicació amb el sector professional. S'han realitzat els treballs tècnics per renovar el web de museus (disseny i continguts) seguint els objectius fixats pel PMC i per posar en marxa el Butlletí *Museus2030*.

La següent taula mostra el nombre i el tipus d'actuacions en restauració de béns mobles realitzades en museus pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Se'n van realitzar 299 en museus –un 59,0% més que el 2017– d'un total de 727 actuacions totals (executades a arxius, domicilis particulars, monuments, edificis religiosos, espais a l'aire lliure, jaciments, museus o altres), és a dir, un 41,1% del total de les actuacions en restauració de béns mobles es van realitzar als museus.

Taula 13. Generalitat de Catalunya Actuacions en restauració de béns mobles realitzades en museus pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya 2015-2018					
	2015	2016	2017	2018	Variació 2018-2017
Assessorament	21	23	14	26	85,7%
Conservació preventiva	5	3	0	1	
Projecte	3	1	3	1	-66,7%
Restauració i conservació	53	138	102	195	91,2%
Servei tecnicocientífic	25	35	52	30	-42,3%
Visita	24	23	17	46	170,6%
Total museus	131	223	188	299	59,0%
Total del Depart. de Cultura	560	967	745	727	-2,4%
% actuacions en museus respecte del total	23,4%	23,1%	25,2%	41,1%	15,9

Font: *Estadístiques Culturals de Catalunya 2020*. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Març 2020

8.1.3. Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya

- Informe "Recompte dels visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2017"⁷⁷. Aquest document constitueix l'informe que l'OPPCC publica anualment, amb els resultats d'un conjunt de 36 indicadors relatius als visitants que van rebre els centres patrimonials de Catalunya el 2017.
- El 2018 s'ha continuat la col·laboració amb l'ICUB en la unificació del full de recompte. L'OPPCC ha assistit a diverses taules de treball organitzades per l'ICUB per debatre i unificar criteris de recompte i termes dels glossaris.
- Seguint amb el projecte vinculat al recompte de visitants de museus que no disposen d'un sistema de tíqueting, s'ha elaborat un manual i un full de càlcul de recompte diari i també diverses proves pilot en diversos museus que han servit per rebre feedback i millorar els documents i els protocols.
- Elaboració d'informes individuals de retorn per als equipaments que van participar en aquest estudi. Aquests informes presenten els indicadors de públics de cada centre i aporten les comparatives amb els indicadors segons tipologia, àmbit territorial, trams de visitants i temàtica.
- Elaboració del "Manual per al recompte de visitants per a museus sense sistema de tíqueting"
- Redacció d'un manual per a l'obtenció d'indicadors avançats de públics digitals.
- S'ha iniciat la redacció del llibre "Metodologías para el recuento de visitantes", que l'editorial Trea ha acceptat d'editar.
- Redacció d'un manual per a l'obtenció de dades bàsiques dels visitants digitals utilitzant Google Analytics.
- Informe "Enquesta de participació cultural a Catalunya 2017. EPCC-2017. Museus i altres centres expositius"⁷⁸. L'informe ha utilitzat les dades de l'*Enquesta de Participació Cultural Catalunya 2017 (EPCC-2017)*, elaborada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- Elaboració de l'informe anual de la Junta de Museus corresponent a 2016.

⁷⁷Laporte, Antoni; Bobes González, Joaquina; Ulled Bertran, Xavier. *Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2017* [en línia]. Girona: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya, 2018. <<http://hdl.handle.net/20.500.12368/19634>>. [Consulta: 22 juliol 2021].

⁷⁸Laporte, Antoni; Ulled Bertran, Xavier; Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya. *Enquesta de participació cultural a Catalunya 2017. EPCC-2017: Resultats relatius a les pràctiques culturals dels catalans: museus i altres centres expositius* [en línia]. Girona: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya, 2018. <<http://hdl.handle.net/20.500.12368/19615>>. [Consulta: 22 juliol 2021].

- S'ha dut a terme l'anàlisi de l'estat de la qüestió dels museus registrats de Catalunya, així com el tractament de les dades procedents del Registre de Museus de Catalunya.
- Jornada "Avaluant la qualitat dels museus"⁷⁹, celebrada el 16 d'octubre a l'auditori del MACBA i amb la participació de 151 professionals. L'objectiu de la Jornada presentar metodologies per a l'avaluació de la qualitat així com per utilitzar els resultats, d'una banda, per a la millora de la gestió dels museus i, d'altra banda, per visibilitzar una part important de la seva feina que habitualment no queda reflectida per la tradicional preponderància de les dades quantitatives.
- L'OPPCC ha publicat l'article acadèmic *Reviewing the definition of museum. The non for profit statement in Catalanian museums*, publicat a *HERITAGE 2018 – Proceeding of the 6th International Conference on Heritage and Sustainable Development*.

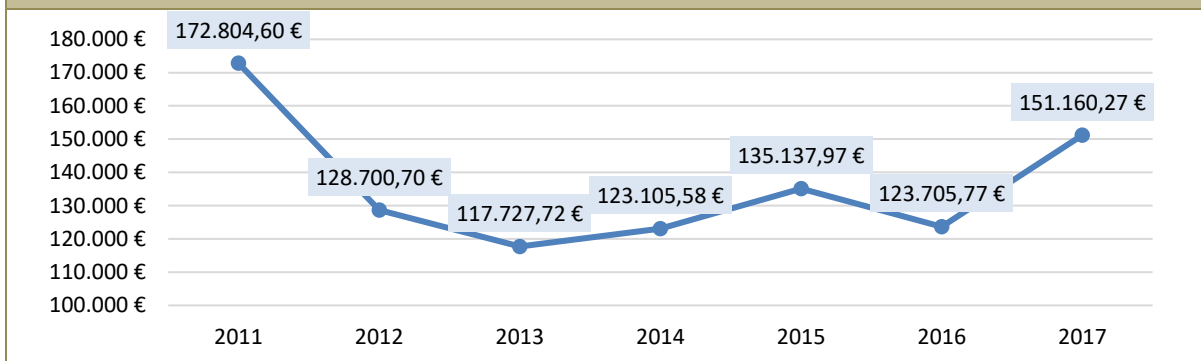
⁷⁹<http://observatoripublics.icrpc.cat/cat/activitats/jornada-avaluant-la-qualitat-als-museus.html>

8.2. L'actuació econòmica de les Administracions

8.2.1. Despesa total en museus de les Administracions a Catalunya⁸⁰

La despesa total en museus de les Administracions de Catalunya al 2017 va ser de 151.160.300 €, un 22,5% més que al 2016. Respecte 2011, la despesa en museus ha disminuït un 12,5%.

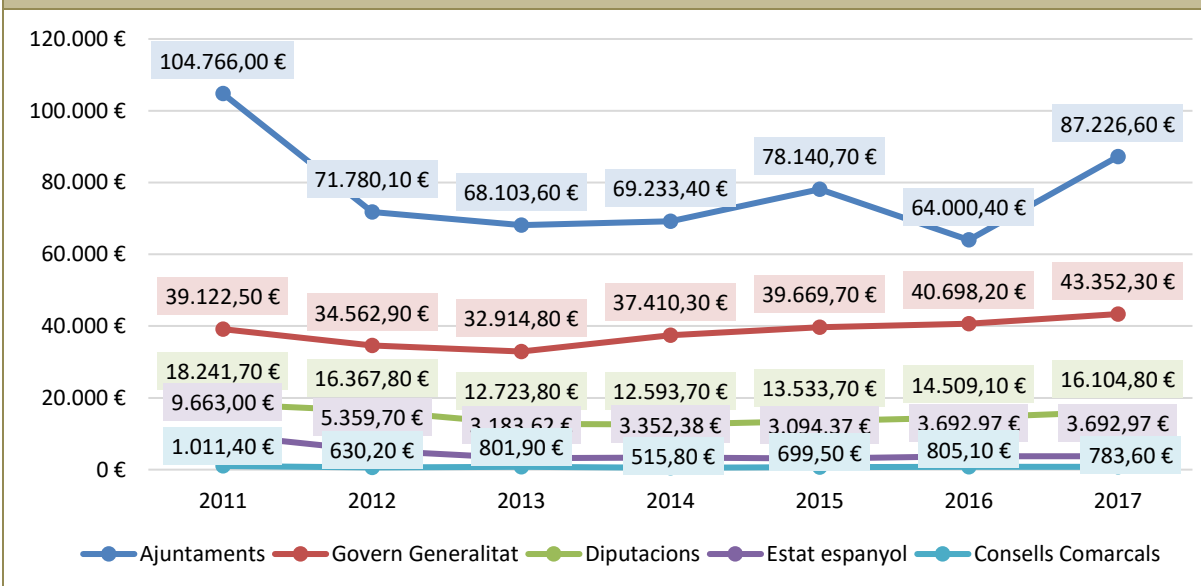
Gràfic 147. Despesa en museus de les Administracions de Catalunya 2011-2017. En milers d'euros

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021; De Cultura. Subvencions i inversions nominatives en cultura als pressupostos generals de l'estat 2011-2015. Gabinet Tècnic. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Gener 2015

L'única administració que en els últims anys ha igualat o superat la despesa en museus del 2011 ha estat el Govern de la Generalitat.

Gràfic 148. Despesa en museus de les Administracions de Catalunya segons institucions 2011-2017. En milers d'euros

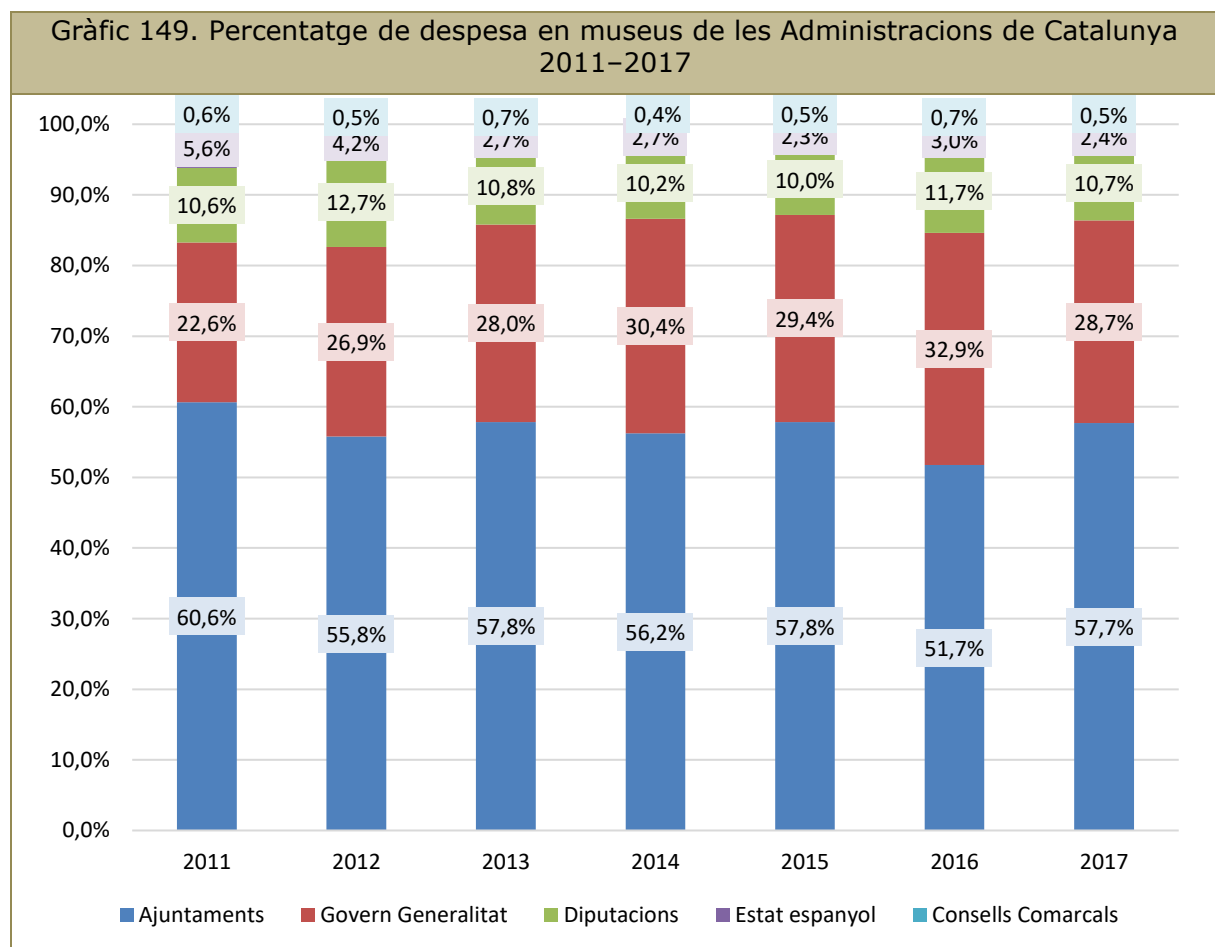

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021; De Cultura. Subvencions i inversions nominatives en cultura als pressupostos generals de l'estat 2011-2015. Gabinet Tècnic. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Gener 2015

⁸⁰ Les últimes dades disponibles són de 2017.

Al 2017, els ajuntaments van aportar el 57,7% de la despesa total en museus a Catalunya. El Govern de la Generalitat en va aportar el 28,7%, les Diputacions provincials el 10,7%, l'Estat espanyol el 2,4% i els Consells Comarcals el 0,5%.

En el període 2011-2017 destaca l'augment del pes relatiu del Govern de la Generalitat en la despesa en museus a Catalunya, passant de representar el 22,6% al 2011 a representar el 28,7% al 2017. La resta d'administracions han mantingut o han disminuït el seu pes relatiu en la despesa en museus.

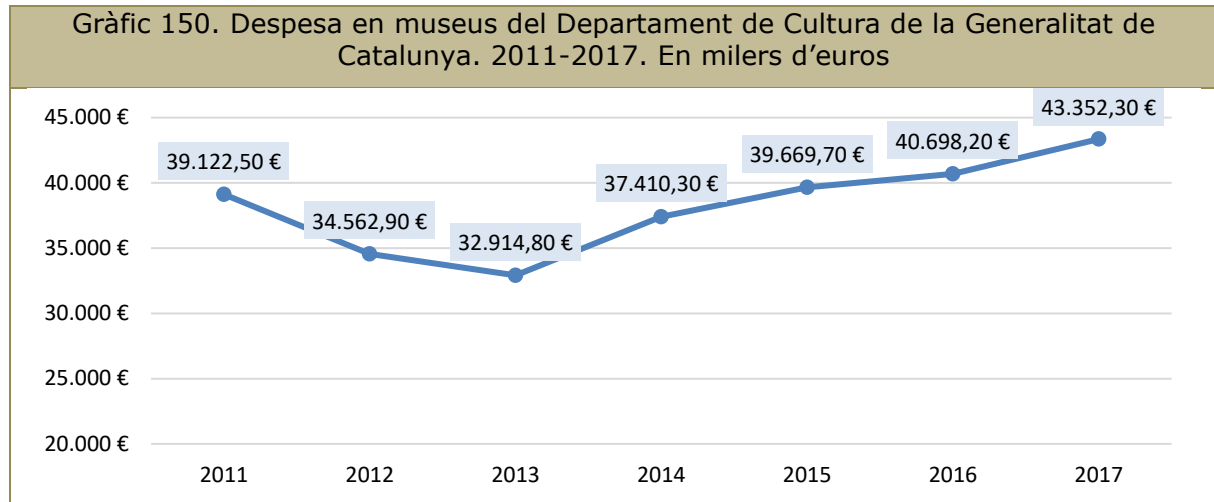

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021; De Cultura. Subvencions i inversions nominatives en cultura als pressupostos generals de l'estat 2011-2015. Gabinet Tècnic. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Gener 2015.

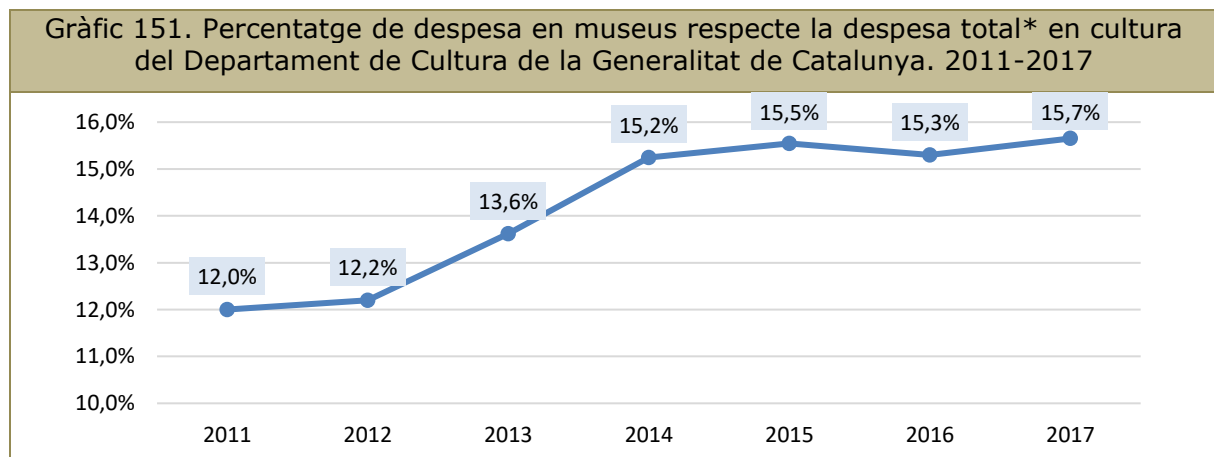
8.2.2. L'actuació econòmica del Govern⁸¹

Entre 2011 i 2017 la despesa en museus ha augmentat un 10,8%. A partir de 2015 es recupera la despesa en museus del Departament de Cultura de 2011, fins a arribar al màxim de la sèrie al 2017, amb una despesa de 43.352.300 € (un 6,5% més que al 2016). És la única administració que ha tornat a igualar o superar els nivells de despesa absoluts de l'any 2011.

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 12 programes que contempla el Departament de Cultura) suposa al voltant del 15,5% de la despesa total del Departament de Cultura.

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

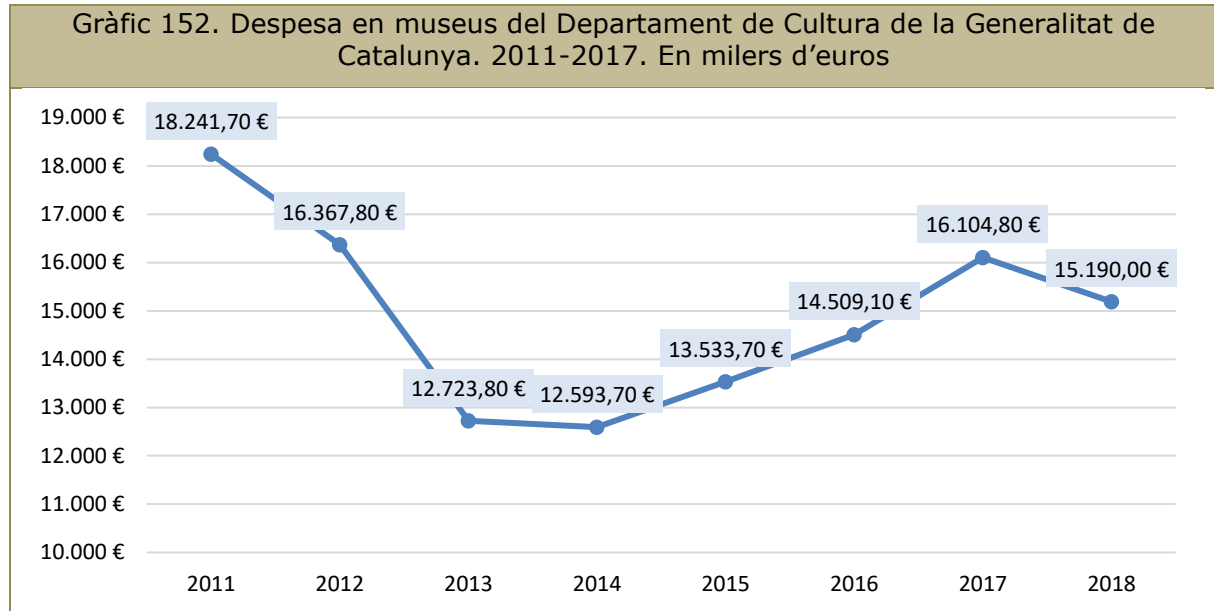
*Es contemplen 12 programes: Direcció i serveis generals, Arqueologia i patrimoni, Biblioteques, Arxius, Museus, Arts Visuals, Cinema i Vídeo, Lletres, Música, Teatre i Dansa, Cultura Popular i Normalització lingüística

⁸¹ Les últimes dades disponibles són de 2017.

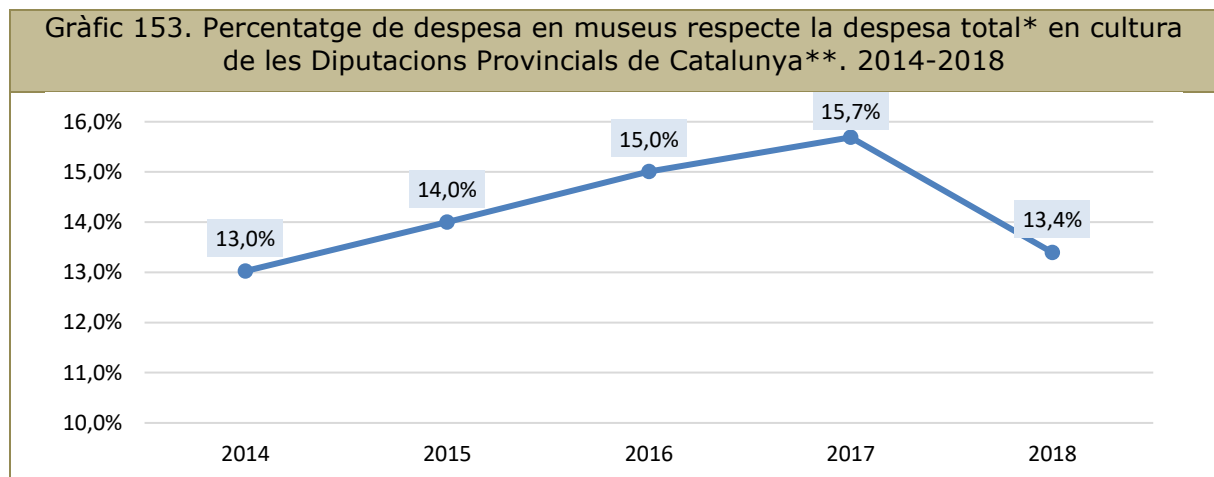
8.2.3. Diputacions Provincials

Entre 2011 i 2018 la despesa en museus ha disminuït un 16,7%. La despesa del 2018 respecte el 2017 va disminuir un 5,7%.

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 7 programes que contempnen les Diputacions en matèria de cultura) suposa gairebé el 14% de la despesa total en cultura de les Diputacions.

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

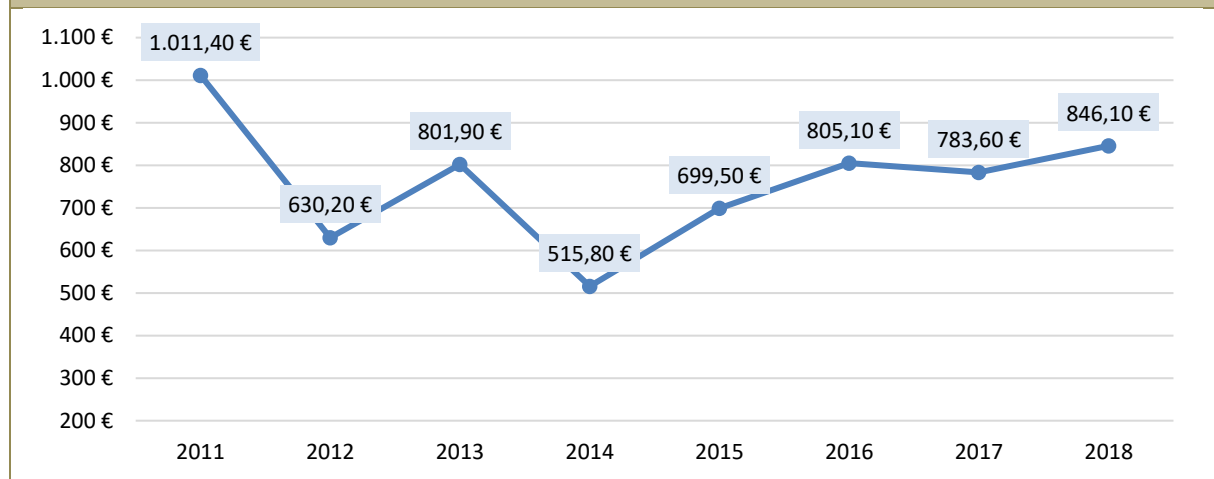
*Es contempnen 7 programes: Direcció i serveis generals, Arqueologia i patrimoni, Biblioteques i arxius, Museus, Promoció cultural, Acció cultural i Normalització lingüística

**No s'inclou el Capítol VIII (actius financers)

8.2.4. Consells Comarcals

Entre 2011 i 2018 la despesa en museus ha disminuït un 16,3%. La despesa del 2018 respecte el 2017 va augmentar un 8,0%.

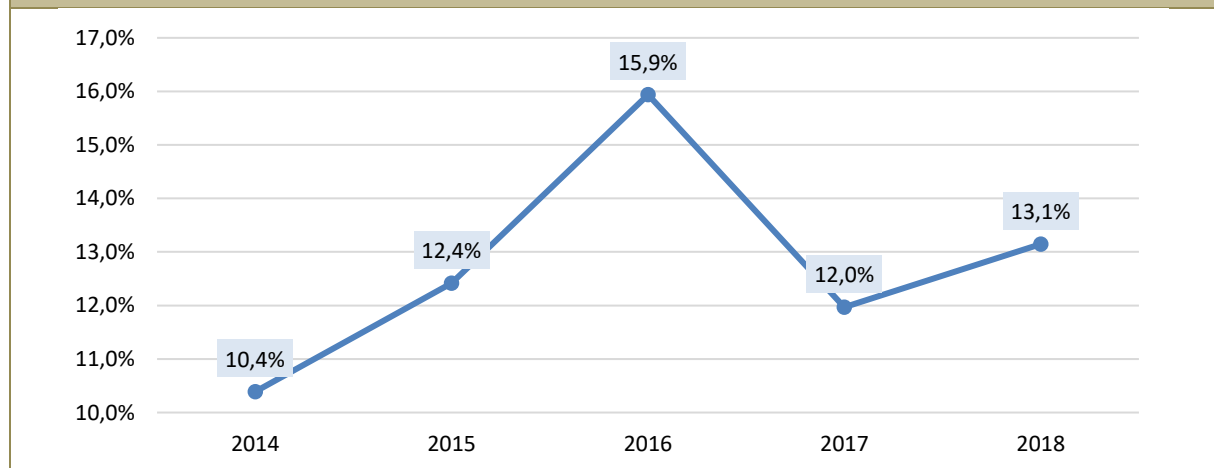
Gràfic 154. Despesa en museus dels Consells Comarcals de Catalunya. 2011-2018. En milers d'euros

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 7 programes que contempen els Consells Comarcals en matèria de cultura) suposa al voltant del 13% de la despesa total en cultura dels Consells Comarcals.

Gràfic 155. Percentatge de despesa en museus respecte la despesa total* en cultura dels Consells Comarcals de Catalunya. 2014-2018

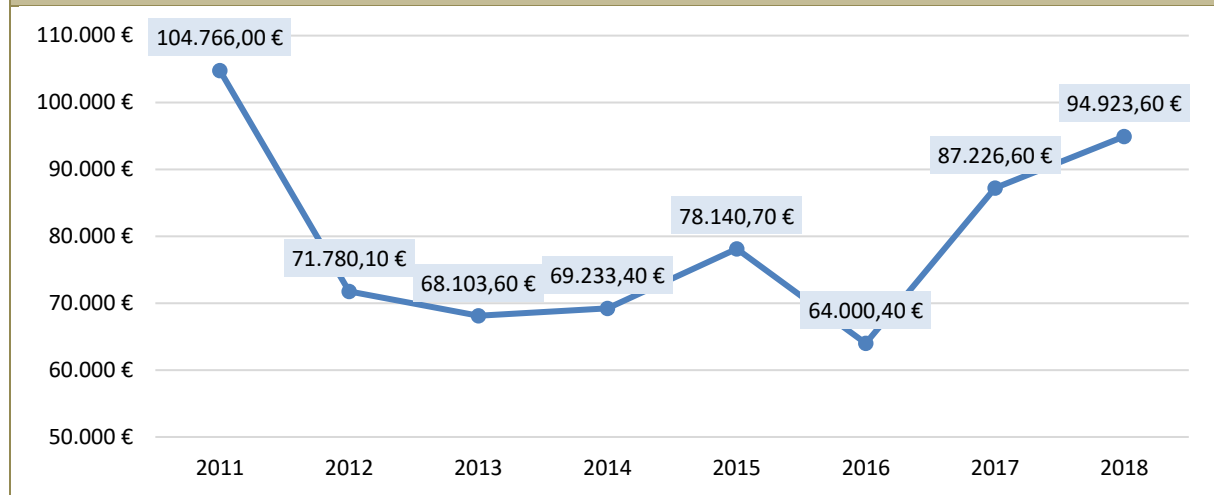
Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

*Es contempen 7 programes: Direcció i serveis generals, Arqueologia i patrimoni, Biblioteques i arxius, Museus, Promoció cultural, Acció cultural i Normalització lingüística

8.2.5. Ajuntaments

Entre 2011 i 2018 la despesa en museus ha disminuït un 9,4%. La despesa del 2018 respecte el 2017 va augmentar un 8,8%.

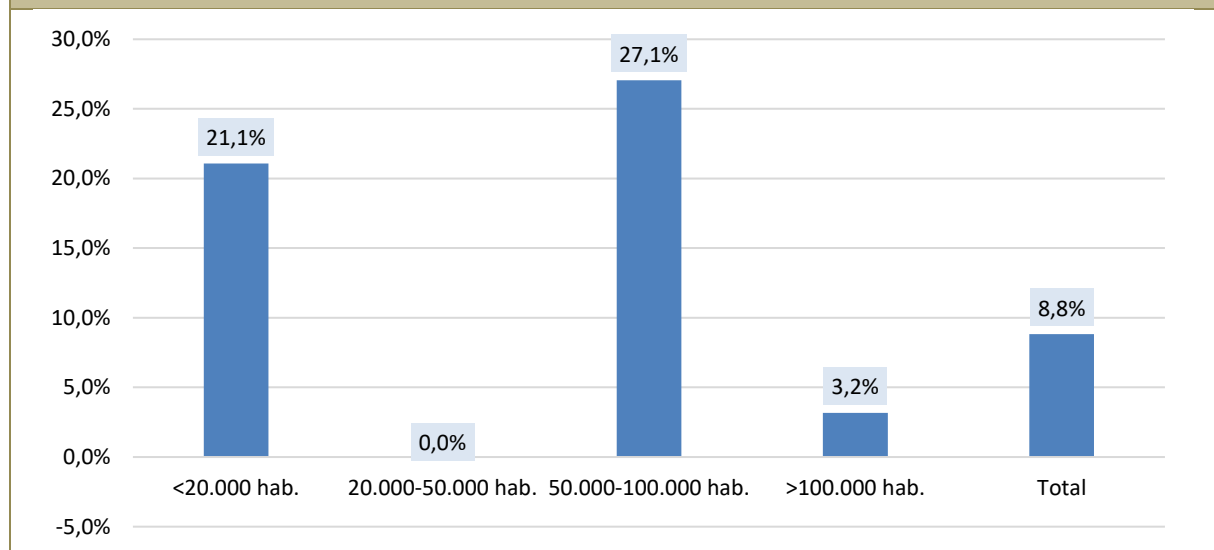
Gràfic 156. Despesa en museus dels Ajuntaments de Catalunya. 2011-2018. En milers d'euros

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

Els municipis on més va augmentar la despesa en museus dels Ajuntaments van ser els de 50.000 a 100.000 habitants (+27,1%) i els de menys de 20.000 habitants (+21,1%).

Gràfic 157. Variació de la despesa en museus dels Ajuntaments segons la dimensió del municipi. 2018-2017.

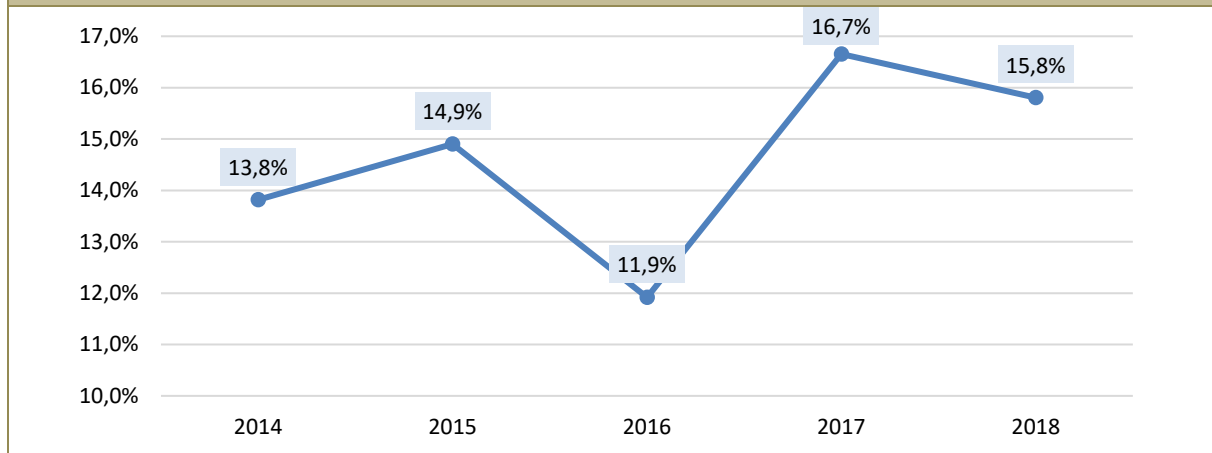

Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 7 programes que contempnen els Ajuntaments en matèria de cultura) suposa al voltant del 14,5% de la despesa total en cultura dels Ajuntaments.

Gràfic 158. Percentatge de despesa en museus respecte la despesa total* en cultura dels Ajuntaments de Catalunya. 2014-2018

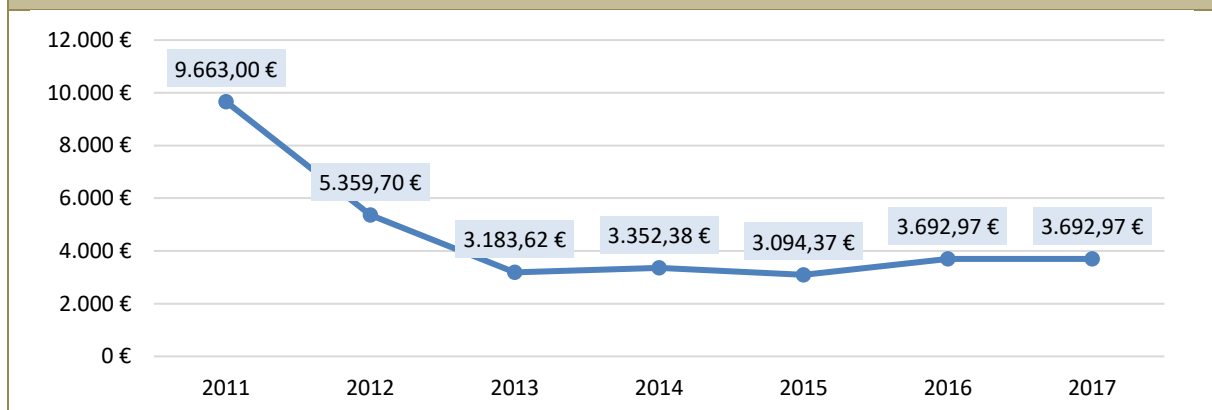
Font: Estadístiques Culturals de Catalunya 2021. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Abril 2021

*Es contempnen 7 programes: Direcció i serveis generals, Arqueologia i patrimoni, Biblioteques i arxius, Museus, Promoció cultural, Acció cultural i Normalització lingüística

8.2.6. Govern de l'Estat espanyol⁸²

Entre 2011 i 2017 la despesa en museus ha disminuït un 61,8%. La despesa del 2017 respecte el 2016 no ha variat.

Gràfic 159. Subvencions i inversions nominatives en museus a Catalunya de l'Estat espanyol. 2011-2017. En milers d'euros

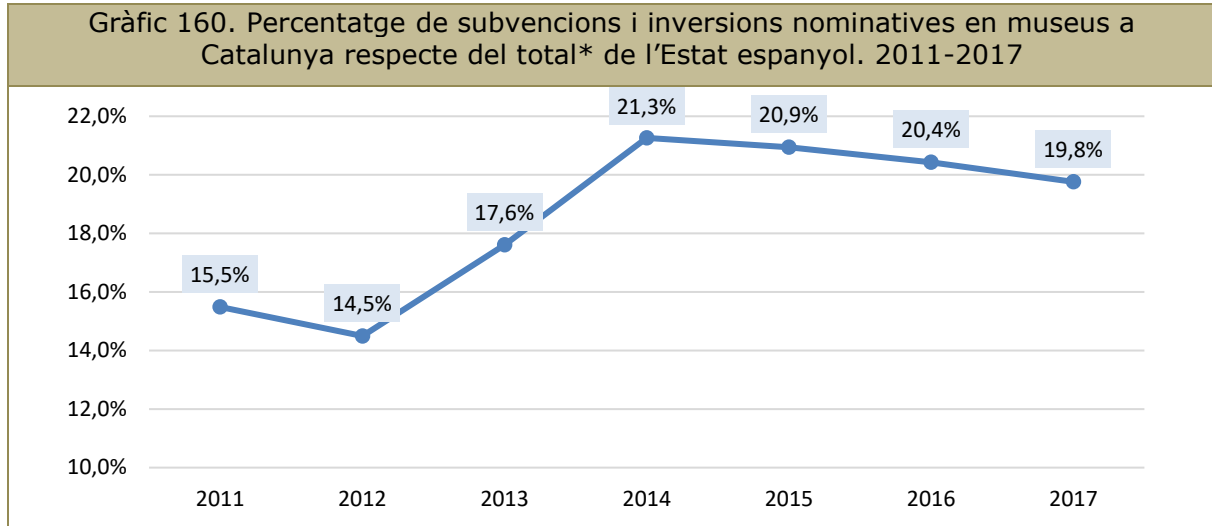

Font: De Cultura. Subvencions i inversions nominatives en cultura als pressupostos generals de l'estat 2011-2015. Gabinet Tècnic. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Gener 2015 i Gabinet Tècnic. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya

⁸² Les últimes dades disponibles són de 2017.

A partir de 2014 la despesa en museus (un dels 9 programes que contempla l'Estat espanyol en matèria de cultura) suposa al voltant del 20,5% de la despesa total en cultura de l'Estat espanyol.

Font: De Cultura. Subvencions i inversions nominatives en cultura als pressupostos generals de l'estat 2011-2015. Gabinet Tècnic. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Gener 2015 i Gabinet Tècnic. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya

*Es contemplen 9 programes: Arxius, Biblioteques, Conservació i Restauració de Béns Culturals, Investigació Científica, Museus, Música i Dansa, Ordenació i Foment de l'Edificació, Promoció i Cooperació Cultural i Teatre

9. Annex

Llistat de museus registrats. 2018		
Centre	Municipi	Titularitat
BIBLIOTECA-MUSEU VÍCTOR BALAGUER	Vilanova i la Geltrú	Administració local
CAN QUINTANA. MUSEU DE LA MEDITERRÀNIA	Torroella de Montgrí	Administració local
CASA MUSEU VERDAGUER	Folgueroles	Fundació pública
CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I MUSEU TÈXTIL DE TERRASSA	Terrassa	Consorci
ECOMUSEU DE LES VALLS D'ÀNEU	Esterrí d'Àneu	Consorci
ECOMUSEU-FARINERA DE CASTELLÓ D'EMPÚRIES	Castelló d'Empúries	Administració local
EL CAU DE LA COSTA BRAVA-MUSEU DE LA PESCA	Palamós	Administració local
FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES	Barcelona	Fund. privades i Assoc.
FUNDACIÓ APEL·LES FENOSA	Vendrell, el	Fundació pública
FUNDACIÓ JOAN MIRÓ	Barcelona	Fund. privades i Assoc.
FUNDACIÓ PALAU. CENTRE D'ART	Caldes d'Estrac	Fundació pública
L'ENRAJOLADA, CASA MUSEU SANTACANA	Martorell	Administració local
MUSEU ARQUEOLÒGIC COMARCAL DE BANYOLES	Banyoles	Administració local
MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA	Mataró	Fund. privades i Assoc.
MUSEU ARXIU MUNICIPAL DE CALELLA JOSEP M. CODINA I BAGUÉ	Calella	Administració local
MUSEU COMARCAL DE BERGA	Berga	Administració local
MUSEU COMARCAL DE CERVERA	Cervera	Administració local
MUSEU COMARCAL DE LA CONCA DE BARBERÀ	Montblanc	Consorci
MUSEU COMARCAL DE L'URGELL	Tàrraga	Administració local
MUSEU COMARCAL DE MANRESA	Manresa	Administració local
MUSEU D'ALCOVER	Alcover	Administració local
MUSEU DARDER. ESPAI D'INTERPRETACIÓ DE L'ESTANY	Banyoles	Administració local
MUSEU D'ARENYS DE MAR	Arenys de Mar	Administració local
MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA	Barcelona	Generalitat
MUSEU D'ART CONTEMPORANI DE BARCELONA	Barcelona	Consorci
MUSEU D'ART DE CERDANYOLA	Cerdanyola del Vallès	Administració local
MUSEU D'ART DE GIRONA	Girona	Generalitat
MUSEU D'ART DE SABADELL	Sabadell	Administració local
MUSEU D'ART JAUME MORERA	Lleida	Administració local
MUSEU D'ART MODERN DE TARRAGONA	Tarragona	Administració local
MUSEU DE BADALONA	Badalona	Administració local
MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS DE BARCELONA	Barcelona	Consorci
MUSEU DE GAVÀ	Gavà	Administració local
MUSEU DE GRANOLLERS	Granollers	Administració local
MUSEU DE GUISSONA EDUARD CAMPS I CAVA	Guissona	Administració local
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA	Terrassa	Generalitat
MUSEU DE LA CONCA DEL·LÀ	Isona i Conca Dellà	Administració local
MUSEU DE LA GARROTXA	Olot	Administració local
MUSEU DE LA MÚSICA	Barcelona	Consorci
MUSEU DE LA NOGUERA	Balaguer	Administració local
MUSEU DE LA PELL D'IGUALADA I COMARCAL DE L'ANOIA	Igualada	Administració local
MUSEU DE LA VIDA RURAL	Espluga de Francolí, l'	Fund. privades i Assoc.
MUSEU DE LA XOCOLATA	Barcelona	Fund. privades i Assoc.
MUSEU DE L'ANXOVA I DE LA SAL	Escala, l'	Administració local
MUSEU DE L'EMPORDÀ	Figueres	Administració local
MUSEU DE LES MINES DE CERCS	Cercs	Administració local
MUSEU DE LES TERRES DE L'EBRE	Amposta	Consorci
MUSEU DE L'ESTAMPACIÓ DE PREMIÀ DE MAR	Premià de Mar	Administració local
MUSEU DE L'HOSPITALET	Hospitalet de Llobregat, l'	Administració local
MUSEU DE L'INSTITUT BOTÀNIC DE BARCELONA	Barcelona	Administració local
MUSEU DE L'INSTITUT CATALÀ DE PALEONTOLOGIA MIQUEL CRUSAFONT	Sabadell	Fundació pública
MUSEU DE LLEIDA: DIOCESÀ I COMARCAL	Lleida	Consorci
MUSEU DE MATARÓ	Mataró	Administració local
MUSEU DE MONTSERRAT	Monistrol de Montserrat	Ens eclesíastsics
MUSEU DE PREMIÀ DE DALT	Premià de Dalt	Administració local
MUSEU DE REUS SALVADOR VILASECA	Reus	Administració local
MUSEU DE SANT CUGAT	Sant Cugat del Vallès	Administració local
MUSEU DE TERRASSA	Terrassa	Administració local
MUSEU DE TORTOSA. HISTÒRIC I ARQU. DE LES TERRES DE L'EBRE	Tortosa	Administració local
MUSEU DE VALLS	Valls	Administració local
MUSEU DEL CÀNTIR D'ARGENTONA	Argentona	Administració local
MUSEU DEL CAU FERRAT	Sitges	Consorci
MUSEU DEL CINEMA. COL·LECCIÓ TOMÀS MALLOL	Girona	Fundació pública
MUSEU DEL DISSENY DE BARCELONA	Barcelona	Administració local
MUSEU DEL FERROCARRIL DE CATALUNYA. VILANOVA I LA GELTRÚ	Vilanova i la Geltrú	Estat
MUSEU DEL FUTBOL CLUB BARCELONA	Barcelona	Fund. privades i Assoc.

MUSEU DEL JOGUET DE CATALUNYA	Figueres	Fund. privades i Assoc.
MUSEU DEL MAR DE LLORET DE MAR	Lloret de Mar	Administració local
MUSEU DEL SURO DE PALAFRUGELL	Palafrugell	Administració local
MUSEU DEL TER	Manlleu	Administració local
MUSEU DELS SANTS D'OTOT	Olot	Fund. privades i Assoc.
MUSEU DERA VAL D'ARAN	Vielha e Mijaran	Administració local
MUSEU DEU	Vendrell, el	Administració local
MUSEU D'HISTÒRIA DE CAMBRILS	Cambrils	Administració local
MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA	Barcelona	Generalitat
MUSEU D'HISTÒRIA DE GIRONA	Girona	Administració local
MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT	Sant Feliu de Guíxols	Administració local
MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA	Barcelona	Administració local
MUSEU D'HISTÒRIA DE LA IMMIGRACIÓ DE CATALUNYA	Sant Adrià de Besòs	Administració local
MUSEU D'HISTÒRIA DE SABADELL	Sabadell	Administració local
MUSEU D'HISTÒRIA DELS JUEUS	Girona	Administració local
MUSEU DIOCESÀ DE TARRAGONA	Tarragona	Ens eclesiàstics
MUSEU DIOCESÀ D'URGELL	Seu d'Urgell, la	Ens eclesiàstics
MUSEU DIOCESÀ I COMARCAL DE SOLSONA	Solsona	Ens eclesiàstics
MUSEU EPISCOPAL DE VIC	Vic	Ens eclesiàstics
MUSEU ETNOG. DE RIPOLL. ANTIC MUSEU FOLKLÒRIC PARROQUIAL	Ripoll	Administració local
MUSEU ETNOLÒGIC DE BARCELONA	Barcelona	Administració local
MUSEU ETNOLÒGIC DEL MONTSENY. LA GABELLA	Arbúcies	Administració local
MUSEU FREDERIC MARÉS	Barcelona	Administració local
MUSEU GEOLÒGIC DEL SEMINARI DE BARCELONA	Barcelona	Ens eclesiàstics
MUSEU I POBLAT IBÈRIC DE CA N'OLIVER. MUSEU HIST. DE CERD.	Cerdanyola del Vallès	Administració local
MUSEU MARICEL	Sitges	Consorci
MUSEU MARÍTIM DE BARCELONA	Barcelona	Consorci
MUSEU MOLÍ PAPERER DE CAPELLADES	Capellades	Administració local
MUSEU MONESTIR DE PEDRALBES	Barcelona	Administració local
MUSEU MUNICIPAL DE LA PAGESIA	Castellbisbal	Administració local
MUSEU MUNICIPAL DE LLÍVIA	Llívia	Administració local
MUSEU MUNICIPAL DE MONTMELÓ	Montmeló	Administració local
MUSEU MUNICIPAL DE NÀUTICA DEL MASNOU	Masnou, el	Administració local
MUSEU MUNICIPAL JOAN ABELLÓ	Mollet del Vallès	Administració local
MUSEU MUNICIPAL JOSEP ARAGAY	Breda	Administració local
MUSEU MUNICIPAL VICENÇ ROS	Martorell	Administració local
MUSEU NACIONAL ARQUEOLÒGIC DE TARRAGONA	Tarragona	Estatal
MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA	Barcelona	Consorci
MUSEU PICASSO	Barcelona	Fundació pública
MUSEU ROMÀNTIC CAN LLOPIS	Sitges	Consorci
MUSEU ROMÀNTIC CAN PAPIOL	Vilanova i la Geltrú	Administració local
MUSEU TORRE BALDOVINA	Santa Coloma de Gramenet	Administració local
MUSEU-ARXIU TOMÀS BALVEY	Cardedeu	Administració local
TEATRE-MUSEU DALÍ	Figueres	Fund. privades i Assoc.
TERRACOTTA MUSEU DE TERRISSA I CERÀMICA INDUST. LA BISBAL	Bisbal d'Empordà, la	Administració local
THERMALIA. MUSEU DE CALDES DE MONTBUI	Caldes de Montbui	Administració local
TRESOR DE LA CATEDRAL DE GIRONA	Girona	Ens eclesiàstics
VIL·LA CASALS-MUSEU PAU CASALS	Vendrell, el	Fund. privades i Assoc.
VINSEUM. MUSEU DE LES CULTURES DEL VI DE CATALUNYA	Vilafranca del Penedès	Fundació pública

10. Fonts consultades

La major part de les dades provenen del tractament estadístic de les bases de dades del Registre de Museus del Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, proporcionades pels museus registrats a través del Qüestionari de Museus 2018.

Per a la resta de dades, s'han consultat les següents fonts:

Ariño Villaroya, A; Llopis Goig, R. *La participació cultural a Catalunya 2013-2016*, Col·lecció Informes CoNCA, Barcelona, 2018.

Consell Nacional de la Cultura i de les Arts Memòria, novembre 2018. *Memòria 2018*. Disponible a:

https://conca.gencat.cat/ca/detall/publicacio/publicacio_memoria

Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. *Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya*. Disponible a:

<https://cultura.gencat.cat/web/.content/sscc/pla-museus-2030/documents/Pla-Museus-aprovat-Govern-2020.pdf>

Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, abril 2021. *Estadístiques Culturals de Catalunya 2021*. ISSN: 2013-3863. Disponible a:

<https://drac.cultura.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.12368/19600/Estad%20c3%a2distiques%20culturals%20de%20Catalunya%202021.pdf>

Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, juliol 2019. *Memòria del Departament de Cultura 2018. Síntesi 1. Dades d'activitat*. ISSN: 2462- 3725. Disponible a:

https://cultura.gencat.cat/web/.content/sscc/gt/arxius_gt/DADES_ACTIVITAT_2018.pdf

Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, desembre 2019 (en premsa). *Memòria del Departament de Cultura 2017. Síntesi 2. Dades pressupostàries*. ISSN:2013- 4738.

Institut de Cultura de Barcelona. Ajuntament de Barcelona. *Memòria 2019*. Disponible a:

https://www.barcelona.cat/barcelonacultura/sites/default/files/icub_memoria_2018.pdf

Menéndez i Pablo, F. Xavier (2019). *Intervencions museogràfiques a Catalunya (2015-2018)*. Revista *Mnemosine. Revista Catalana de Museologia*, núm. 9, 2019.

Laporte, Antoni; Bobes González, Joaquina; Ulled Bertran, Xavier. *Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2018* [en línia]. Girona: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya, 2019. <<http://hdl.handle.net/20.500.12368/19635>>. [Consulta: 22 juliol 2021].

Laporte, Antoni; Ulled Bertran, Xavier; Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya. *Enquesta de participació cultural a Catalunya 2018. EPCC-2018: Resultats relatius a les pràctiques culturals dels catalans: museus i altres centres expositius* [en línia]. Girona: Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya, 2019. <<http://hdl.handle.net/20.500.12368/19616>>. [Consulta: 22 juliol 2021].

Altres memòries i documents:

Consultes al Gabinet Tècnic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Memòria de l'Institut de Cultura de Barcelona 2018.

Memòria de la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya 2018.

Memòria de la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya 2018.

Memòria de la Xarxa de Museus de les Comarques de Tarragona i Terres de l'Ebre 2018.

Memòria de la Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya 2018.

Memòria de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona 2018.

Memòria de la Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Girona 2018.

Memòria de la Xarxa Territorial de Museus de les Terres de Lleida i l'Aran 2018.

Memòria del Museu d'Arqueologia de Catalunya 2018.

Memòria del Museu d'Art Contemporani de Barcelona 2018.

Memòria del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona 2018.

Memòria del Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya 2018.

Memòria del Museu del Disseny de Barcelona 2018.

Memòria del Museu Etnològic i de Cultures del Món de Barcelona 2018.

Memòria del Museu Nacional d'Art de Catalunya 2018.

Memòria del Museu de Ciències Naturals de Barcelona 2018

Memòria del Museu de la Música de Barcelona 2018.

11. Crèdits

Aquest informe ha estat elaborat per l'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

Autors:

- ✓ Antoni Laporte Roselló
- ✓ Joaquina Bobes González
- ✓ Xavier Ulled Bertran

L'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya està gestionat per l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC)

L'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya està finançat i és una iniciativa de:

Amb el suport de:

